

Aarni Erä-Esko:

KUUSAMON MUINAISJÄÄNNÖKSET
- luettelo vuodelta 1975

Aarni Erä-Esko:

KUUSAMON MUINAISJÄÄNNÖKSET
- luettelo vuodelta 1975

S i s ä l l y s l u e t t e l o

Johdanto	s.	1-
Lyhennykset	s.	6-
Kohdehakemisto (muinaisjäännökset numerojärjestyksessä) ..	s.	7-
Esinehakemisto (löydökset numerojärjestyksessä)	s.	11-
Kohteiden jakautuminen karttalehdittäin	s.	14-
Top.karttojen lehtijako	s.	17-
Muinaisjäännösten selostukset numerojärjestyksessä	s.	18-
Valokuvaliitteet	s.	301-
		312.

Luettelo

numerit

tietoa

topo

ka

es

JOHDANTO

Tämä Kuusamon esihistoriallisten kiinteiden muinaisjäännösten ja -löytöpaikkojen sekä ns. epämääräisten muinaisjäännösten luettelo perustuu tietoihin, jotka löytäjien, kerääjien, asianharrastajien ja tutkijain toimesta ovat saapuneet Museoviraston esihistorian toimiston topografiseen arkistoon vuoden 1975 loppuun mennessä. Olen yrittänyt paikallistaa arkiston tietoja osittain maastossa suoritettujen tarkastusten, osittain lisätiedustelujen ja osittain pelkän harkintani perusteella. Itse maastossa tapahtuvaa muinaisjäännösten inventointia olen harjoittanut vuonna 1956 (13.-28.9) lähinnä Kuusinkijoen Myllykosken voimalaitoksen rakentamisen samoin kuin noihin aikoihin muuallekin Kuusamoon kaavailtujen voimalaitosten vuoksi. Myöhemmin täydensin inventointia kesällä 1971 (18.6.-5.7). Näin on maastotöihin tullut käytetyksi yhteensä lähes viisi viikkoa, joka on kyllä täysin riittämätön aika niinkin suuren ja vesistöistä rikkaan alueen kuin Kuusamon esihistorialliseen inventointiin. Täten on tosin saatu tarkastetuksi lukuisia aikaisemmin saatuja tietoja, mutta systemaattiseen ennen tuntemattomien muinaisjäännösten etsintään maastossa oli tilaisuutta oikeastaan vain äskenmainitun Myllykosken työalueen lähimmässä vaikutuspiirissä.

J.H.Karvonen: "Kertomus Muinais- ja Kansantieteellisestä matkastani Kuusamon pitäjän koillisosaan kesällä 1900 Oulun museon kerääjänä".

J.H.Karvonen oli ammatiltaan opettaja, mutta osallistui sivutöikseen keruumatkoihin. Hän oli mm. v. 1896 L.W. Pääkkösen mukana SMY:n stipendimatkalla Aunuksen länsiosissa (Tulemajärvi, Lahti, Suoju, Säämäjärvi, Nuosjärvi ja Vieljärvi), josta kertyi erinomainen esinesaalis. Kokoelman lunasti Antellin Valtuuskunta. - Ilmeisestikin juuri tällä Aunuksen matkalla Karvonen sai arvokkaita kokemuksia, jotka muutaman vuoden kuluttua olivat tarpeen itsenäisesti suoritettussa Kuusamon keruutyössä.

Suomenmaa-teoksessa (IX.2 Oulun lääni, ss. 390-391), joka ilmestyi v. 1931, on edellä mainittujen lähteiden ja muutamien hajanaisen ilmoitusten yhdistelmänä muinaisjäännösten luettelo.

Olen sisällyttänyt luettelooni numeroituina kohteina paitsi ns. esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset myös sellaiset esihistoriallisten esineiden löytöpaikat, joiden yhteyttä kiinteään muinaisjäännökseen ei ole voitu todeta. Tämä menettely johtuu siitä, että kyseisten irtolöytöjen löytöpaikkojen mahdollisimman tarkka määrittely kuitenkin on ajan oloon tarpeen mm. levinneisyyskarttojen teossa. Sitä paitsi kokemukseni mukaan varsinkin Pohjois-Suomessa irtolöydöt perusteellisemmän maastotarkastuksen yhteydessä yleensä osoittautuvat kiinteiden muinaisjäännösten ilmaisijoiksi. Niin ikään luettelooni on otettu mahdollisuuksien mukaan kaikki lappalaismuistot, mikäli ne suinkin ovat sidottavissa topografiaan. Mukana on myös joukko historiallisen ajan muinaisjäännöksiä sekä kohteita, jotka tuskin lainkaan ovat muinaisjäännöksiä, mutta jotka luonnosta poikkeavien ominaisuuksiensa vuoksi saattavat vaikuttaa ihmisten muinoin tekemiltä. Näiden ottaminen mukaan on erityisen tärkeää siksi, että juuri näillä on vahva taipumus kerta toisensa jälkeen

tava
mutta

inspiroida asianharrastajia lähettämään Museovirastoon ilmoituksia olemassaolostaan. Myös tämänkaltaisten tietojen tallentaminen ja topografiaan kytkeminen on tärkeää, jotta voitaisiin vastaisuudessa välttää kyseisten kohteiden tarpeettomia uusintatarkastuksia.

Muinaisjäännösten lajeja (vrt. N:o 295/1963 Muinaismuistolain 2 §) on Kuusamon alueella useita. Joskus ne on käytettävissä olevien tietojen ja havaintojen nojalla yksiselitteisesti määriteltävissä esim. kivikautiseksi asuinpaikaksi, lappalaisten asuinpaikaksi, pyyntikuopaksi jne.. Joskus on tulkinta ilman perusteellisempia tutkimuksia epävarmaa tai suorastaan mahdotonta. Olen pyrkinyt näihin kysymyksiin ottamaan vaikeissakin tapauksissa alustavan kannan yrittäen silti säilyttää selostuksissa myös sellaiset tiedot, jotka jonkun muun tutkijan käsittelemänä saattavat johtaa aivan toisenlaisiin määrityksiin.

Rauhoitusluokituksessa olen noudattanut Museoviraston esihistorian toimiston omaksumia luokitusperusteita:

Luokka I. Valtakunnallinen muistomerkki, jonka säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa (vrt. Muinaismuistolain 1 §).

Luokka II. Muinaisjäännös, jonka merkitys on selvitettävissä vasta tarkempien tutkimusten avulla. Tulosten nojalla se on siirrettävissä joko luokkaan I tai III.

Luokka III. Tutkittu tai tuhoutunut muinaisjäännös, jota ei katsota tarpeelliseksi pitää rauhoitettuna.

Riittävien tietojen puuttuessa on luettelossani luokitus jätetty joko suorittamatta tai se on varustettu kysymysmerkillä. Mikäli kohteen esihistoriallisuus on selvästi epätodennäköinen tai se on tiettävästi historiallisen ajan aikaansaannos, on luokittelun asemasta käytetty mainintaa "myöhäinen". - Suorittamani luokitus on tässä vaiheessa lähinnä alustava ehdotus. Muutoksiin tarvittavat perustelut saattavat ilmetä jo selostusten asiatiedoista, mutta useimmiten lienee tarpeen maastossa tapahtuva tarkastus.

Mitä tulee selostuksissa omaksumaani käytäntöön paikannimien valinnasta olen pitänyt useimmissa tapauksissa aiheellisena välttää kylännimien käyttöä. Muinaisjäännökset on nimetty esim. lähimmän järven mukaan siten, että tämän jälkeen sijoitetaan joko talonnimi tai tunnettu suppeampaa aluetta ilmaiseva paikannimi. Menettelyä puolustaa se, että varsinkin aikaisemmin käytössä olleet kylännimet sisältävät suorastaan suhteettoman suuria maa-alueita, joista ei arkeologiseen paikanmäärittelyyn juuri ole apua. Mahdollisuuksien mukaan on myös pyritty luopumaan nimistöä, joka on paikkakunnalla jäänyt käytännöstä pois, ja siirtymään topografisilla kartoilla esiintyviin nimiin.

Helsingissä maaliskuun 21 päivänä 1976

Aarni Erä-Esko

Lyhennykset

A.E-E.	= Aarni Erä-Esko
A.H.S.	= A.H.Snellman
asuinp.	= asuinpaikka
E.L.	= Elias Lagus
esih.	= esihistoriallinen
HÄMEENLINNA	= Hämeenlinnan historiallinen museo, Hämeenlinna
J.H.K.	= J.H.Karvonen
JYVÄSKYLÄ	= Jyväskylän seminaarin kokoelmat, Jyväskylä
KAJAANI	= Kajaanin seminaarin kokoelmat, Kajaani
KM	= Suomen Kansallismuseon esih. kokoelmat
kivik.	= kivikautinen
lappal.	= lappalaisten
OULU	= Pohjois-Pohjanmaan museo, Oulu
rautak.	= rautakautinen
SMY	= Suomen Muinaismuistoyhdistys
SMYA	= Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja
top.ark.	= Museoviraston esih.toimiston topografinen arkisto

K o h d e h a k e m i s t o

1	Poussunjärvi, Likoniemi	kivikaut. asuinpaikka
2	Keski-Kero, Laiskala	kivikaut.asuinpaikka
3	Luokkajärvi, Soivio	kivikaut.asuinpaikka
4	Taivaljärvi, Taipale	pyyntikuoppa
5	Ala-Kitka, Kokkoniemi	kivikaut. löytöpaikka
6	Rukajärvi, Aikkila	kivikaut.asuinpaikka
7	Kirkonkylä, Vänrikinniemi	kivik.rautak.lappal.asuinp.
8	Kurtinjärvi, Kurttivaara	kivikaut.löytöpaikka
9	Nilojärvi, Leskelä	kivikaut.löytöpaikka
10	Torankijärvi, Munakkapuro	kivikaut.löytöpaikka
11	Ollilanjärvi, Manalanniemi	lappal.kalmisto
12	Tuovila, Jokela	kivikaut.asuinpaikka
13	Nilojärvi, Rajavartiosto	kivikaut.asuinpaikka
14	Ala-Vuotunki, Taivalharju	kivikaut.asuinpaikka
15	Ala-Vuotunki, Korpela	kivikaut.asuinpaikka
16	Iijärvi, Taival	kivikaut.asuinpaikka
17	Kuusamojärvi, Mustaniemi	kivikaut.löytöpaikka
18	Kuusinkijoki, Laherma	kivikaut.asuinpaikka
19	Singerjärvi, Sammaloja	kivikaut.asuinpaikka
20	Kallunkijärvi, Tiermaksen Niempelto	kivikaut.asuinpaikka
21	Kallunkijärvi, Tiermaksen Tervapelto	kivikaut.asuinpaikka
22	Kitkajoki, Käylä	kivikaut.asuinpaikka
23	Suininki, Määttälänvaara Rantakallio	kivikaut.asuinpaikka
24	Kirkonkylä, Pohjaslahti	kivikaut.asuinpaikka
25	Kirkonkylä, Somostenperä	kivik.rautak.asuinpaikka
26	Kirkonkylä, Pappila	kivikaut.löytöpaikka
27	Räväjärvi, Arola	kivikaut.asuinpaikka
28	Kangerjärvi, Lotvola	rautak.löytöpaikka
29	Kuusamojärvi, Pyhälähti	aarrelöytö
30	Penikkajärvi, Salmenkorva	rautak.löytöpaikka

31	Muojärvi, Riihelä	rautak.löytöpaikka
32	Lämsä, Kuurna	aarrelöytö
33a	Joukamojärvi, Hautalampi	pyyntikuoppia
33b	Joukamojärvi, Hautalampi	lappal.asuinpaikka
33c	Kuurnajärvi, Kuurnanniemi	lappal.asuinpaikka
34	Kirkonkylä, Uusi hautausmaa	rautak.löytöpaikka
35	Heikkilän kylä,	rautak.löytöpaikka ?
36	Polojärvi	myöh.kiviröykkiöitä
37	Kuusamojärvi, Jaapanlahti	lappal.asuinpaikka
38	Oijusluoma	aarrelöytö
39	Teeriranta, Hautaniemi	vanha hautausmaa
40	Yli-Kuoliojärvi, Autioniemi	lappal.kalmisto
41	Kirpistö, Teeriniemi	lappal.kalmisto
42	Tatankijoki	lappal.asutusalue
43	Muojärvi, Ahosaari	lappal.kalmisto
44	Rukajärvi	lapinraunioita ?
45	Mutkajoki	pyyntikuoppia
46	Iijärvi, Savilahti	kivikaut.asuinpaikka
47	Iijärvi, Teeriniemen kärki	kivikaut.asuinpaikka
48	Iijärvi, Teeriniemen länsiranta	kivikaut.asuinpaikka
49	Joukamojärvi, Kopatintaival	veneenvetopaikka, pyyntikuoppia
50	Oulankajoki, Kiutaköngäs	kivikaut.asuinpaikka
51	Oulankajoki, Kiutaköngäs	kivikaut.asuinpaikka
52	Lukkolainen, Halosenvaara	luola, kivikaut.asuinpaikka
53	Sarvijärvi, Hartikanaho	kivirakenn., kuorittuja mäntyjä
54	Ylä-Juumajärvi, Juuma	lapinpato
55	Ylä-Juumajärvi, Kotalampi	kivikaut.asuinpaikka
56	Ala-Juumajärvi, kansakoulu	kivikaut.asuinpaikka
57	Iijärvi, Turula	kivikaut.asuinpaikka
58	Iijärvi, Teeriniemen lampi	kivikaut.asuinpaikka
59	Ikkunusjärvi, Olkiaho	kiviröykkiöitä
60	Naamankajärvi, Kukkola	kivikaut.löytöpaikka
61	Melapuro	epämääräinen löytö
62	Irnijärvi, Irninniemi	kiviröykkiö
63	Iso-Kero, Mursunniemi	lappal.asuinpaikka
64	Kuusamojärvi, Teeliniemi	lapinraunioita
65	Kuusamojärvi, Teeliniemi	mestauspaikka

66	Kuusamojärvi, Raatesaari	lapinraunioita
67	Kirpistö, Teeriniemi	lappal.asuinpaikka
68	Yli-Kuoliojärvi, Lapinniemi	lappal.asuinpaikka
69	Piskamojärvi	lappal.asuinpaikka ?
70	Oivanginjärvi, Murhiniemi	lappal.paikka
71	Yli-Kitka, Hyväniemi	lappal.paikka
72	Kitkajärvi, Ämmänkivi	lappal.paikka
73	Yli-Kitka, Lehtoniemi	lappal.hauta
74	Yli-Kitkan Kivilahti, Talliskotakenttä	lappal.asuinpaikka
75	Iso-Pöyliön saari	lappal.hauta
76	Välijärvi, Törmäsenlahti	aarrelöytö
77	Suininki, Rytiniemi	muin.asuinpaikka, pyyntikuoppia
78	Eksymäjärvi, Huruniemi	lapinkenttä
79	Muojärvi-Joukamojärvi	lappal.asuinpaikka
80	Kiitämä, Mouruniemi	lappal.kalmisto
81	Hänninen, Kotilehto	muin.asuinpaikka
82	Kajavasalmi, Salmiaho	lappal.asuinpaikka ?
83	Penikkajoki, Kenttäaho	lappal.asuinpaikka ?
84	Kirpistöjärvi, Kenttäniemi	lappal.asuinpaikka ?
85	Piiksiselkä, Lyhytniemi	lappal.asuinpaikka ?
86	Multikosken pohjoisranta	lappal.asuinpaikka ?
87	Multikosken eteläranta	kumpuja ?
88	Muojärvi, Repolahti	muin.asuinpaikka
89	Joukamojärvi, Patolampi-Karhuaho	muin.hautausmaa
90	Joukamojärvi, Huttuniemi	lapinraunioita
91	Muojärvi, Keinässaari	muin.hautausmaa
92	Muojärvi, Muosalmi	pyyntikuoppa
93	Kuusamojärvi, Petäjäsaari	muin.hautausmaa
94	Kuusamojärvi, Kaihlaniemi	hautoja
95	Kuusamojärvi, Raatesalmi	kiviraunioita ja hautoja
96	Kuusamojärvi, Pyhälähti	muin.asuinpaikka
97	Kuusamojärvi, Viitasaari	muin.asuinpaikka
98	Kuusamojärvi, Viitasaari	kiviraunioita
99	Muojärvi, Muosalmi	"lapin oja"
100	Iijärvi, Ahvenvaara	kivikaut.asuinpaikka

101	Välj järvi, Kalmanniemi	lappal.kalmisto
102	Vuotunki, Kuusikkoniemi	muint.asuinpaikka
103	Peurajärvi,	muint.asuinpaikka
104	Pussisen vaara	lappal.talvikylä
105	Matkajärvi	lappal.kalmisto
106	Kitkajärvi, Korkeaniemi-Autio- lahti	lappal. "paja"
107	Kitkajärvi, Korkeaniemi	lapinraunioita

U.S.S.R.

1001	Paanajärvi, Alipää	kivikaut.löytöpaikka
1002	Paanajärvi	kivikaut.löytöp. ja kuoppia
1003	Paanajärvi, Leppiaho	kivikaut.löytöpaikka
1004	Paanajärvi, Maanila	lappal.kalmisto
1005	Tavajärvi, Ukonlahti	aarrelöytö, uhripaikka
1006	Tavajärvi, Autiosaari	lappal.kenttä
1007	Vatajärvi, Huutoniemi	lapinraunioita
1008	Paanajärvi, Kauppila	lappal.asuinpaikka
1009	Paanajärvi, Soiijinaho	kivikumpuja
1010	Paanajärvi, Astervajoki- Pirttilahti	pyyntikuoppia
1011	Paanajärvi, Mäntyniemi	"omituinen kumpu"
1012	Paanajärvi, Niskalampi	kivikaut. -lappal.asuinp.
1013	Selkäjoki-Syvälampi	pyyntikuoppa
1014	Vatajärvi-Laihajärvi	pyyntikuoppa
1015	Enojärvi, Alatalo	kivikaut. -lappal.asuinp.
1016	Kuorinkijärvi, Saunasalmi	muint.asuinpaikka
1017	Enojärvi, Karhusalmi	pyyntikuoppia

KM

E s i n e h a k e m i s t o

"kivikaudelta"

KM 697	kivilevy	ks. Kuusamo 61
KM 2266:1	kourutaltta	ks. Kuusamo 1
KM 3254:5	reikäkivi	ks. Kuusamo 2
KM 3254:6	reikäkivi	ks. Kuusamo 3
KM 3254:8	tasataltta	ks. USSR 1001
KM 3254:9	kvartsikuula	ks. Kuusamo 4
KM 3346	kourutaltta	ks. USSR 1002
KM 5220 & 8337	venekirveen katkelmia	ks. Kuusamo 5
KM 5409:1	tuura	ks. Kuusamo 6
KM 6182:2	reikäkivi	ks. USSR 1003
KM 8317	piinuolenkärki	ks. Kuusamo 8
KM 8337	vrt. KM 5220	
KM 8728:1	reikäkivi	ks. Kuusamo 9
KM 10778	rombimainen reikäkivi	ks. Kuusamo 10
KM 14049:1-7	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 12
KM 14050:1-7	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 13
KM 14051:1-6	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 14
KM 14052:1-8	kivk.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 15
KM 14053:1-2	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 16
KM 14054:1-2	kvartsilöydöksiä	ks. Kuusamo 17
KM 14056:1-5	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 18
KM 14057	kivik.asuinp.löydös	ks. Kuusamo 19
KM 14058:1-2	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 20
KM 14059:1-2	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 21
KM 14060	kivik.asuinp.löydös	ks. Kuusamo 22
KM 14061:1-2	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 23
KM 14062:1-2	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 24
KM 14063:1-5	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 25
KM 14846:1-14	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 46
KM 14847:2-15	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 47
KM 14847:16-32	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 48

KM 16083:1-26	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 25
KM 16301:1-3	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 50-51
KM 16734:1-21	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 25
KM 17070:1-69	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 25
KM 17282	kivitaltta	ks. Kuusamo 52
KM 18416	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 27
KM 18417:1-4	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 2
KM 18418	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 55
KM 18419:1-2	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 57
KM 18420:1-3	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 100
KM 18421:1-2	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 58
KM 18422:1-5	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 14
KM 18423:1-3	kivik.asuinp.löydöksiä	ks. Kuusamo 15
KM 19675	kivitaltta	ks. Kuusamo 60
JYVÄSKYLÄ	reikäkivi	ks. Kuusamo 25
JYVÄSKYLÄ	talttoja	ks. Kuusamo 00
KAJAANI	tuura	ks. Kuusamo 7
OULU 164	piinuolenterä	ks. Kuusamo 23
OULU 211	kivikirves	ks. Kuusamo 26
OULU 277	kovasin	ks. Kuusamo 37
OULU 278	kovasin	ks. Kuusamo 00
OULU 558	tuura	ks. Kuusamo 26
OULU 831	hioin	ks. Kuusamo 37
OULU 832	tuura	ks. Kuusamo 00
OULU 833	uurroksella varust.liuska	ks. Kuusamo 00
OULU 916	kovasin	ks. Kuusamo 37
OULU 4518	liuskekeihäänkärki	ks. Kuusamo 19
HÄMEENLINNA 3247	reikäkivi	ks. Kuusamo 27

"metallikausilta"

KM 2899:8	pronssiketjuja	ks. Kuusamo 7
KM 3141	soikea tuluskivi	ks. Kuusamo 28
KM 3307	hopearaha-aarre	ks. Kuusamo 29
KM 5409:2	rautakirves	ks. Kuusamo 7
KM 5409:3	rautakirves	ks. USSR 1004

KM 8728:2-4	keih.kärki ja 2 rautakirv.	ks. Kuusamo 30
KM 9803	rautakirves	ks. Kuusamo 31
KM 10411:1-28	hopeakoru-aarre	ks. USSR 1005
KM 10593:1-5	hopeakoru-aarre	ks. USSR 1005
KM 13350:1-10	hopeakoru-aarre	ks. Kuusamo 32
KM 14847:1	rautakirves	ks. Kuusamo 47
KM 16734:17	rautakirves	ks. Kuusamo 25
OULU 212,560	keihäänkärki	ks. Kuusamo 34
OULU 281-283	rautakirveitä	ks. Kuusamo 35
"Sandströmin kokoelmassa"	pronssisolki	ks. Kuusamo 16

J a k a u t u m i n e n k a r t t a l e h d i t t ä i n

(top.kartan n:o)	(muinaisjäännöksen n:o)
3544 07	-
08	-
4512 09	-
12	-
4514 02	-
03	-
05	39, 46, 47, 48, 57, 58, 100
06	-
08	53
09	-
4521 04	-
05	-
06	-
07	-
08	-
09	40
10	36, 68
11	-
12	38
4522 04	-
05	-
06	-
07	-
08	-
09	71 ?
10	-
11	45 ?, 70
12	19, 28

(top.kartan n:o)

(muinaisjäännöksen n:o)

4523 01	2, 62, 63
02	-
03	? 6, 16
04	-
05	1, 3
06	-
07	-
08	30
09	60
10	-
11	-
12	49, 79 ?, 89, 90
4524 01	7, 10, 17, 26, 29, 37, 64, 65, 66, 95, 96, 97, 98
02	9, 12, 13, 24, 25, 34, 42, 59
03	6, 44, 69
04	75, 76, 92, 93, 94, 99, 101
05	-
06	15, 23, 77
07	31, 43, 82, 91
08	35, 41, 67, 80, 84, 102 ?
09	-
10	79 ?, 83, 85 ?
11	4, 78, 81
12	-
4541 01	-
02	-
03	32, 33a-c, 86, 87
4542 01	-
02	-

(top.kartan n:o)

(muinaisjännöksen n:o)

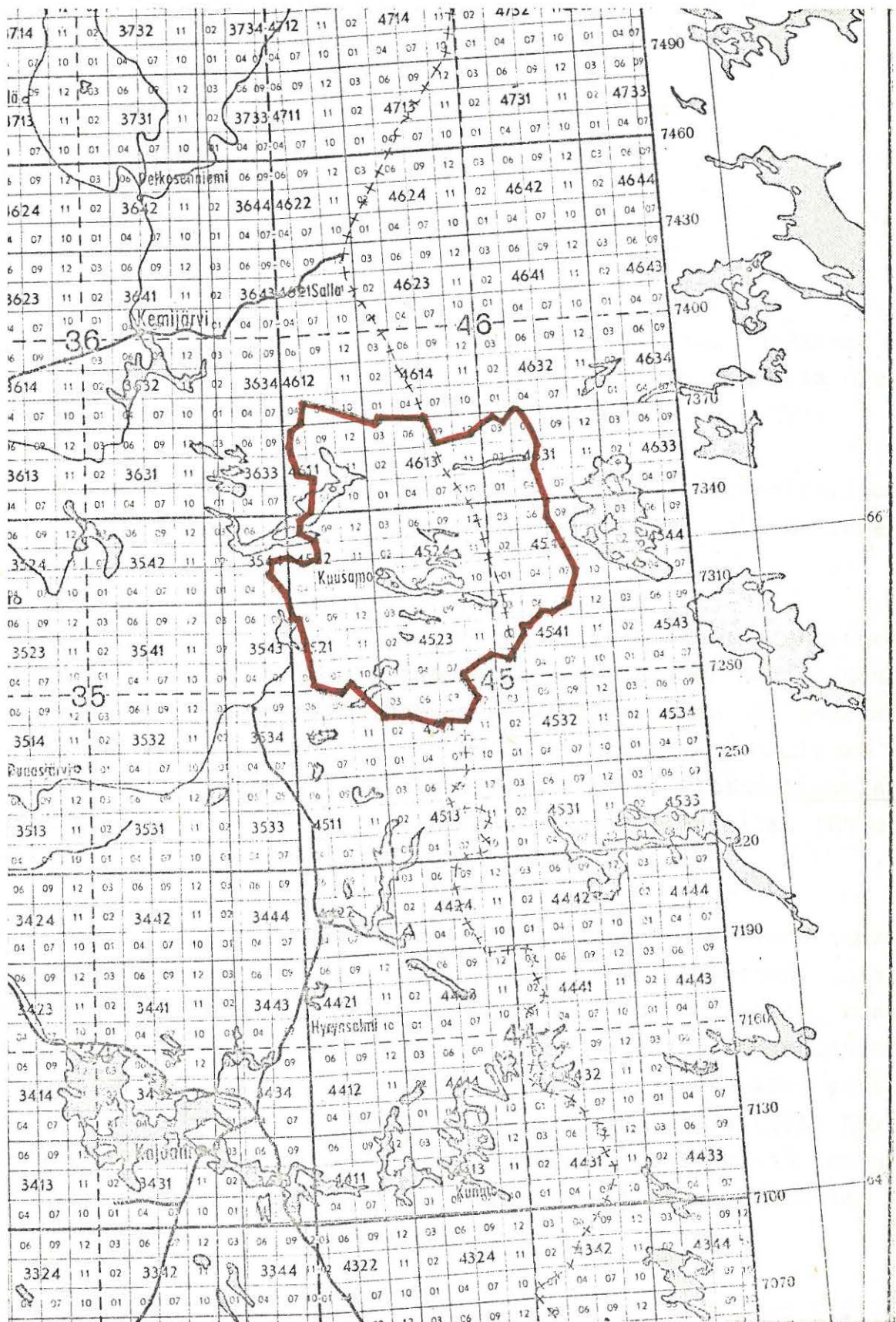
4611 04	-
05	-
06	-
07	-
08	74
09	-
10	72 ?, 73
11	5, 8, 27
12	-
4612 07	-
10	-
4613 01	-
02	20, 21, 22, 52
03	-
04	14
05	54, 55, 56
06	50, 51
07	18, 61 ?
08	-
09	-
10	-
4614 01	-

Suomen taloudel-linen kartta

lehti XIV:11

vuodelta 1924 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006, 1007,
1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014,
1015, 1016, 1017

U.S.S.R.:

(ote Suomen yleislehtijakokartasta. Mittakaava 1:2000 000)

KUUSAMO 1 top.kartta N:o 4523 05 Soivio
 x = 9975
 y = 7034
 z = n. 258 m

Poussunjärvi, Likoniemi

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 2266:1 kourutaltilta, jonka A.H.Snellman sai keräysmatkallaan 1880-luvulla löytönä "Poussunjärven rannalla olevan Ellalan talon pellosta" (SMYA IX, s. 7, n:o 27).

Kvartsi-iskoksia, joita A.E-E. totesi tarkastusmatkallaan 24.6.1971 pellolla Ellalan asuinrakennuksen ja Likoniemen kärjen puolivälissä.

Kysymyksessä on Poussunjärven suoperäisestä itärannasta luoteeseen suuntautuva, noin kilometrin pituinen ja paikoitellen parinsadan metrin leveyteen yltävä niemi, jonka kärkiosa on noin 500 metrin jaksolla kuivaa hiekkamaata, korkeimmillaan arviolta 8 m niemeä ympäröivän veden pinnan yläpuolella. Paikka on nimeltään Likoniemi ja siinä sijaitsevat Poussun kylään kuuluvan Ellalan tilan (RN:o 39) asuin- ja talousrakennukset.

A.E-E:n 28.9.1956 suorittamassa tarkastuksessa saadun tiedon mukaan Ellalan tilan omistajia olivat Uuno, Reino ja Antti Korpua, joista viimeksimainittu asui tilaa. Tällöin ei käyty itse paikalla, koska niemeen pääsulle välttämättömän venematkan järjestäminen osoittautui hankalaksi. Mantereella asuvat Korpuat kertoivat kuitenkin, että noin 20 vuotta sitten eli 1930-luvun puolivälissä havaittiin Likoniemen etelärinteessä lapionterän syvyydessä nokisia kiviä "kuin pikku kiuas, läpimitaltaan 2-3 m". Paikalla oli myös tuhkaa ja hiiltä, päällä puhdasta ruskamultaa.

A.E-E:n käydessä Likoniemessä kesällä 1971 päästiin soiden yli juuri rakennettua, hyllyvää hiekkatietä myöten talon pihaan. Tarkastuksessa kävi ilmi, että Likoniemen kärkipuoli on maastonsa

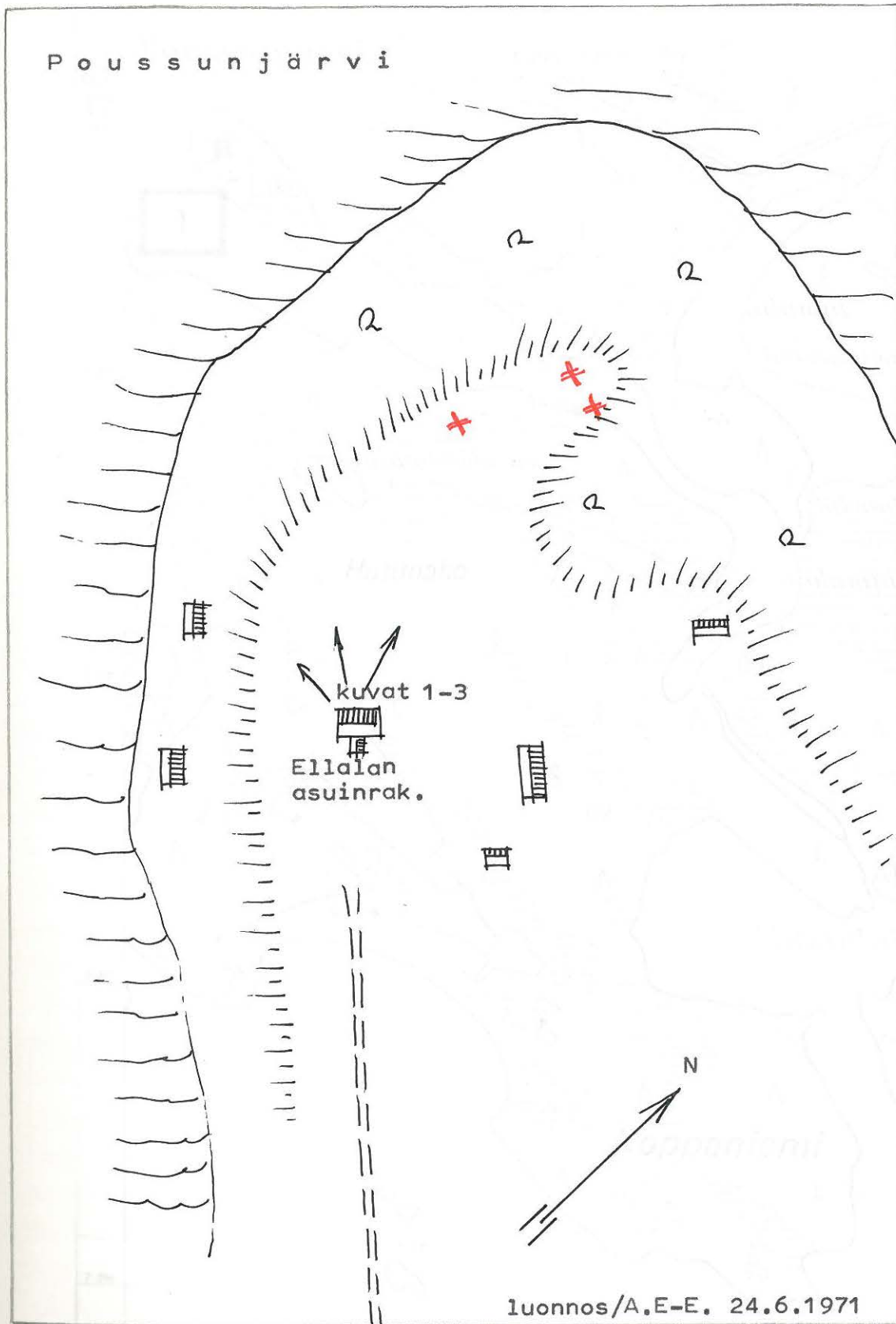
(Kuusamo 1)

kannalta esihistorialliseksi asuinpaikaksi mitä luonteenomaisin. 30-luvulla havaitun lieden paikkaa talon väki ei tosin enää pystynyt tarkemmin täsmentämään, mutta mainittu "etelärinne" lienee pikemminkin länsi- tai pohjoisrinnettä, asuinrakennuksesta lähemmäs 100 m luoteeseen. Tämä alue oli vielä kyntämättä edellisen syksyn viljankorjuun jäljiltä, eikä pellon pinta ollut havaintojen kannalta parhaimmillaan, mutta ei aivan huonokaan. Sängin seassa oli pellon keskivaiheilla todettavissa useita kiviakautiseen asuinpaikkaan viittaavia kvartsi-iskoksia. Niitä ei poimittu talteen vaan iskokset jätettiin paikoilleen myöhemmän orientoitumisen helpottamiseksi.

Maanomistaja v 1971: Lempi Korpua ja Korpuan perikunta, osoite
Kuusamo Poussu-Leppälä.

Valokuvat sivulla 301. N:ot 1-3 (f. 44412-414) kuvannut A.E-E. 24.6.1971 Ellalan asuinrakennuksen katolta lännen, lounaan ja pohjoisen suuntiin. Kvartsien löytökohdat ovat kuvien 2 ja 3 liitoskohdan molemmin puolin ja panoraaman oikeassa reunassa näkyvän viljelemättömän saarekkeen takana. Paikat on merkitty kuviin x-merkein. Ne ovat arviolta 7-8 m taustalla näkyvän Poussunjärven pintaa ylempänä. Keskellä horisontissa näkyy Poussun kylän taloja kuten Yli-Poussu, Hakala ja Ketola.

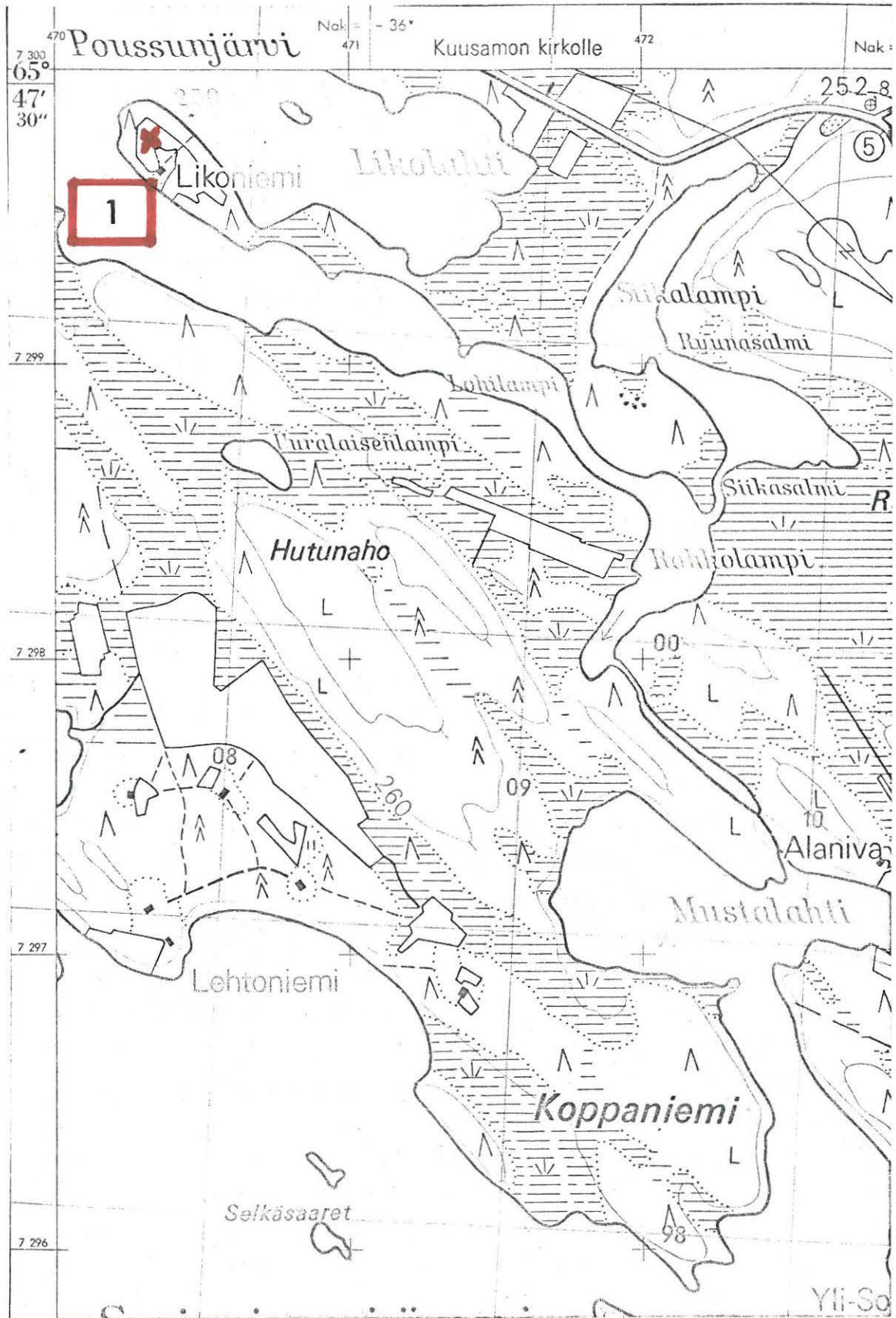
- Ks. luonnos s. 20
- Ks. kartta s. 21
- Lisäyksiä:

0 n. 100 m

mittakaava

X = kvartsilöydöksiä

(ote top.kartasta N:o 4523 05, Soivio. 1:20 000)

KUUSAMO 2

top. kartta N:o 4523 01 Iso-Kero

x = 8728

y = 6465

z = n. 244-246 m

Keski-Kero, Laiskala

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

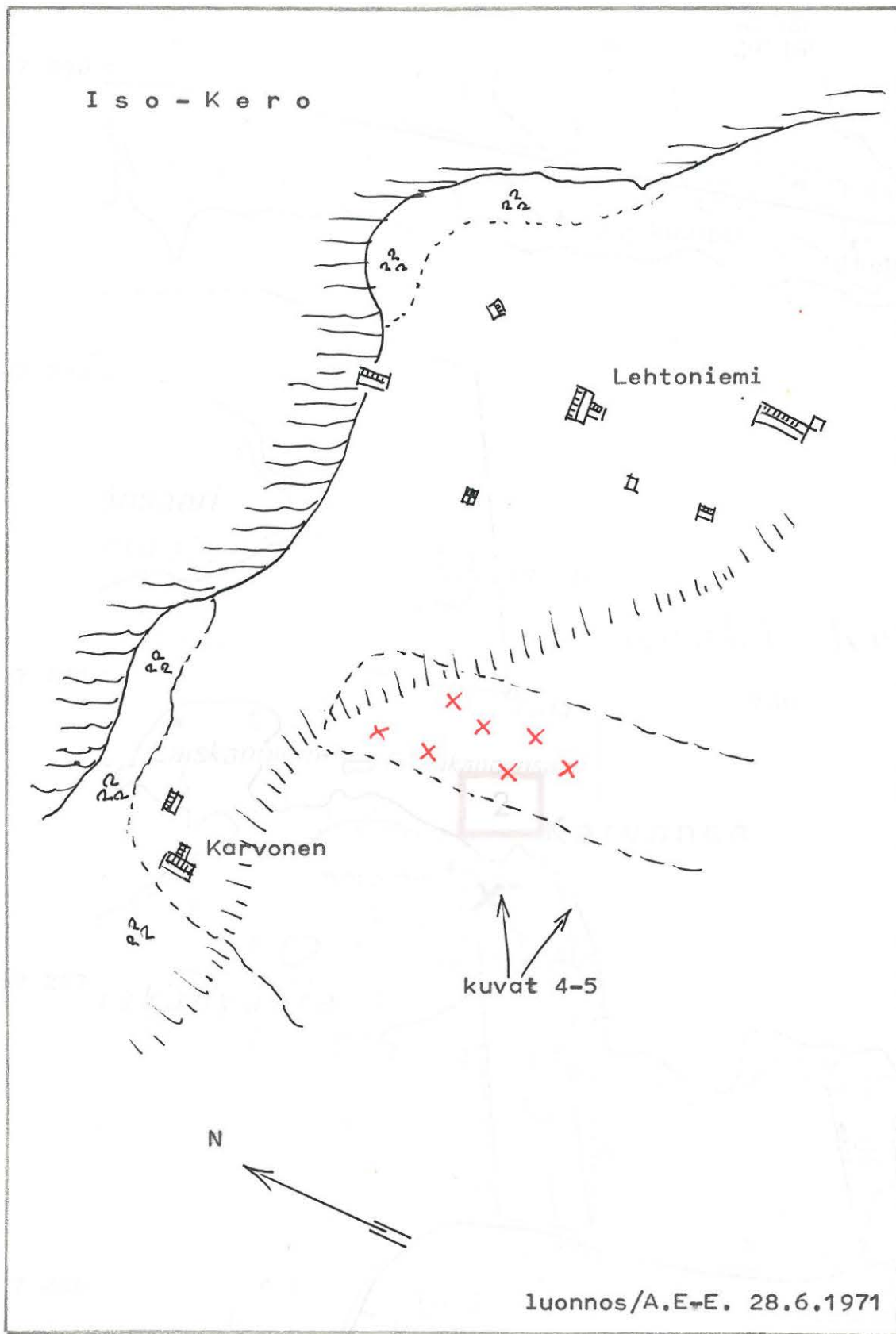
Löydöt: KM 3254:5 reikäkivi, jonka on löytänyt "torpanpoika August Palo Laiskalan torpan pellosta Poussun Karvosen talon maalta" ja joka on saatu kerääjä Kaarlo Moilasan kautta v 1896.

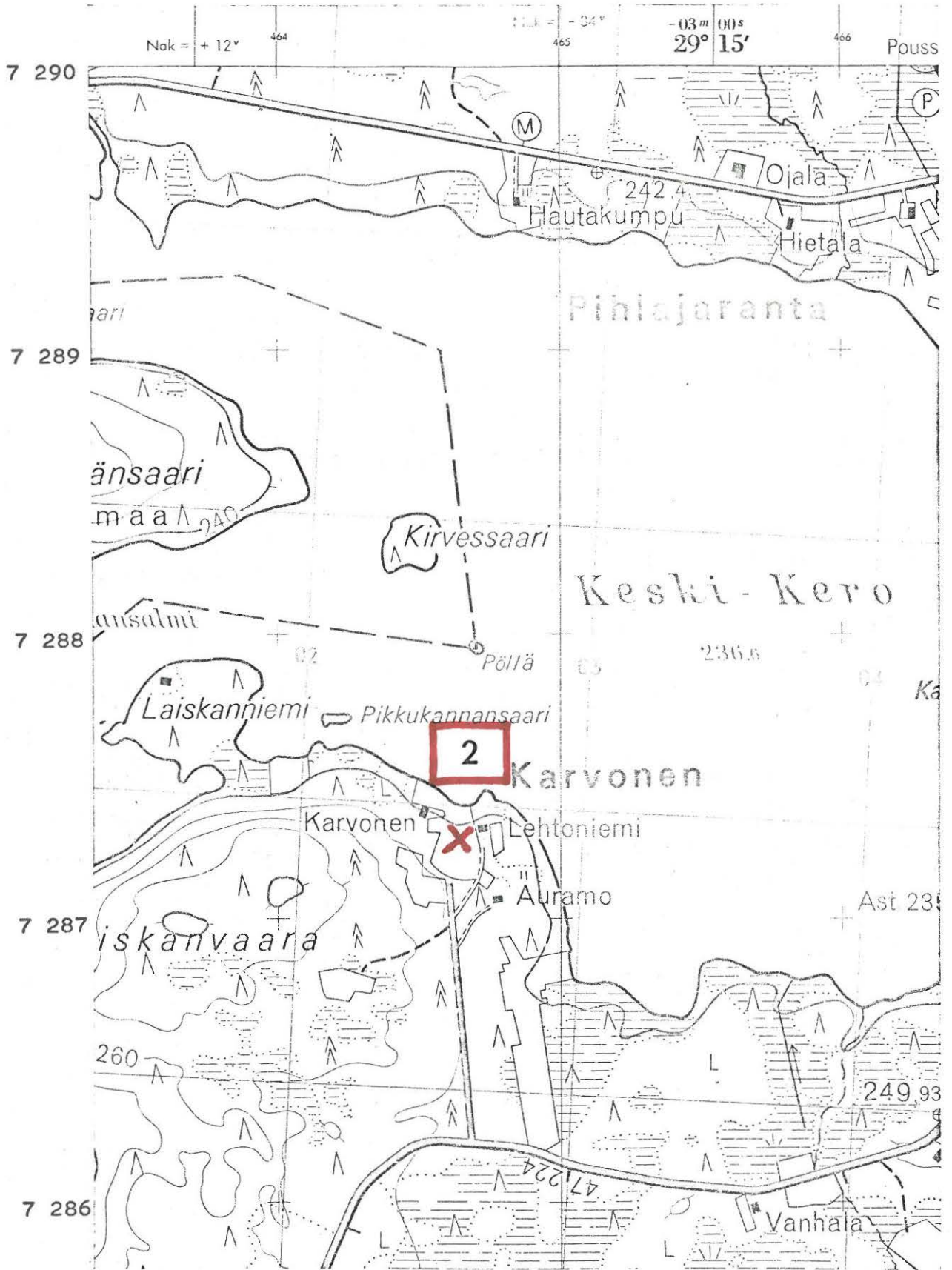
Km 18417:1-4 (kvartsi-uurrin, -kaapimia ja iskoksia), jotka A.E-E. poimi tarkastusmatkallaan 28.6.1971 Karvosen ja Lehtoniemen rakennusten väliseltä peltoalueelta.

A.E-E:n yrittäessä kesällä 1971 paikallistaa Laiskalan löytöä olivat sekä Karvosen että Lehtoniemen rakennukset tyhjinä asukkaista. Saadut tiedot perustuvat läheisen Auramon talon emännän kertomuksiin. Hänen mukaansa Lehtoniemen taloa asui Erkki (?) Karvonen. Laiskala oli autiona. - Tarkastuksen yhteydessä tuli käydyksi myös Laiskanniemessä, jota tuskin oli viljelty vuosikymmeniin eikä sieltä liioin löytynyt mitään esihistorialliseen asutukseen viittaavaa. Sensijaan Lehtoniemen ja Karvosen rakennusryhmien väliseltä peltoalueelta löytyi kivikautisia asuinpaikkalöydöksiä, joista osa otettiin talteen (KM 18417:1-4). Löydökset olivat havaittavissa oraspellossa 2-3 aarin alueella, joka sijaitsee Karvosen pihasta noin 150 m kaakkoon, Lehtoniemen pihasta noin 80 m länsilounaaseen ja rannasta noin 100 m etelään, arviolta 7-8 m Keski-Keron pinnan yläpuolella. Todennäköisesti esihist.asuinpaikka-alue jatkuu löytökohtien molemmin puolin NW-SE-suunnassa laajemmallekin, tarkastuksen aikana heinäturpeen peitossa oleviin pellon osiin. Kyseinen alue on kuivahkoa hiekkamultamaata loivahkon abrasioluiskan yläpuolella.

Valokuvat sivulla 301, N:ot 4-5 (f. 44415-416) kuvannut A.E-E. 28.6.1971 Karvosen rakennusryhmästä noin 150 m etelään sijaitsevasta kohdasta koillisen ja idän suuntaan. Kuvien liitoskohdassa on Lehtoniemen tilan asuinrakennus. Mainittu oraspelto näkyy rakennusten edessä kapeana poikittaisena viivana 4. kuvan oikean puoliskon alueella ja 5.kuvan koko alueella. Löytökohdat sijoittuvat enimmäkseen 4. kuvan osalle.

- Ks. luonnos s. 24
- Ks. kartta s. 25
- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 01, Iso-Kero. 1:20 000)

KUUSAMO 3

top. kartta N:o 4523 05 Soivio

x = -9650-

y = -7350-

z = järven pinta n. 248 m

Luokkajärvi, Soivio

kivikautinen löytöpaikka

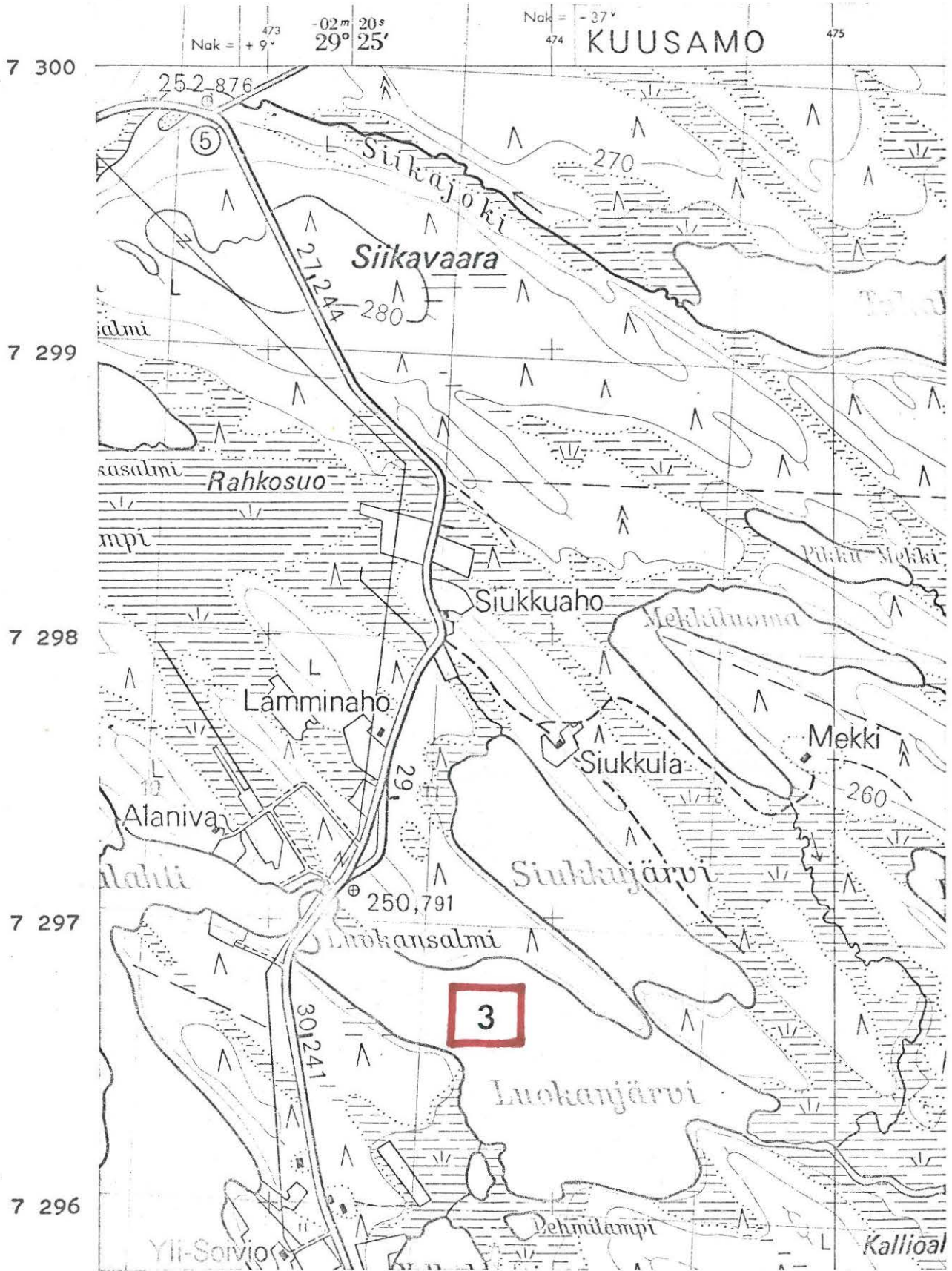
Löydöt: KM 3254:6 reikäkivi, jonka on löytänyt "isäntä Antti Kurvinen Luokkajärven rannalta Poussun Soivion talon maalta" ja joka on saatu museon kokoelmiin kerääjä Kaarlo Moilasen kautta v. 1896.

24.6.1971 suorittamassaan pikaisessa tarkastuksessa A.E-E. sai selville, että Antti Kurvinen on asunut taloa, joka nykyisin on nimeltään Yli-Soivio RN:o 18 ja kuuluu Poussun kylään. Nykyinen omistaja on Jaakko Kurvinen, osoite: Kuusamo, Soivio. Talossa ei luonnollisestikaan enää tiedetty Antin löydöstä mitään, eikä liioin tiedetty myöhemminkään löydetyn kiviesineitä.

Luokkajärven (peruskartalla Luokanjärvi) rannat ovat kuivaa metsäkangasta, joissa tuskin koskaan on ollut peltoja. Löytö lienee tehty vesijätöstä. Tarkastuksessa ei onnistuttu alueelta havaitsemaan mitään esihist. asuinpaikkaan viittaavaa ja löytöpaikan lähempi määrittely jäi toistaiseksi suorittamatta.

- Ks. kartta s. 27

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 05, Soivio. 1:20 000)

KUUSAMO 4

top.kartta N:o 4524 11 Riekki

x = n. 2150

y = n. 9490

z = n. 265 m

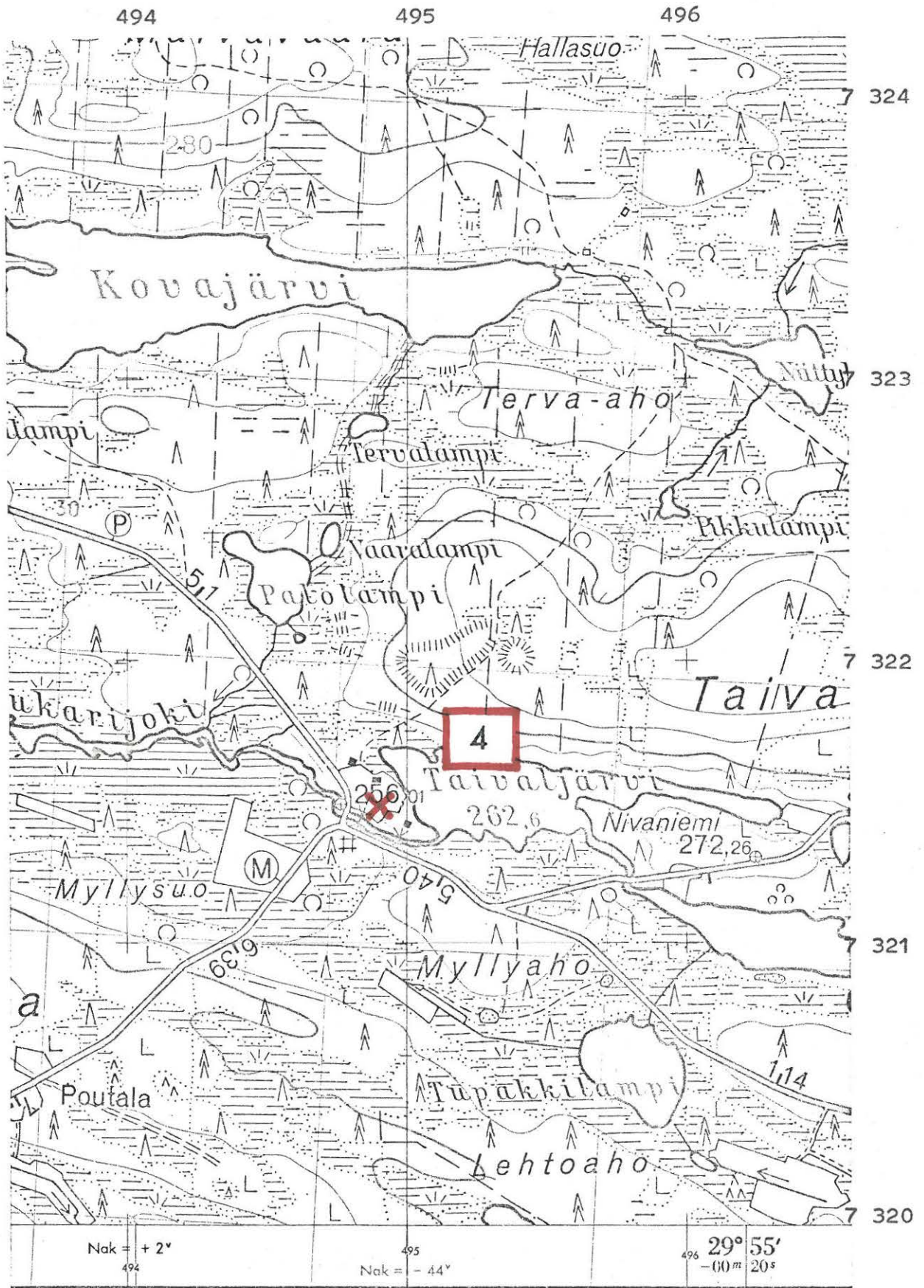
Taivaljärvi, Taipale
pyyntikuoppa

Löydöt: KM 3254:9 kvartsikuula, jonka on löytänyt "isäntä Kusti Törmänen porohaudasta peltoa tehtäissä Heikkilän kylän Taipaleen talon maalta" ja joka on saatu museon kokoelmiin kerääjä Kaarlo Moilasen kautta v. 1896.

Inventointimatallaan syksyllä 1956 sai A.E-E. tietää, että kyseisen löytötiedon täytyi tarkoittaa juuri Pukarinjoen varressa olevaa Taipaleen taloa, jota ei kylläkään ole nimeltä merkitty peruskartalle, mutta joka näkyy vuoden 1929 yleiskartalla paikalla, joka vastaa yllämainittuja koordinaatteja. Peruskartalla on tällä kohdalla paitsi rakennus myös lähistön ainoa pelto, joka kaiketi on juuri Kusti Törmäsen raivaama pelto. Kysymyksessä lienee ehkä laajempikin peurahauta-alue, jollaiseksi tämä Taivaljärven ja Pukarinjoen väliseen niemekkeeseen kuuluva peltomaa hyvin soveltuisi. Paikalla ei ehditty suorittaa maastotarkastusta.

- Ks. kartta s. 29

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 11, Rieki. 1:20 000)

KUUSAMO 5

top.kartta N:o 4611 11 Virranniemi

x = n. 5090

y = n. 5475

z = n. 241 m

Ala-Kitka, Kokkonieniemi

vasarakirveen löytöpaikka, luokka II

Löydöt: KM 5220 vasarakirveen kantaosa, jonka on löytänyt "joku Alakitkan kylän Kokon talon asukkaista pieneltä, talon kohdalla olevalta kallioperäiseltä, matalalta niemeltä nimeltään Kokkonieniemi, läheltä veden rajaa .." ja joka on saatu museon kokoelmiin ylim. geologi, maisteri W.W. Wilkmanin kautta v. 1908.

KM 8337 vasarakirveen keskiosa, joka on verifikaatin mukaan löydetty v. 1911 samasta paikasta kuin edellinen ja saatu museon kokoelmiin 1924 lahjoituksena varatuomari J. Walterilta, ~~Walterilta~~.

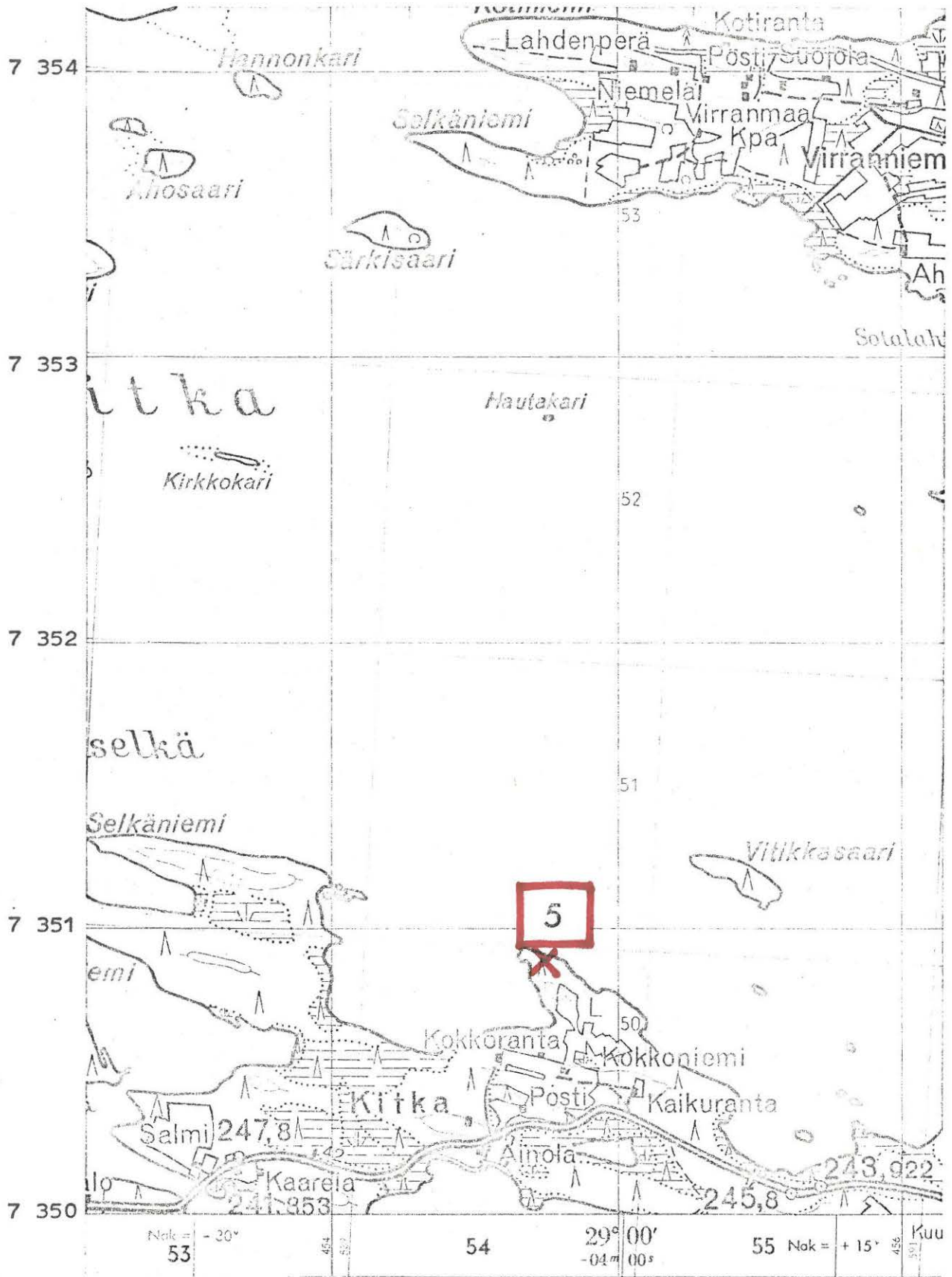
A.E-E:n käydessä paikalla 16.9.1956 ilmeni, että löytöpaikka on Virran kylän Kokko (RN:o 75) nimisen talon maata. Omistajaksi ilmoitettiin tuolloin Heikki Kurtti, osoite: Kuusamo Kitka.

- Peruskartalla paikan nimenä on Kokkonieniemi, mutta siitä käytetään myös nimiä Kolikonnieniemi ja Kotiniemi. Kokon talon luona kerrotaan olevan kumpuja, joista yhdestä tiedetään tulleen esille luita ja hiilensekaista maata. Niinikään kerrotaan, että "Posion mies" on etsinyt aarretta Kotiniemestä. Tarkastuksessa jäi selvittämättä, oliko kyseinen mies juuri sama, joka v. 1911 löysi esineen toisen katkelman (KM 8337) tai ehkä edellisen katkelman löytäjä. Kokkonieniemi on melko ryteikköistä, irtolohkareiden paikoitellen peittämää, kallioista maastoa, josta oli inventoinnin yhteydessä mahdollonta erottaa mitään kiinteään muinaisjäännykseen viittaavaa. Paikanniemi ja ehkä myös maininta aarten etsinnästä saattaisivat ehkä sellaiseen viitata.

Valokuvat sivulla 301, N:ot 6-8 (f. 20701) kuvannut A.E-E.
16.9.1956 Kokon asuinrakennuksen katolta länteen, luoteeseen
ja pohjoiseen. Kokkonieniemi osuu kuvien 2-3 alueelle, taustalla
Ala-Kitka.

N:o 9 (f. 44417). Kuvannut A.E-E. 21.6.1971 veneestä Ala-Kitkalta
etelän suuntaan. Kuvan keskellä näkyy Kokkonieniemi.

- Ks. kartta s. 32
- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4611 11, Virranniemi. 1:20 000)

KUUSAMO 6

top.kartta N:o 4524 03 Aikkila

x = n. 3816

y = n. 6456

z = n. 310 m

Rukajärvi, Aikkila

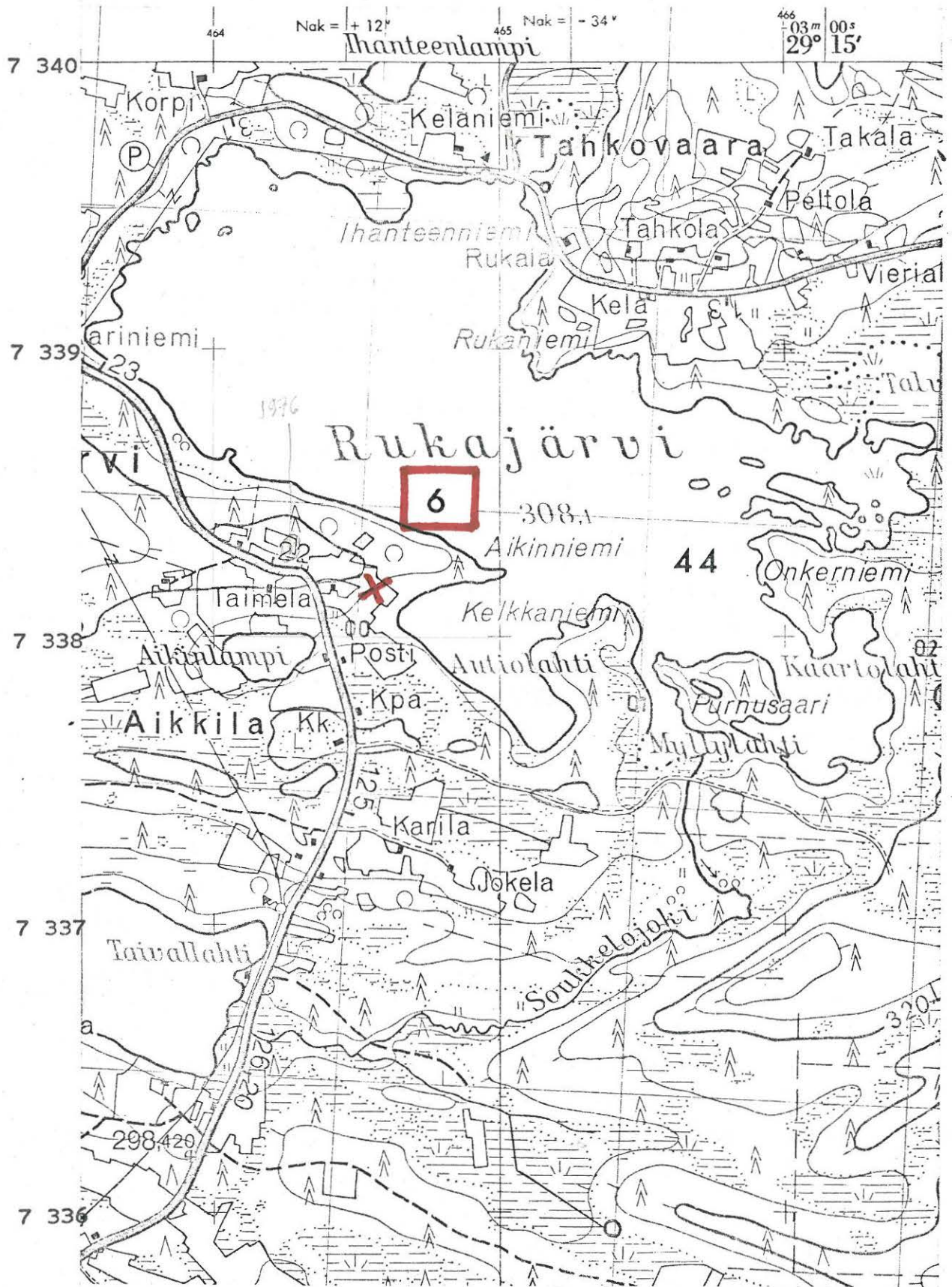
kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 5409:1 tuura, joka on löydetty Rukajärven rannalla olevan Aikkilan talon maalta ja saatu museon kokoelmiin ylioppilas Väinö Krohnin kautta v. 1909.

A.E-E. sai tarkastuskäynnillään 16.9.1956 tietää, että Aikkila RN:o kuuluu nyk. Rukajärven (ent. Alakitka) kylään ja että sitä omistavat Tauno ja Kalle Aikkila. Talossa kerrottiin, että vanha-isäntä Sihveri Kustaa Aikkila oli ollut Väinö Krohnin kyytimiehenä. - Tarkastuksen aikana talon rakennusryhmän itäpuolella eli Aikinniemen suunnalla olevat pellot olivat viljankorjuun jäljeltä sängellä. Pellolta löytyi peruskartan 310 m käyrän vaiheilta kuluneita kvartsin palasia, jotka saattavat viitata kivikautiseen asuinpaikkaan.

Valokuvat sivulla 302. N:ot 10-12 (f. 20702) ottanut A.E-E. 17.9.1956 Kuusamo-Kemijärvi maantien 22 km-pylvään vaiheilta eli Aikinniemen kärjestä n. 700 m länteen sijaitsevasta kohdasta. Panoraaman kuvat ovat suunnilleen koillisesta kaakkoon. Aikkilan asuinrakennus näkyy kuva 3:n keskivaiheilla ja oletettu kivikautinen asuinpaikka sijoittuneen lähinnä kuva 2:ssa näkyvän ladon edustalle. Taustalla pilkottaa Rukajärvi.

- Ks. kartta s. 34- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 03, Aikkila. 1:20 000)

KUUSAMO 7

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = 1988

y = 6358

z = n. 255 m

Kirkonkylä, Vänrikinniemi

Rautakautinen ja kivikautinen löytöpaikka, lappalaisten asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 2899:8 pronssiketjuja 4 kpl, jotka on löydetty "Vänrikinniemen talon rantapellostä, talosta kohti Samostenperää" ja saatu museon kokoelmiin v. 1893.

KM 5409:2 rautakirves, joka on löydetty "Vänrikinniemeltä rantapellostä, n. 3 syltä rannasta" ja saatu museolle ylioppilas Väinö Krohnin kautta v. 1909.

KAJAANIN SEMINAARIN kokoelmassa tuura, joka on löydetty "Vänrikinniemen pellostä" ja saatu semin.oppilas Väinö H. Määtän lahjoittamana.

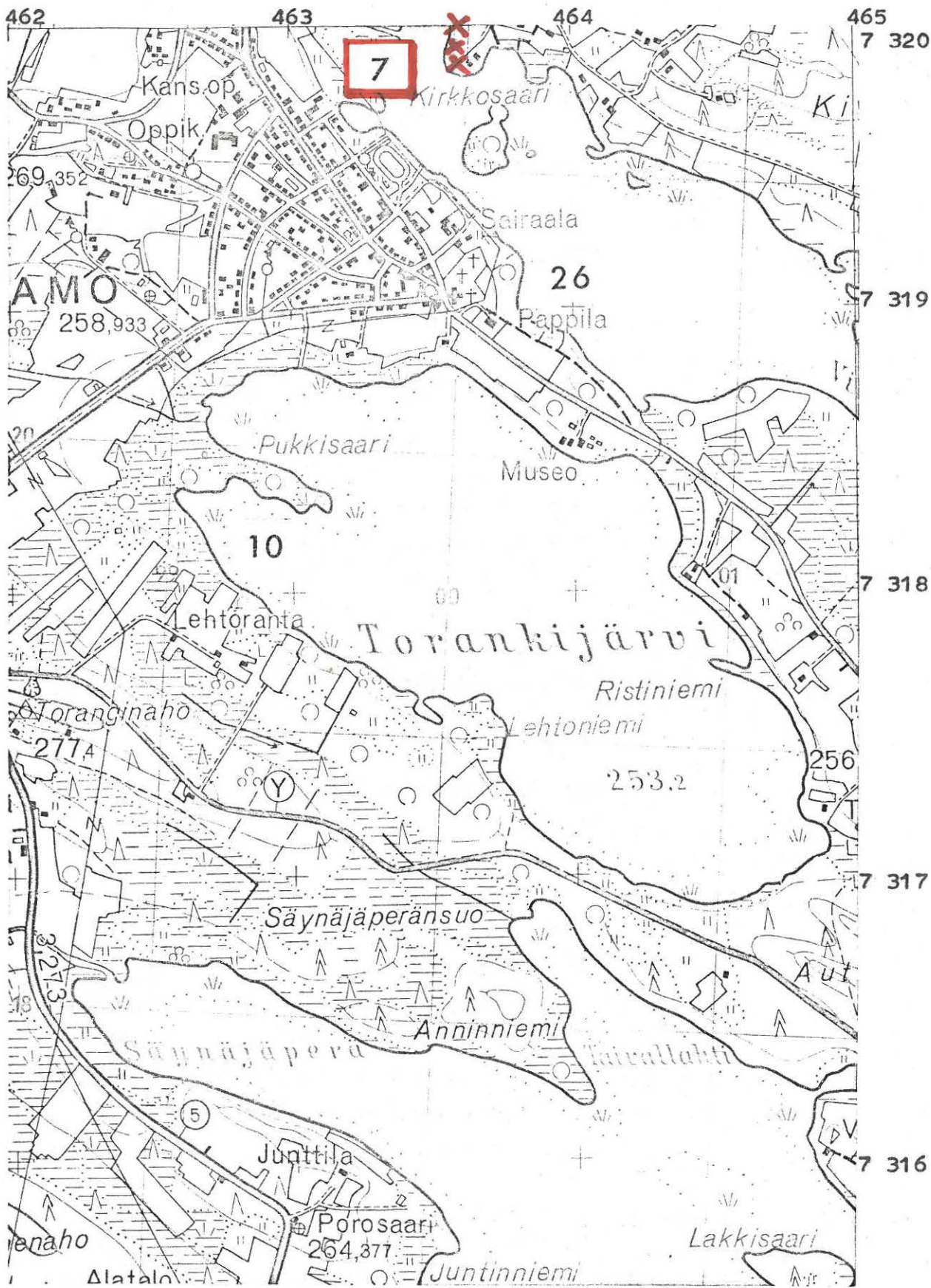
J. Lukkarinen on tarkastanut löytöpaikan ilmoittaen tuloksistaan kirjeitse (ks. "kapseli" ss. 19-20 karttoineen) 10.9.1917 A. Hackmanille, että KM 2899:8 on löydetty Vänrikinniemen talon rantapellostä. Hänen varsin epämääräisessä karttaluonnoksessaan lienevät numerot 1 ja 2 vaihtuneet erehdyksessä keskenään.

Edellä esitetyt koordinaattilukemat on A.E-E. sijoittanut Lukkari-sen luonnoksen löytökohtien puoliväliin karkeasti interpoloiden. 25.9.1956 suoritettussa tarkastuksessa ilmeni, ettei Vänrikinniemen sen enemmän kuin Kempvaisenkaan rakennuksia enää ole jällellä. Paikka on nyt Metsähallinnon Kuusamon hoitoalueen aluemetsänhoitajan virka-asunnon ja ehkä osittain myös Sahan maalla. Samalta alueelta, jossa Väinö Krohnin saaman tiedon mukaan (vrt. KM 5409:2 löytöselostus inv.luettelossa) on "lappalaisasumuksen jätteitä", on kaiketi peräisin myös Kajaanin seminaariin joutunut tuura.

Valokuvat sivulla 302, N:ot 13-15 (f. 20719) ottanut A.E-E.
25.9.1956 Vänrikinniemen koillispuolelta (x=2020, y=6370) lounaan,
lännen ja luoteen suuntiin. Edustalla kuvien 13-14 alueella näkyy
ent. Vänrikinniemen rantapelto ja oikealla kuvassa 15 Metsähallinnon
asuinrakennuksia.

- Ks. kartta s. 37

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 8

top.kartta N:o 4611 11 Virranniemi

x = 5470

y = 5880

z = n. 250 m

Kurtinjärvi, Kurttivaara

kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Löydöt: KM 8317 piinuolenkärki, joka on löydetty "Alakitkan kylän Kilpivaaran pellosta v. 1922" ja saatu museon kokoelmiin lahjoituksena kansanedustaja, tohtori Kaarlo Hännisen kautta v. 1924.

A.E-E:n käydessä paikalla 17.9.1956 kerrottiin, että löydön lienee tehnyt Ville Kilpinen, sittemmin herastuomari. Löytöpaikan ilmoitettiin todennäköisesti kuuluvan Virran kylän Kurttivaara RN:o 4 nimisen tilan pelloille. Tilan omisti 1956 Armas Kilpivaara, osoite: Kuusamo Käylä (Kurtinvaara). Myöhemmistä löydöistä ei oltu kuultu.

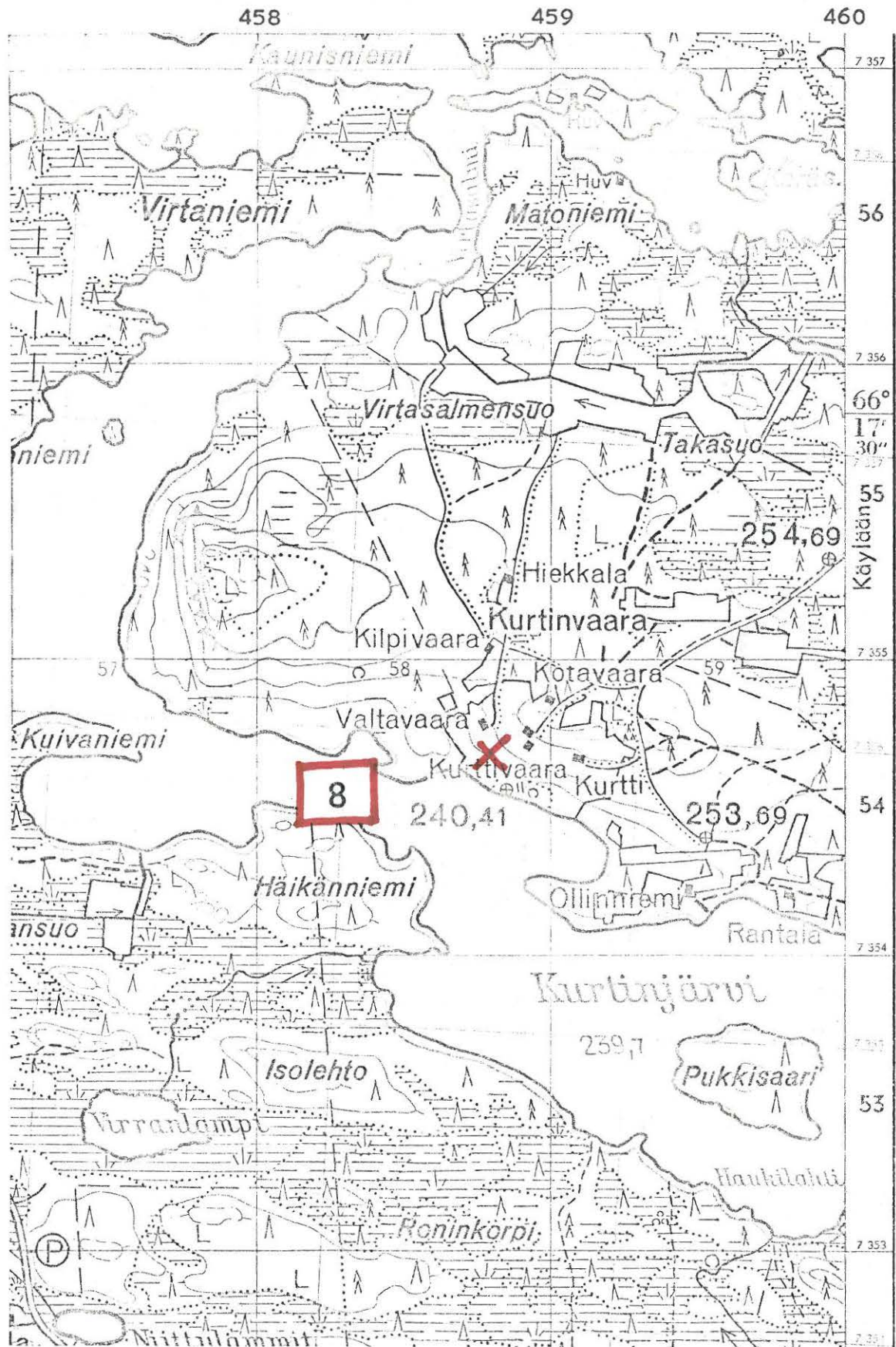
A.E-E. pistäytyi Kurtinvaarassa uudelleen 21.6.1971, jolloin talossa asusteli kesävieraita ja oma väki oli poissa. Tilan rakennusryhmän ja järven väliset pellot olivat joko heinällä tai sängellä edellisen vuoden viljankorjuun jäljiltä. Maaston pintapuolisessa tarkastuksessa ei tullut esiin mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia löydöksiä, mutta mikäli tutkija osuisi paikalle juuri kyntötöiden jälkeen saattaisi tulos olla positiivinen. Alussa mainittujen koordinaattien osoittama kohta on A.E-E:n maastosuhteiden nojalla olettamalla kivikautisella asuinpaikka-alueella, joka lienee Kurttivaaran talon asuinrakennuksen ja rannan välisellä lounaisrinteellä, n. 250 m:n korkeuskäyrän vaiheilla.

Valokuvat sivulla 302. N:ot 16-18 (f. 20704) ottanut A.E.-E. 17.9.1956 veneestä Kurtinjärvellä, Häikänniemen koillispuolelta, suunnilleen koillisen, idän ja kaakon suuntiin. Kurttivaaran talon rakennukset näkyvät rinteessä keskimmäisen kuvan vasemmassa laidassa.

Kuvat 19 ja 20 (f. 44418-419) ottanut A.E-E. 21.6.1971. Edellinen vastaa suunnilleen kuvaa 17. Jälkimmäinen on otettu Kurttivaaran rakennusryhmän pohjoispuolelta lounaan eli Häikänniemen suuntaan.

- Ks. kartta s. 40

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4611 11, Virranniemi. 1:20 000)

KUUSAMO 9

top.kartta N:o 4524 02 Saapunki

x = 2022

y = 6192

z = n. 260 m

Nilojärvi, Leskelä

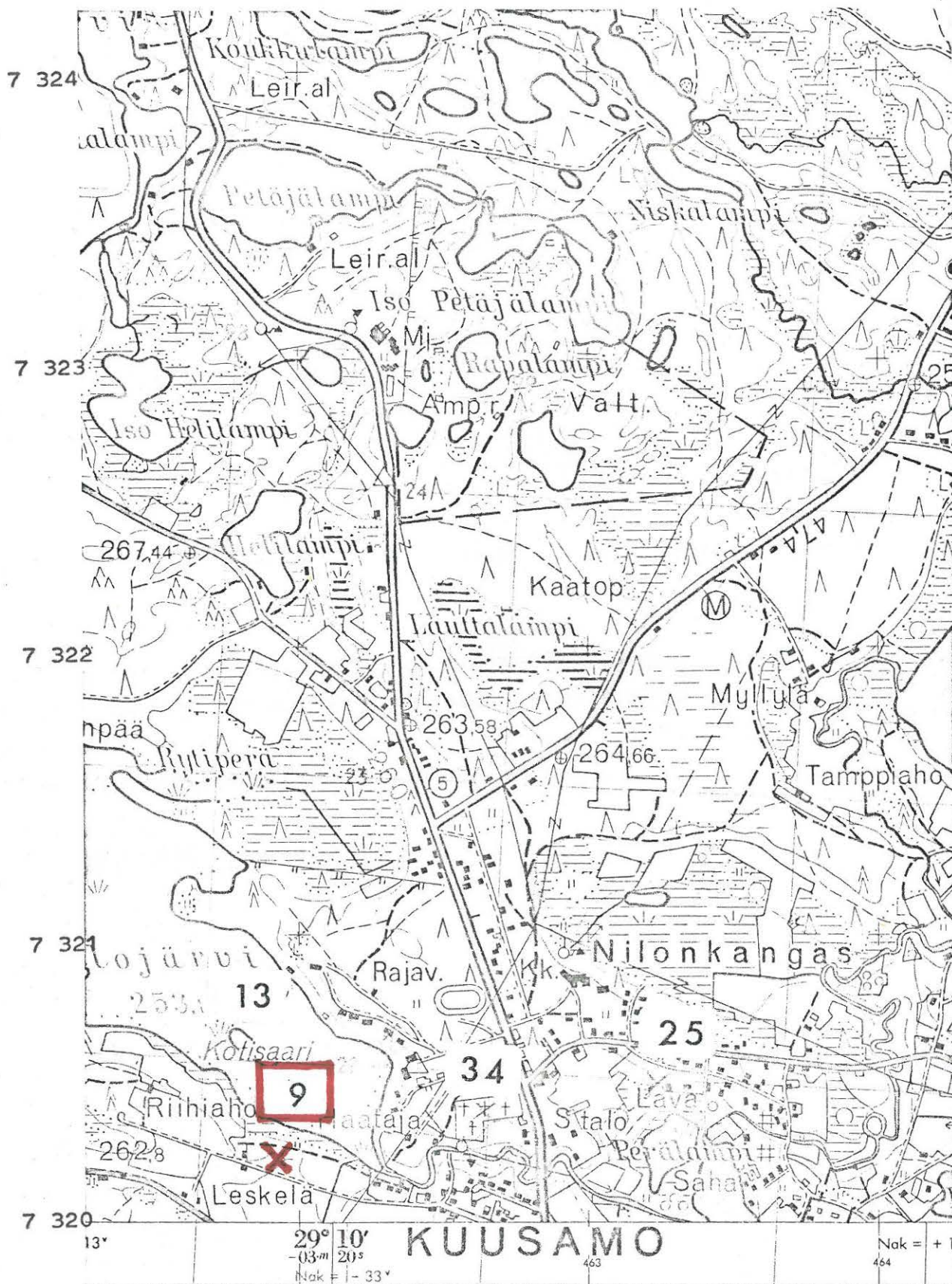
kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Löydöt: KM 8728 lattea reikäkivi, joka on löydetty v. 1925 "Kirkonkylän viljelysmaiden laitamilta viljelysmaata perattaessa Leskelänjärven läheltä" ja saatu museon kokoelmiin "herra K.P. Perttusen" (=ent. Kansallismuseon amanuenssi J. Lukkarinen) kautta v. 1926.

A.E-E:n 22.9.1956 suorittamassa tarkastuksessa kävi ilmi, että löytökohdan määrittely jää olettamuksen varaan. Paikkakunnalla kerrottiin, että löytötiedossa mainittu "Leskelänjärvi" tarkoittaa Nilojärveä, jonka etelärannalla sijaitsee Leskelän talo. Oletettavasti edellä mainittu viljelysmaan perkaus on vuoden 1925 vaiheilla tapahtunut nyk. Leskelän rakennusten lähetyvillä, ehkä juuri rakennusten itäpuolella olevassa 260 m:n korkeuskäyrän kuvaamassa muinaisniemekkeessä. Vaikkakaan paikalta ei etsiskelystä huolimatta tarkastuksessa löytynyt esim. kvartsi-iskoksia sopisi kohta kivikautiseksi asuinpaikaksi hyvin. Järven vastakkaisella rannalla on samalla korkeudella Rajavartioston kasarmialueella nimittäin melko runsaslöytöinen kivikautinen asuinpaikka-alue (KUUSAMO 13).

Valokuvat sivulla 303. N:ot 21-23 (f. 20718) ottanut A.E-E. 22.9.1956 Leskelän asuinrakennuksen pohjoispuolelta koillisen, idän ja kaakon suuntiin. Oletettu löytöpaikka näkyy etualalla kuvien 22 ja 23 liitoskohdan molemmin puolin. Taustalla vasemmalla kuvassa 21 näkyy Rajavartioston kasarmeja (=KUUSAMO 13) ja taustalla kuvassa 22 uusi hautausmaa (= KUUSAMO 34).

- Ks. kartta s. 42- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 02, Saapunki. 1:20 000)

KUUSAMO 10 top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo
 x = 1848
 y = 6269
 z = n. 253,5 m

Torankijärvi, Munakkapuro

kivikautinen löytöpaikka, luokka III

Löydöt: KM 10778 rombimainen reikäkivi, jonka herra Toivo v. Ruthenhjelm löysi syyskuussa 1937 ja lähetti Kansallismuseoon v. 1938. Esine oli löydettyäessä aidan seipäessä, johon se ilmeisesti aikoinaan oli nostettu, ehkä paria vuotta aikaisemmin suoritetun ojankaivun yhteydessä. Maa on paikalla löytäjän ilmoituksen mukaan soraista vesijättömaata, mahdollisesti entistä järven pohjaa.

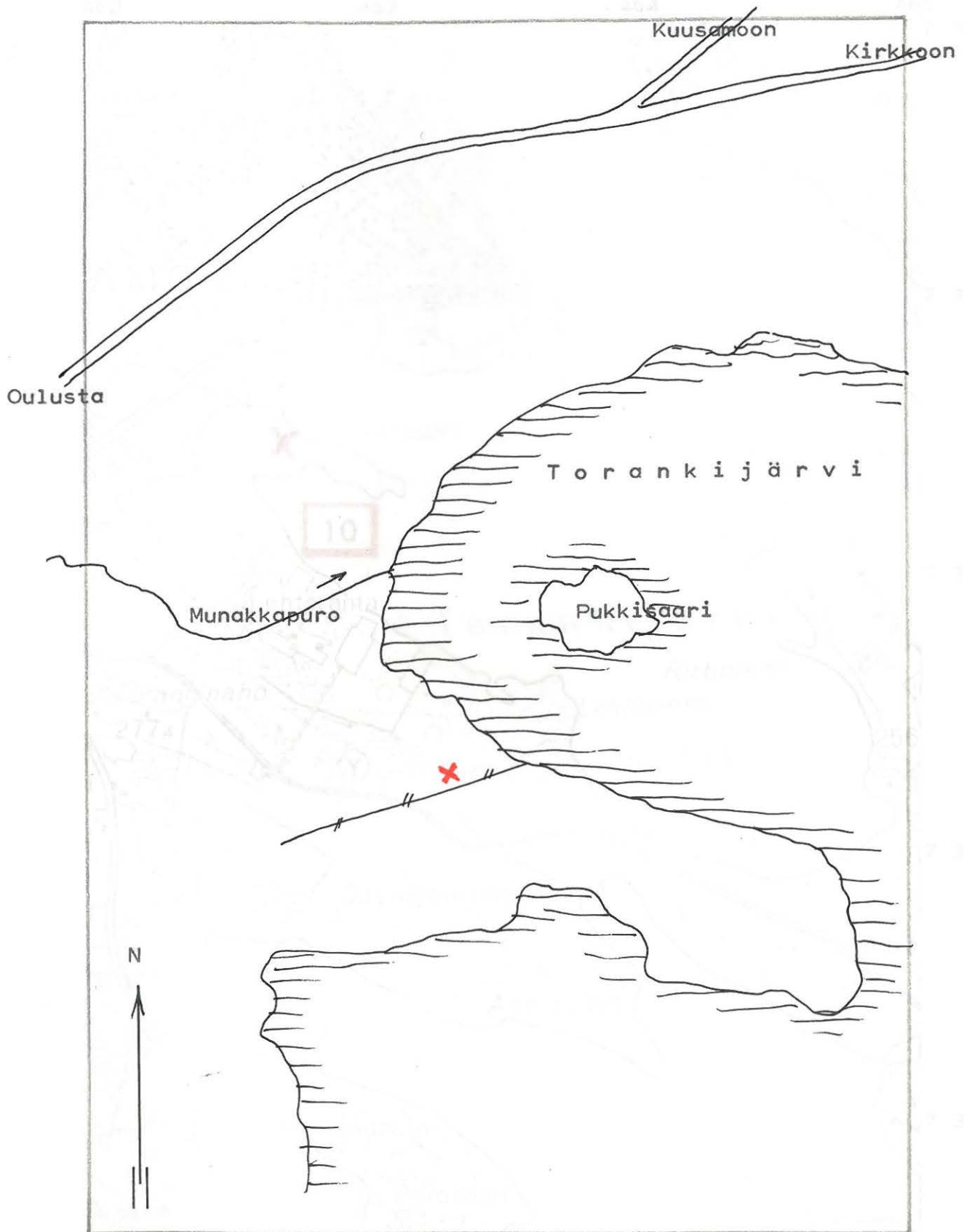
Löytökohta on täsmällisesti merkitty verifikaatin 1:4000 kartalle, joka on jäljennetty Kuusamon isojakokartasta X:19^b. Paikka on 5-6 m alempana kuin lähistön kivikautiset asuinpaikat, joten kysymyksessä on epäilemättä irtolöytö.

Valokuvat sivulla 303, N:ot 24-26 (f. 20717) ottanut A.E-E. 22.9. 1956 Toranginahon kolmiomittaustornista pohjoisen, koillisen ja idän suuntiin. Löytöpaikka KUUSAMO 10 näkyy kuva 24:n oikealla puoliskolla, pitkittäis-suuntaisten peltosarkojen takana.

- Ks. luonnos s. 44

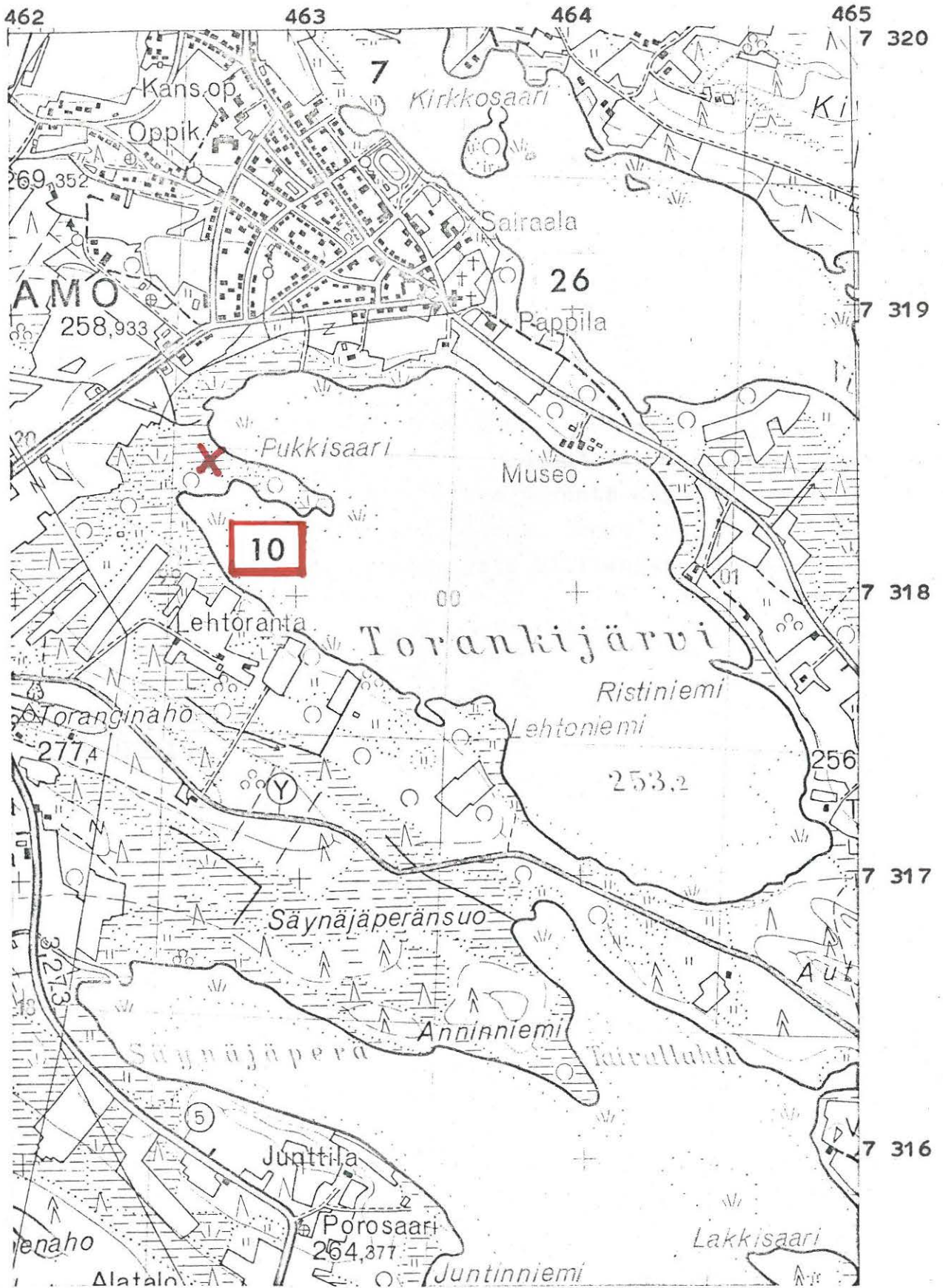
- Ks. kartta s. 45

- Lisäyksiä:

Jäljennös verifikaatin kartasta, joka on ote Kuusamon pitäjän isojakokartasta X:19^b. Mittakaava 1:4000.

X = esineen KM 10778 löytöpaikka

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 11

top.kartta N:o 4611 12 Kuntakkivaara

x = n. 6365

y = n. 5880

z = n. 234 m/ arvio Top.kartan muk.

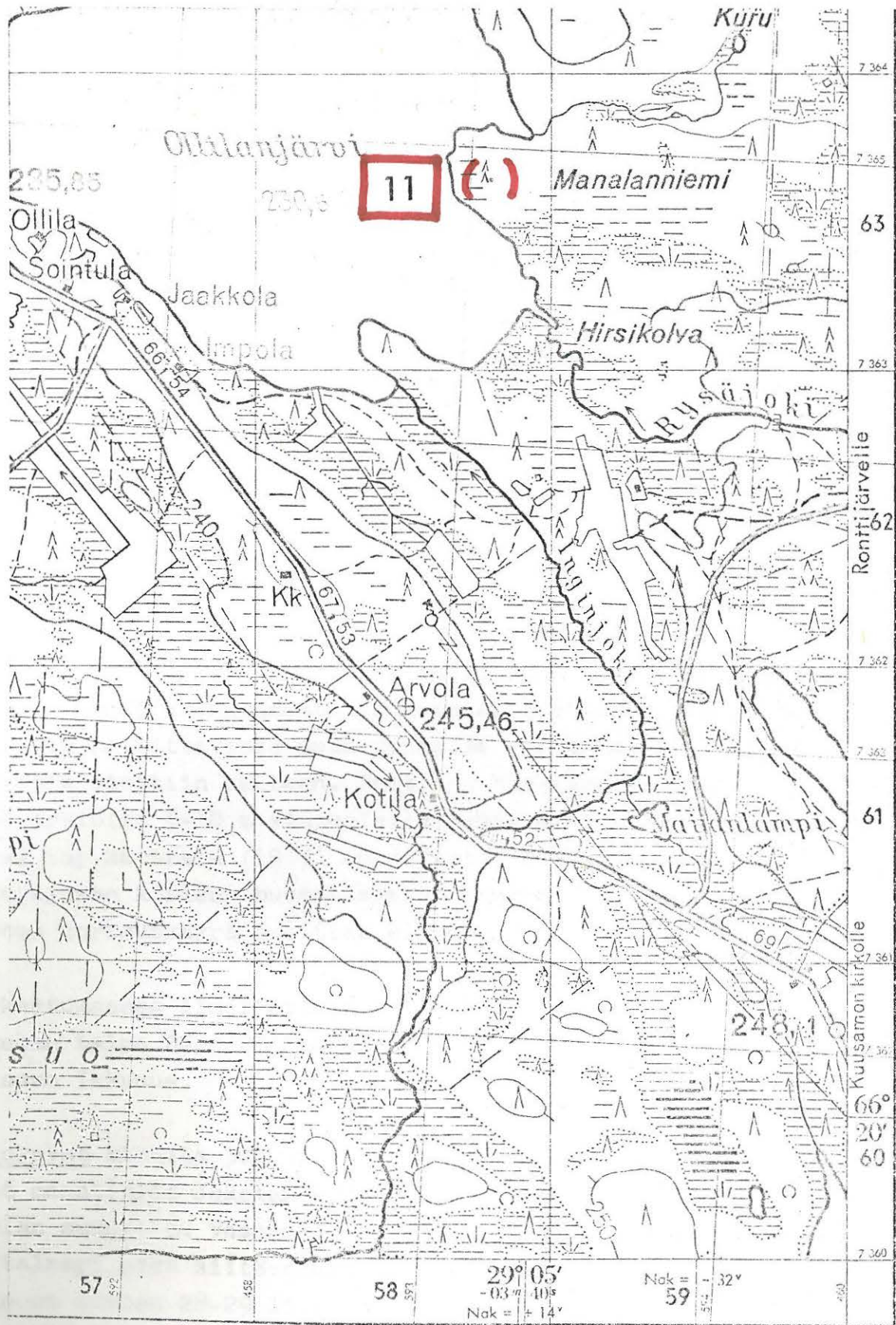
Ollilanjärvi, Manalanniemi

Lappalaiskalmisto, luokka II

Teoksessa Suomen Maa IX.1 mainitaan sivulla 391, että Suorajärven Manalanniemessä on lappalaisten hautausmaa. Kuusamon aikaisemmilla kartoilla olevista kahdesta Suorajärvestä käytetään v. 1964 tehdystä top.kartassa kyseisestä järvestä, jonka itärannalla on nimeltä mainittu "Manalanniemi", nimitystä Ollilanjärvi. - A.E-E. 1975.

- Ks. kartta s. 47

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4611 12, Kuntakkivaara. 1:20 000)

KUUSAMO 12

top.kartta N:o 4524 02 Saapunki

x = 2866

y = 6544

z = 280 m/top.kartan muk.

Tuovila, Jokela

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

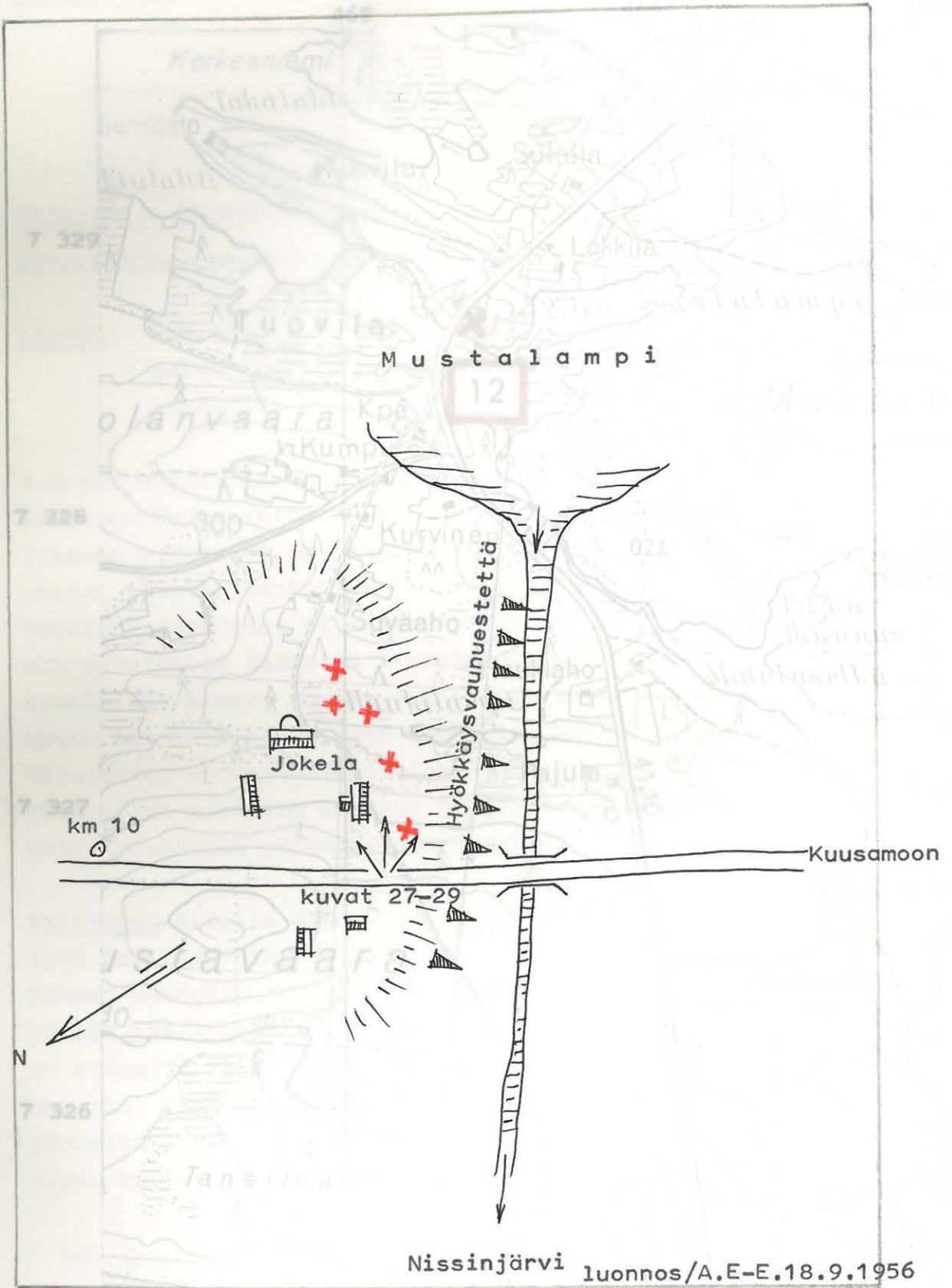
Löydöt: KM 14049:1-7 kvartsikaapimia ja -iskoksia, jotka A.E-E. poimi inventointimatallaan v. 1956 Jokelan tilan rakennusryhmän eteläpuolelta.

A.E-E:n huomio kiintyi kyseiseen paikkaan matkan varrella 18.9.1956 auton ollessa kulussa Määttälänvaaran suuntaan. Jokelan rakennusten ja Mustalammista Nissijärveen virtaavan puron välinen lounaisrinne oli tarkastuksen kannalta edullisimmillaan, koska peltomaa oli sadonkorjuun jäljiltä mullalle möyhittynä. 5-10 m:n etäisyydellä Jokelan asuinrakennuksesta ja navetasta etelään oli 30-40 m:n matkalla havaittavissa maan pinnalla runsaahkosti kvartseja, joista muutamia otettiin talteen. Pelto on hiekkamultamaata. Löytökohdat ovat arviolta 6-10 m yläpuolella Mustalammin pinnan, jonka korkeudeksi top.karttaan (1967) on merkitty 276,9. Näin ollen tulisi löytöalueen korkeus huomattavasti suuremmaksi kuin mitä kyseisen kartan korkeuskäyrä osoittaa eli z = 283-287 m.

Tarkastuksessa ilmoitettiin, että löytöalue on Tuovilan kylän Jokelan talon RN:o 27 maalla. Omistaja: Pekka Määttä, osoite: Kuusamo Ikkunus.

Valokuvat sivulla 303. N:ot 27-29 (f. 20707) ottanut A.E-E. 18.9. 1956 maantieltä Jokelan asuinrakennuksen kohdalta idän, kaakon ja etelän suuntiin. Vasemmalla näkyy Jokelan rakennusryhmä ja taustalla Mustalampi sekä siitä oikealle eli Nissijärveen virtaava puro. Löytöalue on kuvien 28-29 liittymäkohdan molemmiin puolin, pellolla viinimarjapensaiden ja piikkilanka-aidan välissä.

- Ks. luonnos s. 49- Ks. kartta s. 50- Lisäyksiä: L. Vokkariin leir. -78, KM 2042211-426

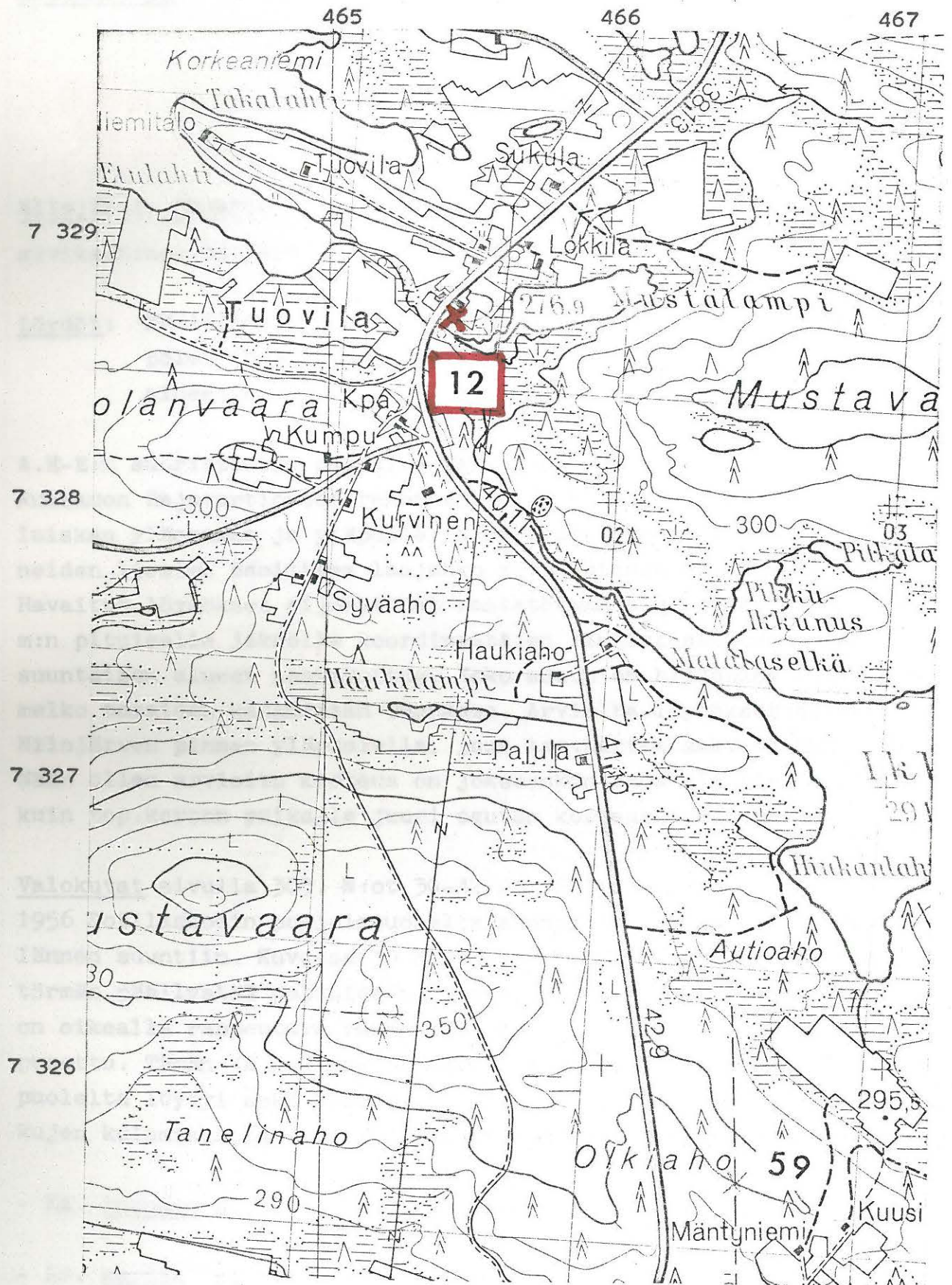

Nissinjärvi luonnos/A.E-E.18.9.1956

0 n.100 m

mittakaava

X = esihist.asuinp.löydöksiä

(ote top.kartasta N:o 4524 02, Saapunki. 1:20 000)

KUUSAMO 13

top.kartta N:o 4524 02 Saapunki

x = 2064

y = 6230

z = n. 260 m/top.kartan muk.

Nilojärvi, Rajavartiosto

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 14050:1-7 kvartsikaapimia, -uurtimia ym., jotka A.E-E. poimi inventointimatallaan v. 1956 Rajavartioston kasarmi-alueelta.

A.E-E:n suorittaessa paikalla tarkastusta 22.9.1956 ilmeni, että Kuusamon Rajavartioston rakennusten ja Nilojärven välisen rantaluiskan yläosassa ja yläpuolella on kvartsiesineistön ja tuhoutuneiden liesien osoittama laajahko kivikautinen asuinpaikka-alue. Havaitut löydökset sijoittuvat rantatörmän suuntaisesti noin 300 m:n pituiselle jaksolle koordinaattien ilmaistessa tämän NW-SE-suuntaisen alueen keskikohtaa. Koko seutu on hienohkoa hiekkamaata, melko tasaisen kangasmaan reunassa. Arviolta löydökset olivat n. 6 m Nilojärven pinnan yläpuolella, joka top.kartan muk. on 253,1 m. Näin ollen arvioitu korkeus on jokseenkin sama tai hieman alempi kuin top.kartan paikalle juuri osuvan korkeuskäyrän osoittama 260 m.

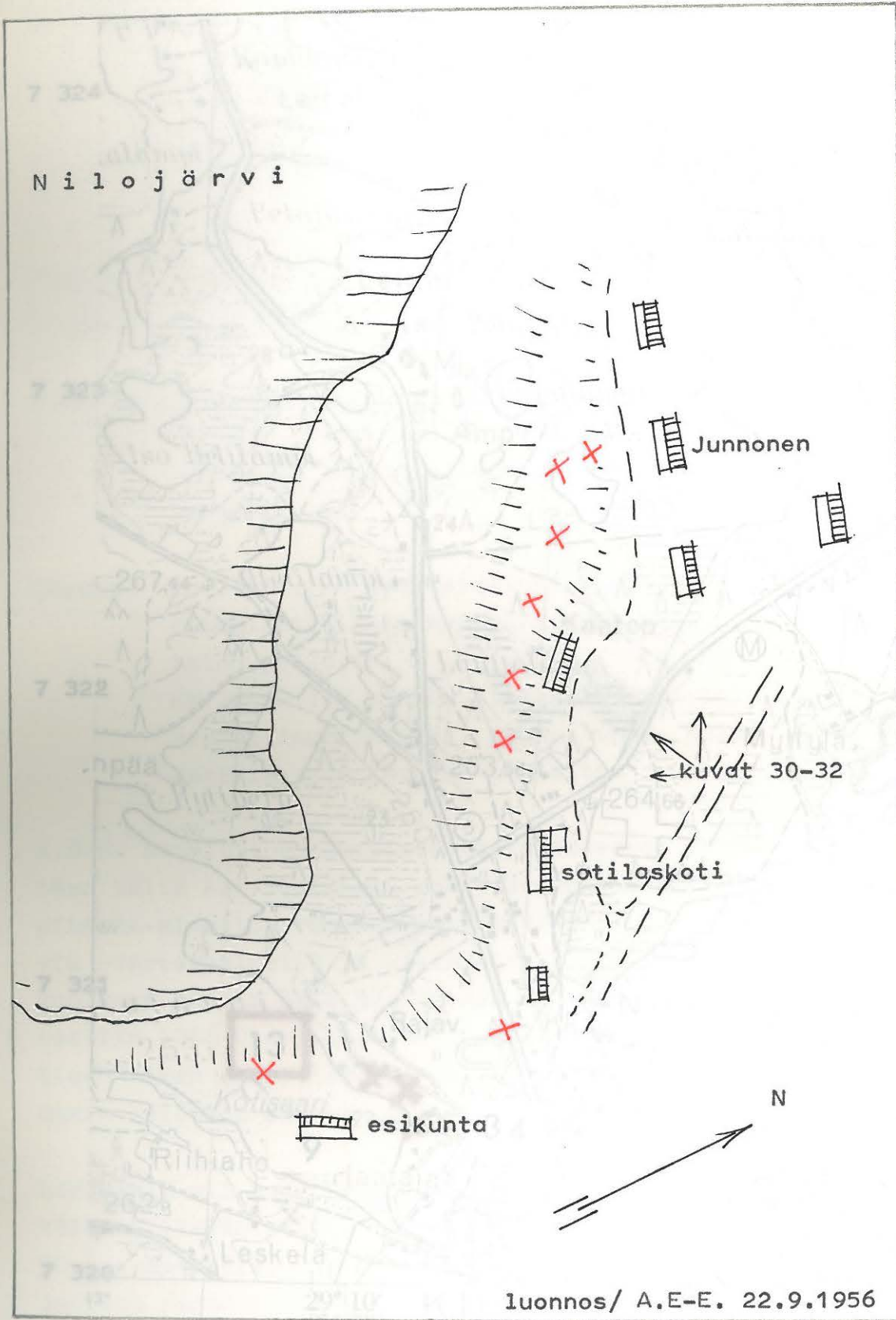
Valokuvat sivulla 303. N:ot 30-32 (f. 20716) ottanut A.E-E. 22.9. 1956 Sotilaskodin pohjoispuolelta suunnilleen etelän, lounaan ja lännen suuntiin. Kuvassa 30 näkyy Nilojärvi ja edustalla rantatörmän päällystää polkuineen, joista kvartseja löytyi. Kuvassa 31 on oikealla rappeutuva rakennus, joka top.kartan (1967) mukaan on jo purettu. Tämän ja kuvassa 32 näkyvien uudempien rakennusten lounaispuolelta löytyi sekä kvartsiesineistöä että liesien jäännöksiä polkujen kulumisen tai rantatörmän vierimisen paljastamasta hiekkamaast

- Ks. luonnos s. 52

- Ks. kartta s. 53

- Lisäyksiä:

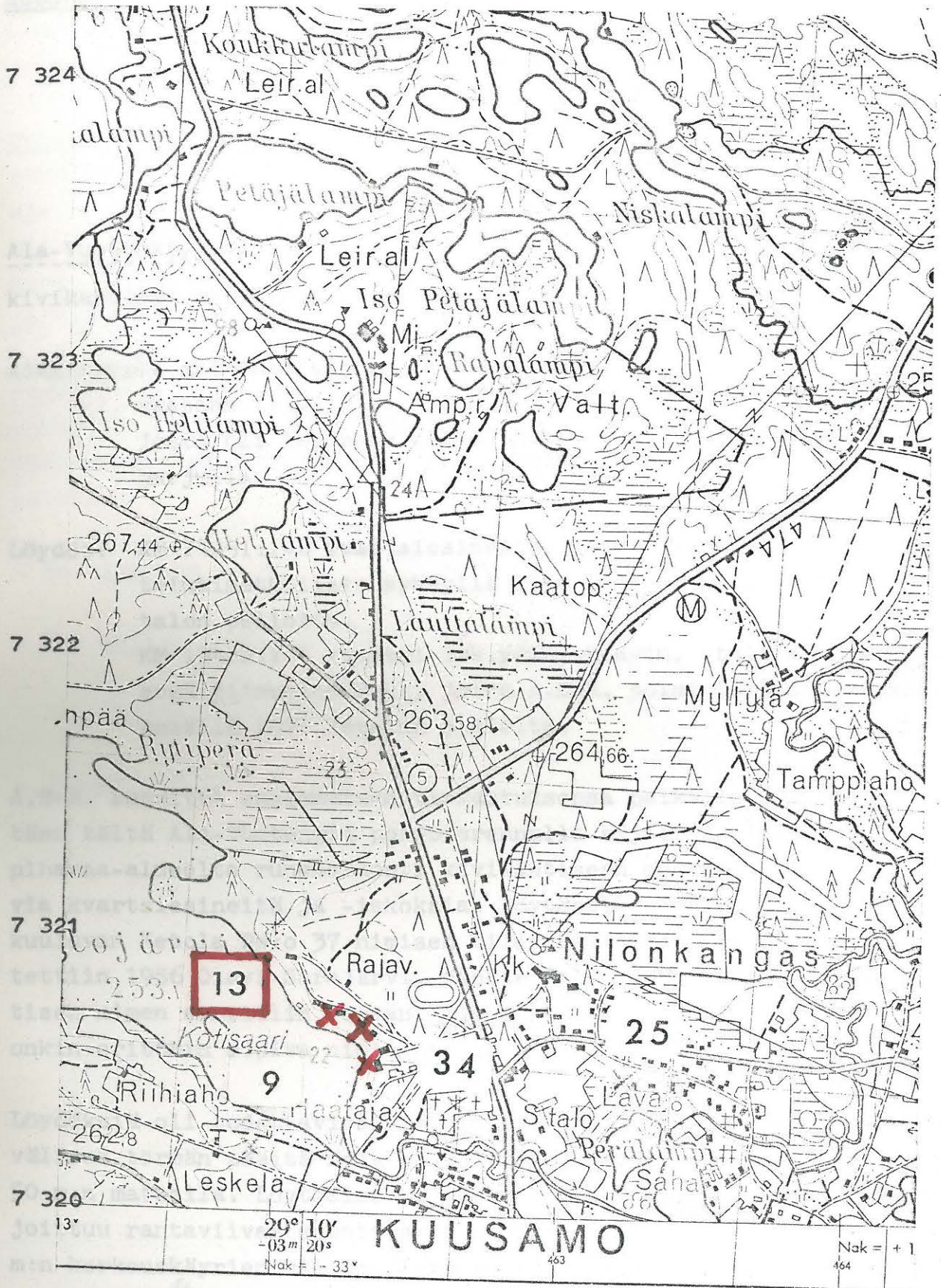
KUUSAMO 13

0 | n.100 m
 |-----|
 mittakaava

X = esihist.asuinp.löydöksiä

KUUSAMO 13

(ote top.kartasta N:o 4524 02, Saapunki. 1:20 000)

KUUSAMO 14 top.kartta N:o 4613 04 Suorajärvi

Ervastian kanssa, $x = 4130$

maan ja rannan $y = 7842$

$z = 247-248$ m/Imatran Voima Oy:n rak.kartan mukaan ja A.E-E:n arvion (2-3 m järven pinnasta, joka on top.kartalla 245) mukaan.

Ala-Vuotunki, Taivalharju

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Aikaisempia mainintoja: J.H. Karvonen mainitsee Kuusamon kertomuksessaan (1900) Vuotungin rannalla olevan "asunnonsijan", josta oli löydetty esineitä. Paikka saattaa olla Taivalharjulla.

Löydöt: KM 14051:1-6 kvartsiesineitä, jotka A.E-E. poimi inventointimatallaan syksyllä 1956 Vuotungin kylän Ketolan talon pellolta.

KM 18422:1-5 kvartsi-isk.ydin,-kaavin, -taltta ja -iskoksia sekä piinuolenkärki, jotka A.E-E. poimi tarkastusmatkallaan kesällä 1971 Ketolan pellolta.

A.E-E. suoritti ensimmäisen tarkastuksensa paikalla 19.9.1956 löytäen tältä Ala-Vuotungin pohjoisrannalla sijaitsevalta pelto- ja pihamaa-alueelta runsaahkosti kivikautiseen asuinpaikkaan viittavia kvartsiesineitä ja -iskoksia. Löytöpaikka on Vuotungin kylään kuuluvan Ketola RN:o 37 nimisen tilan maalla. Omistajaksi ilmoitettiin 1956 Olavi Sarajärvi, osoite Kuusamo Vuotunki. Paikan entisen nimen sanottiin olevan Taivalharju, joka topografian nojalla onkin erittäin sopiva nimi.

Löydöksiä oli todettavissa Ketolan asuinrakennuksen ja rantaviivan välisen törmän päältä sekä tästä tasaisin välein kohti itää noin 50 m:n matkalla. Löytöalue on peruna- tai kasvitarihamaalla ja sijoittuu rantaviivan suuntaisesti Imatran Voiman kartan 247 ja 248 m:n korkeuskäyrien väliin. Jokunen iskos näkyi myös pihamaalla 249 m:n käyrällä. - Talossa kerrottiin, että aikaisemmin oli kynnöksen alta tullut esille palaneita kiviä ja tulipaikkoja välittömästi pihamaan koillispuolelta pellosta.

3.7.1971 kävi A.E-E. paikalla Kuusamon yht.koul.lehtori Seppo Ervastin kanssa, jolloin löydökset KM 18422:1-5 poimittiin pihaan ja rannan välissä olevasta perunapellosta.

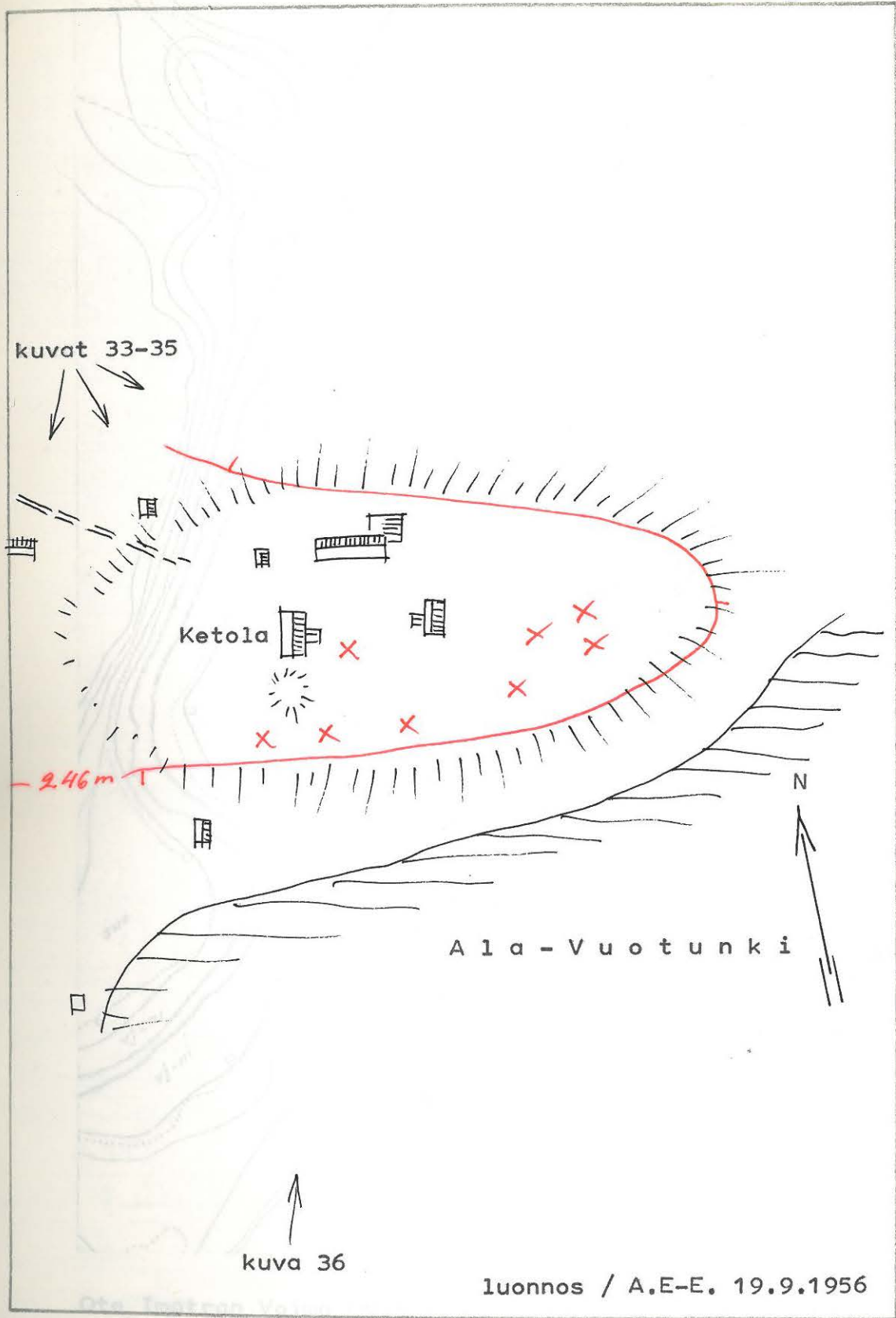
Valokuvat sivulla 304. N:ot 33-35 (f. 20710) ottanut A.E-E. 19.9. 1956 Ketolan tilan rakennusryhmän luoteispuolelta idän, kaakon ja etelän suuntiin. Kuvassa 33 näkyy oikealla navetta, jonka takana oli kynnettäessä tullut näkyviin palaneita kiviä ja tulipaikkoja. Kuvan 34 vasemmalla puolella on Ketolan piha ja uusi asuinrakennus, joiden takaa löydökset poimittiin.

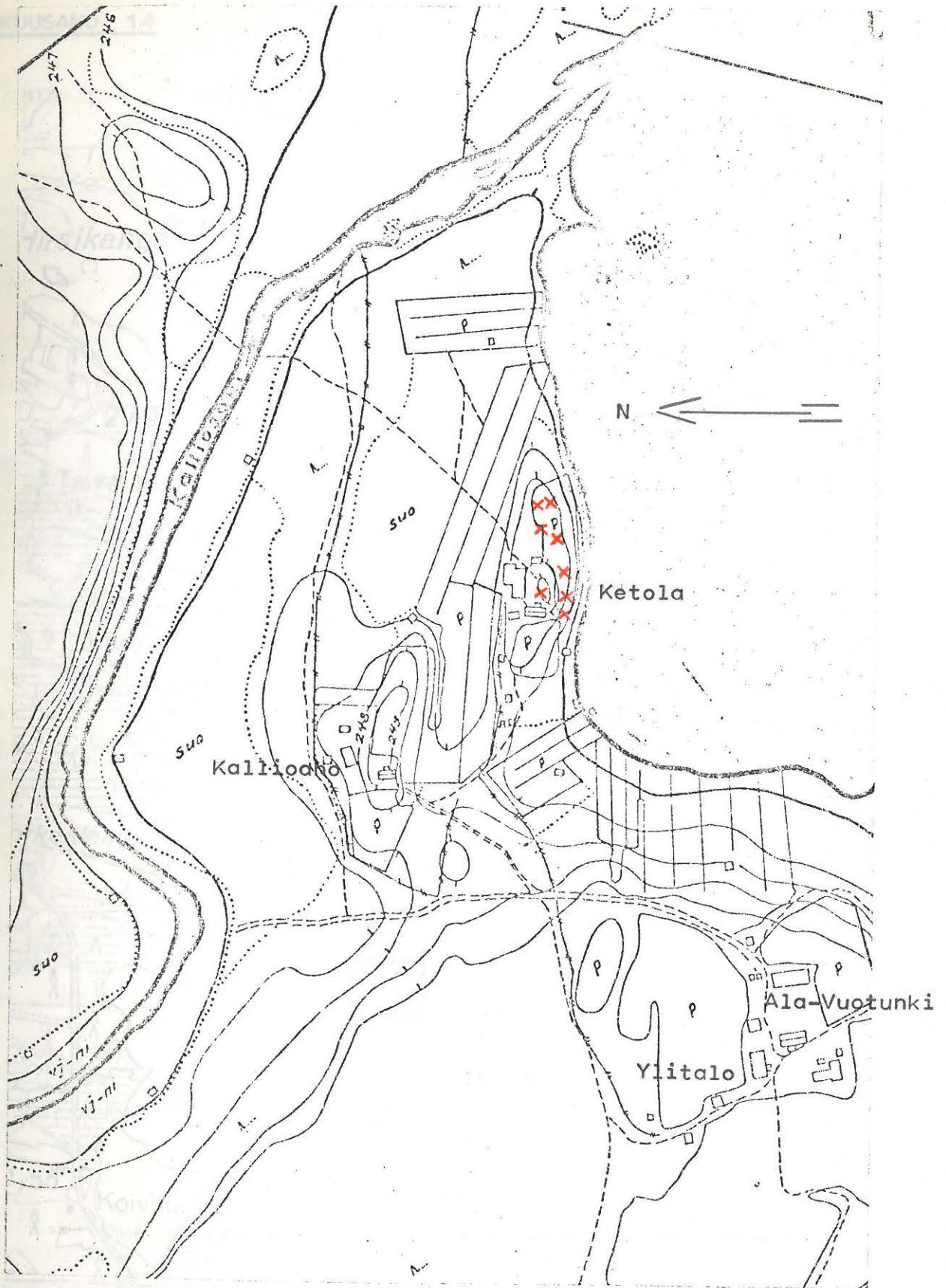
Kuvan 36 (f. 44420) ottanut A.E-E. 3.7.1971 Ala-Vuotungilta veneestä pohjoisen suuntaan. Vasemmalla laidalla näkyy Ketolan rakennuksia sekä edustalla perunapello eli kivikautinen löytöpaikka.

- Ks. luonnos s. 56
- Ks. kartta 1:4000 s. 57
- Ks. kartta 1:20 000 s. 58
- Lisäyksiä:

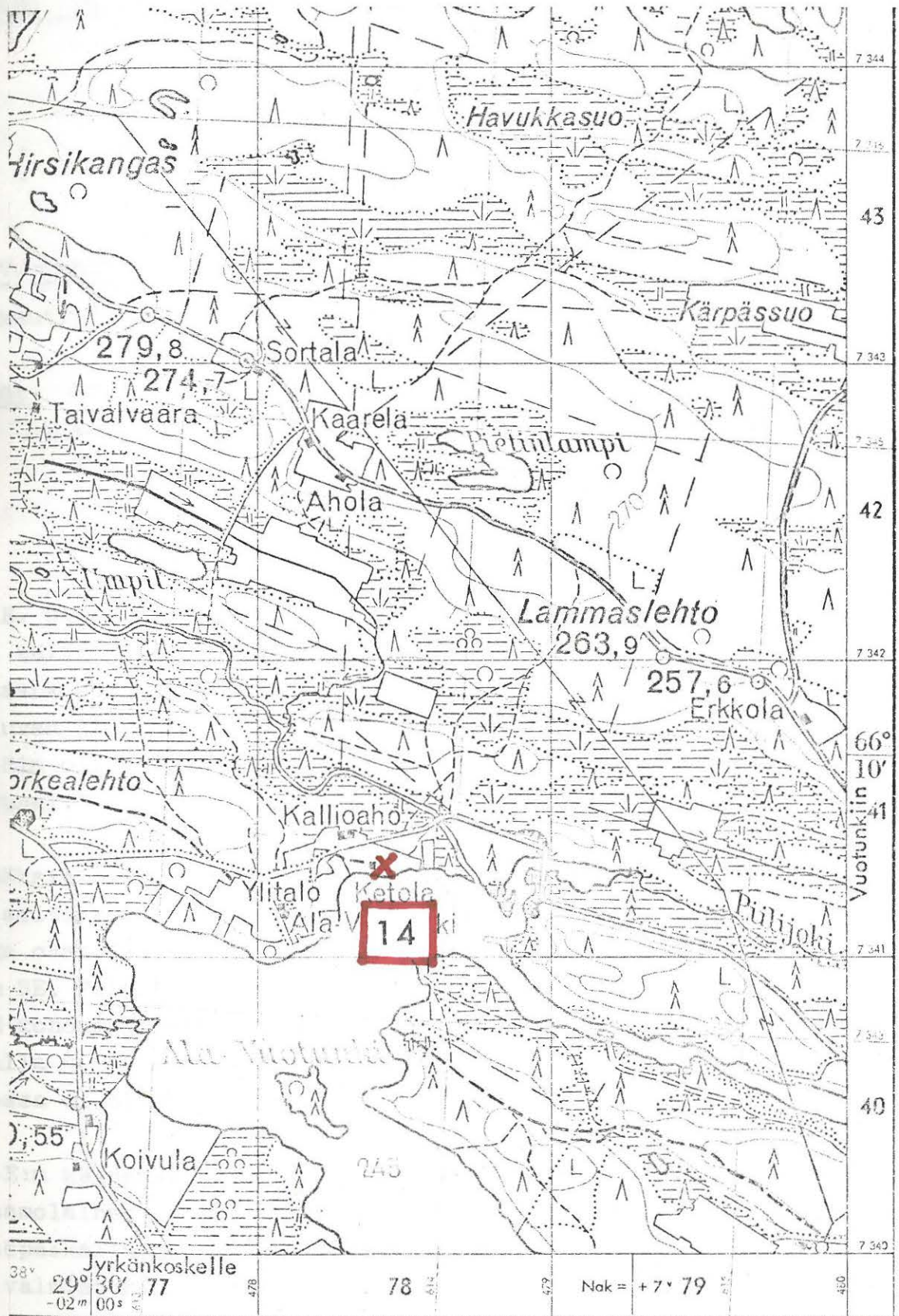

kuva 35

Ote Imatran Voima Oy:n 1:4000 -kartasta: Ala Vuotunki korkeuskäyräkartta/ Kitka Kuusinkijoki/ 28.10.54 TS-i/ R₅ K_i 29

(ote top.kartasta N:o 4613 04, Suorajärvi. 1:20 000)

KUUSAMO 15

top.kartta N:o 4524 06 Määttälänvaara

x = 3995

y = 7830

z = n. 247 m

Kuvan n:o
selältä,
alue on k
perunapel

Ala-Vuotunki, Korpela

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

- Ka. ko

Löydöt: KM 14052:1-8 sädekiviliusketta, kvartsikaapimia, tasataltta ym., jotka A.E-E. poimi inventointimatallaan v. 1956.
- Ka. ko
KM 18423:1-3 kvartsi-iskoksia ja -esineitä: kaavin-uurrin, isk.ydin ja kirves, jotka A.E-E. poimi tark.matkallaan v. 1971.

A.E-E. suoritti ensimmäisen tarkastuksensa paikalla 19.9.1956 löytäen täältä Ala-Vuotungin länsirannalla sijaitsevalta peltoalueelta runsaahkosti kivikautisia asuinpaikkalöydöksiä. Paikan ilmoitettiin kuuluvan Alavuotungin kylän Korpela RN:o 36 nimiseen tilaan, jonka tällöin oli jo 10 vuoden ajan omistanut Ville Rieki, osoite Kuusamo Vuotunki.

Löydöksiä oli todettavissa Korpelan asuinrakennuksen ja rannan väliseltä pellolta 247 m:n korkeuskäyrän molemmin puolin kohdilta, jotka ovat Korpelan asuinrakennuksesta n. 40 m NE, 50 m E ja n. 70 m SE. Pelto on hiekkamultaisella niemekkeellä, joka loivarinteisenä kohoaa järven pinnasta löytöpaikoilla n. 3 m:n ja Korpelan pihalla 4-5 m:n korkeuteen. Mahdollisista aikaisemmista löydöistä talossa ei ollut tietoa.

A.E-E:n käydessä uudemman kerran Korpelassa 3.7.1971 mukanaan kuusamolainen lehtori Seppo Ervasti, ei tilanne ollut edellisestä löytöpaikalla muuttunut, joskin kyllä Korpelasta n. 0,5 km länteen oli valmistunut Rukajärvi-Vuotunki maantie. Löytöalue oli nyt perunapeltona, josta johtui esim. kvartsien havaitseminen vieläkin vaivattomammin kuin syksyllä 1956. Alueen laajuuden ja sijainnin määrittelyyn ei tullut mitään oleellista uutta.

Valokuvat sivulla 304. N:ot 37-39 (f. 20711) ottanut A.E-E. 19.9.1971 Korpelan rakennusryhmän koillispuolelta järven selältä kaakon, etelän

ja lounaan suuntiin. Löytöalue näkyy kuvassa 38 venevajan takana vasemmalla puolella.

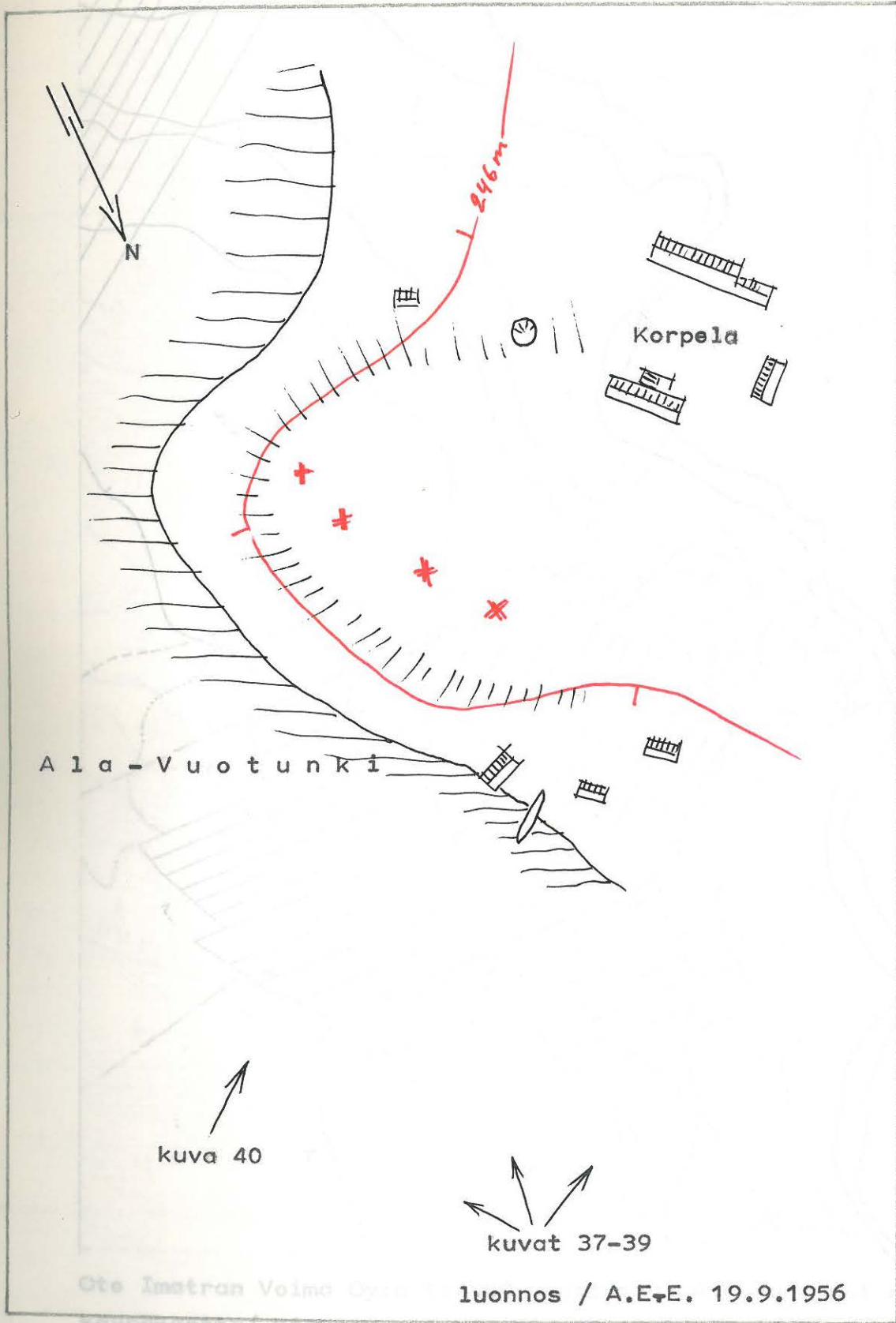
Kuvan n:o 40 (f. 44421) ottanut A.E-E. 3.7.1971 niin ikään järven selältä, luoteen suuntaan eli kohti Korpelan päärakennusta. Löytöalue on kuvan keskellä rannalla seisovan hevosen takana näkyvällä perunapellolla.

- Ks. luonnos s. 61
- Ks. kartta 1:4000 s. 62
- Ks. kartta 1:20 000 s. 63
- Lisäyksiä:

0

1

mittakaava

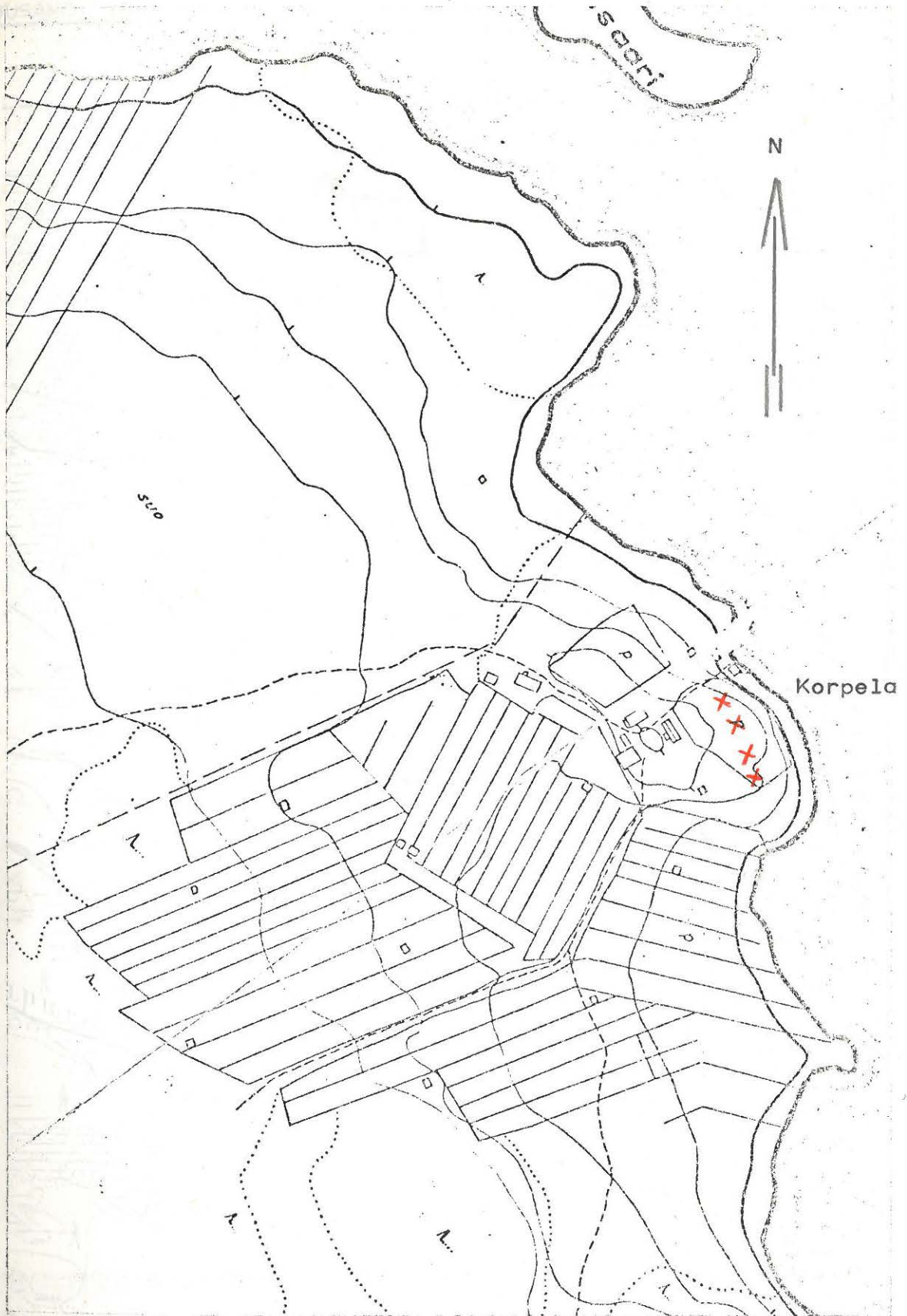

0 n.100 m

I I

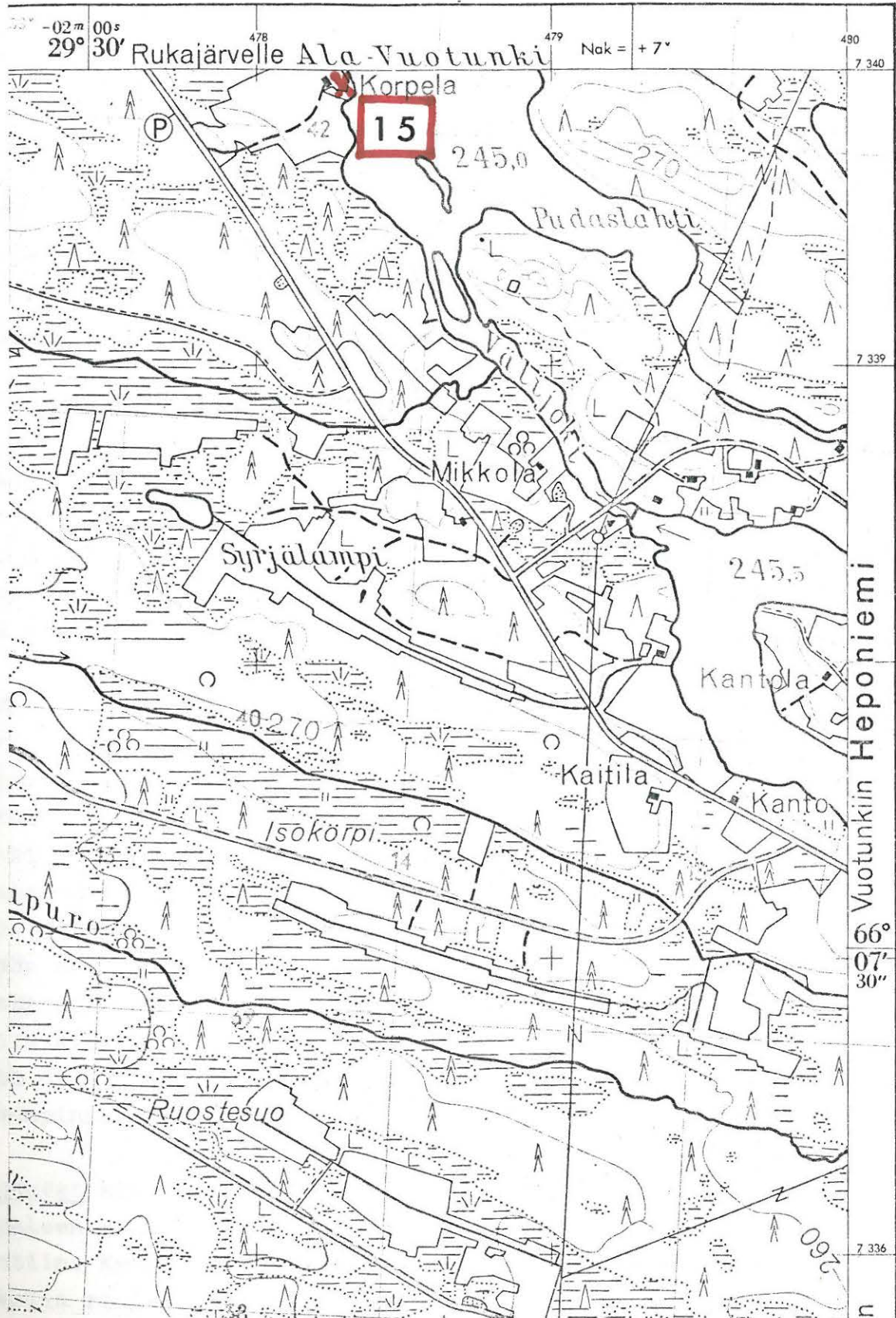
mittakaava

✕ = esihist.asuinp.löydöksiä

Ote Imatran Voima Oy:n 1:4000 -kartasta: Ala-Vuotunki korkeuskäyräkartta/ Kitka Kuusinkijoki/ 28.10.54 TS-i/ R₅ K_i 29

(ote top.kartasta)

(ote top.kartasta N:o 4524 06, Määttälänvaara. 1:20 000)

KUUSAMO 16

top.kartta N:o 4523 03 Poussu

x = 0600

y = 6968

z = n. 257 m

Iijärvi, Taival

kivikautinen asuinpaikka, luokka II (ehkä myös rautak. löytöpaikka)

Löydöt: KM 14053:1-2 käyttöjälkinen kvartsi ja kvartsi-iskos, jotka A.E-E. poimi inventointimatalla v. 1956.

A.E-E:n käydessä paikalla 28.9.1956 häiritsi räntäsade sekä havainnoimista että muistiinpanojen tekoa. Käynnin tarkoituksena oli alunperin selvyiden saaminen tietoihin, jotka koskevat kruununvouti A.H. Sandströmin kokoelmiin kuulunutta, nyt ilmeisesti kadonnutta pronssista hevosenkengän muotoista solkea (Pl. A:126:28). Sen kerrotaan löytyneen Kuusamon Iijärven rannalta.

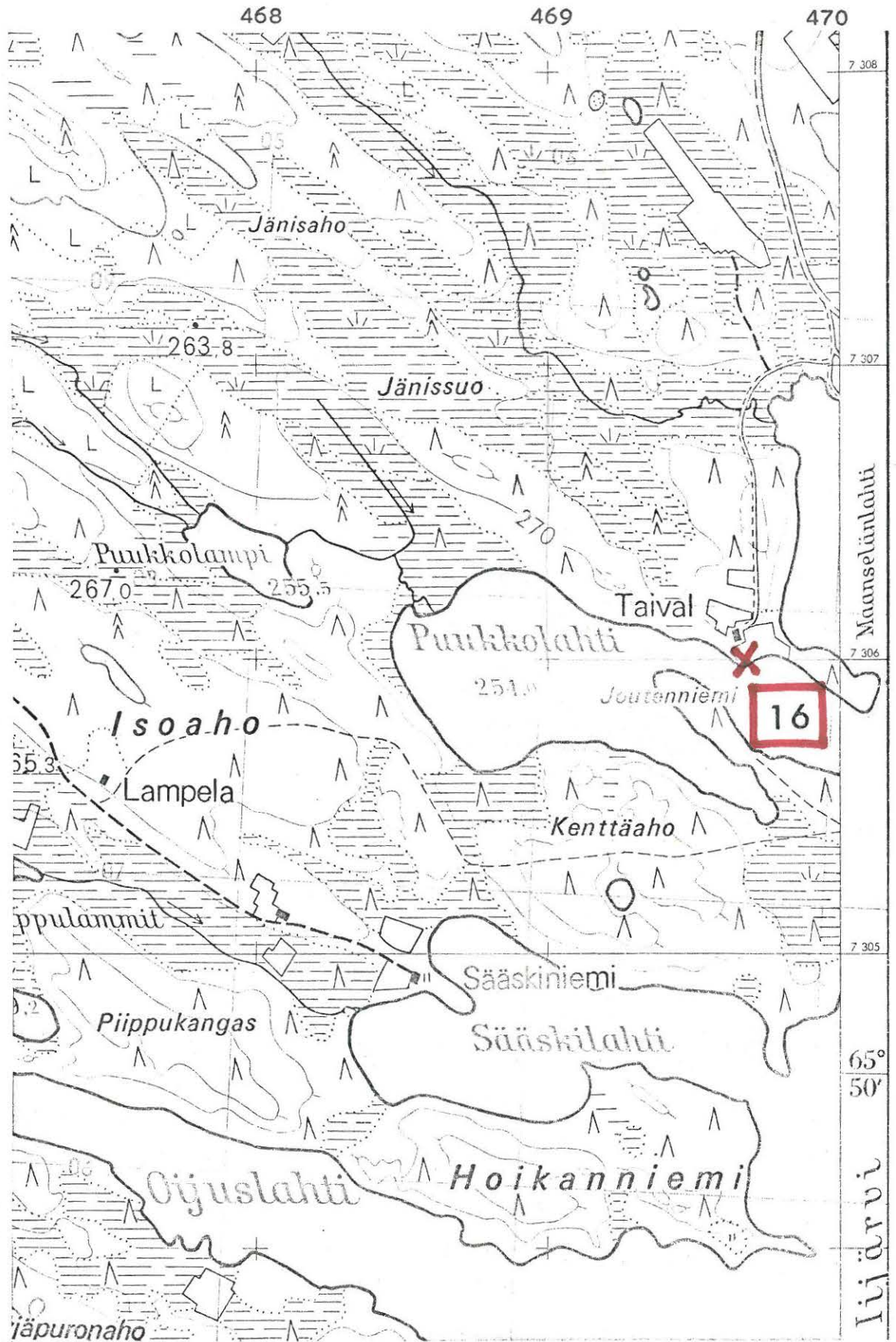
Iijärvi on monisokkeloinen, lähes parinkymmenen kilometrin pituinen järvi, jonka lukuisissa niemissä ja salmissa otaksuttavasti on löydettävissä useitakin esihistoriallisen asutuksen jäänteitä. Tällä kerralla alueen tarkastus rajoittui sääolosuhteiden huononemisen vuoksi vain yhteen paikkaan: Maanselänlahden ja Puukkolahden välissä olevaan niemeen, jossa on Taival RN:o 50 (Poussun kylää) niminen talo. Talossa ei luonnollisestikaan tiedetty pronssisoljen löydöstä mitään sen enemmän kuin muistakaan muinaislöydöistä. Tilan rakennusryhmän ja Puukkolahden väliseltä pellolta, joka juuri oli kynnetyt, löytyi kylläkin edellä mainitut, asuinpaikkaan viittaavat kvartsit. Pelto on etelärinteessä, hiekkamultamaata ja löytökohdalta n. 2-3 m järvenpinnan yläpuolella.

Valokuvat sivulla 305. N:ot 41-43 (f. 20725) ottanut A.E-E. 28.9.1956 Taipaleen rakennusryhmän itäpuolelta etelän, lounaan ja lännen suuntiin. Kynnös, josta KM 14053:1-2 löytyivät, näkyy kuvissa 41-42 loivalla rinteellä.

- Ks. kartta s. 65

Ks. A.E-E:n tiedustelu 27.10.1975 koskien Sandströmin kokoelmia, ss. 66-67

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 03, Poussu. 1:20 000)

Kruununvouti A.H. Sandströmin kokoelmista tuotiin joukko muinaisesineitä lahjoituksena Kansallismuseoon. Ne luetteloidtiin Esihistoriallisen osaston kokoelmiin numeroin KM 15158:1-12 (Diar. 7.6. 1961).

Saaduista esineistä puuttui mm. Kuusamon Iijärven rannalta löydetty pronssinen hevosenkengän muotoinen solki "myöhemmältä rautakaudelta", josta pitäisi top.arkistossa oleman kuva Pl. A:126:28.

Tiedustelin puhelimitse asiaa 27.10.1975 dipl.ins. Ali Sandströmiltä (osoite: Aidasmäentie 4, 00650 Helsinki 65, puhelin 727142), joka toi kyseiset löydökset Kansallismuseoon isänsä, maanmittari Ernst Sandströmin jäämistöstä, saaden kokoelman vaiheista ja Sandströmien sukuuhteista seuraavan selonteon:

Kyseinen kruununvouti on Aksel Sandström, jonka punaiset tappoivat vapaussodassa v. 1918 ampumalla oven läpi. Teko sattui ilmeisesti Sodankylässä.

Akselin veli Ernst oli saanut haltuunsa kruununvoudin "kokoelman", johon kuului 1860- 1880- ja 1919-luvuilla löydettyjä kiviesineitä löytötietoineen. Alin tietämän mukaan kokoelmaan ei sisältynyt pronssikoruja eikä siis Kuusamon Iijärven solkea. Tietenkin on mahdollista, että esineistöä on joutunut myös Akselin sisarille.

Akselilla oli Ernst-veljen lisäksi kaksi sisarta, joista Inge-niminen muutti Amerikkaan ja kuoli siellä lapsettomana mentyään vanhahkona naimisiin. Toinen sisarista (Eeva?) oli asettunut Ouluun, jossa oli myös avioitunut ja saanut yhden pojan. Poika oli myöhemmin kuollut saamatta jälkeläisiä.

Insinööri Ali Sandström tähdensi, että hänen tietonsa Akselin sisarista ovat kaukaiset ja heikot paitsi nyt kuluneen pitkän ajan ja etäisten matkojen vuoksi myös siksi, ettei näihin suvun haaroihin muutoinkaan pidetty yhteyttä.

Helsingissä lokakuun 27 päivänä 1975

Aarni Erä-Esko

P.S. - Annikki Kariniemen romaanissa "Uno Hannula - mies pohjoisesta" (Keuruu 1975, ISBN 951-1-02087-0) sivulla 29 siteerataan Tuomo Itkosen teosta "Pippina ja pappina" seuraavasti:

"Pukeuduin Suonenjoelta Iida-tätini mieheltä kauppias Albin Tanniselta tilaamaani mittojen mukaan teetettyyn hieman vihertävään sarkapukuun. - Mukanani kruunuvouti Sandströmin perikunnan huutokaupasta ostamani hylkeän-näköinen kapsäkki, jossa oli päipinpukuni ja paperini,

Kaiketä siis Sandströmin omaisuutta on joutunut hyvin monien ihmisten käsiin./A.E-E.

Tuomo Itkonen vastasi syksyllä 1975 lähetettyyn tiedusteluun seuraavasti:

"En muista nähneeni tai kuulleenäi k.r.vouti Sandströmillä olleen muinaisesineitä. Arvelen ettei sellaisia kuitenkaan olisi huutokaupattu. Leskirouva muutti sitten 2 tyttärensä kera Ouluun, kai jokseenkin pian siellä kuollen. Luulen että vanhempi tytär Inge on myös siellä kuollut, mutta nuorempi Eeva muuttanut USA:han. Heistä kenties tietäisi rovasti F. Öbergin tytär Ilta, joka on ollut naimisissa oululaisen arkkitehti H (?) Lankisen kanssa, mutta eronnut. Ollut perhetuttu Sandströmien kanssa."

KUUSAMO 17

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = 1135

y = 6900

z = n. 257-260 m

Kuusamojärvi, Mustaniemi

kivikautinen löytöpaikka, luokka II (ehkä myös lappalaisasuinpaikka)

Löydöt: ILMOITUS "taltasta, jota pidetään Mustaniemessä".

KM 14054:1-2 kvartsin kappaleita, joita A.E-E. poimi inventointimatalla v. 1956.

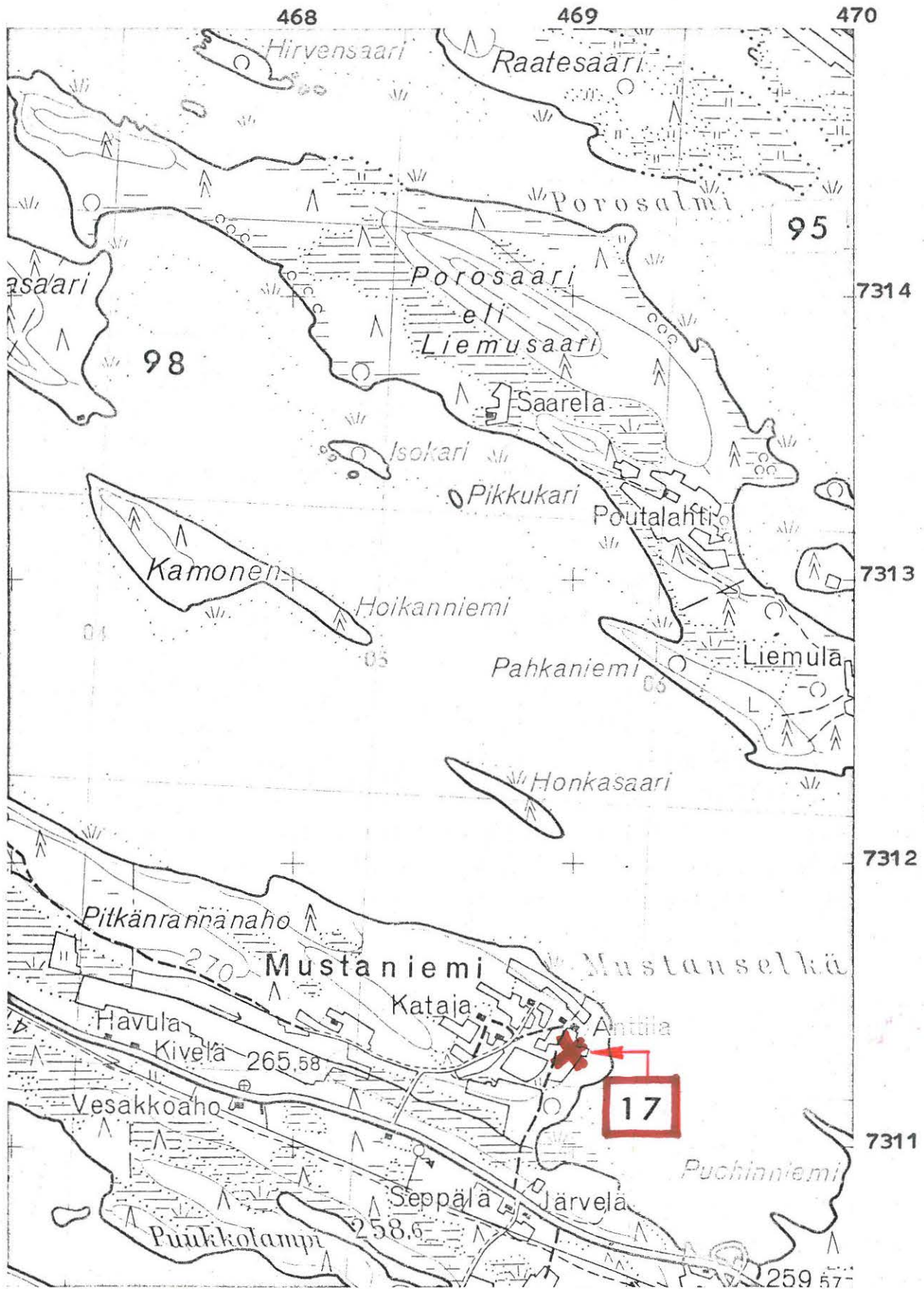
Kuusamon kotiseudunystäviltä saadun ilmoituksen vuoksi A.E-E. kävi sateisen sään vallitessa 28.9.1956 Mustaniemessä tavaten Poussun kylään kuuluvan Mustaniemi RN:o 45 nimisen talon 75-vuotiaan isännän Aato Mustaniemen. Talossa kerrottiin, että ennen sotia (1939) oli löydetty kivitaltta Vanttajasta "lahden pohjasta". Epäselväksi jäi, oliko esine löytynyt Vanttajajärven rannalta vaiko Kuusamojärven rannalla olevan vanttauspaikan päätepisteestä, joka sijaitsee lahdessa Mustaniemestä puolisen kilometriä kaakkoon. Taltan oli sittemmin saanut haltuunsa kansakoulunopettaja Teofilus Kukkonen, joka oli sitä pitänyt havaintovälineenä koululla tietävästi sotiin asti.

Mustaniemen rakennusryhmästä alun toistasataa metriä etelään näyttettiin "ensimmäisten talojen paikat", joiden rakennusten olemassaoloa 75-vuotiasisäntä ei muistanut. Tässä peltosarkojen välillä sijaitsevassa nurmikkoisessa hakamaassa näkyi selvästi matalia kivistä kiviröykkiöitä ja talonpohjia. - Rauniopaikasta hieman pohjoiseen olevalta sänkipellolta löytyi muutamia kvartsin palasia, vaikkakin havaintojen teko kylmän sateen vuoksi oli vaikeahkoa.

Valokuvat sivulla 305. N:ot 44-46 (f. 20726) ottanut A.E-E. 28.9.1956 Mustaniemen talojen lounaispuolelta osapuilleen koillisen, idän ja kaakon suuntiin. Kvartsien löytöpaikat ovat peltoharjanteen laella kuvien 44-45 liitoskohdan vaiheilla, rauniopaikat sijoittuvat kuvien 45 ja 46 alueille. Vanttauspaikan ja taltan löytöpaikaksi oletetun lahden pohjukan erottaa hämärtyvällä taustalla kuvassa 46.

- Ks. kartta s. 70

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 18

top.kartta N:o 4613 07 Paljakka

x = 4137

y = 8038

z = 245-247 m

Kuusinkijoki, Laherma

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 14056:1-5 kvartsikaapimia ja -iskoksia, jotka A.E-E. poimi inventointimatallaan v. 1956.

Ollessaan etsimässä muinaisjäännöksiä rakenteilla olevan Myllykosken voimalaitoksen työalueelta ja ympäristöstä kävi A.E-E. 20.9.1956 Kuusinkijoen länsirannalla sijaitsevassa Vuotungin kylän Laherma RN:o 58 nimisessä talossa, jonka tuolloin omisti Aarne Määttä (osoite: Kuusamo Vuotunki). Talo, joka on välittömästi Suorajärvelle johtavan tien pohjoispuolella, voimalaitoksen koneasemasta kilometrin verran NE, kerrottiin rakennetun n. 8 vuotta aikaisemmin (n. v. 1948), jolloin myös peltoja alettiin raivata raakaan metsään. Rakennus- ja raivaustöiden yhteydessä ei oltu kuulemma havaittu maassa mitään löydöksiä eikä esim. tulenpidon jälkiä. Tarkastuksessa, joka suoritettiin osaksi perunapellossa ja osaksi viljapellossa sadonkorjuun jälkeen, todettiin kuitenkin melko runsaasti kivikautiseen asuinpaikkaan selvästi viittaavia kvartseja nävetasta laskien n. 20-60 m:n etäisyydellä pohjoiskoilliseen, koilliseen ja itäkoilliseen. Pelto on kivikkoista hiekkamaata, Kuusinkijokeen viettävän n. 10 m:n rantatörmän yläpuolella.

Valokuvat sivuilla 305-6. N:ot 47-49 (f. 20713) ottanut A.E-E. Laherman rakennusryhmän ja pellon pohjoispuolelta kaakon, etelän ja lounaan suuntiin. Kvartsien löytökohdat ovat varsinkin kuvien 47-48 alueella näkyvissä pellon osissa.

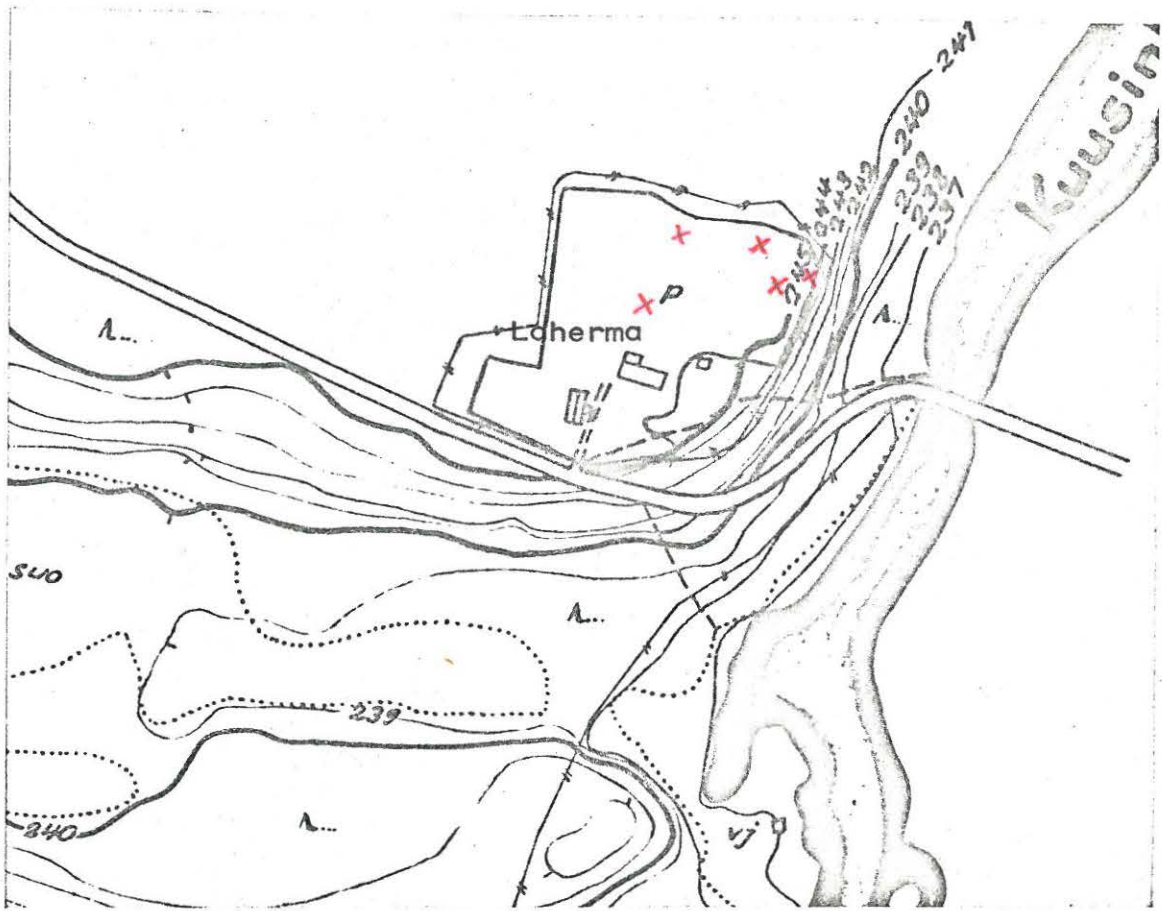
Kuvat 50-52 (f. 20715) otettu Myllykosken voimalaitoksen koneaseman itäpuolelta lännen, luoteen ja pohjoisen suuntiin. Laherman peltoja näkyy taustalla kuvassa 52. Kuvassa 50 on koneaseman työmaa.

Kuvat 53-55 (f. 20712) otettu voimalaitoksen koneaseman länsipuolelta koillisen, idän ja kaakon suuntiin. Taustalla kuvassa 54 näkyy voimalaitoksen parakkeja.

- Ks. korkeuskäyräkartta ja luonnos s. 73

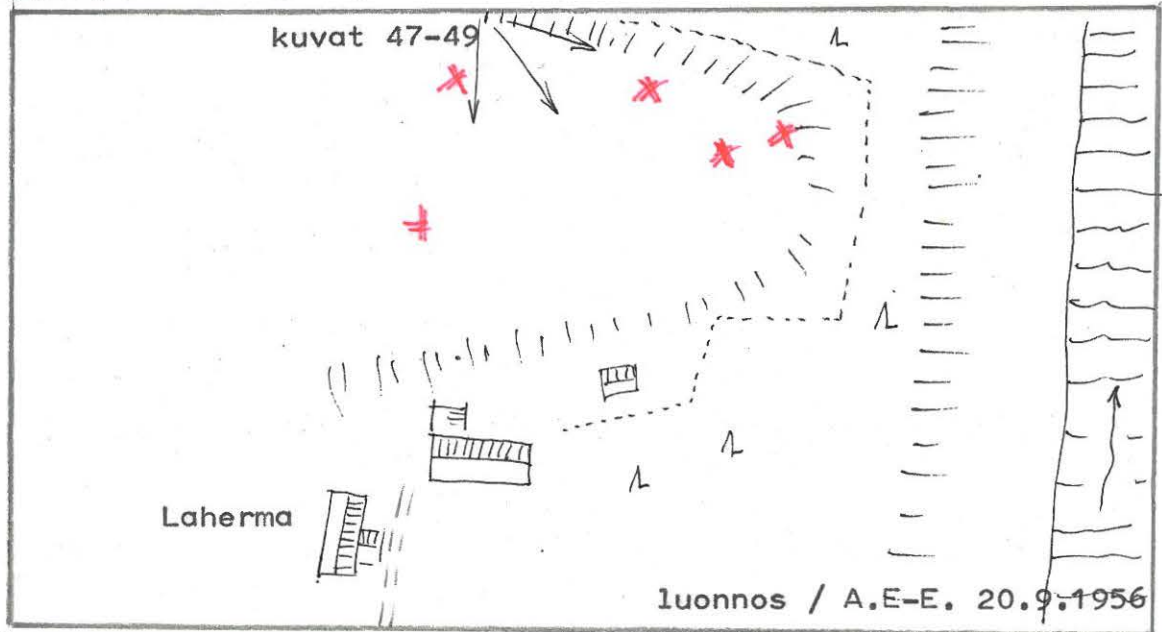
- Ks. kartta s. 74

- Lisäyksiä:

0 100 200 300 400 m

Osasuurennus Imatran Voiman Myllykosken korkeuskäyräkartasta:
 Kitka Kuusinkijoki, 20/10 -54 T.S., R2 Ki 28 (alkup.1:4000).

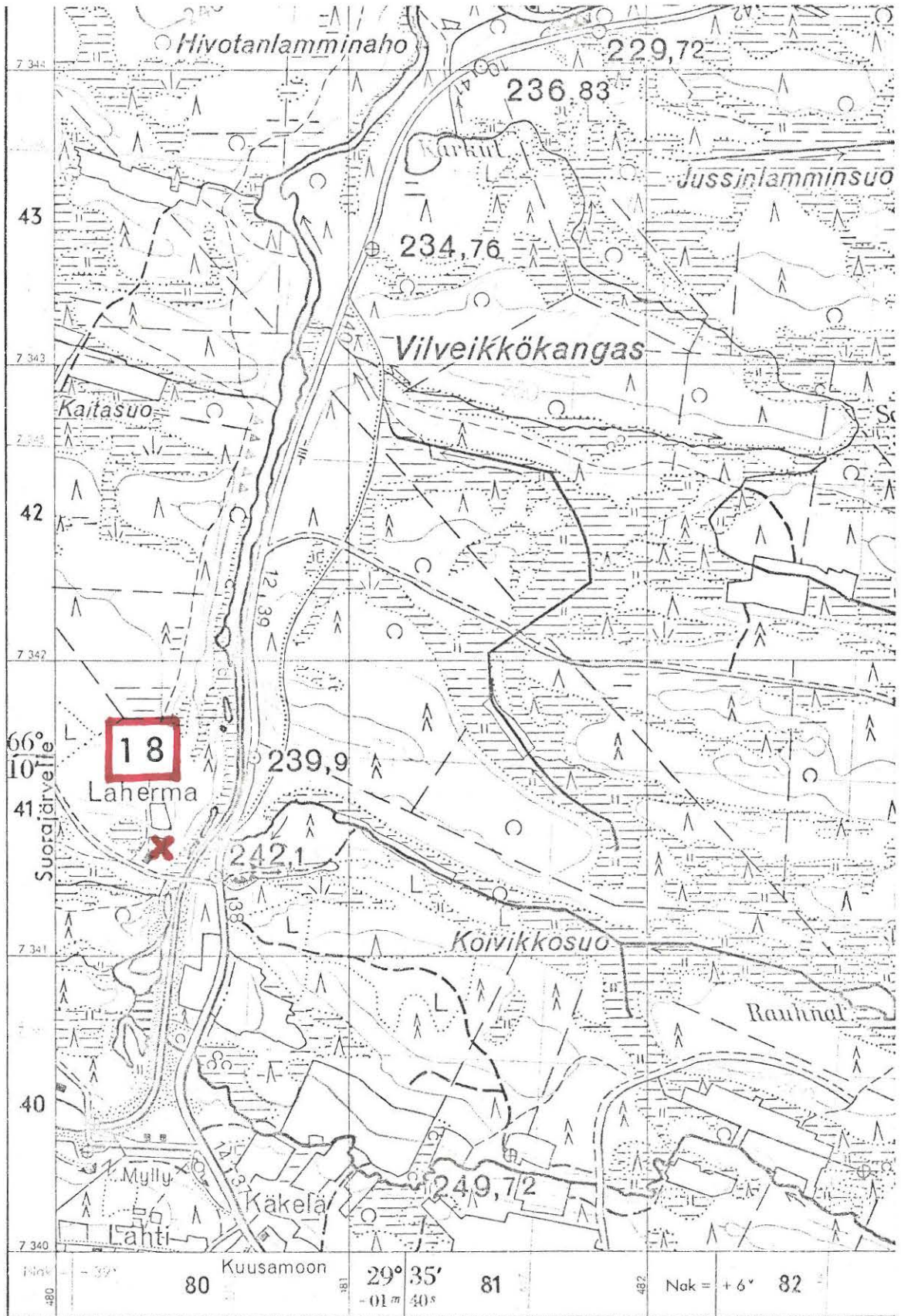

0 n.100 m

mittakaava

X = esihist.asuinp.löydöksiä

KUUSAMO 18

(ote top.kartasta N:o 4613 07, Paljakka. 1:20 000)

KUUSAMO 19

top.kartta N:o 4522 12 Oivanki

x = 3056

y = 5494

z = n. 266-267 m

Singerjärvi, Sammaloja

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: OULUN MUSEO 4518, liuskeinen keihäänkärki, joka löytyi tieleikkauksessa v. 1939 Sammalojan rantatörmästä tehtäessä maantiesiltaa.

KM 14057 kvartsi-iskos, jonka A.E-E. löysi inventoinnissa v. 1956.

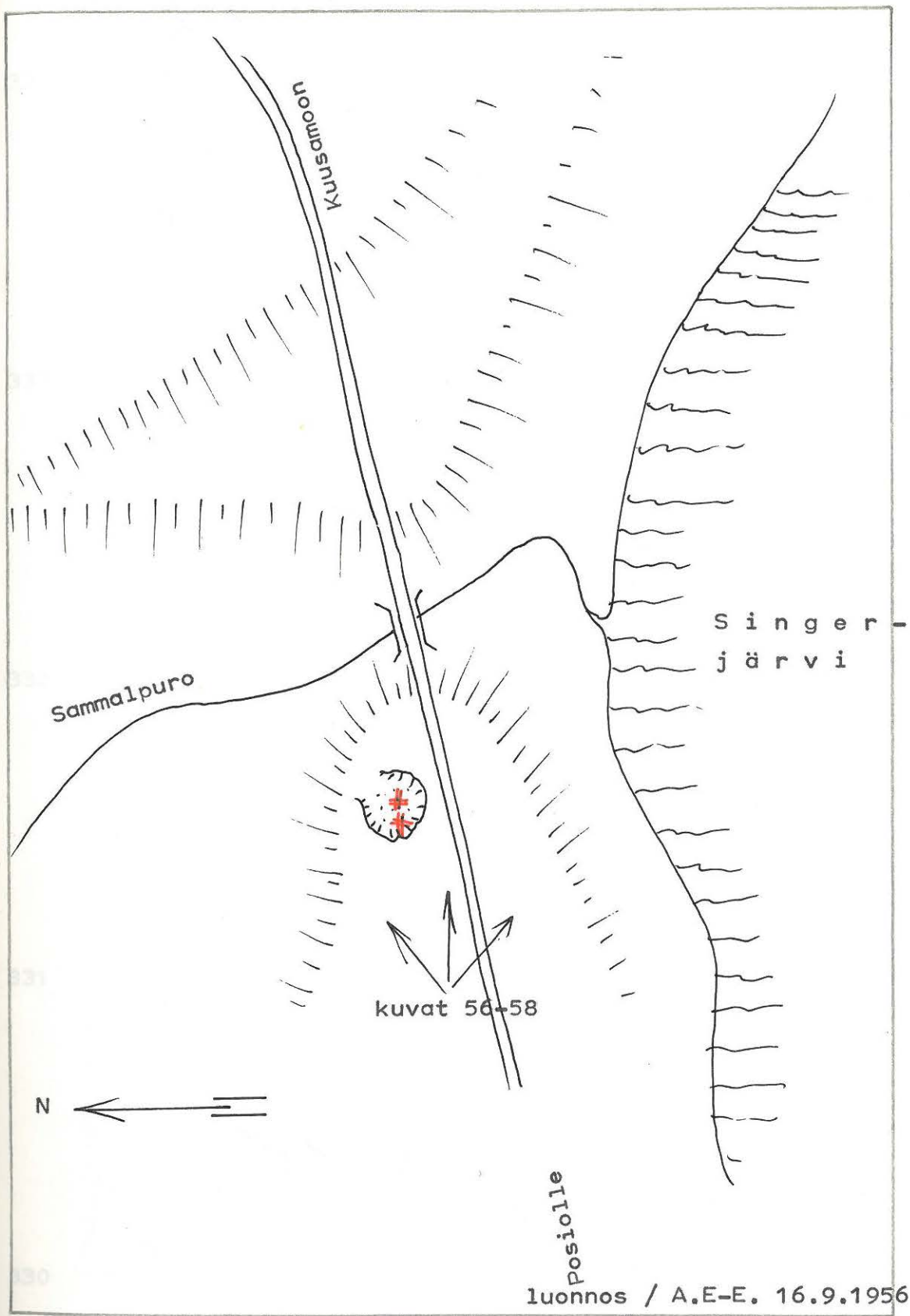
A.E-E:n tarkastaessa löytöpaikkaa 16.9.1956 oli käytettävissä olevien tietojen nojalla vaikea päätellä, onko Oulun museoon joutunut esine löydetty Sammalojan itä- vaiko länsipuolelta. Maaston puolesta molemmat saattaisivat tulla kysymykseen siten, että maantie on osunut juuri kivikautisen asuinpaikan kohdalle. Maantien reunamilta, jotka havainnoimisen kannalta olivat enimmäkseen kasvillisuudesta vapaat, ei kuitenkaan löytynyt mitään asuinpaikkaan viittaavia merkkejä. Sensijaan maantien pohjoispuolella Sammalojan länsirannalla olleesta pienestä hiekkakuopasta, josta ilmeisesti on juuri v. 1939 otettu täyttemaata sillan rakennukseen, löytyi yksinäinen kvartsi-iskos.

Valokuvat sivulla 306. N:ot 56-58 (f. 20700) ottanut A.E-E. 16.9. 1956 Sammalojan länsipuolelta Kuusamon kirkonkylän suuntaan eli koilliseen, itään ja kaakkoon. Hiekkakuoppa, josta löytyi kvartsi-iskos, on kuvassa 56 puiden seassa. Kuvassa 57 näkyy Sammalojan ylitse johtava Kuusamo-Rovaniemi maantien silta. Kuvassa 58 on taustalla Singerjärvi, johon Sammaloja virtaa vasemmalta.

- Ks. luonnos s. 76

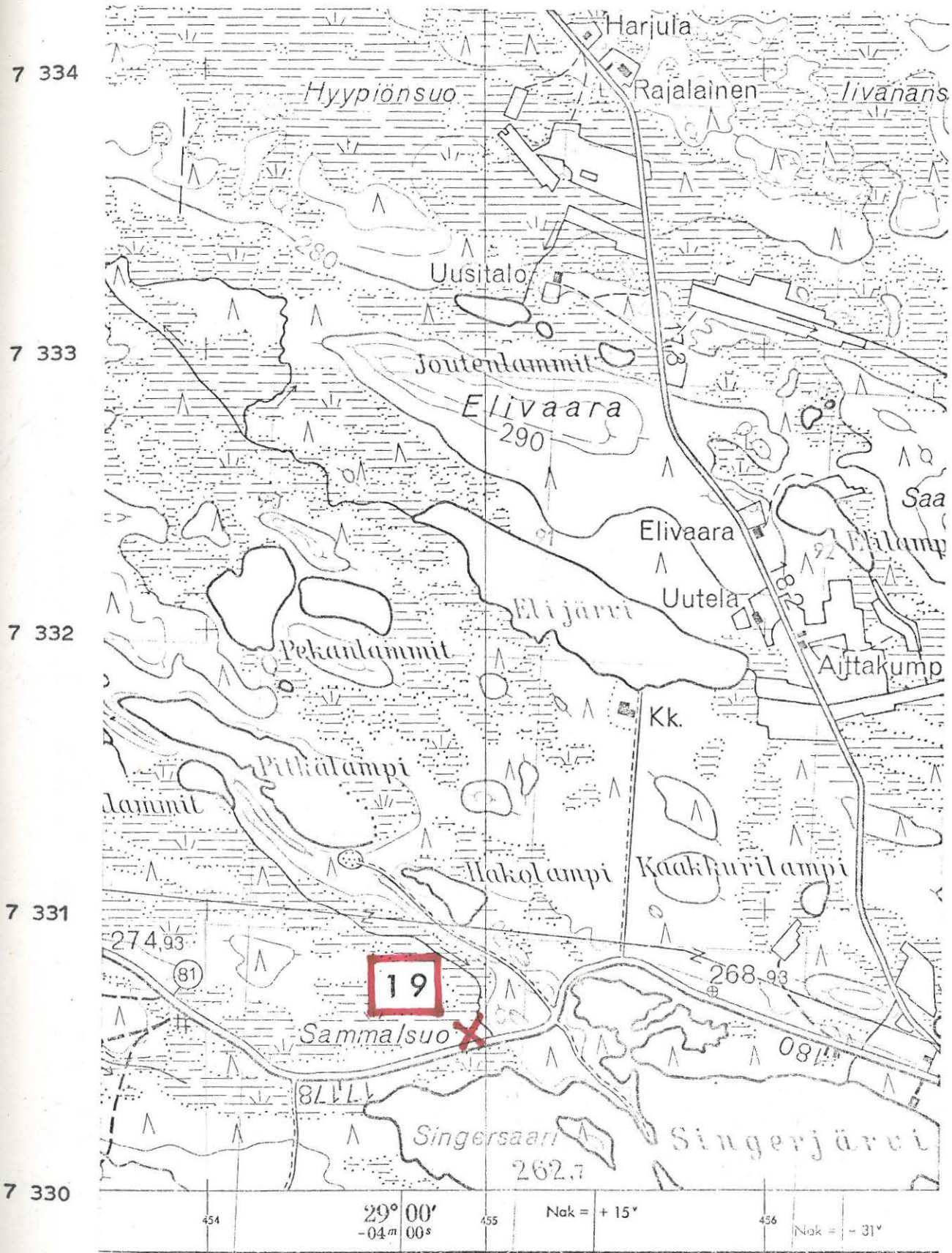
- Ks. kartta s. 77

- Lisäyksiä:

0 n.100 m
mittakaava

✗ = kvartsilöydöksiä

(ote top.kartasta N:o 4522 12, Oivanki. 1:20 000)

KUUSAMO 20

top.kartta N:o 4613 02 Käylä

x = 5942

y = 6680

z = 248-250 m

Kallunkijärvi, Tiermaksen Niemipelto

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 14058:1-2 kvartseja, jotka A.E-E. poimi pellolta inventointimatallaan v. 1956.

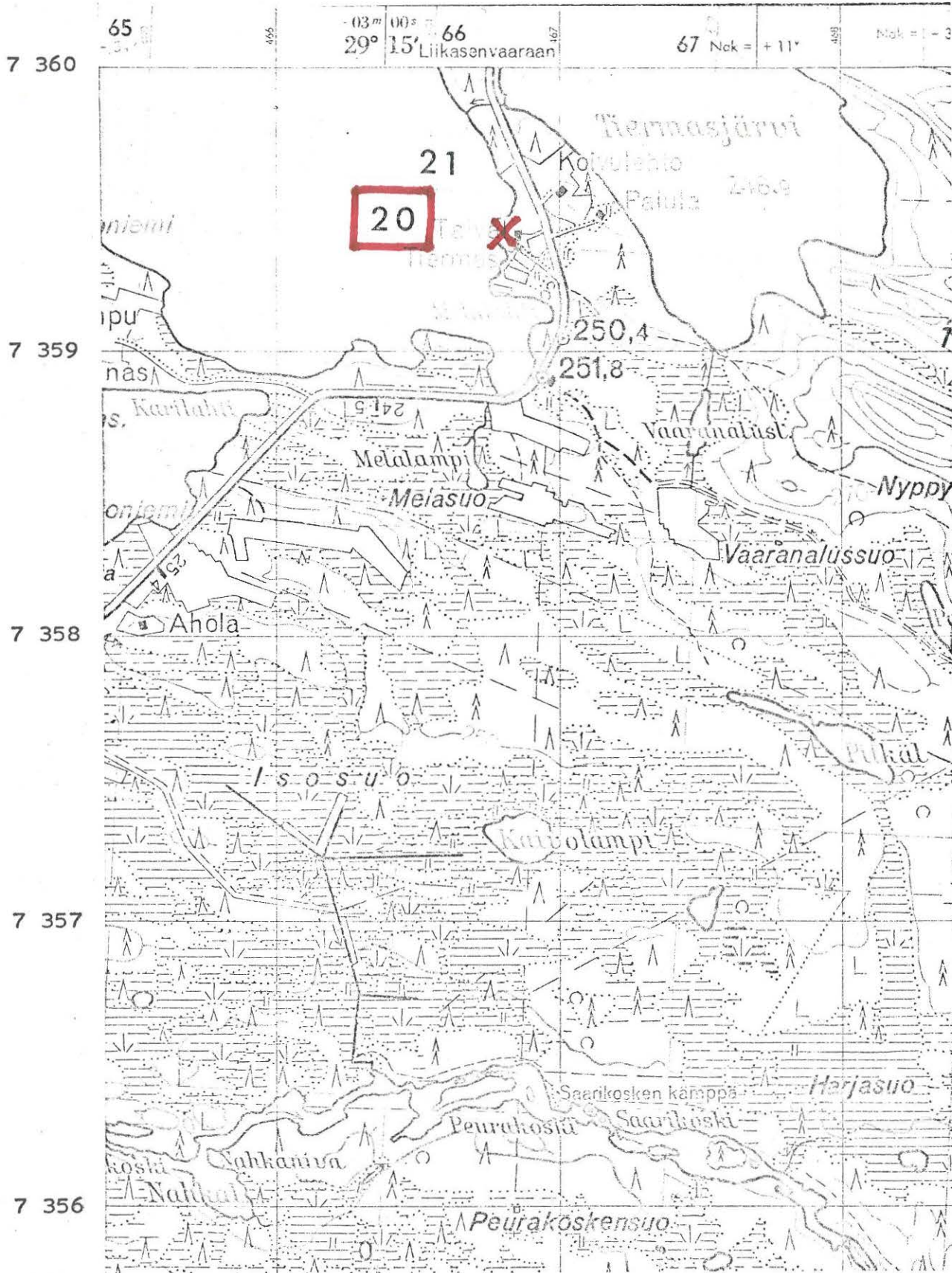
Alueen tarkastuksessa 8.9.1956 A.E-E. havaitsi Kallunkijärven länsirannalla sijaitsevien Tiermaksen ja Taipaleen talojen rakennusryhmien ja rannan välisellä ns. Niemipellolla kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia kvartsi-iskoksia. Löytökohta on Kallungin kylään kuuluvan Taival RN:o 14 nimisen tilan maalla, jonka omistajaksi ilmoitettiin Kalle Tiermas (osoite: Kuusamo, Käylä). Silmämääräisesti arvioiden paikka vaikutti olevan 3-4 m järvenpinnan (246,3) yläpuolella ja top.kartalla se sattuu 250 m:n käyrän kohdalle ja alapuolelle. Näin ollen lienee z = 248-250 m.

Löytöpaikkaa tarkasteltiin uudelleen ohikulkumatalla 21.6.1971, jolloin todettiin kohteen ympäristöineen olevan jokseenkin samassa tilassa kuin v. 1956.

Valokuvat ks. seur. (Kuusamo 21)

- Ks. kartta s. 79
- Ks. luonnos s. 81
- Lisäyksiä:

KUUSAMO 20

(ote top.kartasta N:o 4613 02, Käylä. 1:20 000)

KUUSAMO 21

top.kartta N:o 4613 02 Käylä

x = 5963

y = 6684

z = 248-250 m

Kallunkijärvi, Tiermaksen Tervapelto

kivikautinen asuinpaikka, luokkaII

Löydöt: KM 14059:1-2 kvartsikaavin ym., jotka A.E-E. poimi pellolta inventointimatallaan v. 1956.

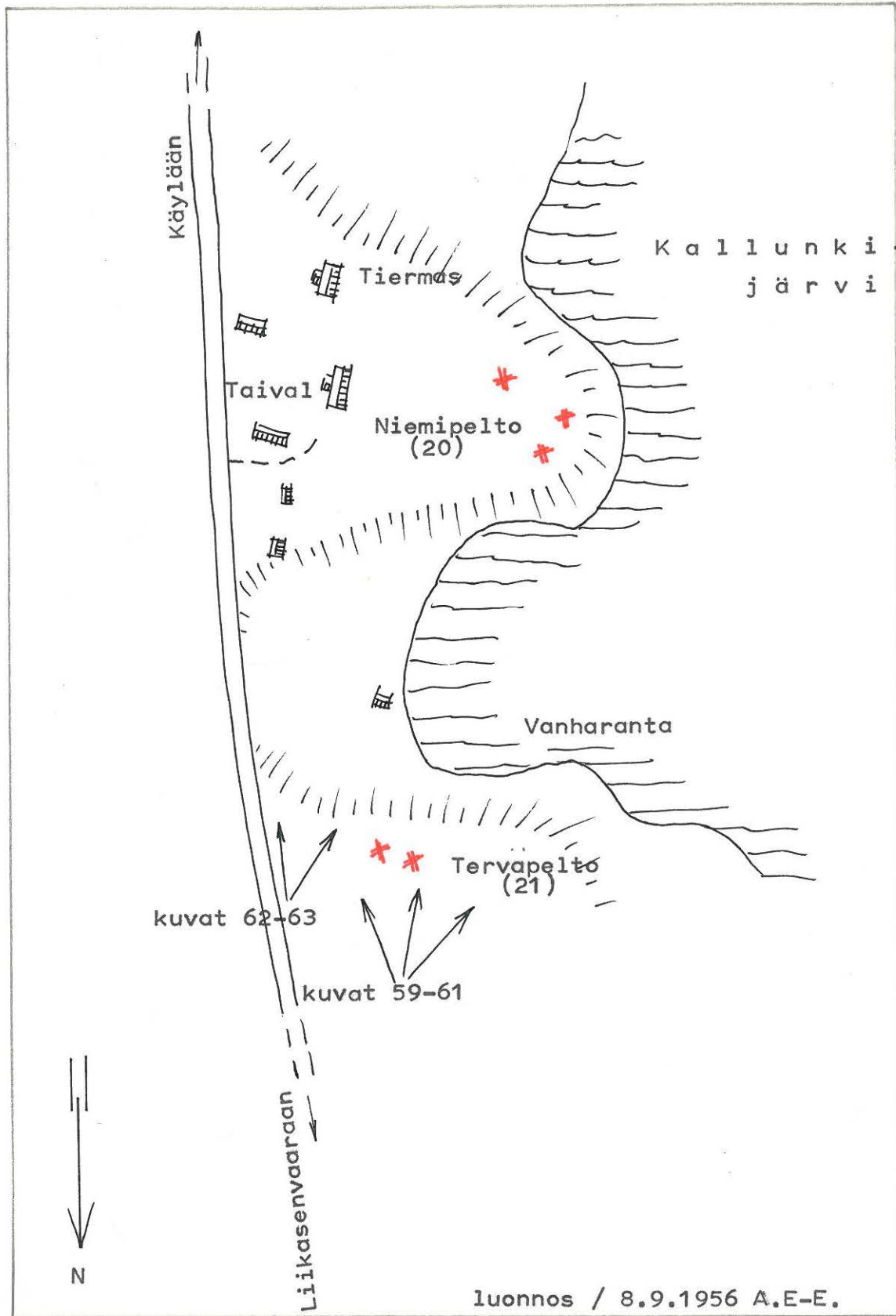
Alueen tarkastuksessa 8.9.1956 A.E-E. havaitsi Kallunkijärven länsirannalla sijaitsevien Tiermaksen ja Taipaleen talojen rakennusryhmästä n. 200 m pohjoiseen olevalta Tervapellolta kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia kvartsilöydöksiä. Paikka on Käylä-Liikasenvaara -maantien ja Vanharanta nimisen lahdekkeen välisellä hiekkamultaisella pellolla lähellä rantaluiskaa arviolta samalla korkeudella kuin edellä mainittu löytöpaikka Kuusamo 20. Myös maanomistussuhteet ilmoitettiin samoiksi.

Löytöpaikkaa tarkastettiin uudelleen ohikulkumatalla 21.6.1971, jolloin todettiin kohteen ympäristöineen olevan jokseenkin samassa tilassa kuin v. 1956.

Valokuvat sivulla 306. N:ot 59-61 (f. 20706) ottanut A.E-E. 8.9.1956 Tervapellon pohjoislaidasta kaakkoon, etelän ja lounaan suuntiin. Taustalla vasemmalla näkyy Tiermaksen ja Taipaleen rakennuksia ja niistä oikealle (kuvien 59-60 liitoskohdassa) on löytöpaikka Kuusamo 20 eli Niemipelto. Etualalla panoraaman keskivaiheilla (kuvassa 60) on Tervapellon löytöpaikka Kuusamo 21, taustalla Kallunkijärveä.

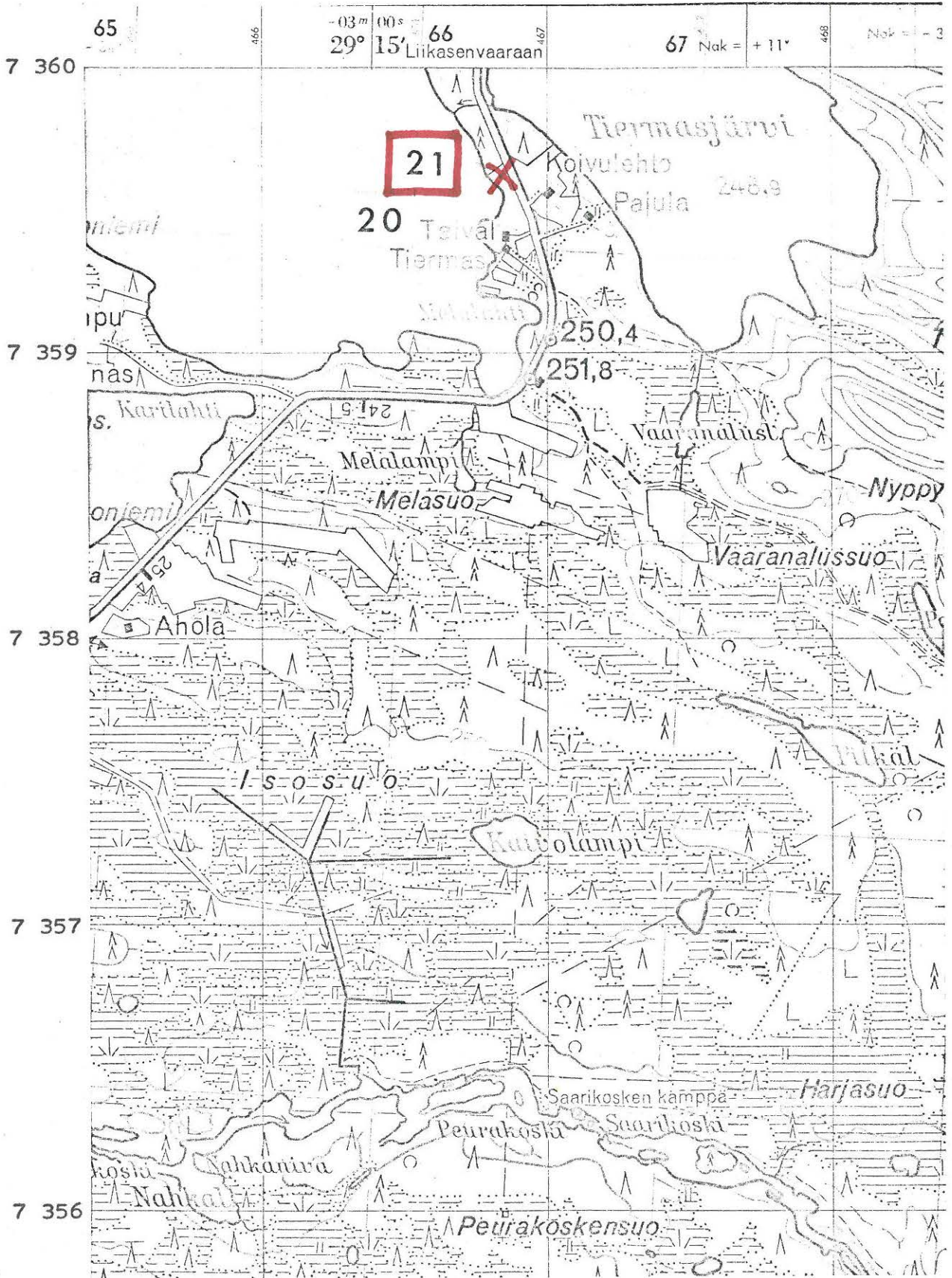
Kuvat 62-63 (ff. 44422-423) ottanut A.E-E. 21.6.1971 Käylä-Liikasenvaara maantien reunasta osapuilleen edellisen kuvan suuntiin. Löytöpaikka Kuusamo 21 sijoittuu kuva 63:n alareunaan ja Kuusamo 20 saman kuvan taustalla näkyvän metsän eteen pellolle.

- Ks. luonnos s. 81
- Ks. kartta s. 82
- Lisäyksiä:

0 n.100 m
mittakaava

X = esihist.asuin.pöydöksiä

(ote top.kartasta N:o 4613 02, Käylä. 1:20 000)

KUUSAMO 22

top.kartta N:o 4613 02 Käylä

x = 5680

y = 6210

z = n. 240 m

Kitkajoki, Käylä

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 14060 kvartsinen kourukaavin, jonka A.E-E. löysi inventointimatallaan v. 1956.

Maastonsa kannalta ovat Kitkajoen rannat Käylän seutuvilla luonteenomaisia esihistorialliselle asuinpaikalle. Top.kartan paikannimistö viittaa välittömästi Käylän keskustan länsipuolella sijaitseviin lappalaismuistoihin. Kartalle on merkitty nimet Lapinlahti ja Lapinniemi. Näitä alueita A.E-E. ei kuitenkaan valitettavasti ehtinyt lähemmin tarkastaa inventointimatallaan ollessaan Käylässä 18.9.1956. Käylän keskustan tarkastaminen osoitautui tuloksettomaksi siksi, että aluetta on jälkeenpäin paljon muokkailtu mm. maantien, asuintalojen, kalanviljelyslaitoksen ja sahan rakennustöiden vuoksi. Sensijaan kyllä keskustan itäpuolella olevan Virran kylään kuuluvan Käylä RN:o 45 nimisen talon ranta-saunan nurkalta löytyi yllämainittu kvartsikaavin. Löytöpaikka on alemmalla rantatasanteella sijaitsevan saunan kaakkoiskulmalla ja sijoittuu top.kartalla jokseenkin tarkoin 240 m:n käyrän tuntumaan. Tilan asuinrakennus on tästä pari metriä ylempänä olevalla tasanteella. Maanomistajiksi ilmoitettiin veljekset Veikko, Kalle ja Sulo Mustonen (osoite: Kuusamo Käylä), jotka eivät olleet tietoisia mahdollisista aikaisemmista löydöistä.

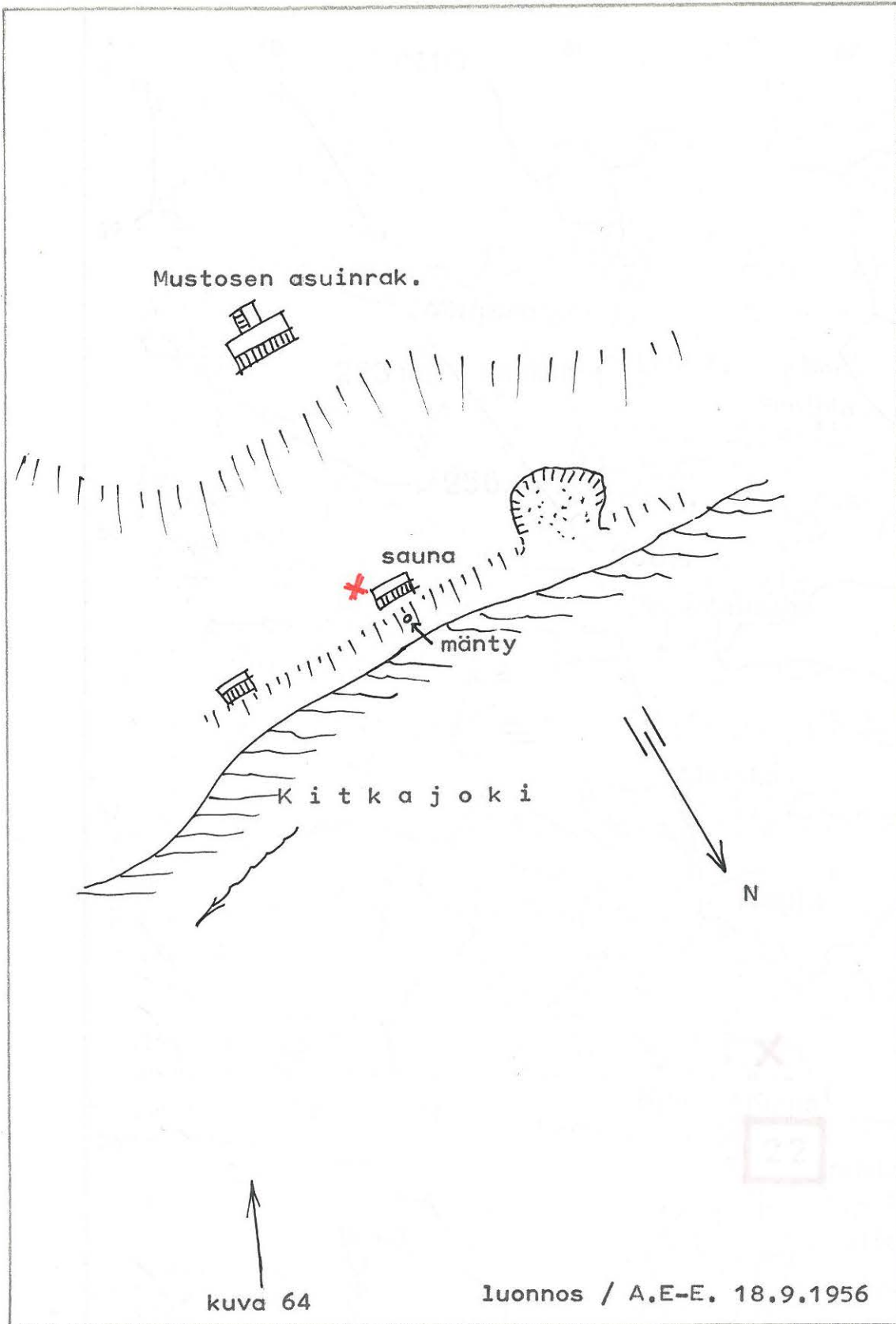
Valokuvat sivulla 307. N:ot 64-66 (f. 20705) ottanut A.E-E. Kitkajoen ja Taivallammen väliin jäävältä niemekkeeltä lounaan, lännen ja luoteen suuntiin. Mustosen ranta-sauna, joka ilmeisesti sijaitsee kivikautisella asuinpaikalla päätellen nurkaltaan löytyneestä kvartsikaapimesta, näkyy vastakkaisella rannalla kuvan 64 oikeassa reunassa. Taustalla kuvassa 65 näkyy Käylän keskustassa olevia kalanvil-

jelyslaitoksen ja sahan rakennuksia.

- Ks. luonnos s. 85

- Ks. kartta s. 86

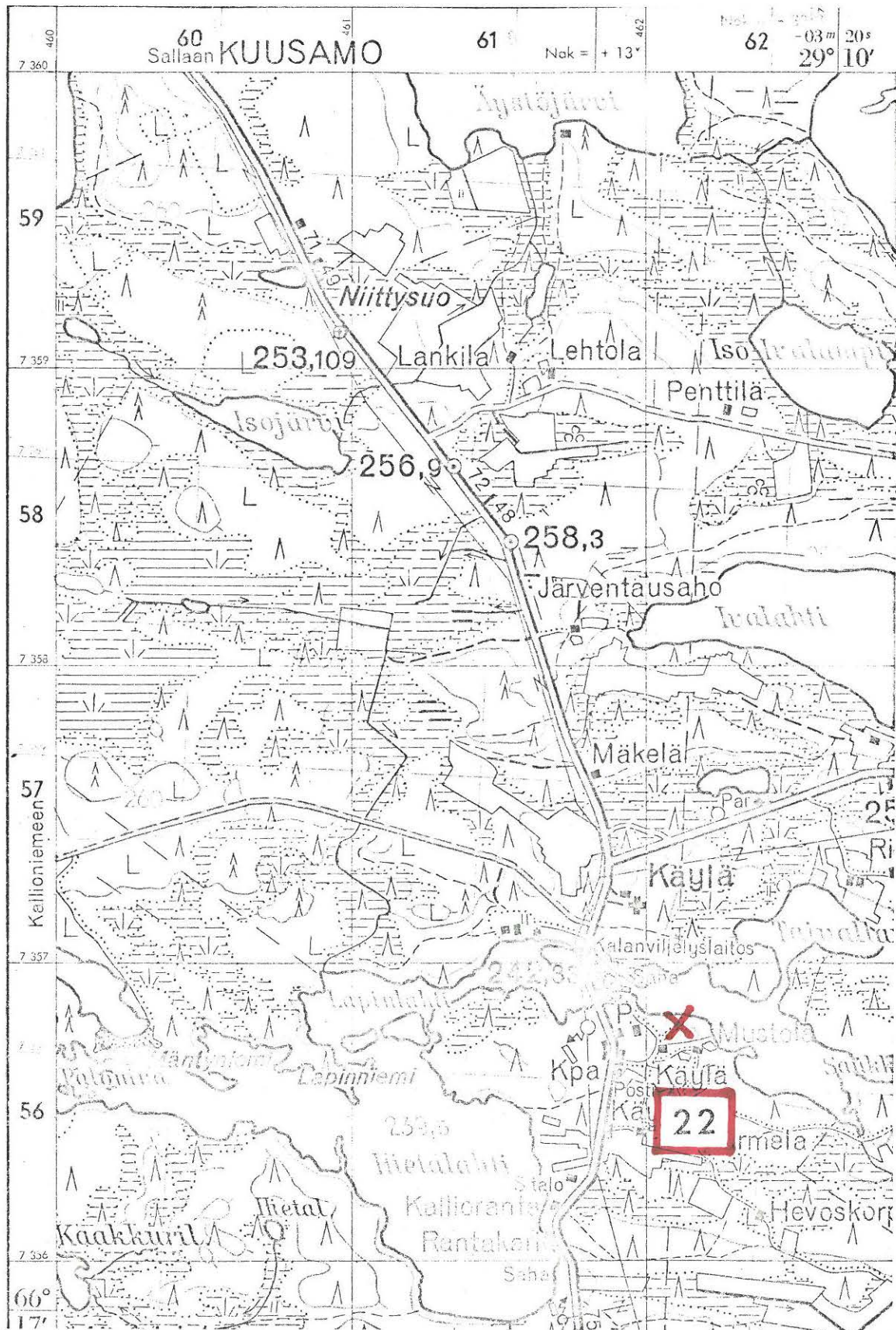
- Lisäyksiä:

0 n.100 m

mittakaava

X = kvartsikaavin

(ote top.kartasta N:o 4613 02, Käylä. 1:20 000)

KUUSAMO 23

top.kartta N:o 4524 06 Määttälänvaara

x = 3220

y = 7804

z = 265-267 m

Suininki, Määttälänvaaran Rantakallio

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: OULUN MUSEO 164, vaalea piinuolenterä, joka on löydetty Määttälänvaaran Alatalon pellosta ja saatu lahjana J. Alatalolta.

KM 14061:1-2 kvartsiesineitä, jotka A.E-E. poimi inventointimatallaan v. 1956 Alatalosta erotetun Rantakallion talon pellosta.

Tarkastaessaan Oulun museoon joutuneen esineen löytöpaikkaa 19.9. 1956 tapasi A.E-E. isäntä Oskari Alatalon, joka kertoi muistavansa kyseisen esineen löytökohdan oikein hyvin. Nuolenterän löysi yli 60 vuotta sitten Juho Kustu Alatalo kyntäessään "Kalliopeltoa", joka on v. 1956 rakennetun Ville Alatalon asuinrakennuksen länsipuolella. Löytökohta on Suiningin rannasta noin 80 m koilliseen ja Ville Alatalon asuinrakennuksesta noin 50 m luoteeseen, arviolta 15 m Suiningin pinnan (251,9) yläpuolella. Tarkastuksen yhteydessä löytyi Kalliopellon ala- eli eteläosasta, nuolenterän löytökohdan ja rannan välistä, muutamia kvartsiesineitä ja -iskoksia terassilta, joka on noin 13 m järvenpinnan yläpuolella.

Löytöpaikat ovat Suiningin kylään kuuluvan Rantakallio RN:o 10 talon maalla, jonka omistajaksi ilmoitettiin (1956) Eino Alatalo (osoite: Kuusamo Määttälänvaara).

Oskari Alatalo kertoi myös, että hänen setänsä oli aikoinaan löytänyt taalerin rahoja paikasta, joka on Ville Alatalon asuinrakennuksesta noin 40 m itään. Setä myi rahat "vähän vapaussodan jälkeen" Brander -nimiselle henkilölle.

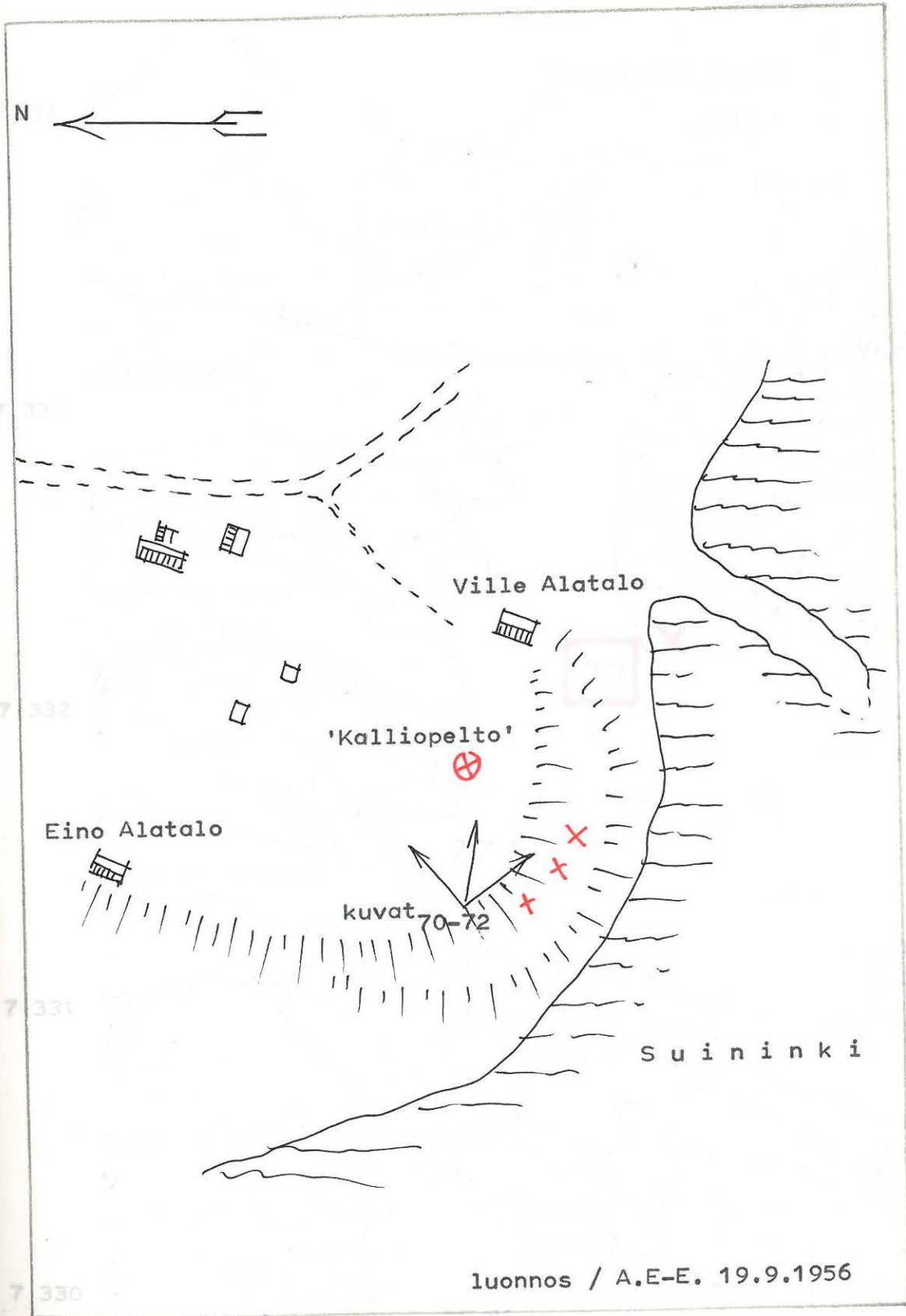
Valokuvat sivulla 307. N:ot 67-69 (f. 20708) ottanut A.E-E. 19.9.1956 Suiningin luoteisrannalta idän, kaakon ja etelän suuntiin. Taustalla näkyy kuvien 67-68 alueella Määttälänvaara. Kivikautinen asuinpaikka Kuusamo 23 osuu kuvien 68-69 liitoskohtaan, kuvassa 69 näkyvän Suiningin vasemmalle rannalle.

Kuvat 70-72 (f. 20709) otettu Kalliopellolta koillisen, idän ja kaakon suuntiin. Oskari Alatalo seisoo nuolenterän löytökohdalla.

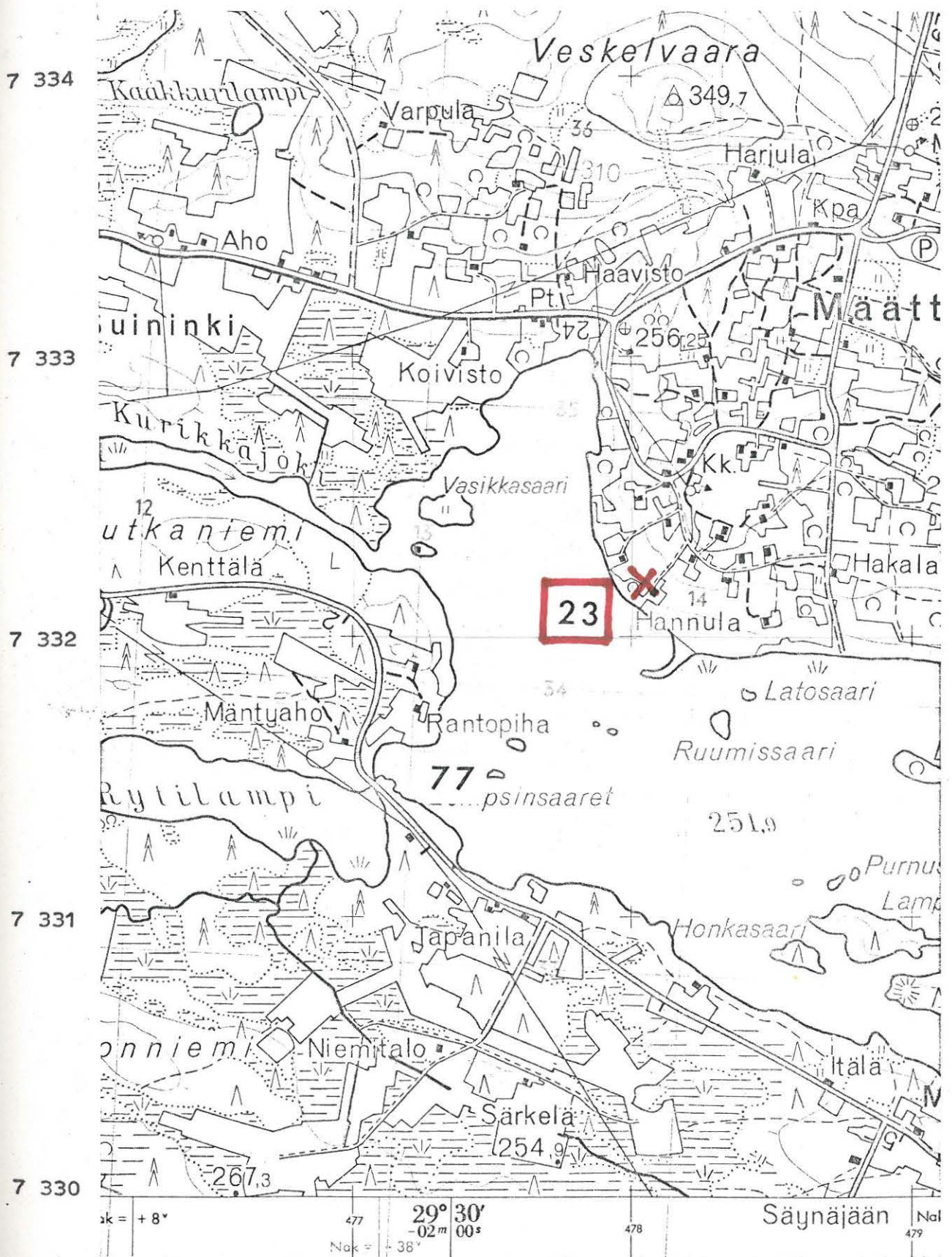
- Ks. luonnos s. 89

- Ks. kartta s. 90

- Lisäyksiä:

- ⊗ = piinuolenterän löytökohta
- × = kvartsilöydöksiä

(ote top.kartasta N:o 4524 06, Määtälänvaara. 1:20 000)

KUUSAMO 24

top.kartta N:o 4524 02 Saapunki

x = 2020 43

y = 6558 61

z = n. 260 m 267 m

Kirkonkylä, Pohjaslahti

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 14062:1-2 kivikirves ja -esineen katkelma, jotka A.E-E. sai inventointimatallaan v. 1956 valtion kokoelmiin lunnastettavaksi Reino Enojärveltä.

A.E-E:n 27.9.1956 suorittamassa maaston tarkastuksessa oli oppaana kyseisten esineiden löytäjä ja paikan omistaja Reino Enojärvi (osoite: Kuusamo Pohjaslahti). Löytöpaikka on Kirkonkylään kuuluvan Pohjaslahti RN:o 217 nimisen tilan maalla, rakennusryhmästä ja pihasta noin 250 m lounaaseen olevassa kohdassa pellolla. Se on Kuusamojärven pohjoisosassa sijaitsevan pienen Pohjaslahden pohjukasta laskettuna 600 m luoteeseen, jokseenkin tarkoin top.kartan 260 m:n korkeuskäyrän ^{150 lounaaseen} ~~yläpuolella~~ ^{yläpuolella} kohdalla. Maa on hiekansekaista multaa suoperäisen metsikön reunassa. Alue oli tältä kohdista rai-vattu pelloksi hiljattain ja top.kartan mukaan (1967) peltoa on myöhemmin laajennettu etelään päin. Maasto laskeutuu loivasti lounaan suuntaan ollen löytöpaikalla 6-7 m Kuusamojärven pinnan yläpuolella.

Löydösten esiintulo tämänkaltaiselta paikalta, joka on samalla korkeudella kuin useat lähistön kivikautiset asuinpaikat, viittaa siihen, että kysymyksessä on kivikautinen asuinpaikka. Kynnöksellä oli löytöpaikalla myös jokunen kvartsi-iskos.

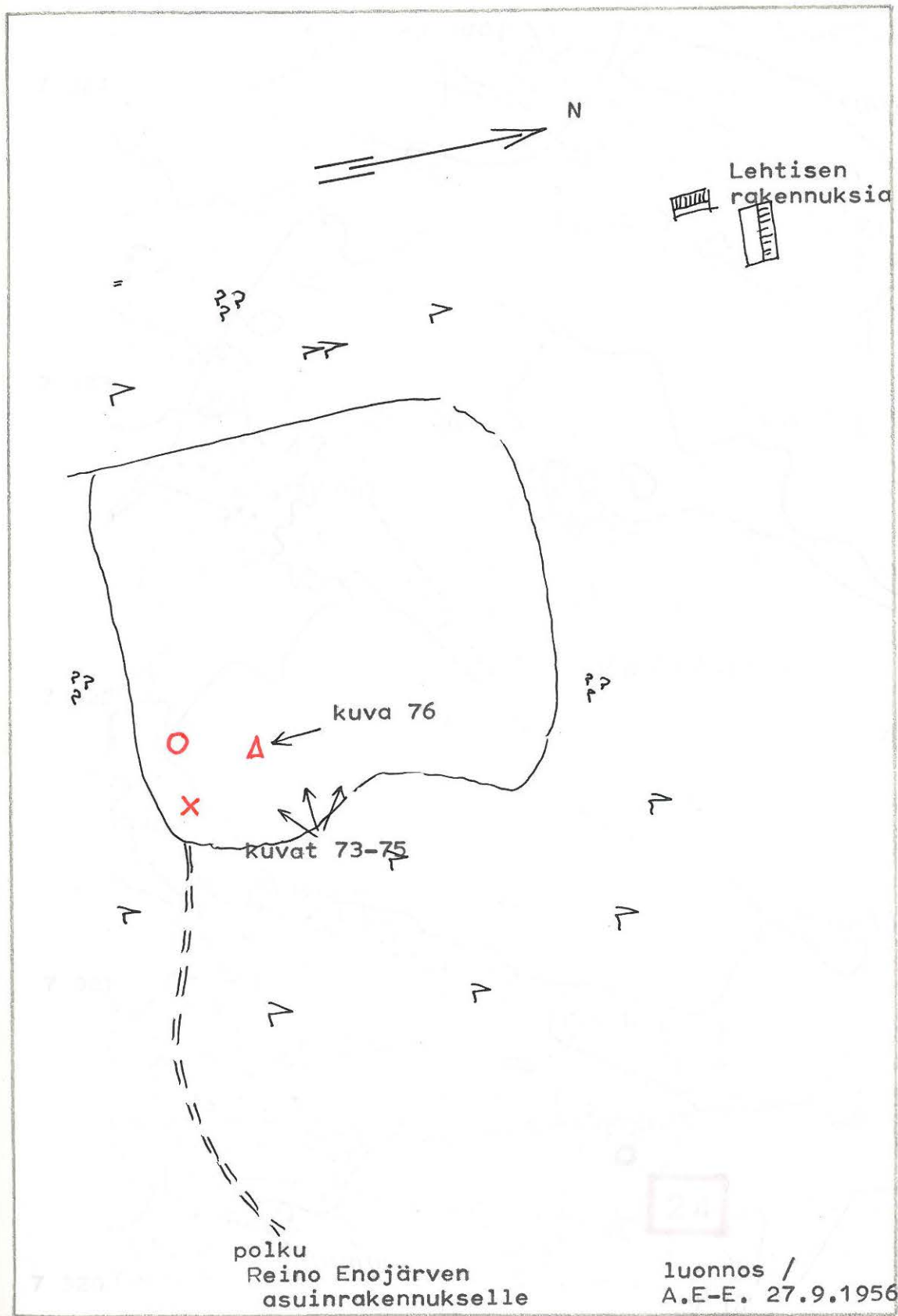
Valokuvat sivuilla 307-8. N:ot 73-75 (f. 20724 a-c) ottanut A.E-E. 27.9.1956 Pohjaslahden pellon itälaidalta lounaan, lännen ja luoteen suuntiin. Löytökohdat ovat edustalla kuvassa 73 Reino Enojärven seisoessa kiviesineen katkelman löytöpaikalla.

Kuva 76 (f. 20724 d) on otettu pellolta etelän suuntaan, kohti kivikirveen löytöpaikkaa, joka on kuvan keskellä. Enojärvi seisoo kuvan oikeassa reunassa samassa paikassa kuin edellä.

- Ks. luonnos s. 93

- Ks. kartta s. 94

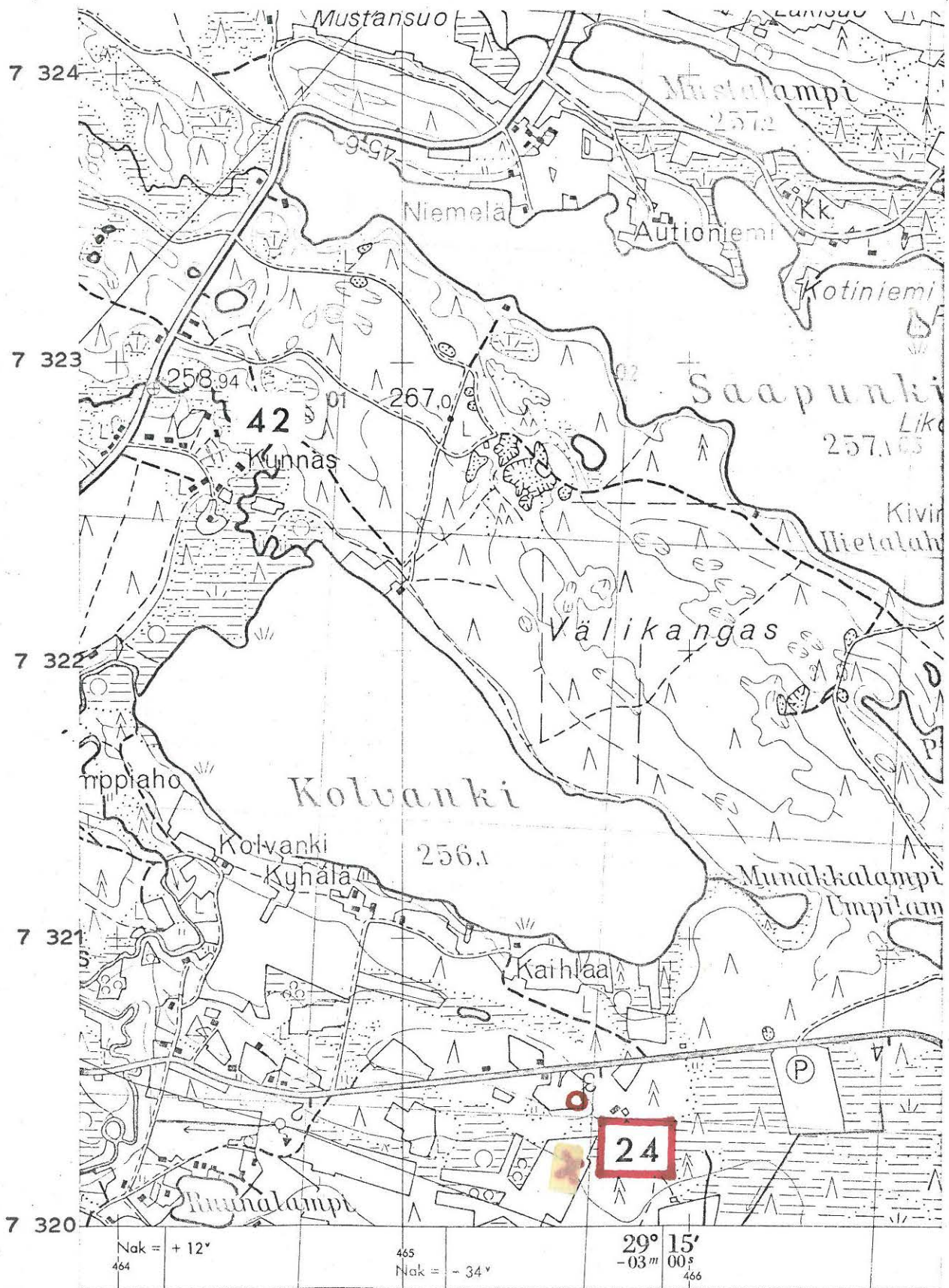
- Lisäyksiä:

0 n.100 m
mittakaava

- X = KM 14062:1 löytökohta
- O = KM 14062:2 löytökohta
- Δ = kvartsi-iskoksia

luonnos /
A.E-E. 27.9.1956

(ote top.kartasta N:o 4524 02, Saapunki. 1:20 000)

KUUSAMO 25

top.kartta N:o 4524 02 Saapunki

x = 2046

x = 2045

y = 6322

y = 6330

z = 256-258 m

z = 257,31-257,85 m

Kirkonkylä, Somostenperä

kivi- ja rautakautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: JYVÄSKYLÄN SEMINAARIN kokoelmassa reikäkivi, joka on löydetty "Somostenperän kankaalta" ja saatu lahjoituksena 16.1.1882 semin.oppilas Rautamäeltä.

TIETO J.L.Lukkarisen v. 1917 lähettämässä kirjeessä, jonka mukaan Kosteharjulta olisi sorakuopista löydetty joitakin kivikauden esineitä, mm. eräs kesken kairaamisen jäänyt reikäkiven teelmä.

OULUN MUSEOON toimitettu kiviesine, A.E-E:n Eetu Korpuaalta 25.9.1956 saaman tiedon mukaan. Löydetty pellon reunasta, Korpuan asuinrakennuksesta noin 15 m lounaaseen.

KM 14063:1-5; taltta ja hioin, jotka Eetu Korpua luovutti 25.9.1956 A.E-E:lle valtion kokoelmiin lunastettavaksi, sekä A.E-E:n poimimia kvartsiesineitä. Löytöpaikka on noin 25 m Korpuan asuinrakennuksesta länteen, pellon reunassa.

KM 16083:1-26 kivikautisia asuinpaikkalöydöksiä, joista osan A.E-E. sai valtion kokoelmiin lunastettavaksi Eetu Korpuaalta ja Paavo Putilalta ja osan keräsi 5.-6.6.1963 suorittamassaan koekaiivauksessa. Ks. A.E-E:n kaivauskertomus top.arkistossa.

KM 17070:1-69 asuinpaikkalöydöksiä O.Keskitalon v. 1966 suorittamasta kaivauksesta: mm. kampakeramiikkaa tyyliä I:1, kampakeramiikkaa tyyliä II:2, asbestikeramiikkaa sekä erilaisia kiviesineitä. Ks. O. Keskitalon kaivauskertomus top.arkistossa.

KM 16734:1-21 mm. kiviesineitä, asbestikeramiikkaa ja myöhäisrautakautinen kirves, jotka Mikko Korpua löysi 25-27.8.1965 viemäri- ja kaapeliojia kaivettaessa ja jotka saatiin Kansallismuseoon lehtori Seppo Ervastin välityksellä. Ks. O.Keskitalon kaivauskertomus vuodelta 1966.

Kuusamon Kirkonkylän keskustasta 1 km:n verran pohjoiseen sijaitsevan Perälammin pohjoispuolelta, Somostenperästä, on siis löytynyt suurehko määrä eri ikäisiä muinaislöydöksiä kuten edellä esitetystä luettelosta käy ilmi. Osa löydöistä on jo viime vuosisadalta peräisin. Ehkä monet esineet, joiden löytöpaikaksi on ilmoitettu vain "Kuusamo", ovat lähtöisin juuri Somostenperästä. Niitä on joutunut sekä Jyväskylän seminaariin (2 talttaa K. Laitisen kautta v. 1882) että Oulun museoon (nimismies H.J.Gutzenin kautta v. 1900 mm. tuura ja sahausuurroksella varustettu kiviliuska, n:ot ²⁷⁸832, 833). Paikalla on suoritettu myös kaivauksia: A.Erä-Eskon kaivaus v. 1963 Paavo Puntilan tontilla ja O.Keskitalon kaivaus v. 1966 Eetu Korpuan tontin eteläreunassa, asuinrakennuksesta n. 25 m etelään.

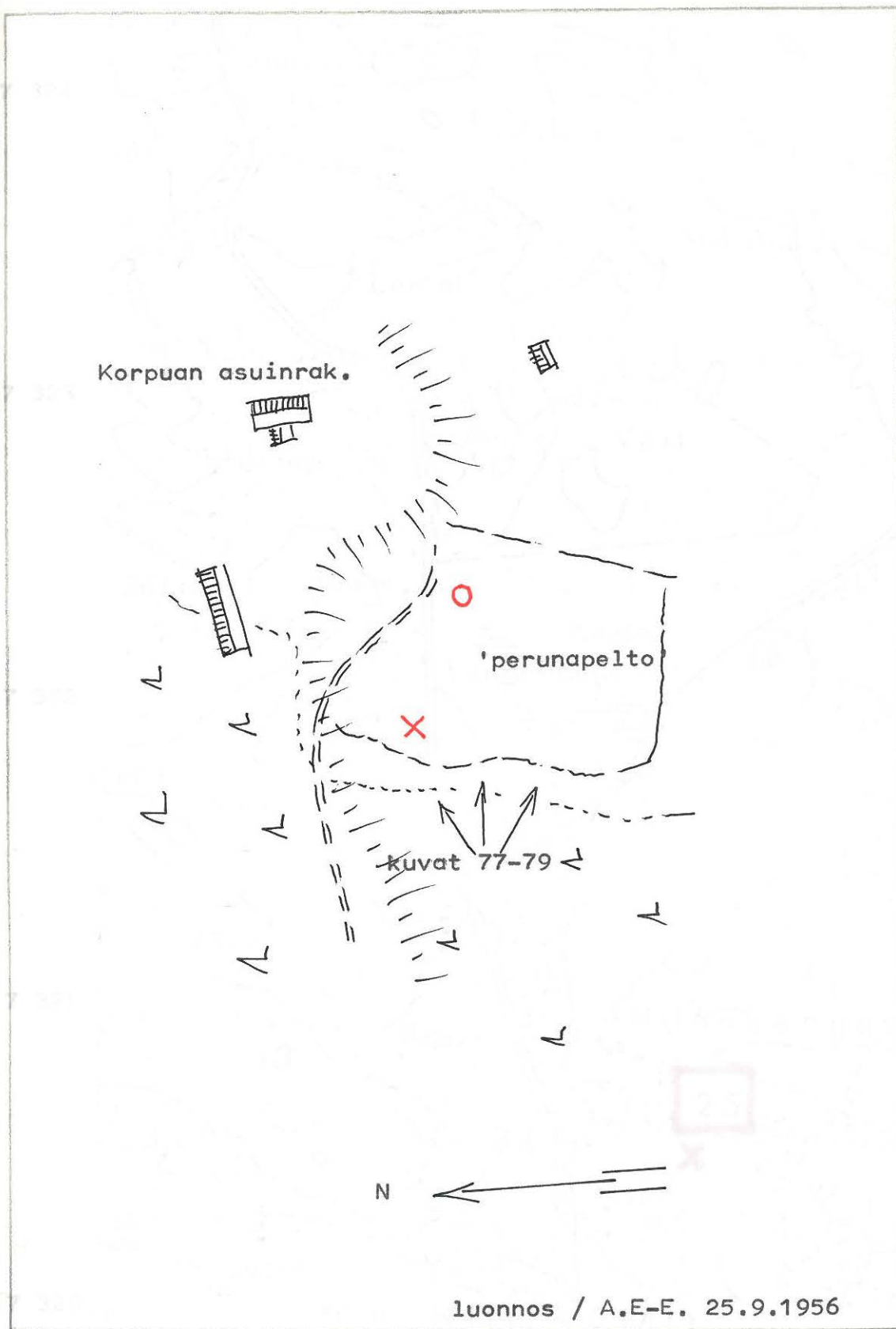
Löytöpaikat sijaitsevat Kuusamon Kirkonkylään kuuluvan Somostenperän RN:o 160 nimisen tilan maalla, jonka omistajaksi A.E-E:lle inventoinnin yhteydessä 25.9.1956 suoritettulla tarkastuskäynnillä ilmoitettiin Eetu Korpua. Myöhemmin on tilaa jaettu useiksi tonteiksi ja asemakaavakartalla on alueen ympärille piirretty suunnitellut kadut: pohjoisessa Punaisentorintie, idässä Siikataival, etelässä Somostentie ja lännessä Harripolku. A.E-E:n vuoden 1963 kaivauksen kertomuksesta ja O.Keskitalon vuoden 1966 kertomuksesta käy ilmi, että alueella on useita kivikautisia ja myöhempiäkin esihistoriallisia löytökeskittymiä, jotka sijoittuvat 256 ja 258 m:n korkeuskäyrien välille, erityisesti 257 m:n käyrän tuntumaan. Muinaisjään-
nösalue jatkunee todettua laajemmallekin sekä länteen että itään tällä korkeudella.

Valokuvat sivulla 308. N:ot 77-79 (f. 20721 a-c) ottanut A.E-E. 25.9.1956 metsikön reunasta Somostenperän tilan pihamaan länsipuolelta idän, kaakon ja etelän suuntiin. Kuvassa 77 tilan asuinrakennus ja edustalla esineiden KM 14063:1-2 löytökohta, jossa Eetu Korpula seisoo. Oulun museoon joutuneiden esineiden löytöpaikka on samalla pellolla hieman taaempana, kuvien 77-78 liitospohdan vaiheilla. Kuvassa 78 taustalla saha ja siitä oikealle Vänrikinniemi (Kuusamo 7) sekä Kuusamojärven luoteisosaa. Kuvassa 79 näkyy taustalla Kuusamon kirkko ja Kirkonkylän keskustaa.

- Ks. luonnos s. 98

- Ks. kartta s. 99

- Lisäyksiä:

luonnos / A.E-E. 25.9.1956

0 n.50 m

mittakaava

○ = Oulun Mus. kiviesineen löytöp.

× = KM 14063:1-2 löytöpaikka

KUUSAMO 25

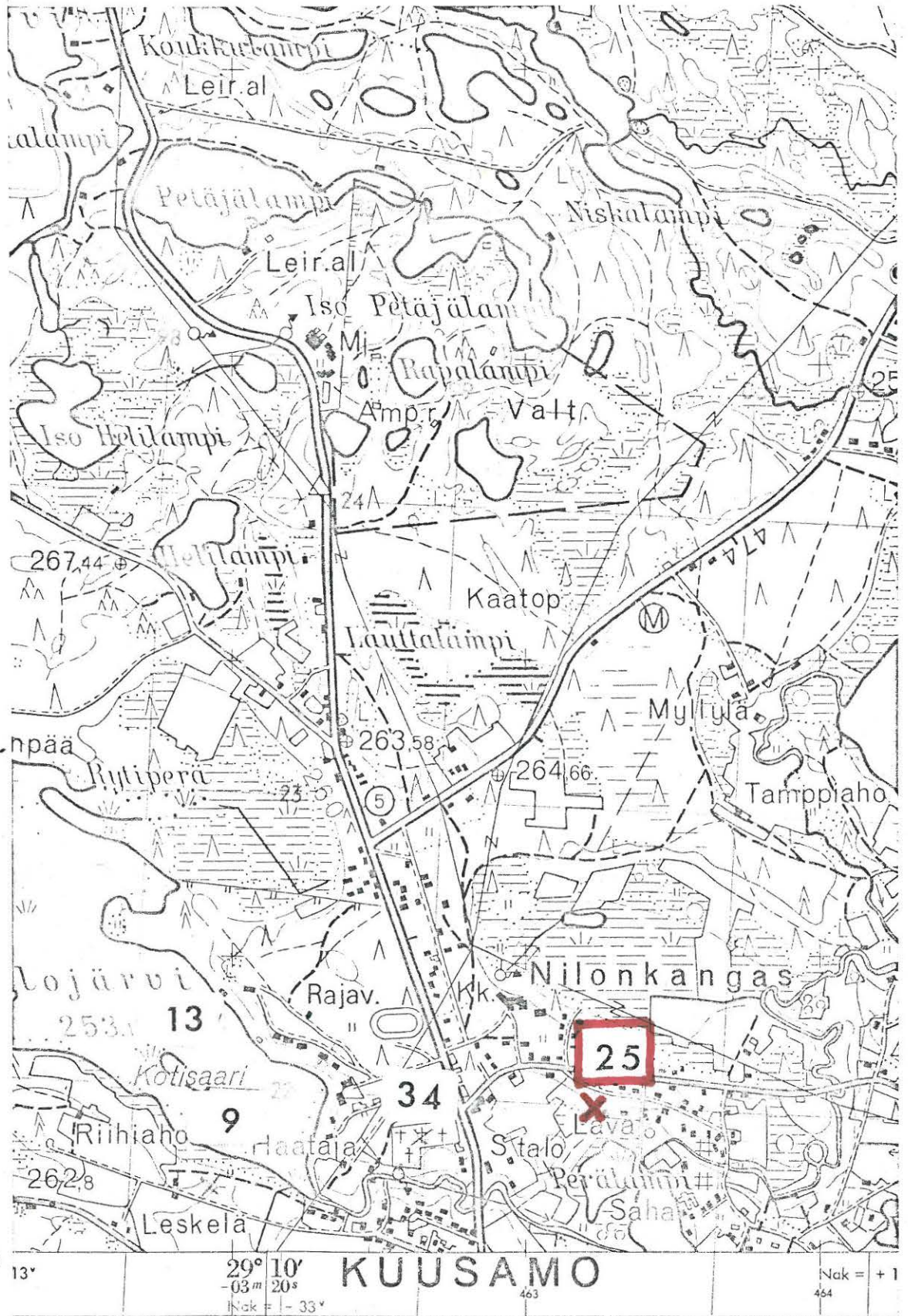
7 324

7 323

7 322

7 321

7 320

(ote top.kartasta N:o 4524 02, Saapunki. 1:20 000)

KUUSAMO 26

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = 1894

y = 6370

z = n. 256 m

Kirkonkylä, Pappila

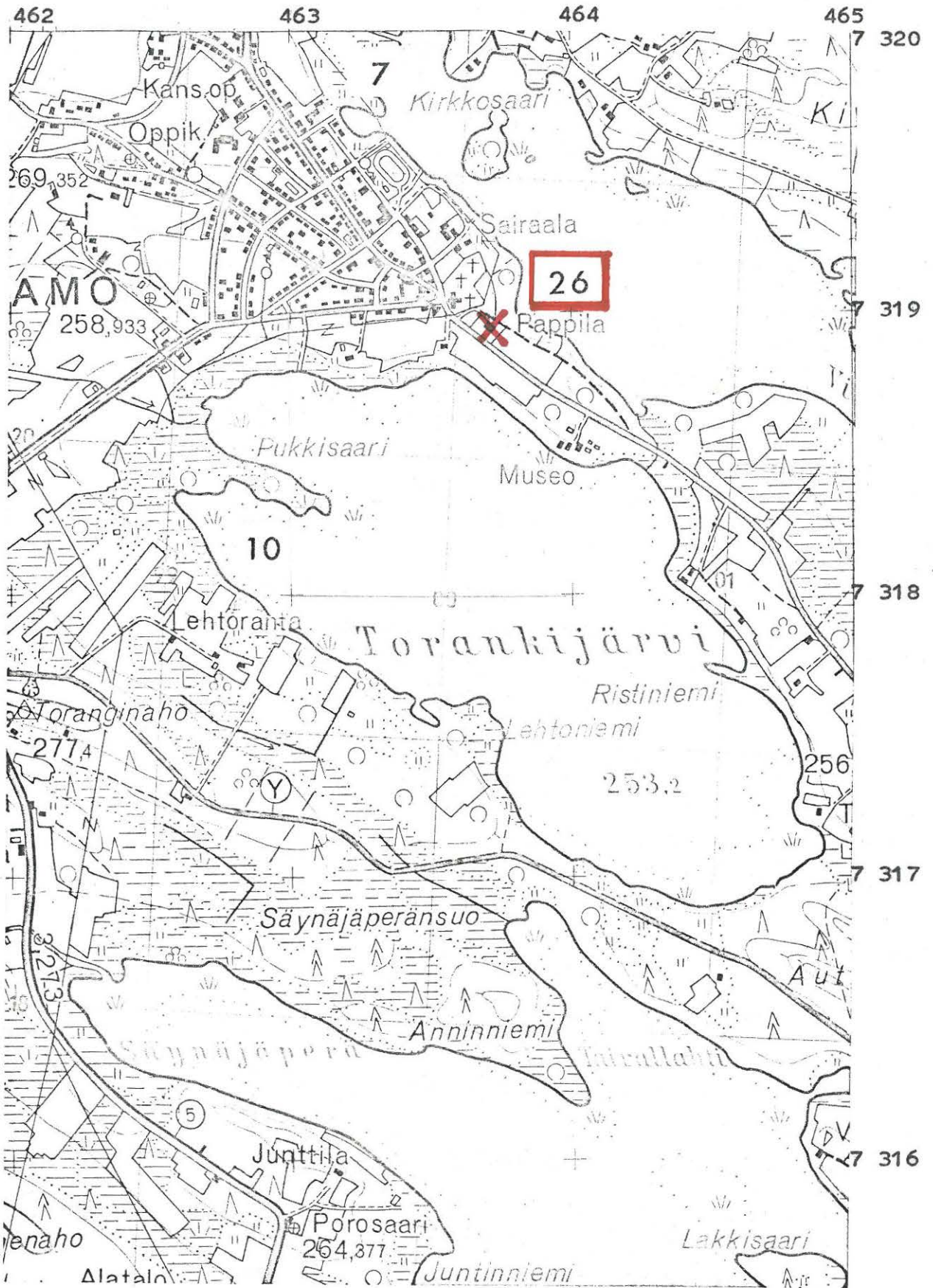
kiviesineiden löytöpaikka, luokka III

Löydöt: OULUN MUSEOssa n:o 211 kivikirves, joka on "ollut Pappilan vintillä", ja n:o 558 tuura, joka on löydetty "Pappilan pihasta". Esineet on lahjoittanut kirkkoherra A.Gummerus v. 1897.

A.E-E:n v. 1956 suorittamassa inventoinnissa ilmeni, ettei Pappilan seudulta oltu myöhemmin tiettävästi löydetty muinaisesineitä. Saattaakin olla, että myös Oulun museoon joutuneet esineet on löydetty alunperin muualta ja sitten tulleet toimitetuiksi Pappilaan. Alue on alempana kuin lähistön kivikautiset asuinpaikat yleensä, mutta on kylläkin saattanut olla esim. lappalaisten asuinpaikka.

- Ks. kartta s. 101

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 27

top.kartta N:o 4611 11 Virranniemi

A) x = 5786

B) x = 5794

y = 5522

y = 5510

z = n. 246 m

z = 244-245 m

Räväjärvi, Arola

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: HÄMEENLINNAN MUSEO N:o 3247 reikäkivi, löydetty "Alakitkan Virranniemen talon Arolan mökin peltoaitauksesta".

KM 18416 kvartsi-iskoksia 4 kpl, jotka A.E-E. poimi näytteeksi tarkastusmatkallaan 22.6.1971 Arolan peltoaukeaman pohjois- ja itänurkkauksista.

Inventointimatallaan 17.9.1956 A.E-E. kävi veneitse Arolassa. Paikan ilmoitettiin nyt olevan Arola RN:o 65 niminen talo, joka kuuluu Virran kylään ja on Toivo ja Väinö Mustosen (osoite: Kuusamo, Käylä) omistuksessa. Muinaisesinelöydöistä talossa ei tiedetty mitään. Alue on Räväjärven ja Pikku Räväjärven välisellä kapealla harjanteella. Maa on hiesua tai hienoa hiekkaa.

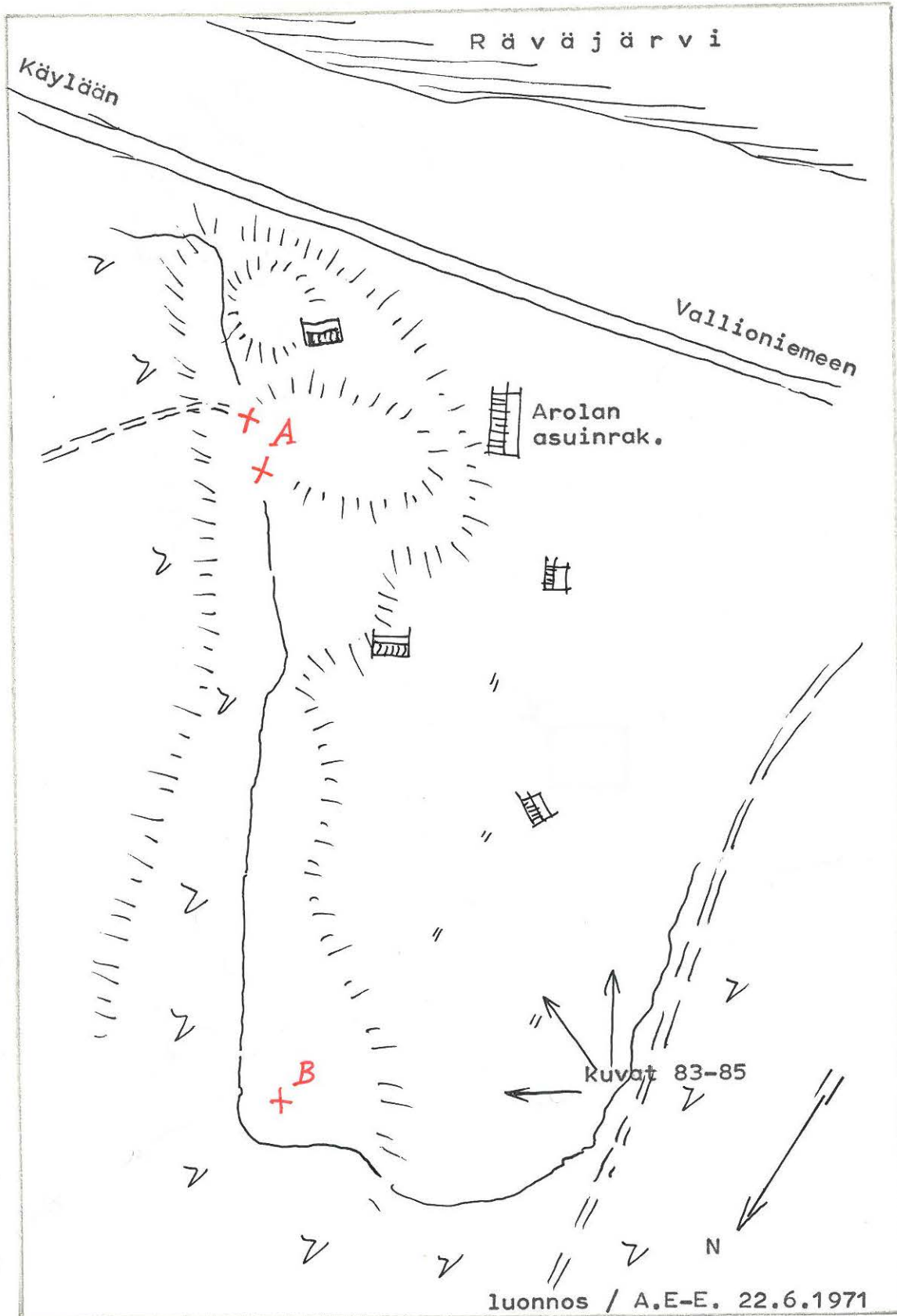
Seuraavan kerran kävi A.E-E. paikalla ohikulkumatallaan 22.6.1971, jolloin Arolan viereen pääsi hiljattain Räväjärven pohjoispuolitse rakennettua maantietä myöten. Talo oli tyhjillään ja alueen tarkastaminen kenenkään häiritsemättä oli mahdollista. Tällöin kävi ilmi, että peltoaukeaman idänpuoleisessa mäntymetsikössä sijaitsevalla polulla on kvartsi-iskoksia n. 10 m:n matkalla. Paikka on Arolan asuinrakennuksesta noin 50 m koilliseen ja saman verran maantieltä luoteeseen. Lähellä harjun lakea olevalta juuri veltaltulta pellolta ei, ihme kyllä, löytynyt mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ennekuin pellon pohjoisnurkkauksesta, joka on Arolan asuinrakennuksesta noin 150 m luoteeseen. Siinä oli hienossa hiekkamultamaassa muutamia kvartseja. Todennäköisesti edellisen (A) ja jälkimmäisen (B) löytökohdan välinen alue on jokseenkin yhtenäistä kivikautista asuinpaikkaa, joten osia lienee vielä ehyenä jälellä metsikössä harjun laen tuntumassa.

Valokuvat sivulla 308. N:ot 80-82 (f. 20703) ottanut A.E-E. 17.9.1956 Räväjärven länsiosasta luoteen, pohjoisen ja koillisen suuntiin. Arola näkyy kuvan 81 vasemmassa reunassa. Kuvat 83-85 (f. 44424-426) ottanut A.E-E. 22.6.1971 Arolan peltoaukeaman länsilaidalta koilliseen, idän ja kaakon suuntiin. Löytöalue B on kuva 83:n vasemmassa reunassa, löytöalue A on ladon takana kuva 84:n keskellä.

- Ks. luonnos s. 104

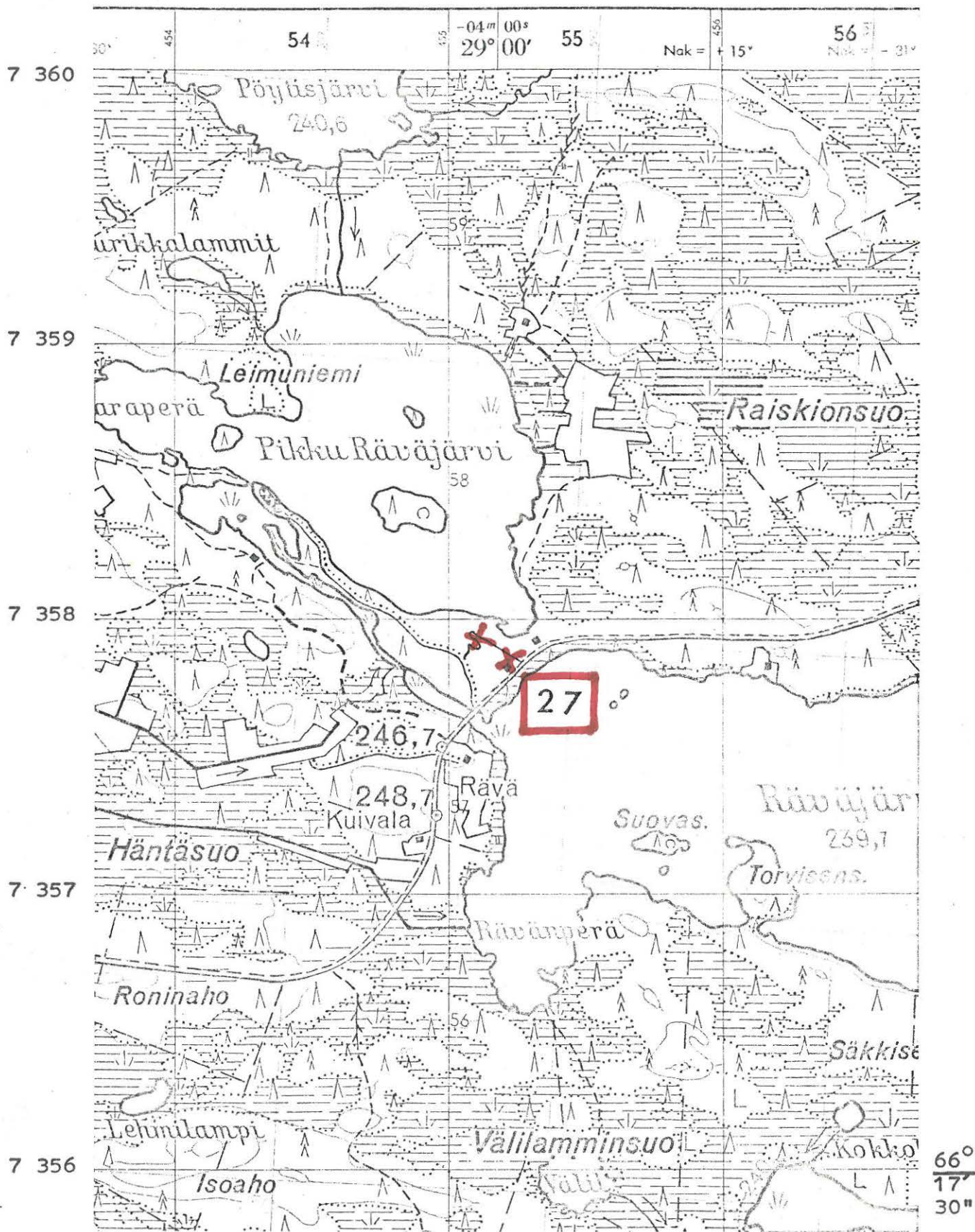
- Ks. kartta s. 105

- Lisäyksiä:

0 n.50 m
mittakaava

= kvartsilöydöksiä v.1971

(ote top.kartasta N:o 4611 11, Virranniemi. 1:20 000)

KUUSAMO 28

top.kartta N:o 4522 12 Oivanki

x = 3610

y = 5600

z = n. 285 m

Kangerjärvi, Lotvola (Huuhtaniemi)

rautakautinen löytöpaikka, luokka II

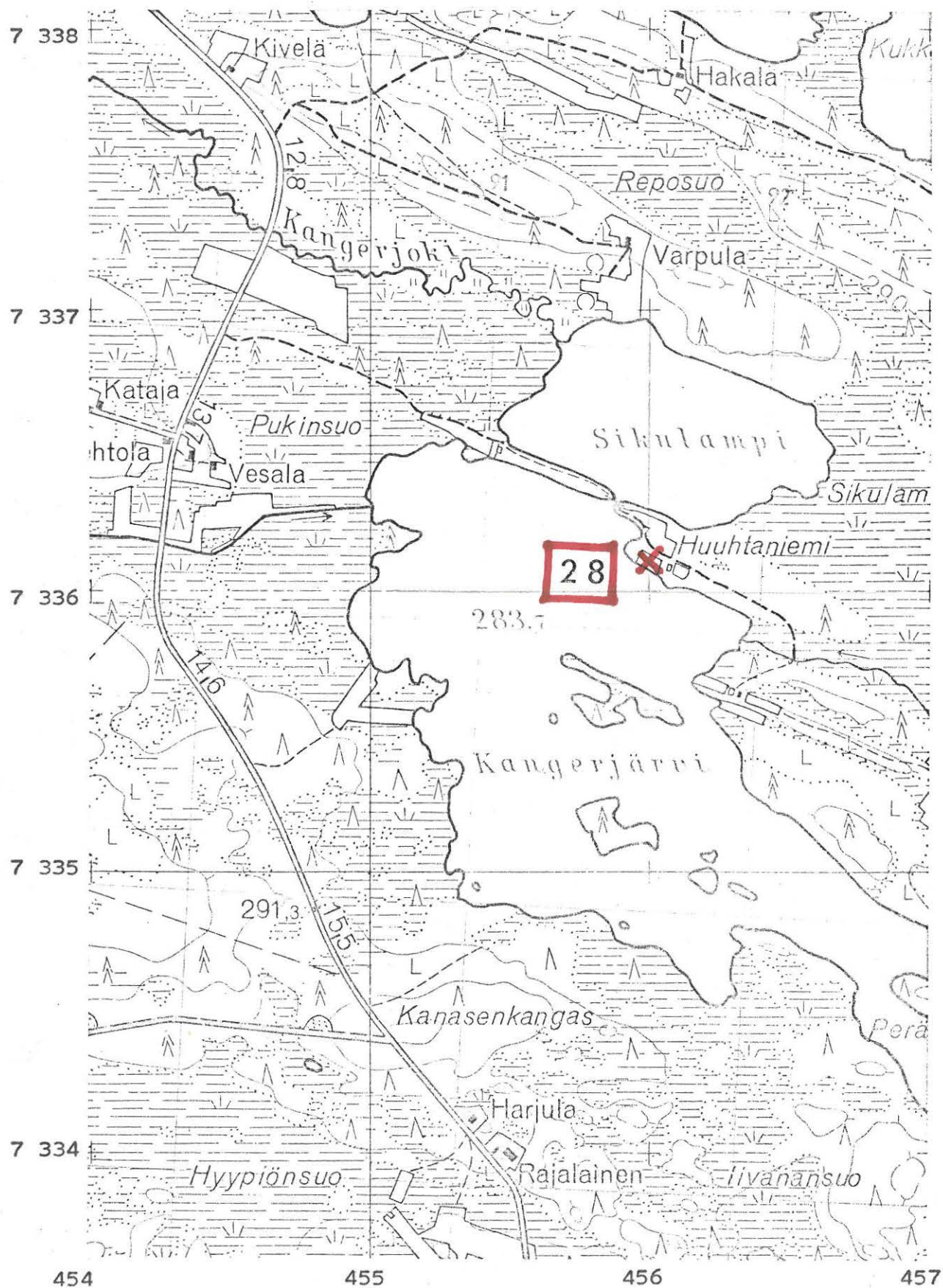
Löydöt: KM 3141 soikea tuluskivi, jonka "poikanen Toivo Kemppainen on löytänyt Lotvolan talon pellosta Wasaraperän kylässä" ja joka virkateitse saapui Muinaistieteellisen toimikunnan kokoelmiin (ks. Kuusamon kapseli, sivut 2-4). J.L.Lukkarinen ilmoittaa 10.9.1917 päivämäärässään kirjeessä (kapseli, sivut 19-20) tavanneensa löytäjän, joka "sanoi samanlaisia kiviä löytyneen samalla kertaa 3 kpl. Kaksi oli ollut valkeata kiveä ja yksi punertavaa". Kaksi niistä on siis joutunut hukkaan ja yksi (KM 3141) lähetetty Kansallismuseoon. Kirjeestä ei käy ilmi, kävikö Lukkarinen löytöpaikalla.

V. 1956 suorittamansa inventoinnin yhteydessä A.E-E. sai tietää, että Lotvola kuuluu nyt Rukajärven kylään ja että sen omistaa Ilkka Määttä. Talo lienee autiona.

Mm. vuoden 1929 1:400 000 yleiskarttaan Lotvola on nimeltä merkitty taloksi Kuusamon kirkolta noin 20 km luoteeseen sijaitsevan Kangerjärven itärannalle. Tällä paikalla on vuoden 1966 1:20 000 top.kartalla Huuhtaniemi -nimi sekä aution talon ja pienten peltojen merkit. Paikka on Kangerjärven ja Sikulammen välissä, vastapäätä länsirannalta sitä kohti suuntautuvaa pitkää ja kapeaa niemeä.

- Ks. kartta s. 107

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4522 12, Oivanki. 1:20 000)

KUUSAMO 29

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = 1760

y = 6968

z = n. 265 m

Kuusamojärvi, Pyhålahti Ristikangas (Jaapanlahti) (= "Puutteenkylå")

Aarrelöytö, ehkä uhripaikka, luokka II

Löydöt: KM 3307 hopearahoja yht. 288 grammaa (n. 400 kpl), jotka on löytånyt mäkitupalaisen poika Herman Nikka ollessaan niittåmåså Pyhålahden korvessa Kuusamojärvestå piståvån lahden perään raivatulla niityllå. Rahat olivat sammaltuneessa måttsåsså. Ne lunastettiin valtion kokoelmiin 29.9.1896. H.Salmo on nåistå tunnistanut 396 saksalaista, 5 tanskalaista ja 2 arabialaista rahaa. Hånen mukaansa aarre on kåtketty maahan vuoden 1065 vaiheilla. (SMYA 47, s. 37).

J.L.Lukkarinen on kånnyt paikalla v. 1917 piirtåen karttaluonnoksen, jonka nojalla löytökohta on summittaisesti paikallistettavissa ja sijoitettavissa top.kartalle. K.P.Perttunen (= J.L.Lukkarinen) kåvi löytöpaikalla myös vuoden 1925 syyskuussa oppaan saattamana. Tåtå kånntiån, josta on muistona valokuva, hån selostaa professori U.T. Sireliukselle 28.1.1926 lähettåmåsåån kirjeessä (s.2).

A.E-E. kåvi inventointimatkan yhteydesså paikalla 23.9.1956 todeten, ettå kyseinen niitty on nyt miltei umpeen metsittynyt. Löytöpaikan ilmoitettiin kuuluvan Rantalan tilasta lohkaistuun palstaan, jonka omistaa poliisi Iikka Kortesalmi Oulusta. Alueella ei ollut mitåån erikoista havaittavissa, ellei sellaiseksi katsota niittyaukeaman ja Pyhålamminpuron välisså olevaa kuoppaa, jonka låpimitta on n. 3 m ja syvyys arviolta 1,5 m. Rantasalmen itåpuolella olevan monihaaraisen lahden osien nimet ovat seuraavat: pohjoisessa Jaapanlahti, koillisessa Pahalahti, idåsså Pyhålahti (johon laskee puro Pyhålamesta) ja kaakossa Pitkålahti. Pahalahden ja Pyhålahden pohjoispuolella on Ristikangas, johon kyseinen löytöpaikka kuuluu.

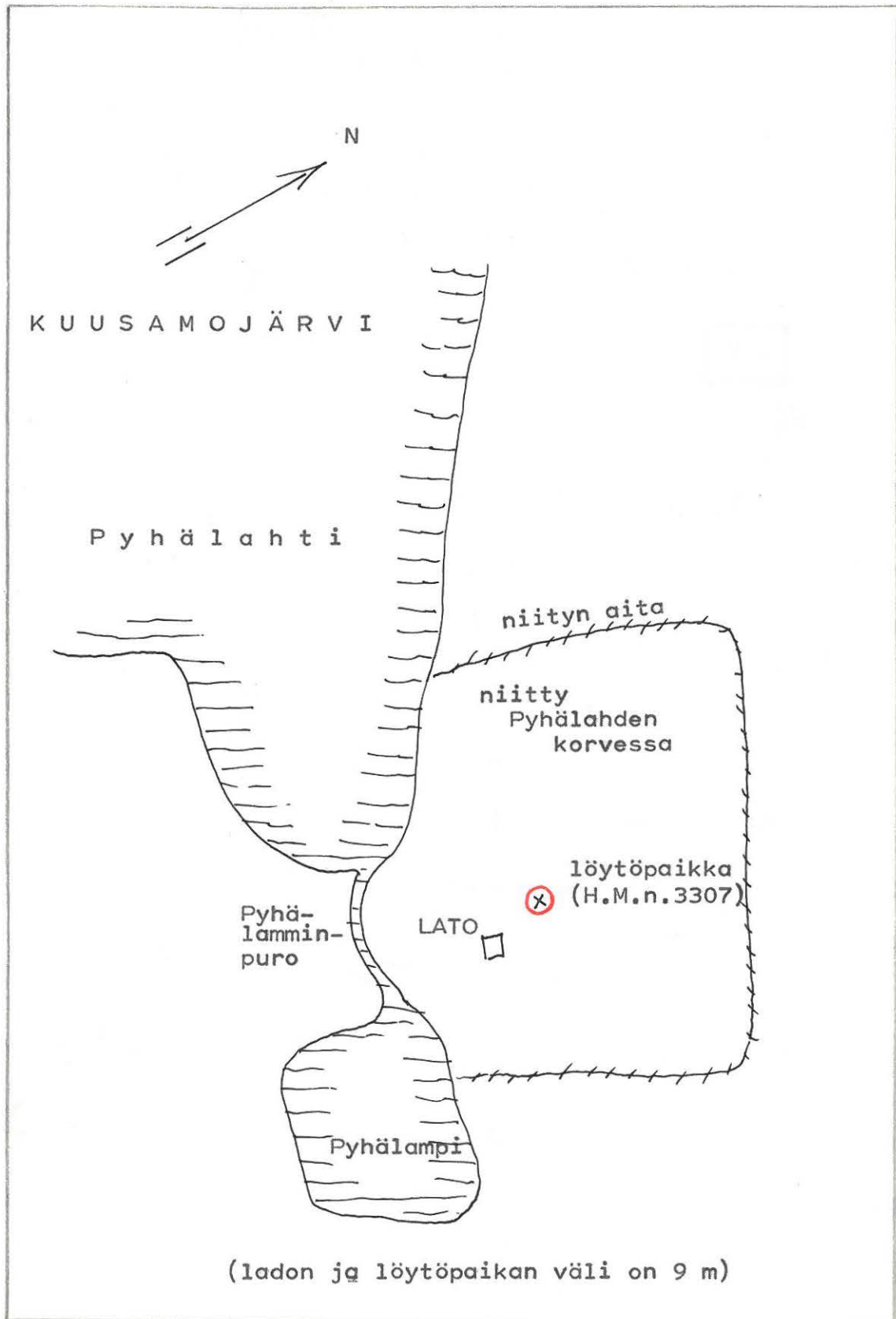
Valokuvat sivulla 309. N:ot 86-88 (f. 20723) on A.E-E. ottanut 23.9.1956 Pyhälahden etelärannalta pohjoisen, koillisen ja idän suuntiin. Löytöpaikka (x) on kuva 87:n oikeassa laidassa metsän sisässä.

Kuvat 89-90 (f. 20722) on otettu löytöpaikan koillispuolelta lounaan suuntaan suunnilleen samoin kuin on otettu e.m. Perttusen kuva v. 1925.

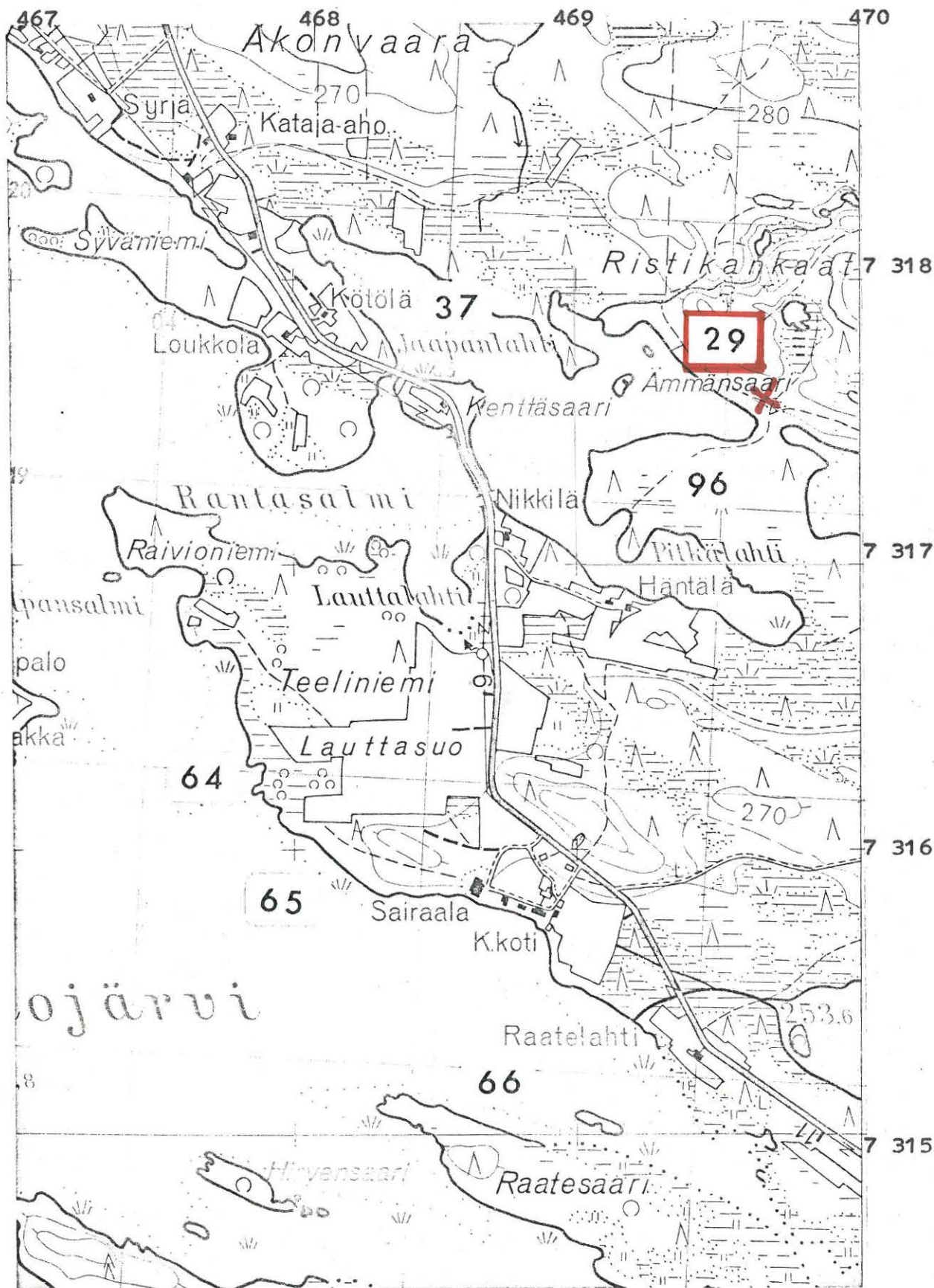
- Ks. luonnos s. 110

- Ks. kartta s. 111

- Lisäyksiä:

Jäljennös J.Lukkarisen v. 1917 silmämääräisesti piirtämästä kartasta "Pyhälahden saksal.rahojen löytöpaikka Kuusamossa".

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 30

top.kartta N:o 4523 08 Pikkarainen

x = 9776

y = 8200

z = n. 260 m

Penikkajärvi, Salmenkorva

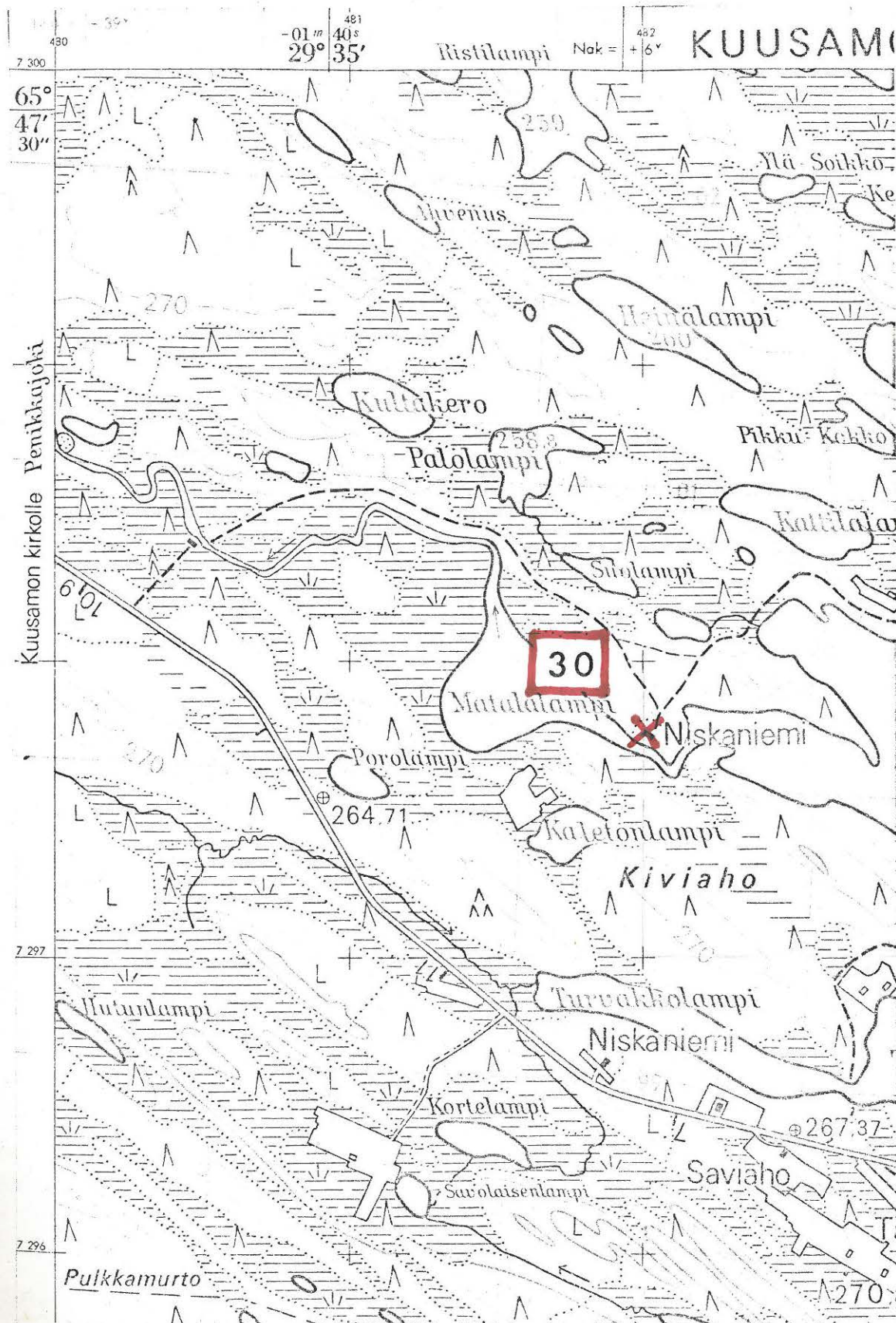
rautakautinen löytöpaikka, luokka II

Löydöt: KM 8728:2-4 myöhäisrautakautinen keihäänkärki ja kaksi rautakirvestä "Poussun kylän Salmenkorvan torpan lähettyvilttä". Osan kerrotaan löytyneen salmen vierellä olevan vierinsoraharjun rinteeltä v. 1926 ja osan torpan luota maata perattaessa. Esineet on saatu Kansallismuseoon herra K.P.Perttusen (=J.Lukkarinen) kautta v. 1926, joka ilmoitti käyvänsä myöhemmin paikkaa lähemmin tarkastamassa. Tästä ei kuitenkaan ole saatu mitään tietoja.

A.E-E:lle kerrottiin v. 1956 suoritetun inventoinnin yhteydessä, että kysymyksessä on Hiltusen kylään kuuluva Niskaniemi niminen talo Penikkajärven rannalla. Taloa on totuttu sanomaan Salmenkorvaksi ja sen omistaa Veikko Pesonen. Löydön on kuulemma tehnyt Laakkonen, joka on kuollut. Inventoijalla ei ollut valitettavasti tilaisuutta käydä paikalla, mutta top.kartan nojalla maasto vaikuttaa kyllä lähemmän tarkastelun arvoiselta.

- Ks. kartta s. 113

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 08, Pikkarainen. 1:20 000)

KUUSAMO 31

top.kartta N:o 4524 07 Muojärvi

x = 1530

y = 8864

z = n. 265 m

Muojärvi, Riihelä

rautakautinen löytöpaikka, luokka II

Löydöt: KM 9803 rautakirves, joka on saatu Kansallismuseoon v. 1934 J.Lukkarisen välityksellä. "Ollut muistinajan Lämsänkylän Riiheläntalossa, eikä tiedetä lähemmin, mistä se on löytynyt. Muistotiedon mukaan on talon paikalla vanhoina aikoina asunut seppiä."

Vuoden 1929 1:400 000 -yleiskartalla näkyy Muojärven itärannalle merkittynä Riihelän talo. Vuoden 1967 top.kartalla ei tällä kohdilla ole talosta muistona muuta kuin nimet Riihelahti ja Riihelänkangas sekä pari polkua ja pienoinen niittyaukeama. Paikka on länteen suuntautuvalla kuivalla niemellä, jonka arkeologinen tarkastus kartalta ilmenevän topografian nojalla olisi tarpeen.

- Ks. kartta s. 115

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 07, Muojärvi. 1:20 000)

KUUSAMO 32

top.kartta N:o 4541 03 Kuurna

x = 0664

y = 0222

z = n. 260 m

Lämsä, Kuurna

aarrelöytö, luokka II

Löydöt: KM 13350:1-10 (kelloriipus, kaularenkaita 4, rannerenkaita 2 ja hevosenkengänmuotoisia solkia 3 kpl), jotka tilallisenpoika Arvo Määttä löysi v. 1953 ollessaan tietöissä Lämsän kylän Kuohupuron-Tauriaisen kylätiellä Joukamojärven ja Kuurnajärven välisellä kannaksella Hautalammen itäpäästä n. 80 m kaakkoon olevalla pienellä hiekkakummulla.

Jorma Leppäaho tarkasti löytöpaikan 10.6.1954 rajajääkäri Yrjö Pirisen opastuksella todeten, että löytöpaikka, joka sijaitsee hiekkakummun etelärinteellä, oli kokonaan tuhoutunut tien rakentamisen yhteydessä. - Ks. J.L:n tark.kart.

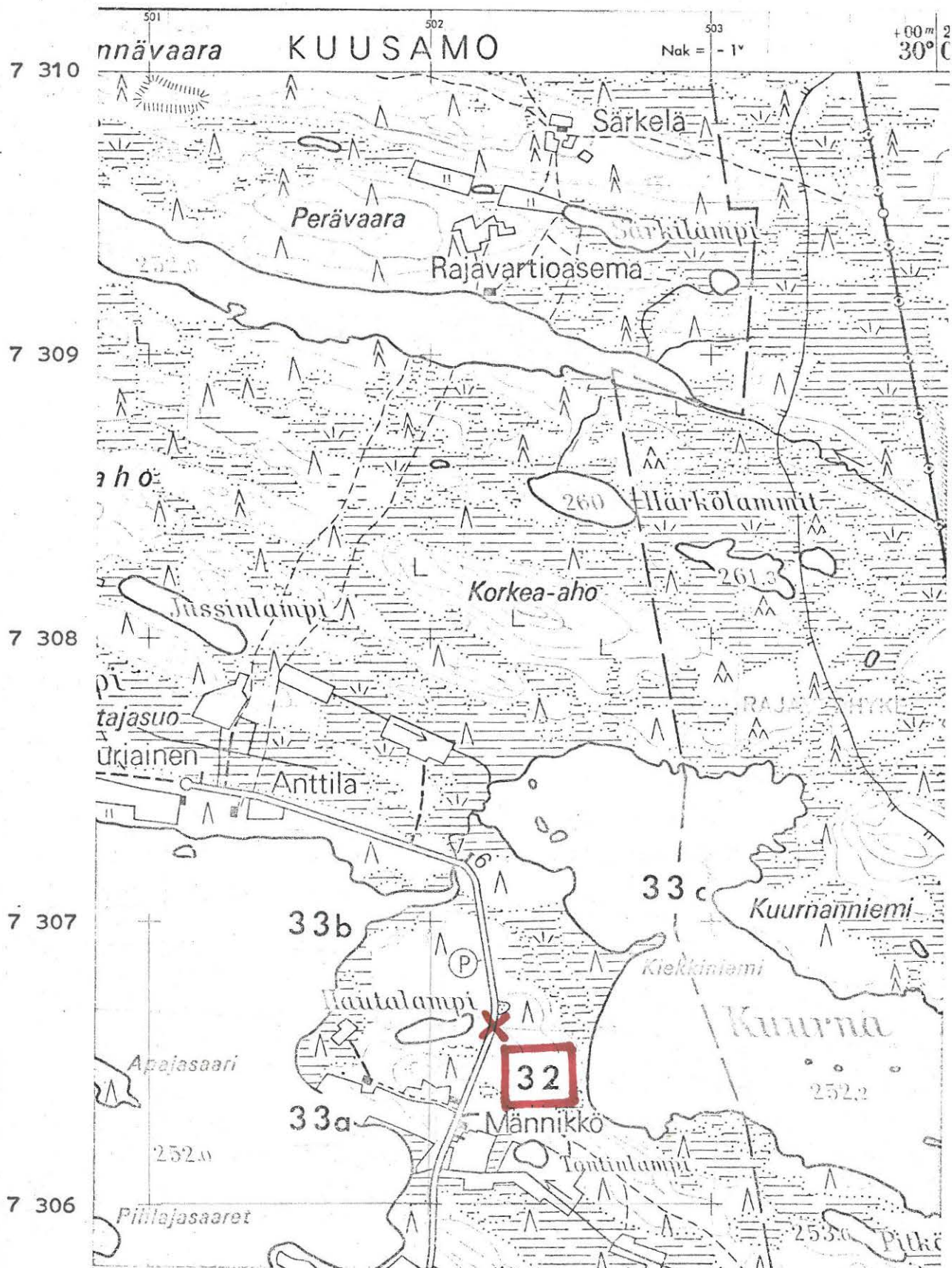
A.E-E. kävi paikalla 18.6.1971 tien länsipuolella sijaitsevasta talosta saamansa oppaan kanssa todeten J.L:n löytöpaikasta saamien tietojen olevan samat kuin lähistön asukkailla on asiasta nyt. Eroa on vain sen verran, että kun Leppäahon valokuvassa (1. 17982) opas seisoo löytökohdan merkkinä tien idänpuoleisessa ojassa niin A.E-E:n kuvassa opas halusi mieluummin seistä tien itäreunalla.

Valokuvat sivulla 309. Kuvan n:o 91 (f. 44427) ottanut A.E-E. 18.6.1971 Männikön rakennusryhmän pohjoispuolelta kohti koillista. Opas seisoo hopea-aarten löytökohdalla. Kuvassa 92 (f. 44428) aarten löytöpaikka sijoittuu taustalla kuvan keskivaiheille. Kuva on otettu Joukamojärven selältä itää kohti.

- Ks. kartta s. 117

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 32

(ote top.kartasta N:o 4541 03, Kuurna. 1:20 000)

KUUSAMO 33

top.kartta N:o 4541 03 Kuurna

a)

x = 0652

y = 0182

z = n. 257 m/top.kartan muk.

Joukamojärvi, Hautalampi

maatuneita kuoppia, ehkä pyyntikuoppia, luokka II

KM 13350 hopea-aarten löytötiedoissa (Kuusamo 32) mainitaan, että Hautalammen etelä- ja lounaispuolella on n. 2 m:n syvyisiä ja 5 m:n levyisiä pyöreitä hautoja, jotka ovat maatuneet.

A.E-E. kävi paikalla 18.6.1971 todeten alueella olevan muutamia ehkä pyyntikuopiksi oletettavia syvänteitä.

Valokuvat sivulla 309. Kuvan n:o 91 (f. 44429) ottanut A.E-E. 18.6. 1971 Joukamojärven selältä Apajasaaren luota itää kohti. Kuvan keskivaiheilla on metsän sisässä muinaisjäännösryhmä Kuusamo 33a ja kuvan vasemmassa reunassa 33b.

b)

x = 0690

y = 0190

z = n. 257 m/top.kartan muk.

Joukamojärvi, Hautalampi

vanhoja asumuksen sijoja, ehkä lappal.asuinpaikka, luokka II

KM 13350 hopea-aarten löytötiedoissa (Kuusamo 32) mainitaan, että Hautalammen länsipäästä 300 m pohjoiseen on vanhoja asumuksen raunioita. - A.E-E. kävi paikalla 18.6.1971 todeten, että alueella on havaittavissa ainakin kaksipienehköä kiviröykkiötä, joiden ympärillä on vahvasti maatonut, lähinnä neliönmuotoinen kehävalli. Kehän läpimitta on noin 5-6 m. Muinaisjäännös näkyy etualalla kuvassa n:o 94 (f. 44430).

- c) x = 0706
 y = 0306
 z = n. 257 m/top.kartan muk.

Kuurnajärvi, Kuurnanniemi

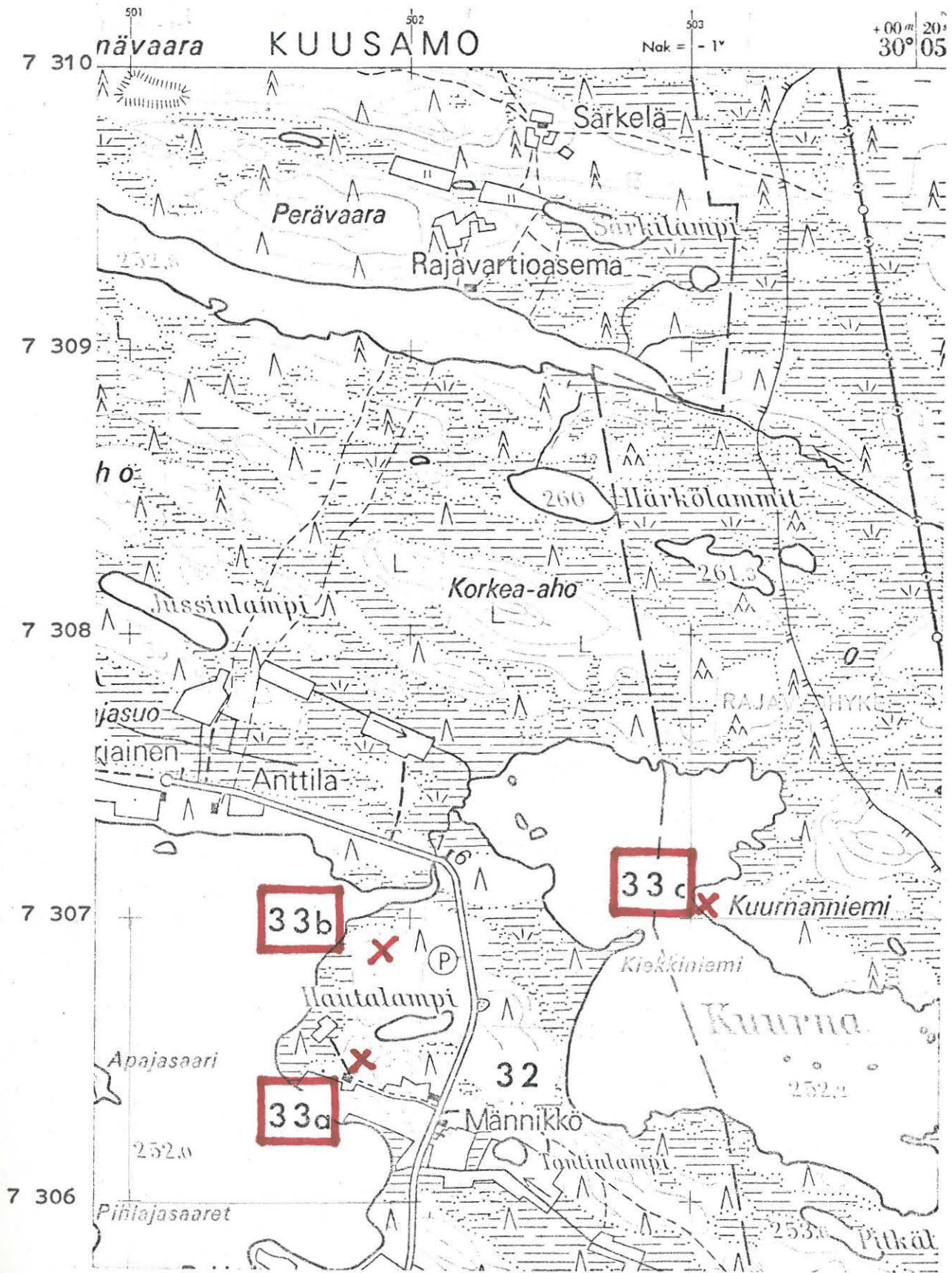
vanhoja asumuksen raunioita, ehkä lappal.asuinpaikka, luokka II

KM 13350 hopea-aarten löytötiedoissa (Kuusamo 32) mainitaan, että Kuurnajärven kaakkoispuolen tylpässä niemessä on vanhoja asumuksen raunioita. Paikalla on peruskartan mukaan nimenä Kuurnanniemi ja se sijaitsee rajavyöhykkeellä.

- Ks. kartta s. 120

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 33 a, b, c

(ote top.kartasta N:o 4541 03, Kuurna. 1:20 000)

KUUSAMO 34

top.kartta N:o 4524 02 Saapunki

x = 2040

y = 6264

z = n. 260 m/top.kartan muk.

Kirkonkylä, Uusi hautausmaa

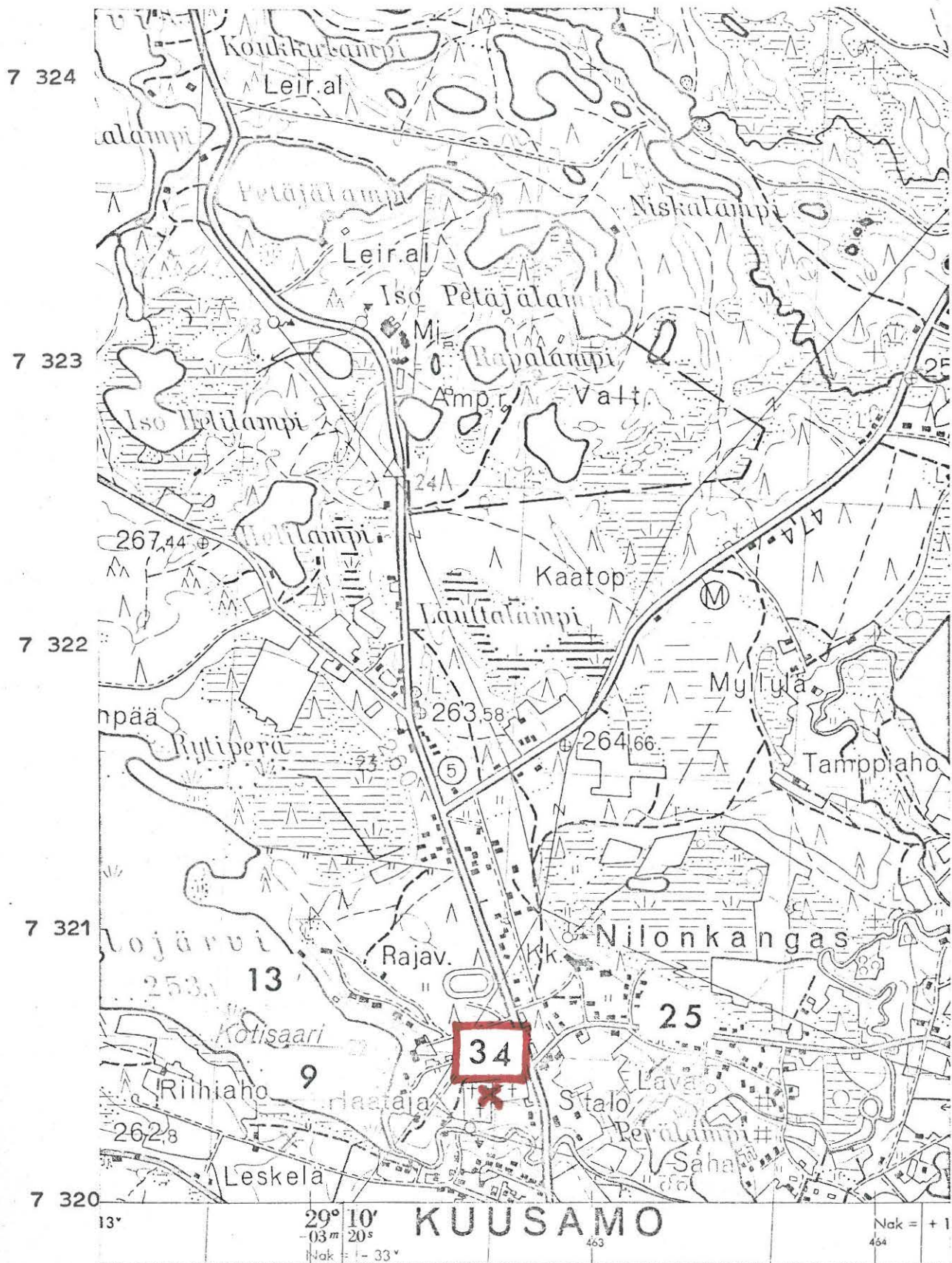
rautakautinen löytöpaikka, luokka II

Löydöt: OULUN MUSEO N:o 560 (v. 1896 aloitettu luettelo) =
N:o 212 (toinen luettelo), rautainen tikarin terä.
Löytänyt haudankaivaja Erkki Säkkinen uudelta hautaus-
maalta n. 1 1/2 kyynärän syvyydestä. Lahjoitettu 26.2.1897.

A.E-E:n tarkastaessa inventoinnin yhteydessä aluetta 22.9.1956 kävi ilmi, että ns. uusi hautausmaa sopisi topografiansa puolesta hyvin esim. lappalaisasuinpaikaksi. Se on Nilojärvestä Kuusamojärveen johtavan joen pohjoisrannalla, hienohiekkaisen kangasmaan reunassa. Paikka on Kuusamon Kirkonkylän keskustasta n. 1,5 km luoteeseen, Kemijärvelle johtavan maantien länsipuolella. Hautausmaan ympäristö on kuitenkin täynnä asuintontteja sekä saksalaisten vuosina 1941-1944 käyttämän parakkikylän jätteitä, josta johtuen esihistoriallisia muinaisjäännöksiä on vaikea havaita, vaikka niitä ehkä tällä alueella olisikin.

- Ks. kartta s. 122

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 02, Saapunki. 1:20 000)

KUUSAMO 35

top.kartta N:o 4524 08 Valtanen

Heikkilän kylä

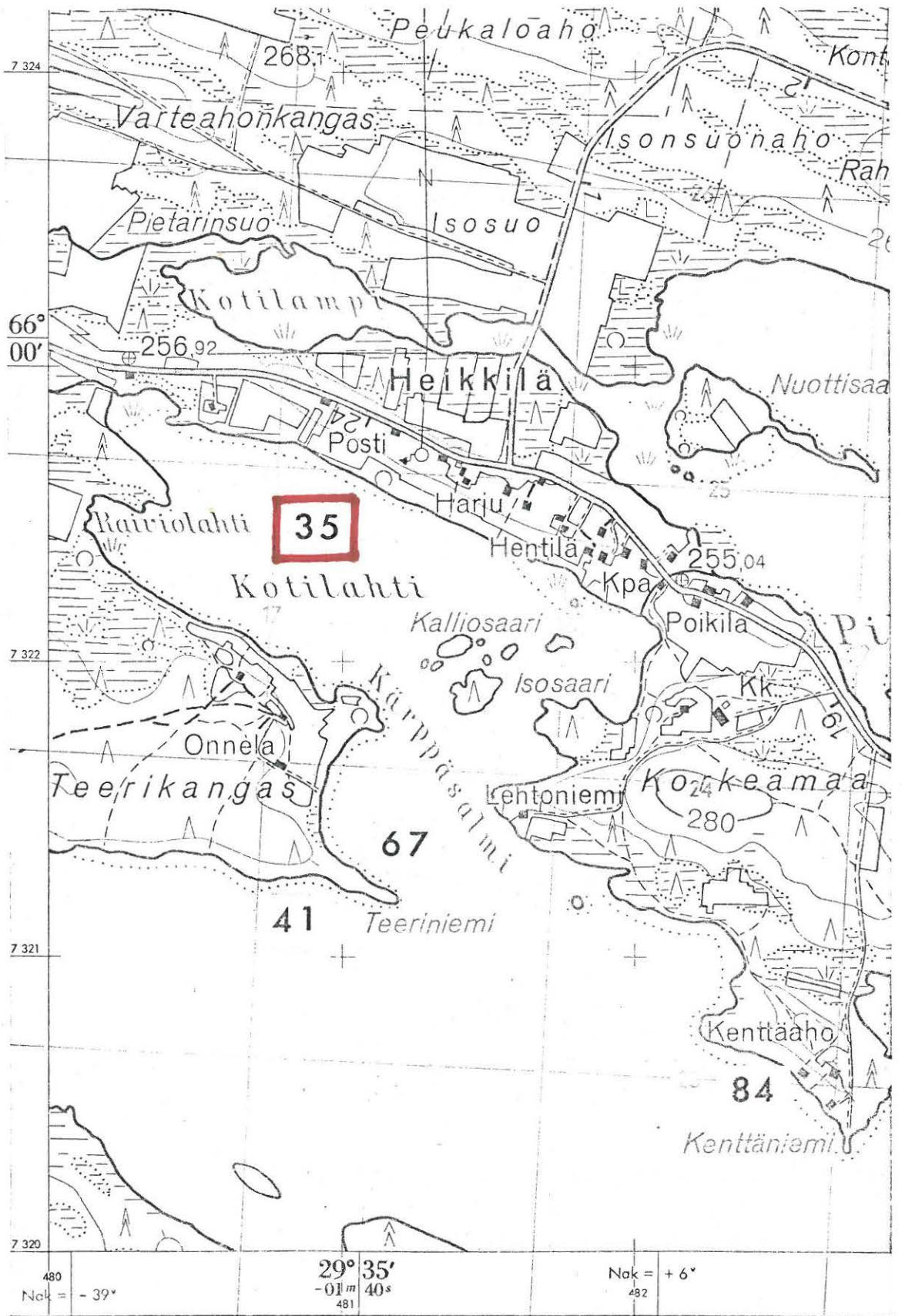
ehkä rautakautinen löytöpaikka

Löydöt: OULUN MUSEO N:o 282 rautakirveen terä; "sotakirveen terä",
joka on löydetty Heikkilän kylästä rauniosta ja saatu
J.H.Karvosen kautta kesällä 1900.

Heikkilän kylä on vuoden 1900 aikoina ollut laaja käsite sulkien piiriinsä paitsi nykyisen Heikkilän myös esim. Paanajärven ja Tavajärven. Mikäli kysymyksessä on nykyisen Heikkilän keskeinen taloryhmä saattaisi löydös olla peräisin vaikkapa muinaisjäännostä Kuusamo 41, 67 tai 101.

- Ks. kartta s. 124

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 08, Valtanen. 1:20 000)

KUUSAMO 36

top.kartta N:o 4521 10 Irninkylä

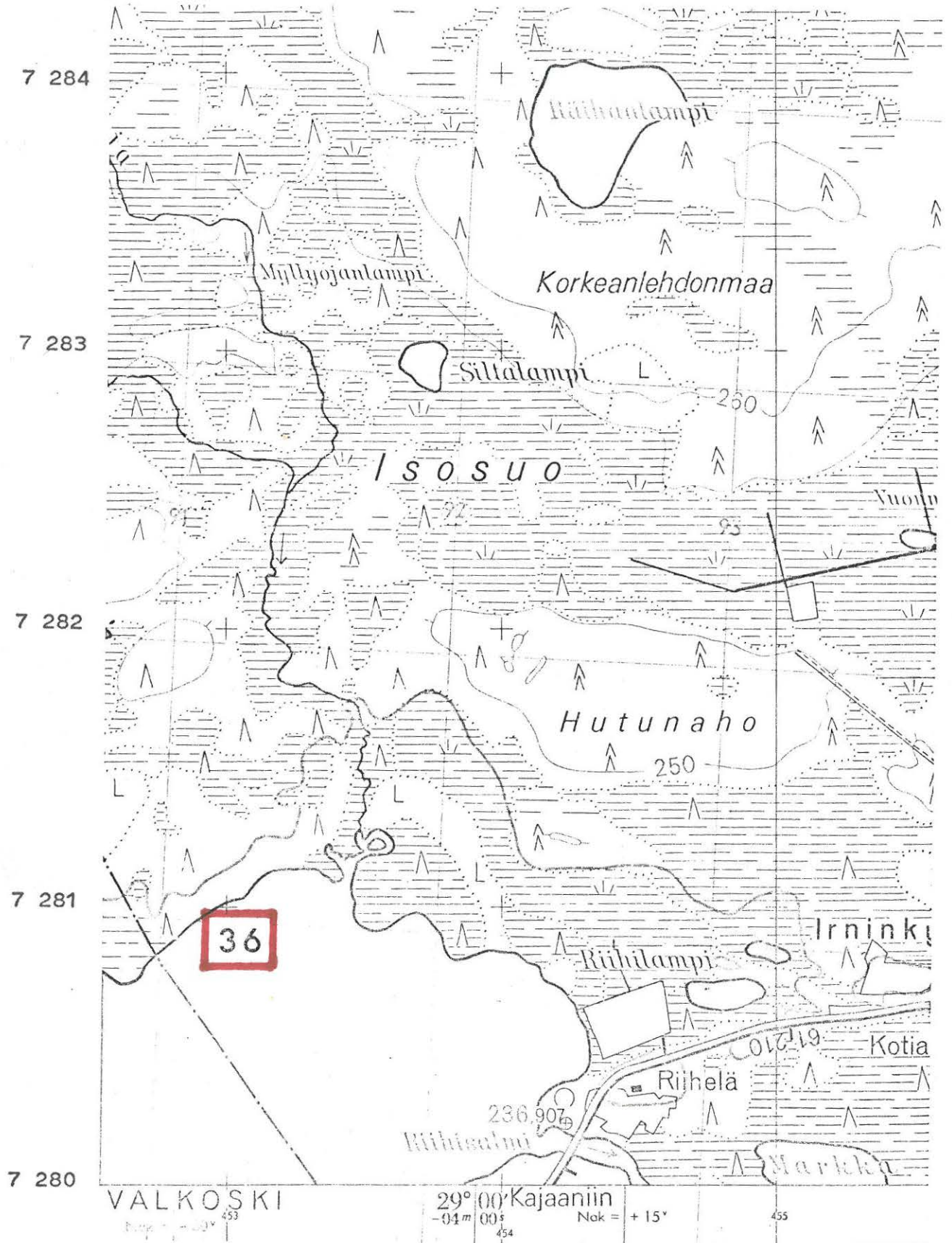
Polojärvi

ilmoitettuja kiviröykkiöitä, ei esihist.muinaisjännöksiä

Teknikko Erkki Viinikainen ilmoitti marraskuussa 1952 metsätyömatkallaan nähneensä Kuusamon pitäjässä Polojärven luoteisrannassa 3 kiviröykkiötä, joita hän epäili haudoiksi. Jorma Leppäahon yrittäessä tarkastaa paikkaa kesällä 1953 tuli hän Polojärven itärannalla olevan Riihelän talon isännän kertomuksen perusteella vakuuttuneeksi siitä, että Viinikaisen löytämät rauniot ovat jännöksiä polojärveläisten kesänavetoista. Näin ollen Leppäaho ei katsonut tarpeelliseksi lähteä lähemmin tarkastelemaan röykkiöitä. Ks. J.L:n tarkastuskertomus 23.10.1953.

- Ks. kartta s. 126

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4521 10, Irninkylä. 1:20 000)

KUUSAMO 37

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = n. 1756

y = n. 6852

z = n. 255 m

Kuusamojärvi, Jaapanlahti

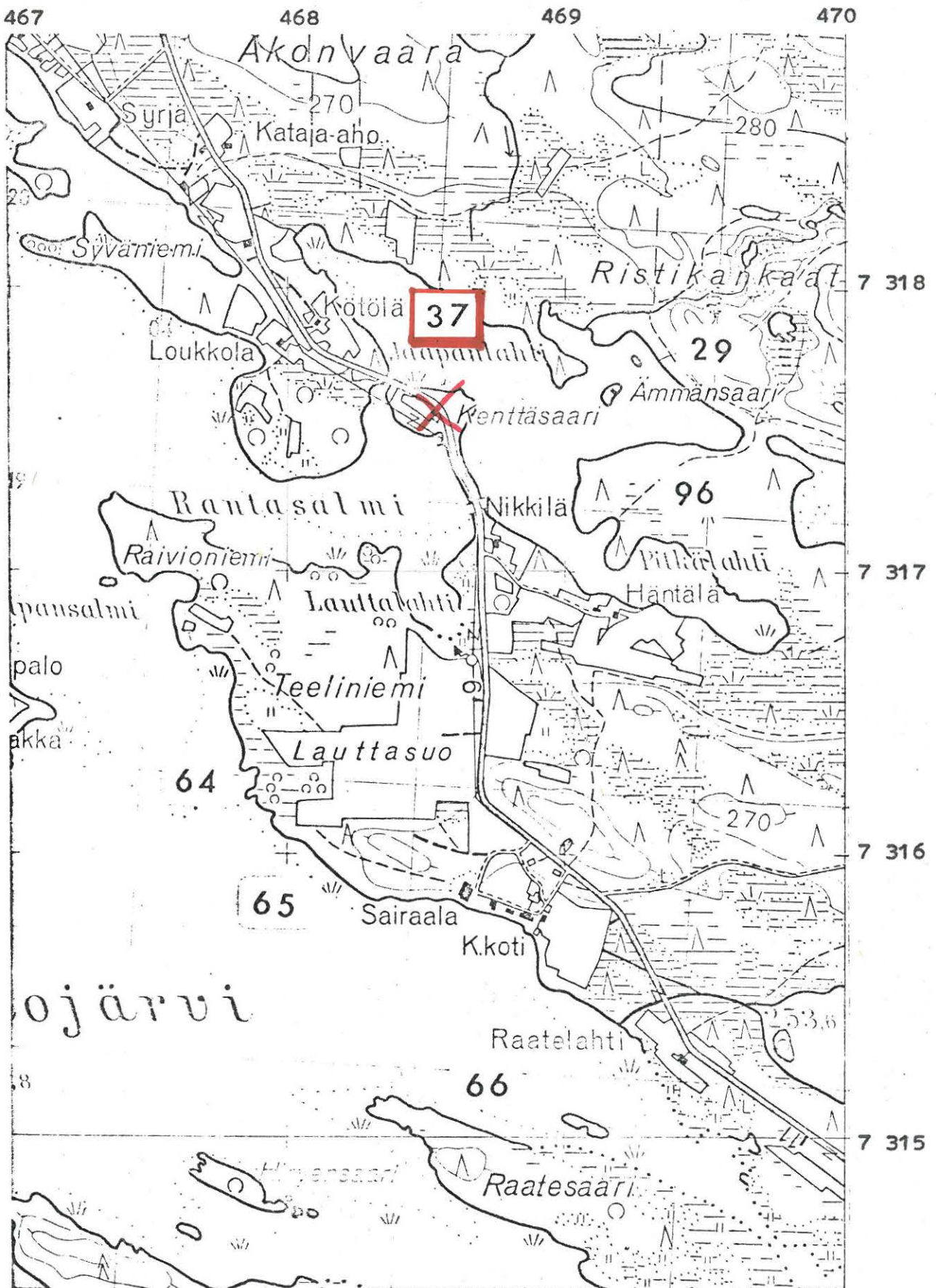
ehkä kivikautinen tai lappal.asuinpaikka, luokka II

Löydöt: OULUN MUSEO N:ot 51, 54, 57 kovasimia, jotka on "löydetty Jaapon lahdelta" ja saatu opettaja J.H. Karvosen kautta v. 1900.

Aluetta ei ole tarkastettu kyseisiä löytöjä silmälläpitäen, mutta peruskartasta ilmenevän topografian nojalla saattaisi ehkä päätellä, että esim. Jaapanlahden suulla sijaitseva Kenttäsaari voisi hyvinkin olla Karvosen ilman tarkempia löytötietoja haltuunsa ottamien kovasimien löytöpaikka. Nimi viittaa A.E-E:n mielestä lappalaisten asuinpaikkaan.

- Ks. kartta s. 128

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 38

top.kartta N:o 4521 12 Oijusluoma

x =

y =

z =

Oijusluoma

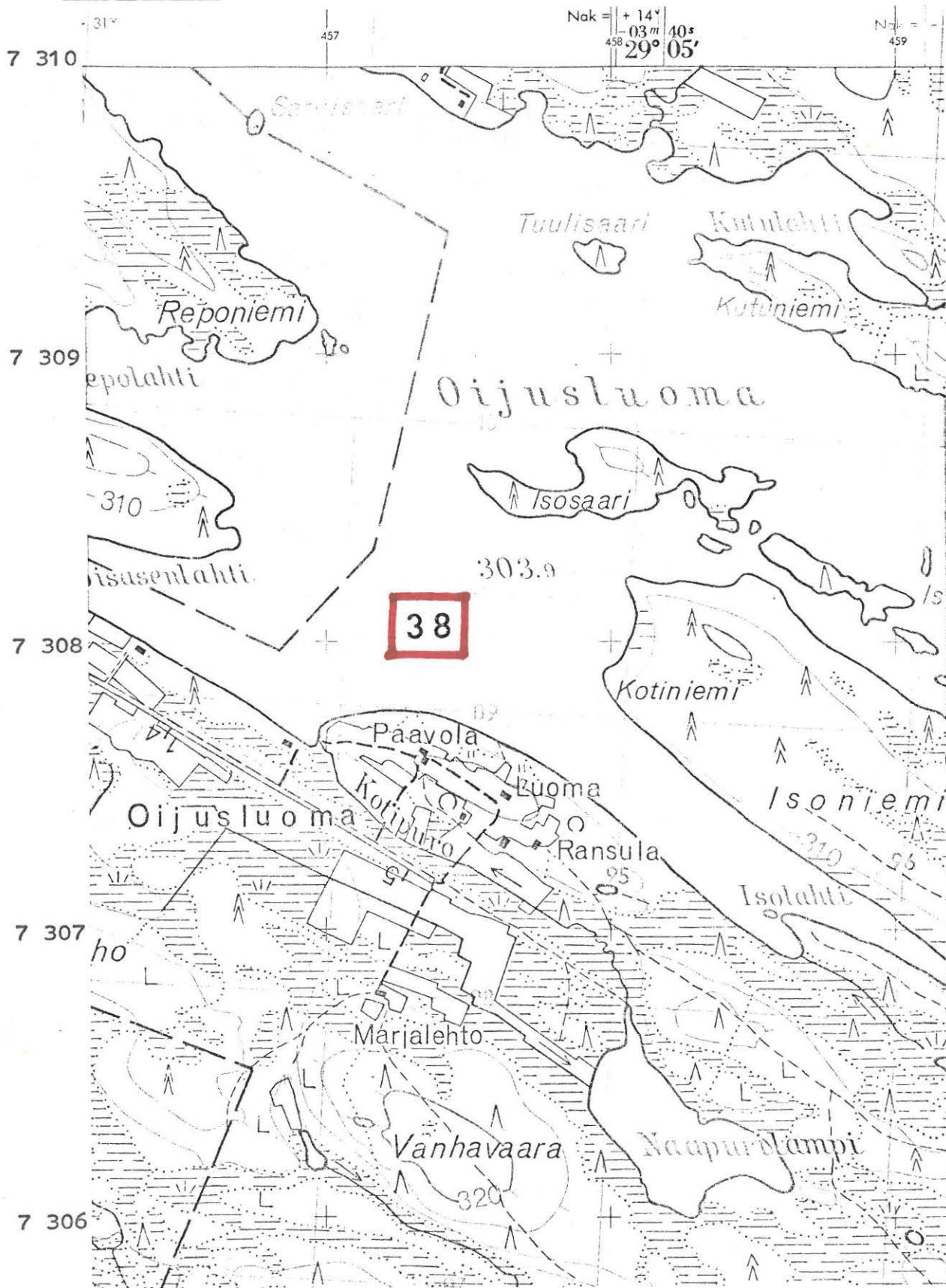
aarrelöytö

A.E-E. sai inventointimatallaan 14.9.1956 kuulla kelloseppä Reino Tammelta ja päätoimittaja Reino Rinteeltä, että Oijusluoman järvellä olisi tehty rahalöytöjä. Tarkempia tietoja asiasta voisi antaa Kuoliossa asuva opettaja Aarne Alavuotunki.

- Ks. kartta s. 130

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 38

(ote top.kartasta N:o 4521 12, Oijusluoma. 1:20 000)

KUUSAMO 39

top.kartta N:o 4514 05 Teeriranta

x = 6864

y = 7895

z = n. 220 m

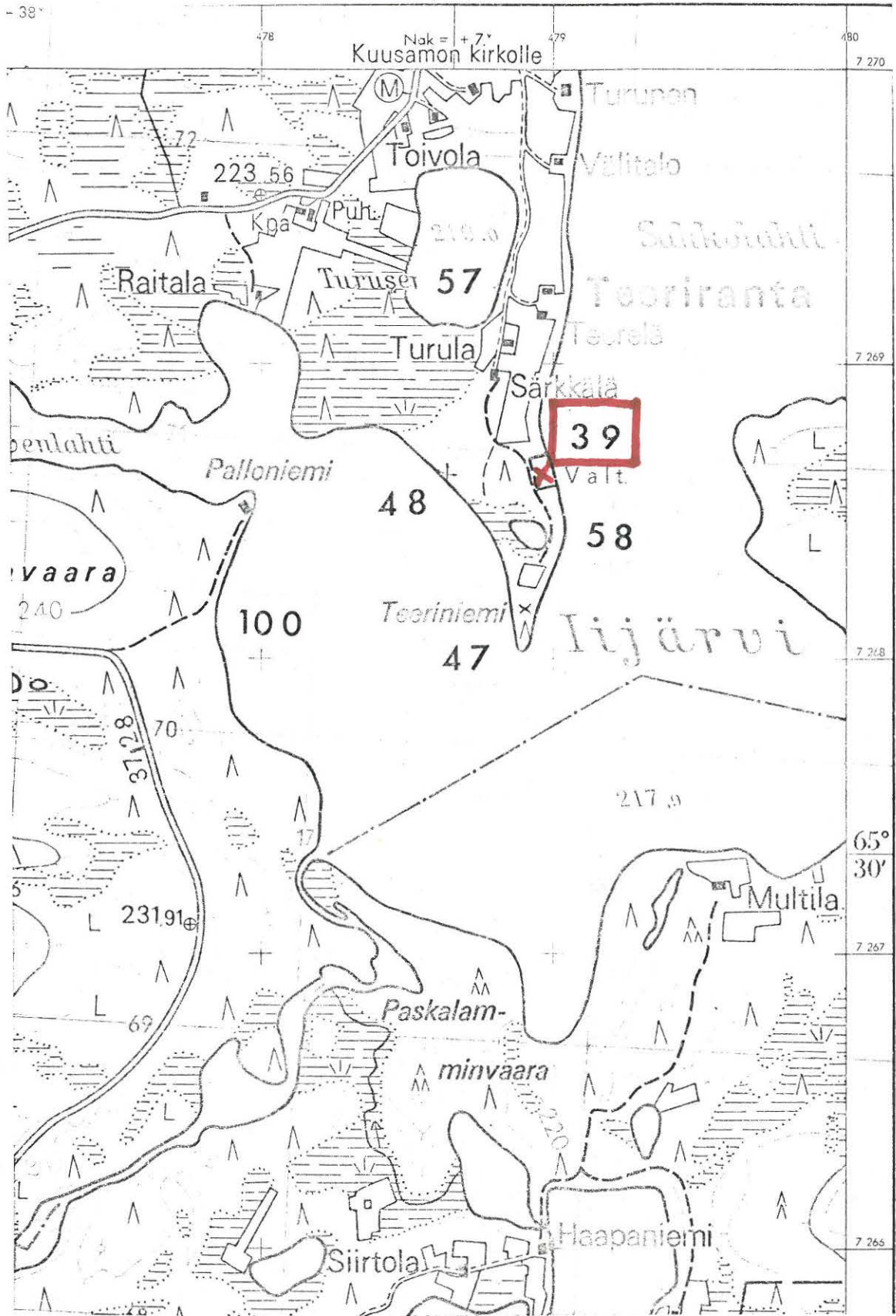
Teeriranta, Hautaniemi

vanha hautausmaa

A.E-E. sai inventointimatallaan 14.9.1956 kuulla kelloseppä Reino Tammelta ja päätoimittaja Reino Rinteeltä, että Iijärven Teerirantan Hautaniemessä on vanha hautausmaa (ennen v. 1686). A.E-E:n 30.6.1971 suorittamassa tarkastuksessa kävi ilmi, että kyseinen alue, joka sijaitsee Teeriniemen itäisellä rannalla, niemen kärjestä n. 600 m pohjoiseen, on maanmittauksessa erotettu valtion maaksi. Rajat on merkitty top.kartalle (1969). Paikkakunnalla kerrottiin lisäksi, että niemen kärjestä n. 300 m pohjoiseen sijaitsevaa aluetta olisi aikaisemmin käytetty kesähautausmaana.

- Ks. kartta s. 132

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4514 05, Teeriranta. 1:20 000)

KUUSAMO 40

top.kartta N:o 4521 09 Kuolio

x = 0360

y = 4745

z = n. 268-270 m

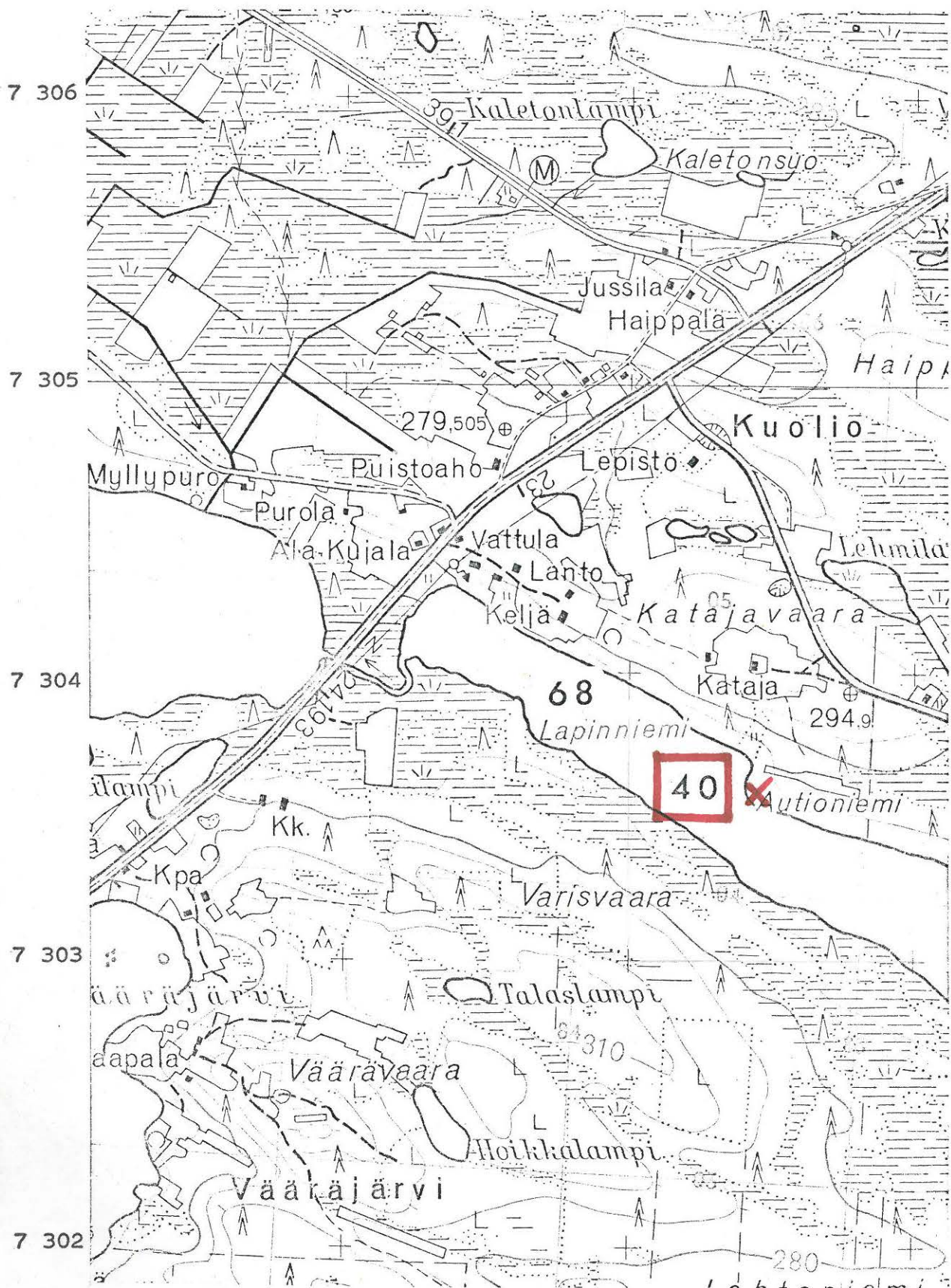
Yli-Kuoliojärvi, Autioniemi

lappalaisten kalmisto, luokka II

A.E-E. sai inventointimatallaan 14.9.1956 kuulla kelloseppä Reino Tammelta ja päätoimittaja Reino Rinteeltä, että Kuolion Autioniemessä on vanha lappalaisten hautausmaa, jonka itse paikalla paremmin tuntee Kustaa Sulasalmi. - Kysymyksessä on ilmeisesti muinaisjäännös, joka on mainittu teoksessa Suomenmaa IX.1 sivulla 391 paikkana, jossa on maakuoppia (Yli-Kuolion Autioniemi).

- J.H.Karvonen 1900:"Autioniemessä hautojen jätteitä". (II, s.4).
- Ks. kartta s. 134
- Lisäyksiä:

KUUSAMO 40

(ote top.kartasta N:o 4521 09, Kuolio. 1:20 000)

KUUSAMO 41

top.kartta N:o 4524 08 Valtanen

x = 2128

y = 8100

z = n. 255-260 m

Kirpistö, Teeriniemi

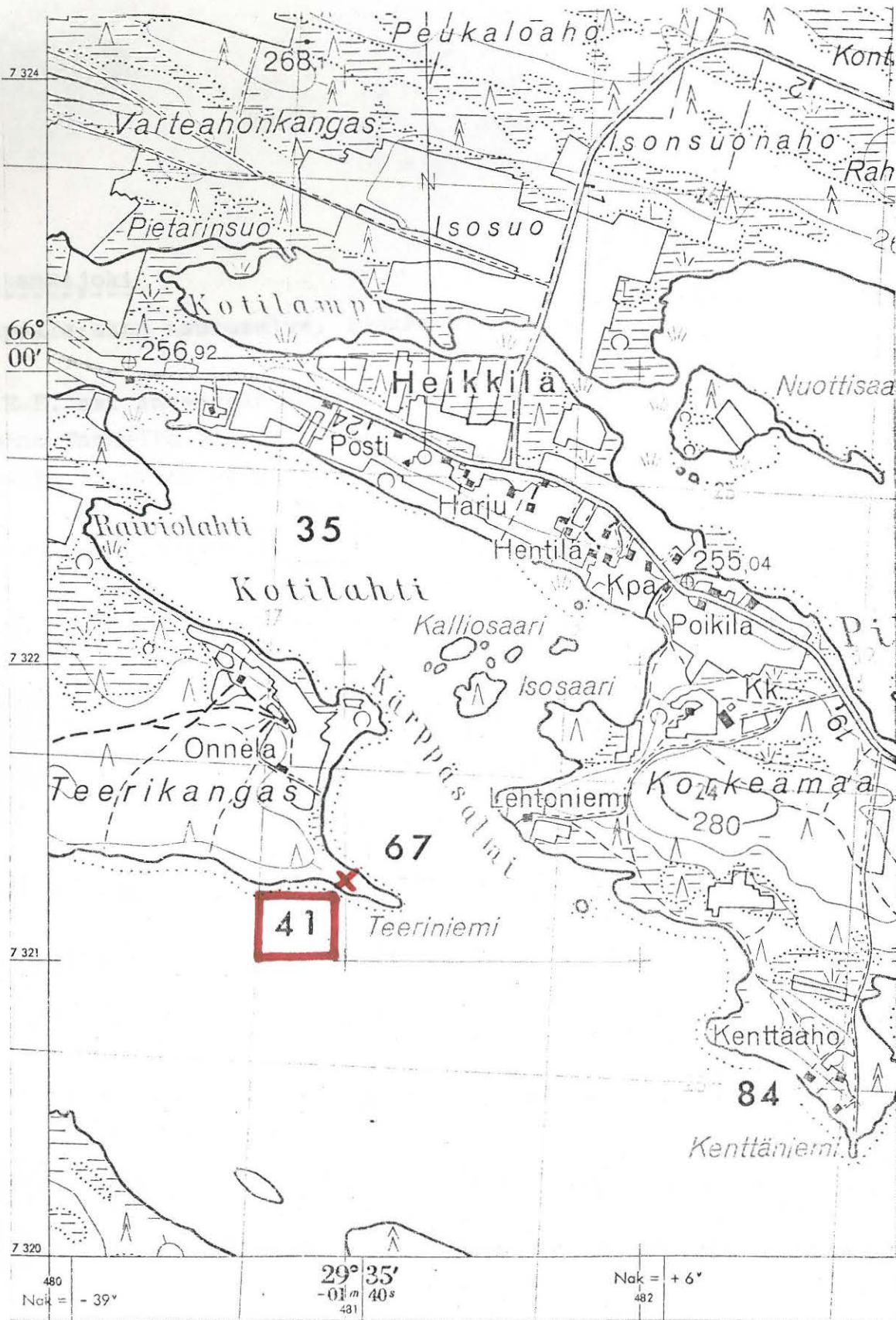
lappalaisten kalmisto, luokka II

A.E-E. sai inventointimatallaan 14.9.1956 kuulla kelloseppä Reino Tammelta ja päätoimittaja Reino Rinteeltä, että "Heikkilän kohdalla Onnilan luona" on lappalaisten hautausmaa. Paikan nimeksi ilmoitettiin Teeriniemi. Tämän niminen niemi on nimeltä merkitty top.kartalle (1967) Kirpistön Kärppäsalmen länsirannalle. Lähin talo on kartan mukaan Onnela, joten kysymyksessä on kaiketi juuri Tammen ja Rinteen tarkoittama paikka.

- Ks. kartta s. 136

- Lisäyksiä:

(ote top.)

(ote top.kartasta N:o 4524 08, Valtanen. 1:20 000)

KUUSAMO 42

top.kartta N:o 4524 02 Saapunki

x = n. 2300

y = n. 6400

z = n. 260 m

Tatankijoki

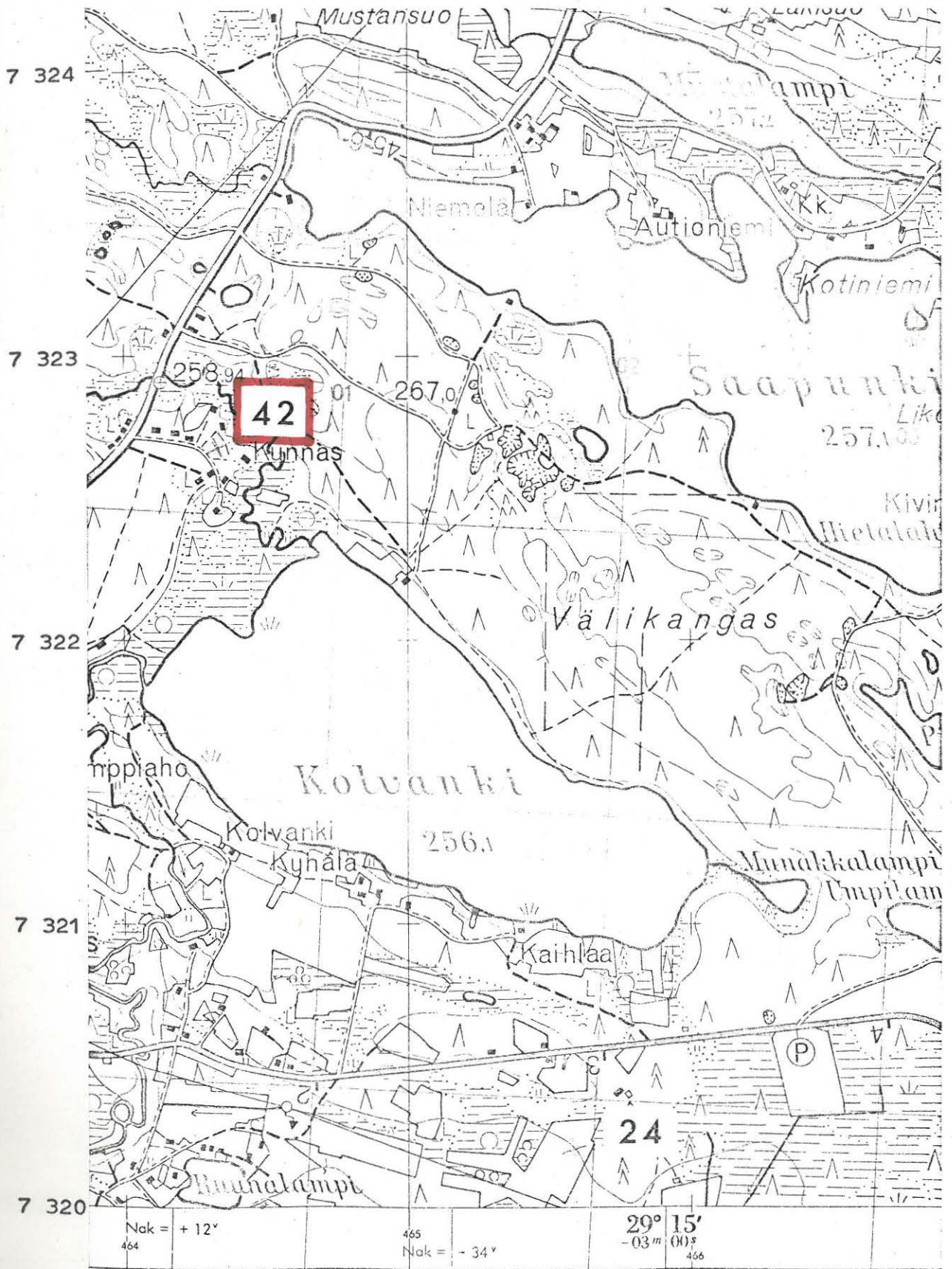
lappalaisten asutusalue, luokka II

A.E-E. sai inventointimatallaan 14.9.1956 kuulla kelloseppä Reino Tammelta ja päätoimittaja Reino Rinteeltä, että Tatankijoella on muinoin ollut lappalaisten asutusalue.

Tatankijoki on vajaan 2 km:n mittainen Tatangista Kolvankiin virtaava joki, jonka keskivaiheen paikkeilla on joen ylittävä, Kuusamon kirkonkylästä Määttälänvaaraan johtava maantie. Alueen arkeologinen tarkastus on suorittamatta, mutta kartalta ilmenevästä topografiasta päätellen voisi mahdollisena lappalaisten asutusalueena tulla kysymykseen vaikkapa nykyinen Kunnas-nimisen talon lähistöön muodostunut asutusalue joen länsirannalla Kolvan- gin ja maantien välissä.

- Ks. kartta s: 138

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 02, Saapunki. 1:20 000)

KUUSAMO 43

top.kartta 4524 07 Muojärvi

x = n. 1735

y = n. 8300

z = n. 260 m

Muojärvi, Ahosaari

lappalaisten kalmisto, luokka II

A.E-E. sai inventointimatallaan 14.9.1956 kuulla kelloseppä Reino Tammelta ja päätoimittaja Reino Rinteeltä, että Muojärven Ahosaassa on lappalaisten hautausmaa. Ahosaari on nimeltä merkitty top.kartalle (1967). - Paikka on mainittu hautuumaana teoksessa Suomenmaa IX.1. sivulla 391.

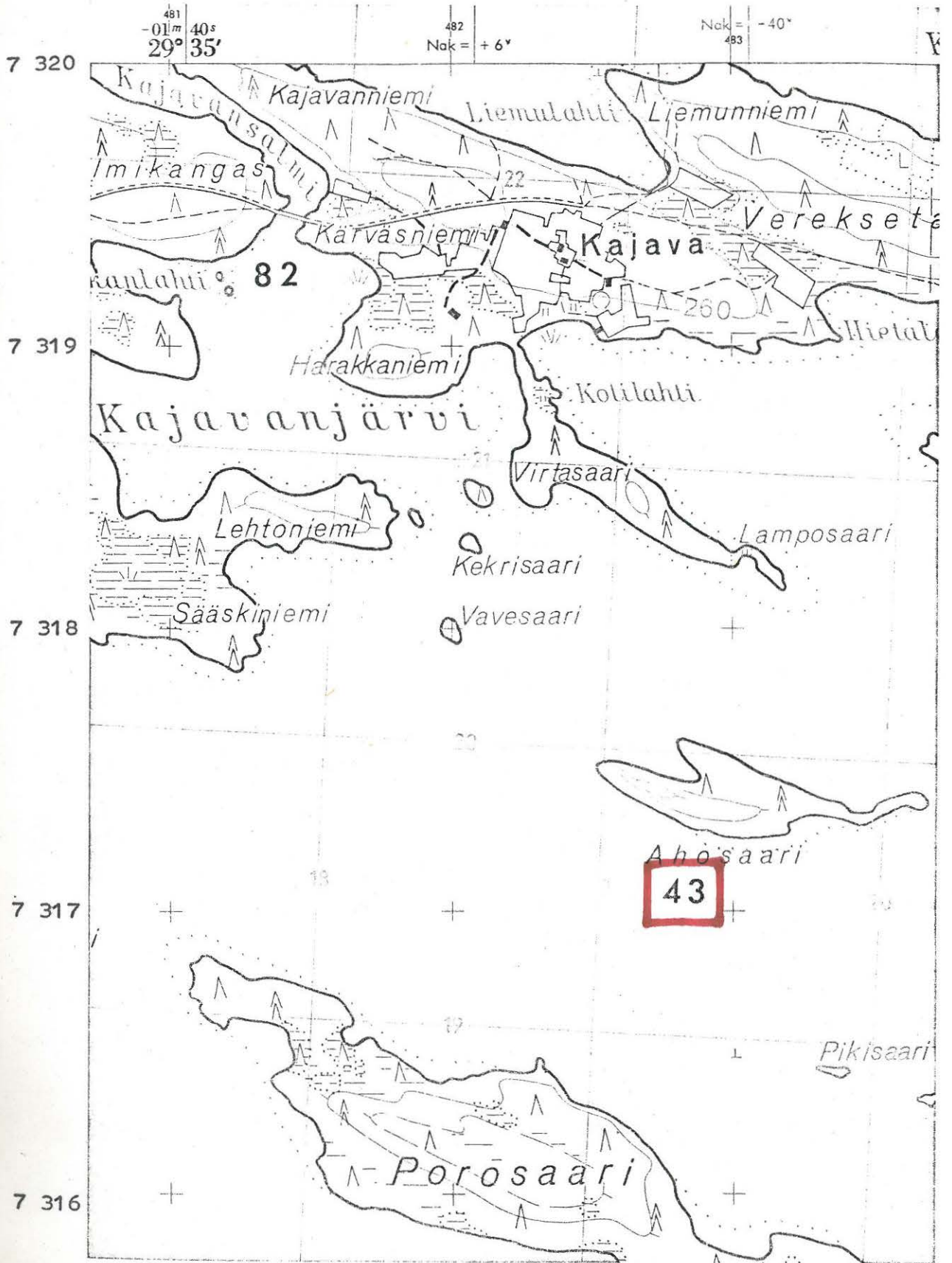
- Ks. kartta s. 140

- Lisäyksiä:

7 317

7 316

(ote top.kartta)

(ote top.kartasta N:o 4524 07, Muojärvi. 1:20 000)

KUUSAMO 44

top.kartta N:o 4524 03 Aikkila

x = n. 3800

y = n. 6600

z = n. 310 m

Rukajärvi

kiviröykkiöitä, ehkä lapinraunioita, luokka II

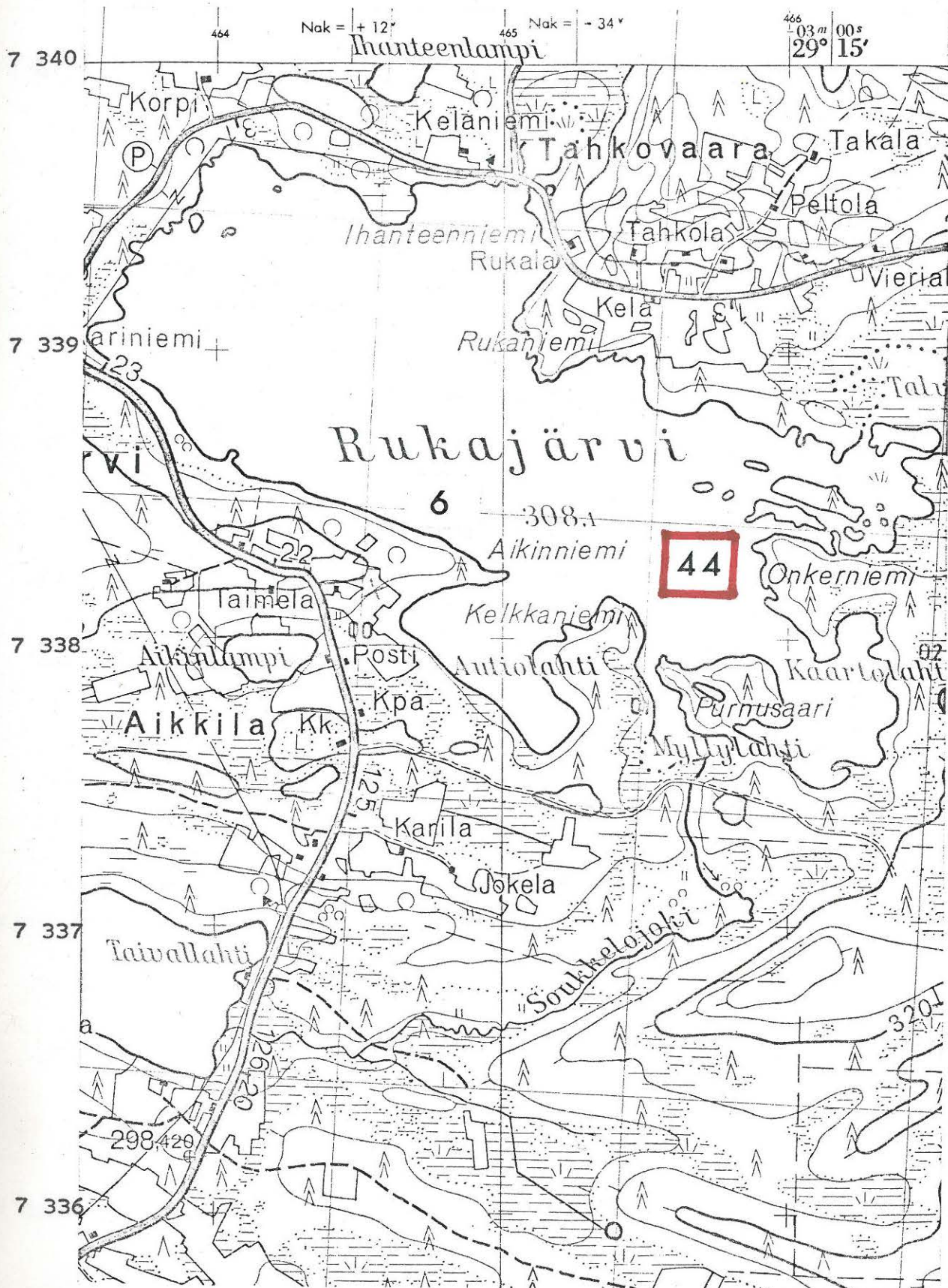
A.E-E. sai inventointimatallaan 14.9.1956 kuulla kelloseppä Reino Tammelta ja päätoimittaja Reino Rinteeltä, että "Rukajärven saarella on kiviraunioita. - Top.kartalle on Rukajärven itäosiin merkitty muutamia kapeita 200-300 m:n mittaisia saaria sekä mantereeseen yhteydessä oleva Purnusaari. Toistaiseksi on selvittämättä, mikä näistä on Tammen ja Rinteen tarkoittama.

- Ks. kartta s. 142

- Lisäyksiä:

7 336

(ote

(ote top.kartasta N:o 4524 03, Aikkila. 1:20 000)

KUUSAMO 45

top.kartta N:o 4522 11 Meskuvaara

x =

y =

z =

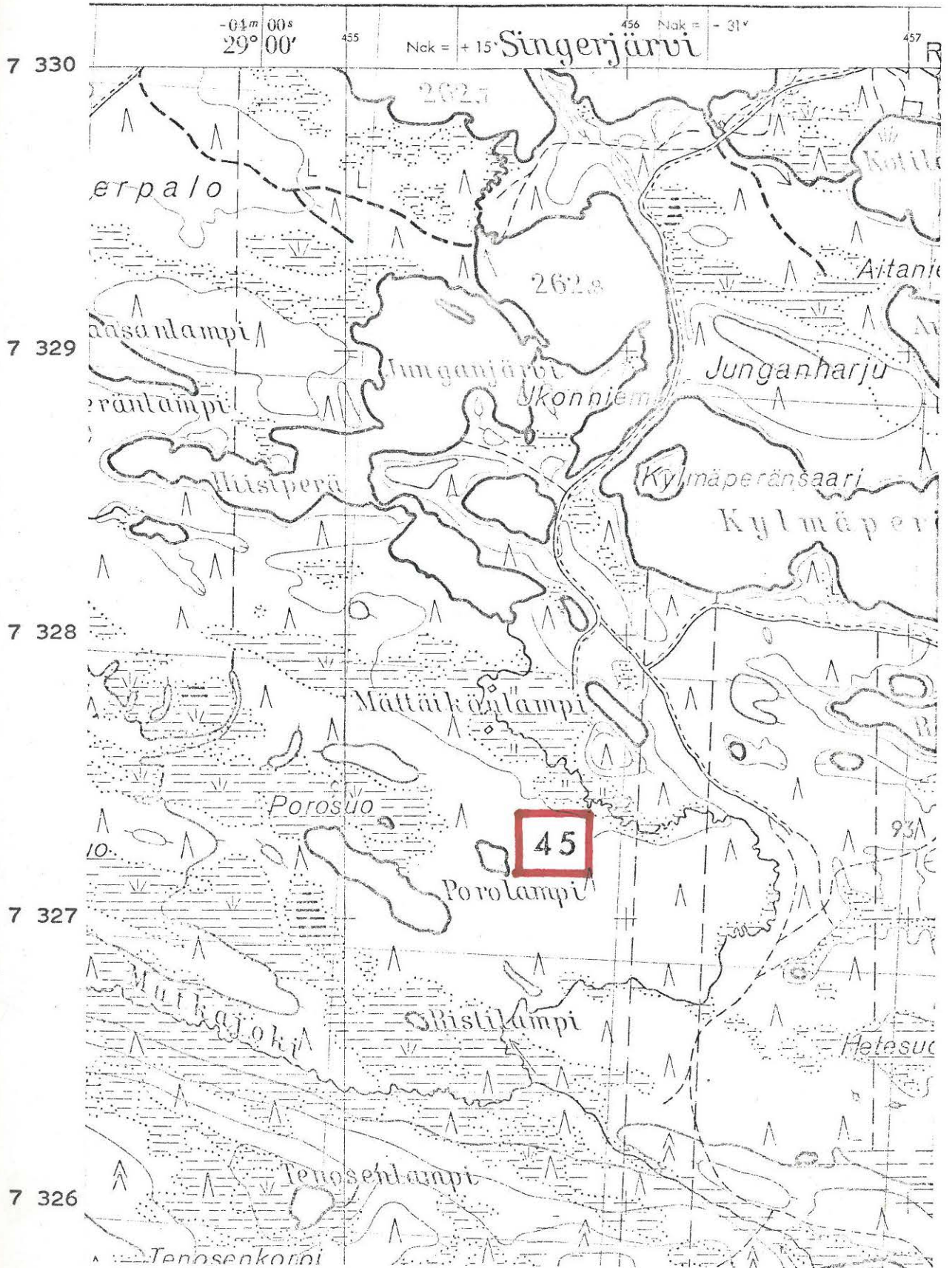
Mutkajoki

pyyntikuoppia

Somostenperän talon metsäpalstalla Mutkajoen koillispuolella kerrotaan olevan peurahautoja rivissä n. 3 kpl. - Eetu Korpuan 5.6.1963 A.E-E:lle antama tieto.

-Ks. kartta s.144

-Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4522 11, Meskusvaara. 1:20 000)

KUUSAMO 46

top.kartta N:o 4514 05 Teeriranta

x = 6855

y = 7627

z = n. 220 m

Iijärvi, Savilahti

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 14846:1-14 kvartsikaapimia ym, jotka M. Huurre poimi Iso Ahvenlahden länsiosassa olevan Savilahden etelärannan hietikolta v. 1959. - Ks. Huurteen kertomus "Kuusamo Teeriranta".

- Ks. kartta s. 146

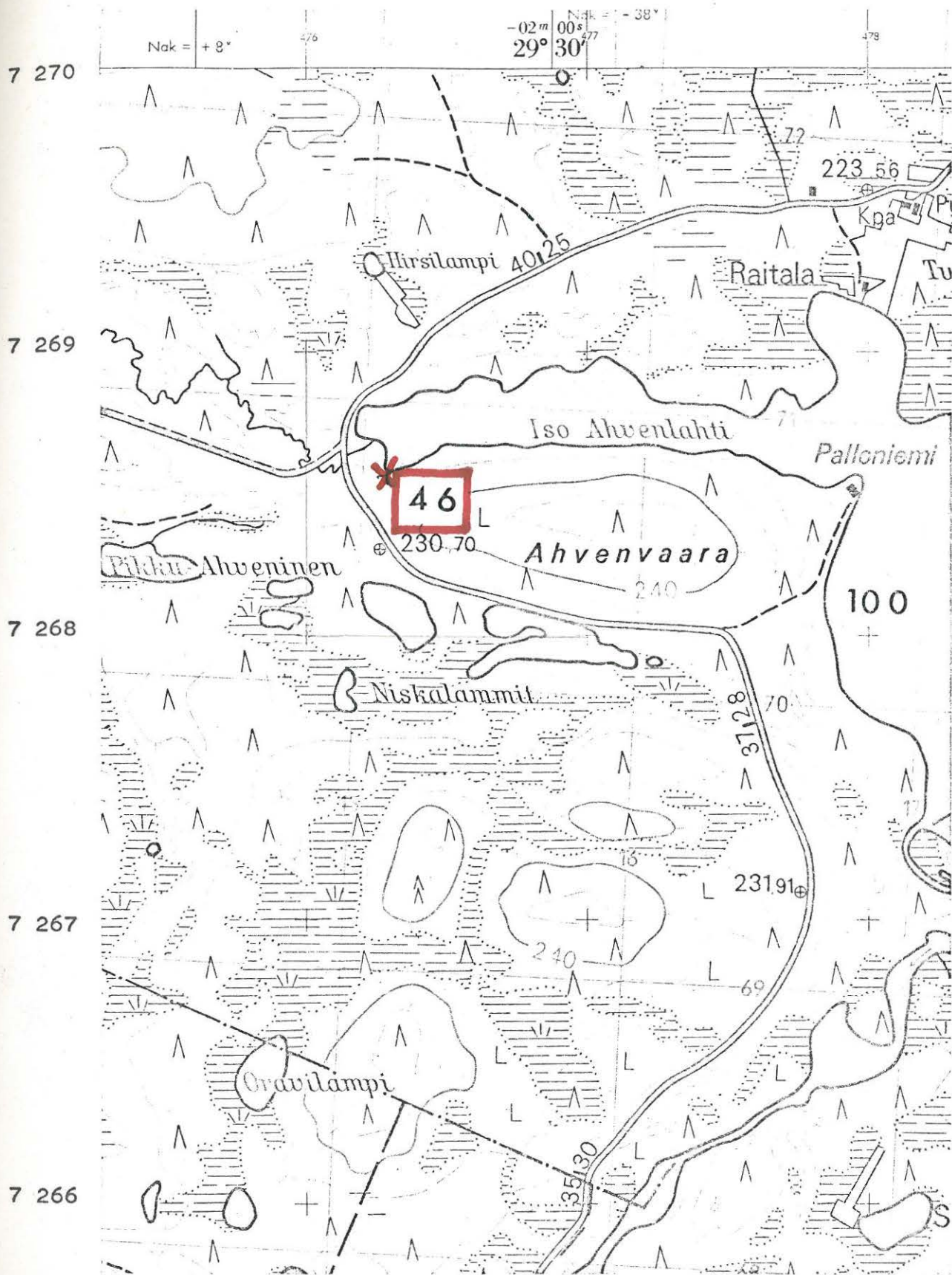
- Lisäyksiä:

7 26

7 266

(ote toimitus)

KUUSAMO 46

(ote top.kartasta N:o 4514 05, Teeriranta. 1:20 000)

KUUSAMO 47

top.kartta N:o 4514 05 Teeriranta

x = 6812

y = 7890

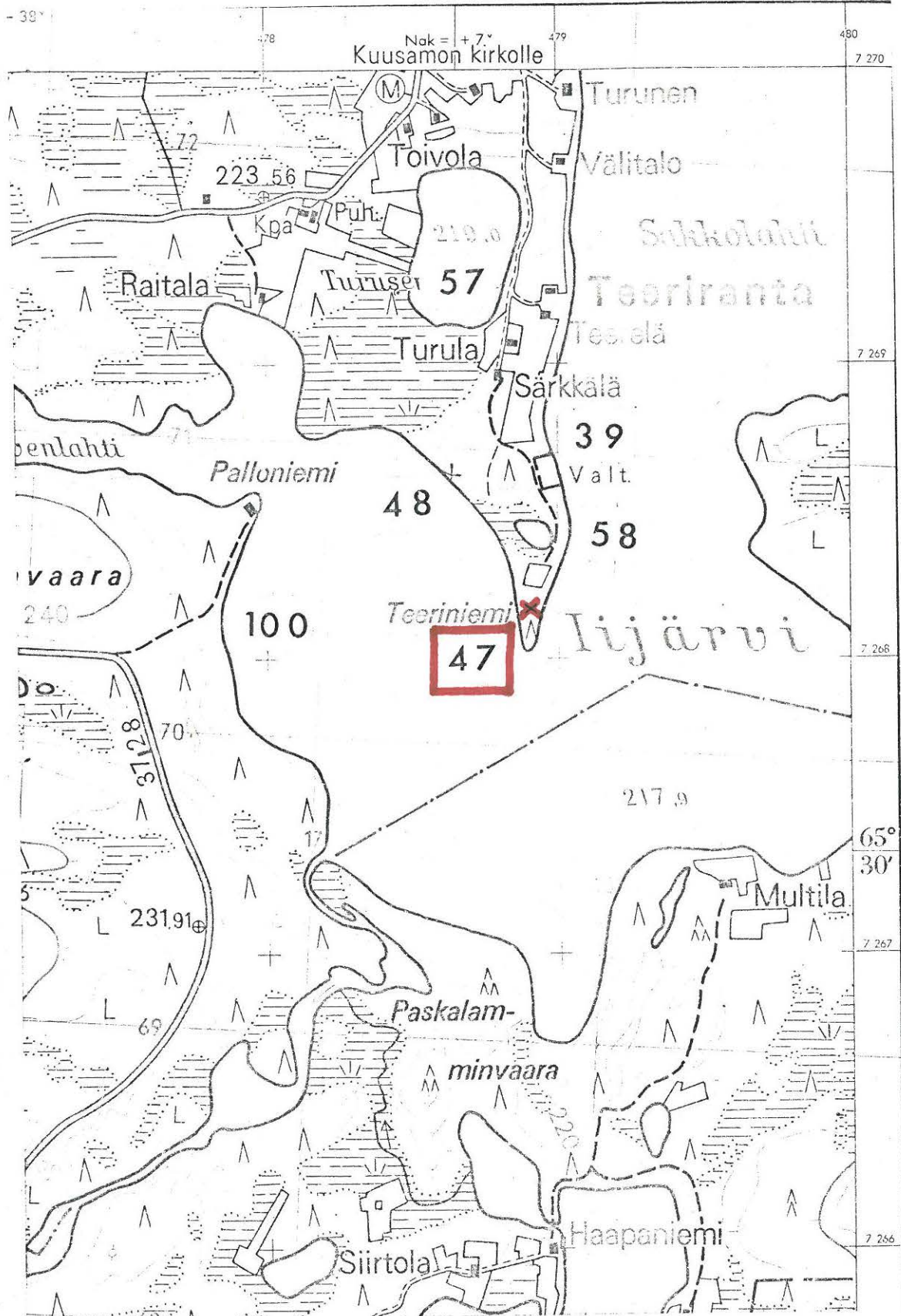
z = n. 220 m

Iijärvi, Teeriniemen kärki

kivikautinen asuinpaikka, rautakaut.löytöpaikka, luokka II

Löydöt: KM 14847:1-15 (rautakirves, hioin, liusketta ja kvartseja), jotka M. Huurre poimi rantahietikolta Teeriniemen kärjestä v. 1959. - Ks. Huurteen kertomus "Kuusamo Teeriranta" ja A.E-E:n valokuva n:o 95 sivulla 310.

- Ks. kartta s. 148

(öte top.kartasta N:o 4514 05, Teeriranta. 1:20 000)

KUUSAMO 48

top.kartta N:o 4514 05 Teeriranta

x = 6864

y = 7860

z = n. 220 m

Iijärvi, Teeriniemen länsiranta

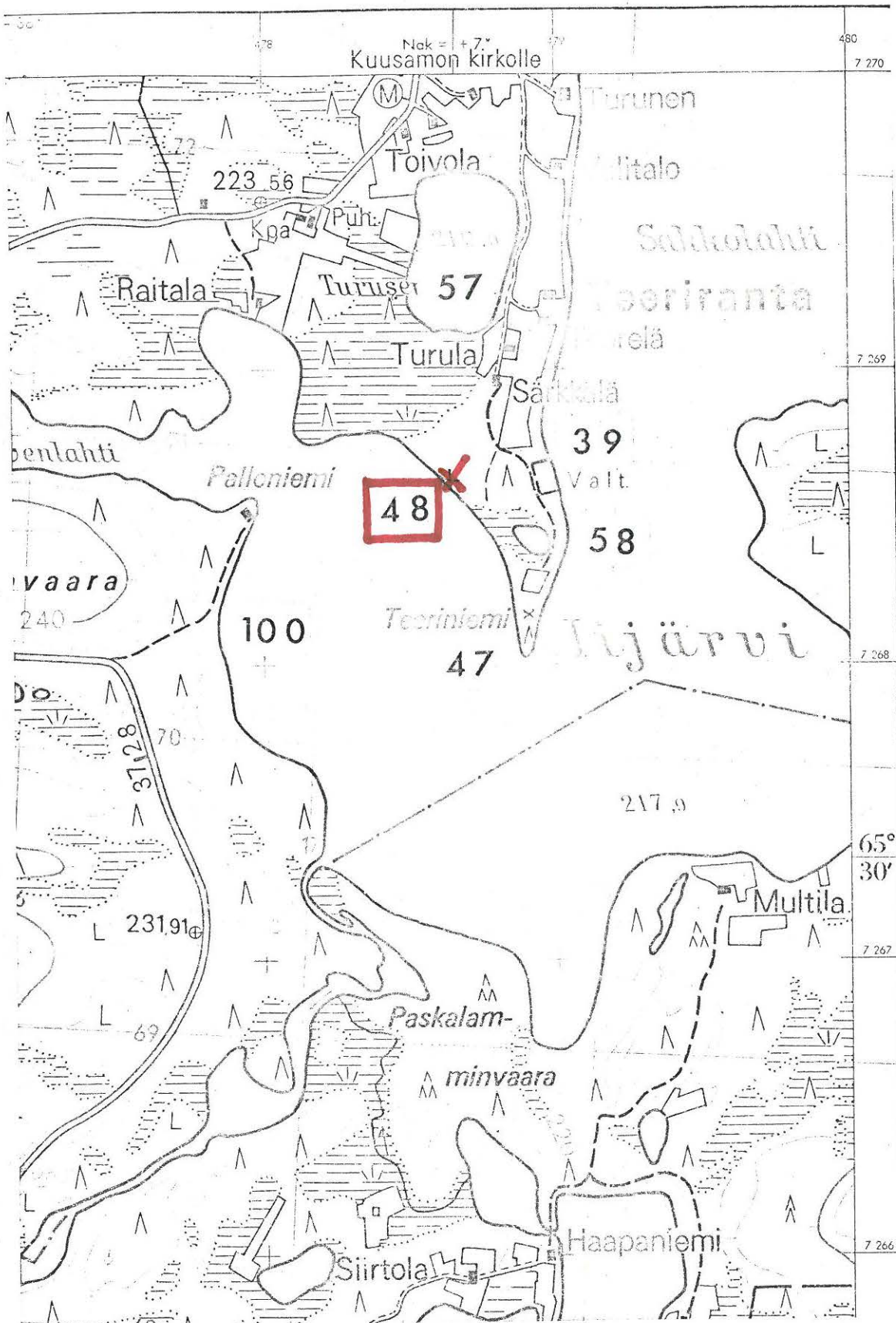
kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 14847:16-32 kvartsikaapimia, jotka M. Huurre poimi rantahietikolta ja metsikkörinteeltä "Teeriniemen kairanalosta", niemen kärjestä noin 700 m pohjoisluoteeseen.
- Ks. Huurteen kertomus "Kuusamo Teeriranta" ja A.E-E:n kartta Kuusamo 100.

Valokuvan N:o 95 (f. 44431) sivulla 310 ottanut A.E-E. 30.6.1971 Teeriniemen kärjen itäpuolelta luoteen suuntaan. Etualalla näkyy niemen kärki ja asuinpaikka Kuusamo 47, taustalla oikealla metsän edessä asuinpaikka Kuusamo 48.

- Ks. kartta s. 150

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4514 05, Teeriranta. 1:20 000)

KUUSAMO 49

top.kartta N:o 4523 12 Lämsänkylä

x = 0850

y = 9638

z = n. 255 m

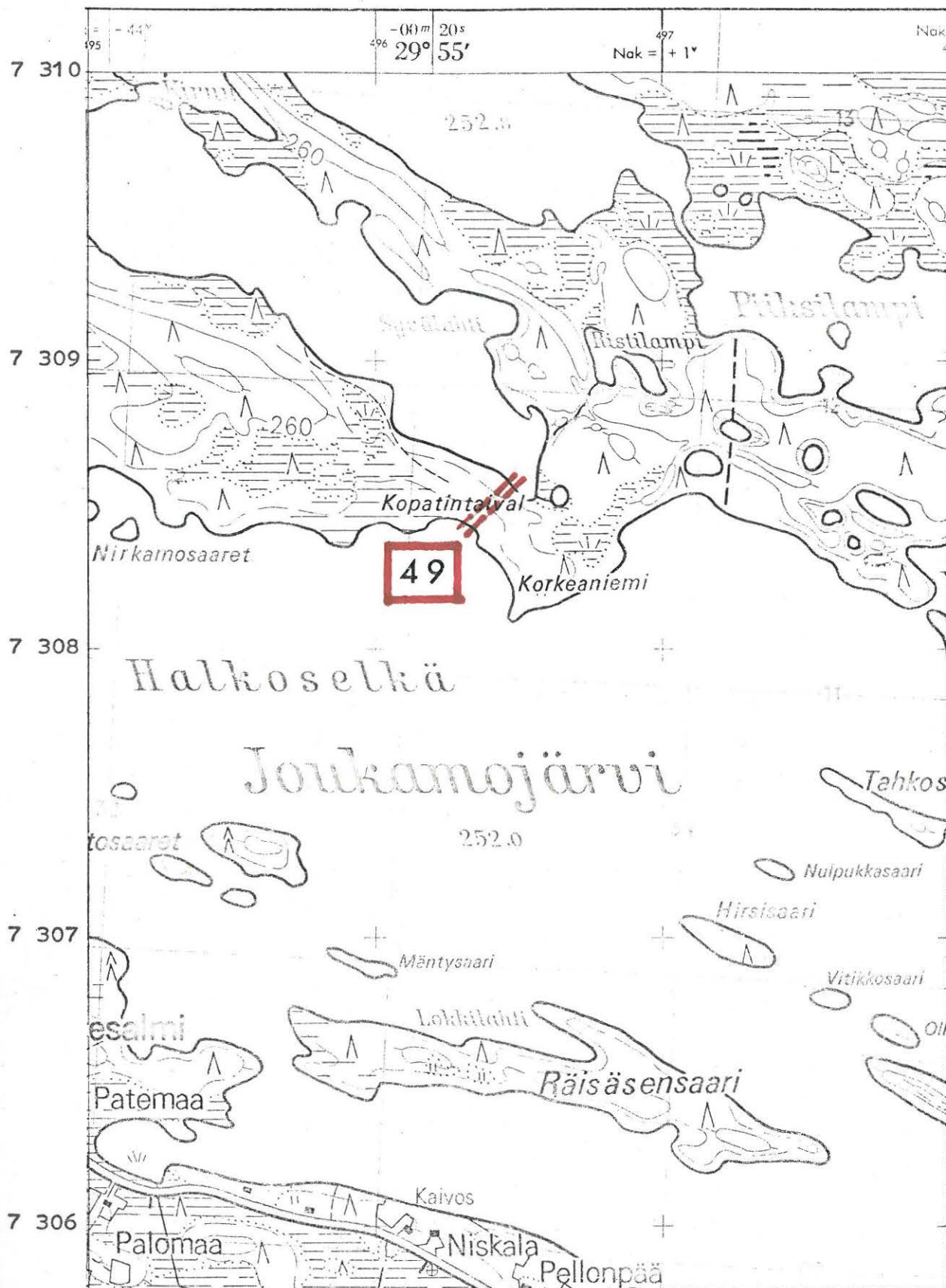
Joukamojärvi, Kopatintaival

veneenvetopaikka, pyyntikuoppia, luokka II

Maisteri Juhani Kortesalmelta 21.5.1969 saadun suullisen ilmoituksen mukaan Kopatintaival, joka on nimeltä merkitty top.kartalle, on ollut ikimuistoisista ajoista nykypäiviin asti veneenvetopaikka, jolla on saatu yhteys Joukamojärveltä Kopattijärvelle ja siitä edelleen Muojärvelle jne. Kortesalmen mukaan pitäisi paikalla olla myös peurahautoja. - A.E-E. tarkasti paikan 18.6.1971 todeten veneenvetopolun olevan edelleen tarkoitukseen sopivassa kunnossa siellä täällä sammalen sisästä pilkottavine poikkipuineen. Peurahautoja sensijaan ei sattunut silmään, ja niiden havaitseminen ilmeisesti edellyttäisikin paikallisen oppaan mukana oloa.

- Ks. kartta s. 152

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 12, Lämsänkylä. 1:20 000)

KUUSAMO 50

top.kartta N:o 4613 06 Liikasenvaara

x = 6414

y = 7025

Z = n. 160-165 m

Oulankajoki, Kiutaköngäs

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 16301 kvartsiesineitä ja -iskoksia, jotka lehtori Veikko Lehtosalo poimi kesällä 1964 Kuusamon kunnan retkeilymajan ympäriltä ja itäpuolelta.

A.E-E:n käydessä paikalla 21.6.1971 oli retkeilymaja purettu ilmeisesti tulipalon vaurioittamisen johdosta. Kuten Lehtosalo oli todennut kvartseja näkyi majan seutuvilla ja polulla siitä itään päin runsaanlaisesti.

Valokuvan n:o 96 (f. 44432) sivulla 310 ottanut A.E-E. 21.6.1971 retkeilymajan paikan kaakkoispuolelta kohti Kiutaköngästä, jonka rotko näkyy välittömästi majan pihaan kuuluneiden penkkirakennelmien ja hietikon takana.

- Ks. kartta s. 154

- Lisäyksiä:

(ote tms.)

(ote top.kartasta N:o 4613 06, Liikasenvaara. 1:20 000)

KUUSAMO 51

top.kartta N:o 4613 06 Liikasenvaara

x = 6408

y = 7012

z = n. 160-165 m

Oulankajoki, Kiutaköngäs

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

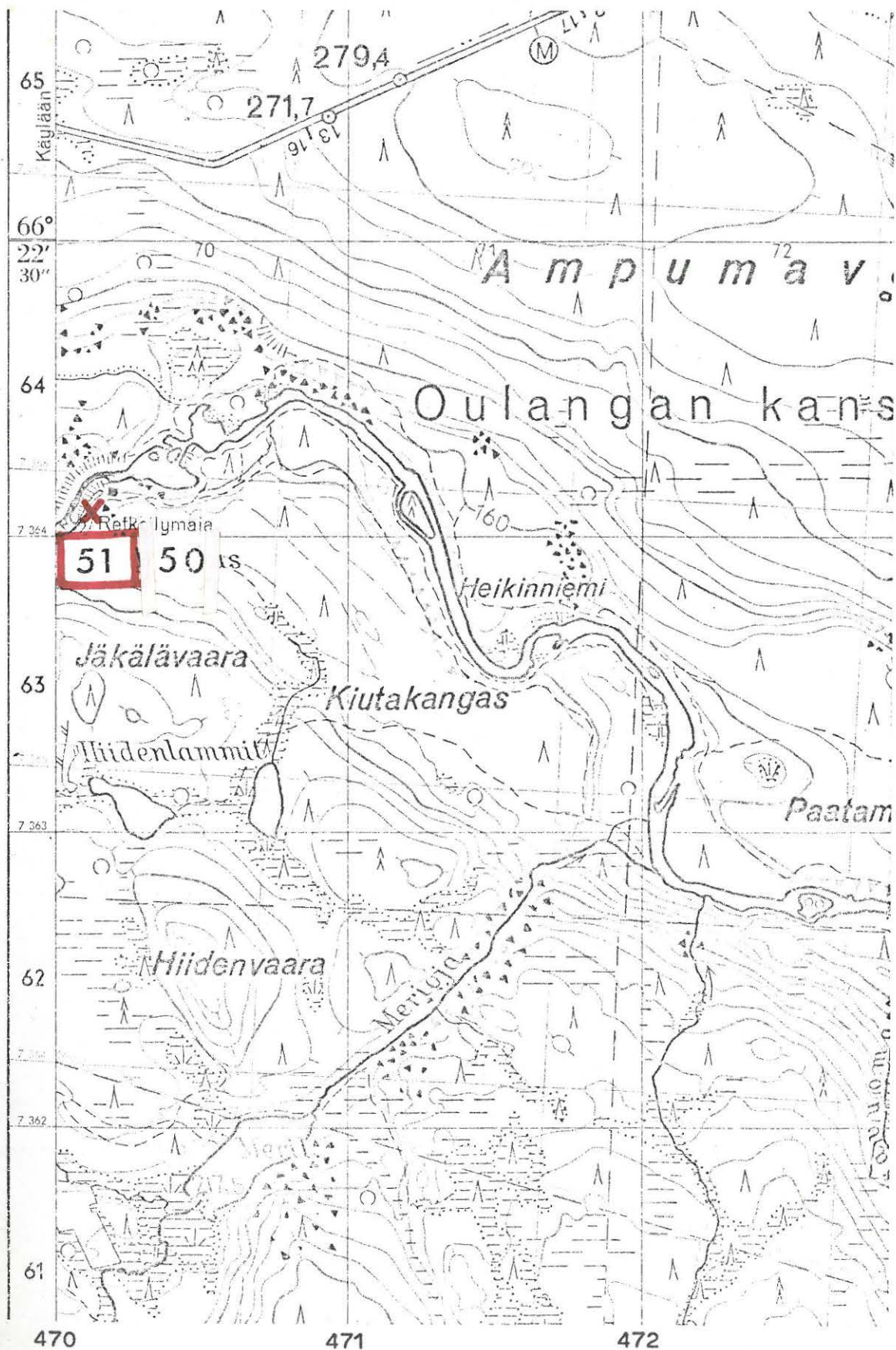
Löydöt: KM 16301 kvartsiesineitä ja -iskoksia, jotka lehtori Veikko Lehtosalo poimi kesällä 1964 kiutaköngään etelärannan polulta, retkeilymajan paikasta noin 100 m lounaaseen.

A.E-E:n käydessä paikalla 21.6.1971 näkyi mainitulla paikalla edelleenkin joitain kvartsi-iskoksia.

Valokuvan n:o 97 (f. 44433) sivulla 310 ottanut A.E-E. 21.6.1971 retkeilymajan paikalle johtavalta polulta koillisen suuntaan eli kohti retkeilymajan paikkaa, joka näkyy aukeamana edessä olevien puiden takana.

- Ks. kartta s. 156

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4613 06, Liikasenvaara. 1:20 000)

KUUSAMO 52

top.kartta N:o 4613 02 Käylä

x = 5016

y = 6826

z = n. 290 m

Lukkolainen, Halosenvaara

kallioluola, kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Löydöt: KM 17282 kivitaltta, jonka koululainen Antti Sairanen (osoite: Kuusamo Säkkilänvaara) löysi 10.9.1967 uteliaisuudesta maata kaivettaessa kivien alta 20 sm syvyydestä Halosenvaaran koillisrinteellä olevasta luolasta. Löytäjän ilmoituksen mukaan (verif.) luolan pitäisi olla n. 15-20 m:n pituinen.

A.E-E:n käydessä paikalla 20.6.1971 ei Katajan talosta joutanut kukaan mukaan oppaaksi, mutta koska luolan kerrottiin näkyvän viereiseltä hakkuualueelta jo kaukaa saattoi matkan tehdä yksinkin. Mainitulta hakkuualueelta kyllä näkyikin vaaran rinteessä melko louhikkoisessa paikassa luolan suu. Tämä luola, joka on rinteeseen jyrkän puolivälin paikkeilla, on suustaan n. 0,8 m:n korkuinen ja 1 m:n levyinen. Syvyyttä sillä on arviolta 6 m ja sisällä mahtuu mies seisomaan. - Luolan mitat ovat siis melkoisesti pienemmät kuin mitä löytäjä ilmoittaa. Lieneekö sitten kysymyksessä sama luola, ainakin vielä palatessa asiaa Katajan talosta tiedusteltaessa vastattiin, ettei siellä ole kuin yksi luola. - A.E-E:n kenttälapiolla luolan sisään ja suulle tekemistä koekuopista ei kyllä löytynyt mitään esihistorialliseen kulttuurikerrokseen viittaavaa. Tarkastettu paikka on Säkkilänvaaran kylään kuuluvan Lukkolainen nimisen järven etelärannalla sijaitsevasta Katajan talon asuinrakennuksesta noin 750 m etelälounaaseen.

Valokuva n:o 98 (f. 44434) sivulla 310 on A.E-E:n ottama 20.6.1971 Lukkolaisen ja Halosenvaaran puolivälissä olevalta suoniityltä kohti lounaista. Taustalla Halosenvaaran jyrkännettä, jossa kyseinen luola on kuvan keskikohdalta hieman oikealle (x).

Kuva 99 (f. 44435) sivulla 310 otettu kohti luolan suuta, joka näkyy tummana kuvan keskivaiheilla.

Kuva 100 (f. 44436) sivulla 310 on otettu luolan suulta pohjoista kohti. Lukkolainen pilkottaa hieman metsän sisästä kuvan vasemmalla laidalla.

- Ks. luonnos s. 159

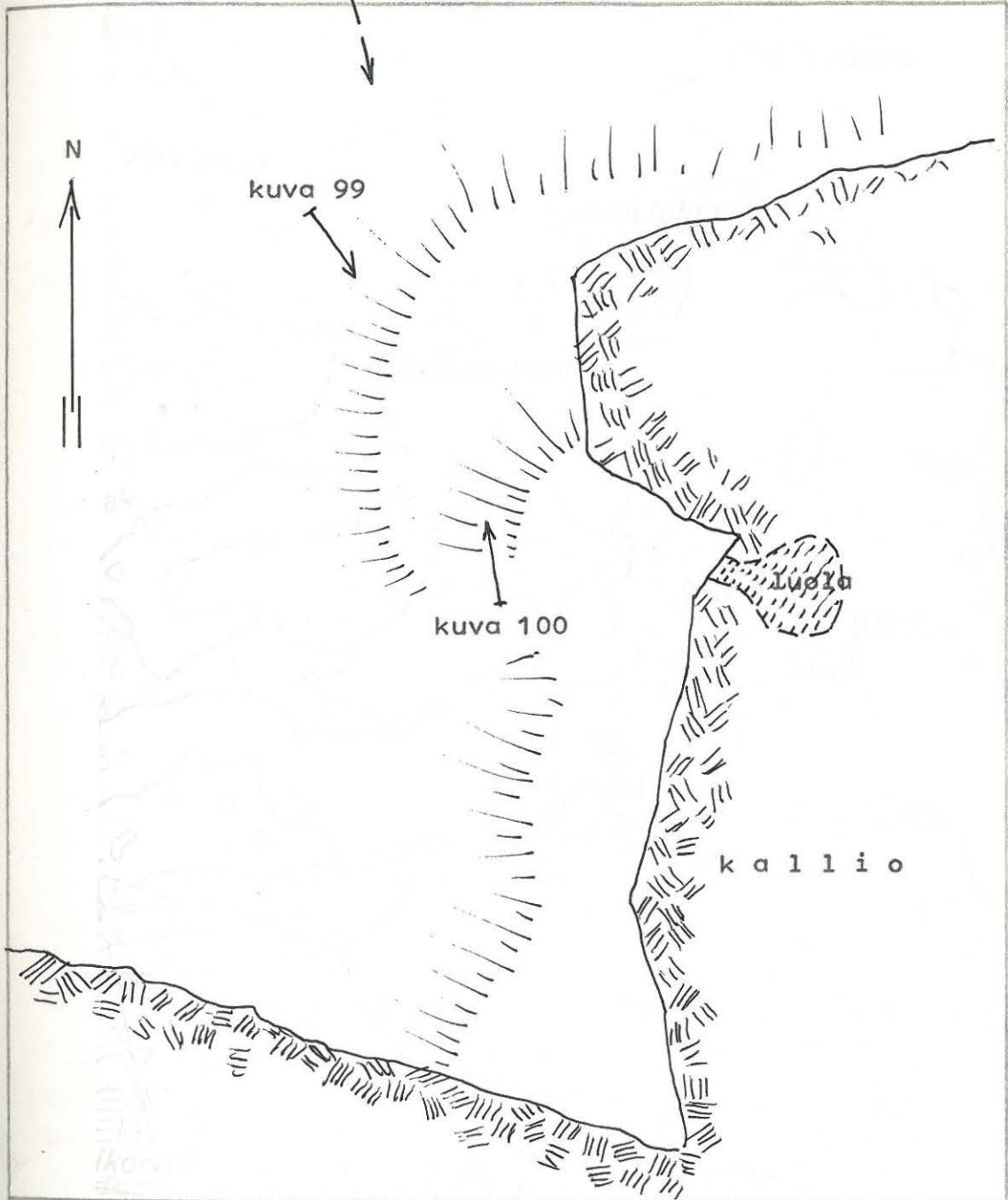
- Ks. kartta s. 160

- Lisäyksiä:

kuva 98

kuva 99

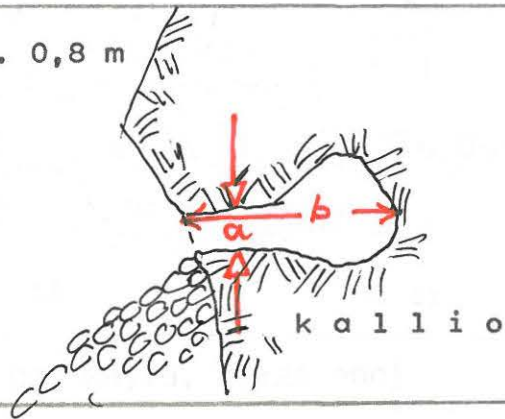
kuva 100

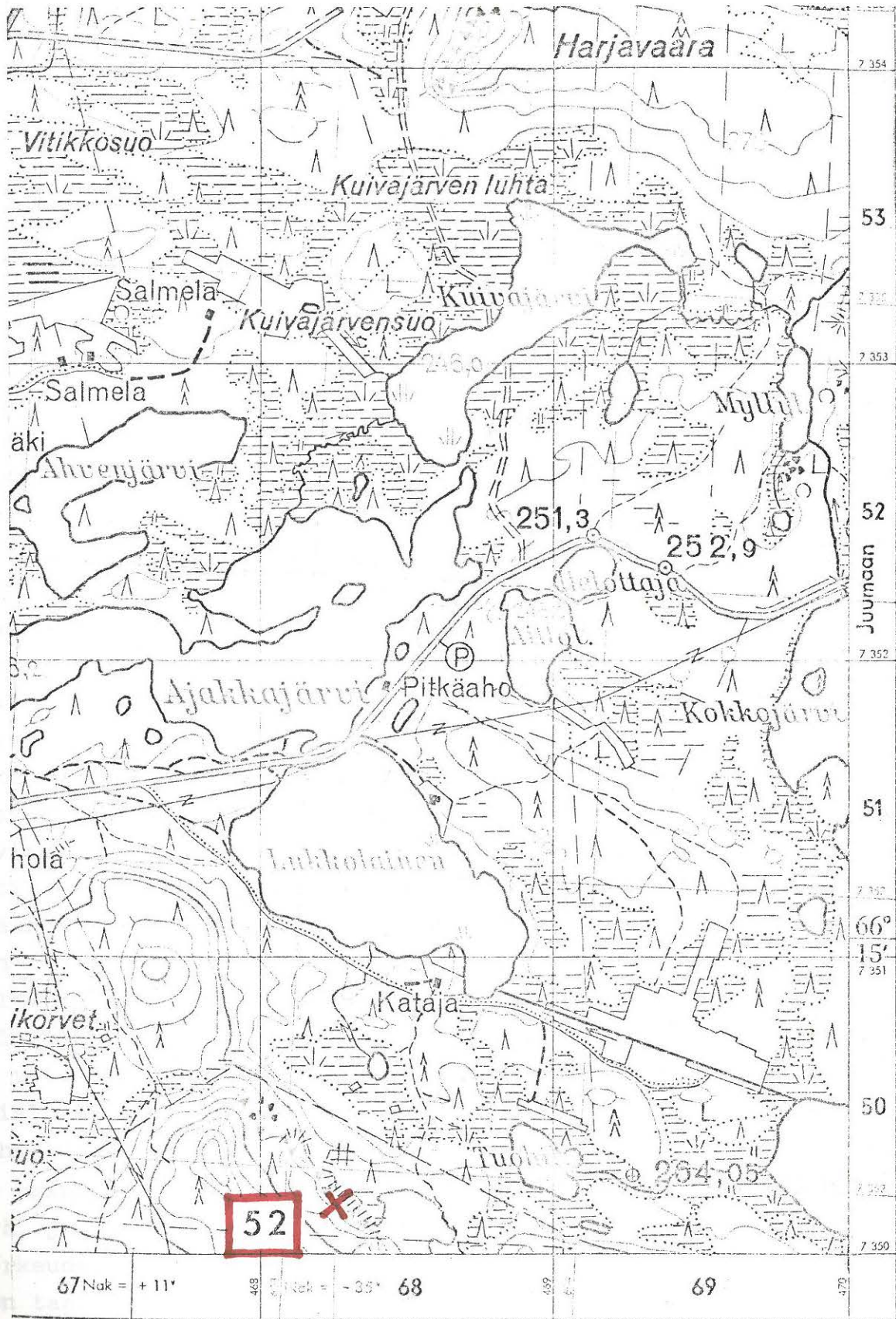
a = korkeus luolan suulla n. 0,8 m

b = luolan syvyys n. 6 m

Pystysuora läpileikkaus
luolan kohdalta

luonnokset / A.E-E. 20.6.1971

(ote top.kartasta N:o 4613 02, Käylä. 1:20 000)

KUUSAMO 53

top.kartta N:o 4514 08 Iso Harsuvaara

x = 6668

y = 8678

z = n. 220 m

Sarvijärvi, Hartikanaho

kivirakennelmia, kuorittuja mäntyjä, "Aarresaari", luokka I

4.7.1971 A.E-E. oli kuusamolaisen lehtori Seppo Ervastin ja rajajääkäri Polojärven opastamana tarkastelemassa Kuusamon kaakkoisnurkkauksen maastoa. Tällöin tuli esitellyksi Kuusamon ja Suomussalmen pitäjien rajalla olevan Sarvijärven itäosan pohjoisrannalla sijaitseva muutaman aarin laajuinen alue top.kartalle merkityn Hartikanahon lounaanpuoleisessa niemekkeessä. Siinä oli:

a) kaksi neliön muotoista kivirakennelmaa, jotka ovat noin 7 m:n etäisyydellä toisistaan ja noin 10 m:n päässä rannasta. Näistä lännempänä sijaitseva on paremmin säilynyt ja sen päällä seisoo topakasti litteähkö kivipaasi pystyssä. Neliörakennelman sivut ovat noin 1 m:n mittaiset ja 0,2 - 0,3 m:n korkuiset. Pystyssä olevan paaden huipusta mitattuna rakennelma on n. 0,6 m:n korkuinen. Rakennelma on sammaloitunut ja vaikuttaa siltä kuin sen vieressä kasvava iäkäs mänty olisi joutunut mukautumaan kivirakennelmaan levitellessään juuristoaan. Tästä päätellen rakennelmalla on kaikei ikää ehkä pitemmälle kuin muistitieto paikkakunnalla yltää. Itäisempi kivirakennelma, joka on enemmän sammaloitunut ja heikommin säilynyt, lienee alunperin ollut jokseenkin tarkoin edellisen kaltainen. - Rajajääkäri Polojärvi, joka on paikkakuntalaisia, mainitsi, ettei rakennelmien tarkoituksesta tiedetä mitään. Niitä on vain aina ihmetelty. Rajamerkkejä ne eivät Polojärven mukaan voisi missään tapauksessa olla. Yhtä vähän tiedettiin rakennelmien lähellä kasvavien mäntyjen erikoisuudesta.

b) rakennelmien vieressä ja pohjoispuolella on toistakymmentä mäntyä, joiden rungosta on yksi syrjä kuorittu tyvestä alkaen 1-5 m:n korkeudelle. Toimenpide lienee kaarnan uudelleen kasvusta päätellen tapahtunut jo useita vuosikymmeniä tai vaikkapa satakin vuotta sitten. Lännenpuoleisen kivirakennelman viereen kasvaneen männyn

kaarnasta paljastetussa kohdassa on ristin merkki (vrt. kuva 103).
c) rakennelmista noin 1 km länsiluoteeseen oleva Sarvijärven saari (x = 6694, y = 8578) on Polojärven tiedon mukaan nimeltään Aarresaari (kuva 106). Tästä lounaaseen olevista saarista, jotka top.kartalla on merkitty "Nuuvinsaariksi", käytetään paikkakunnalla myös nimitystä "Kirvessaaret".

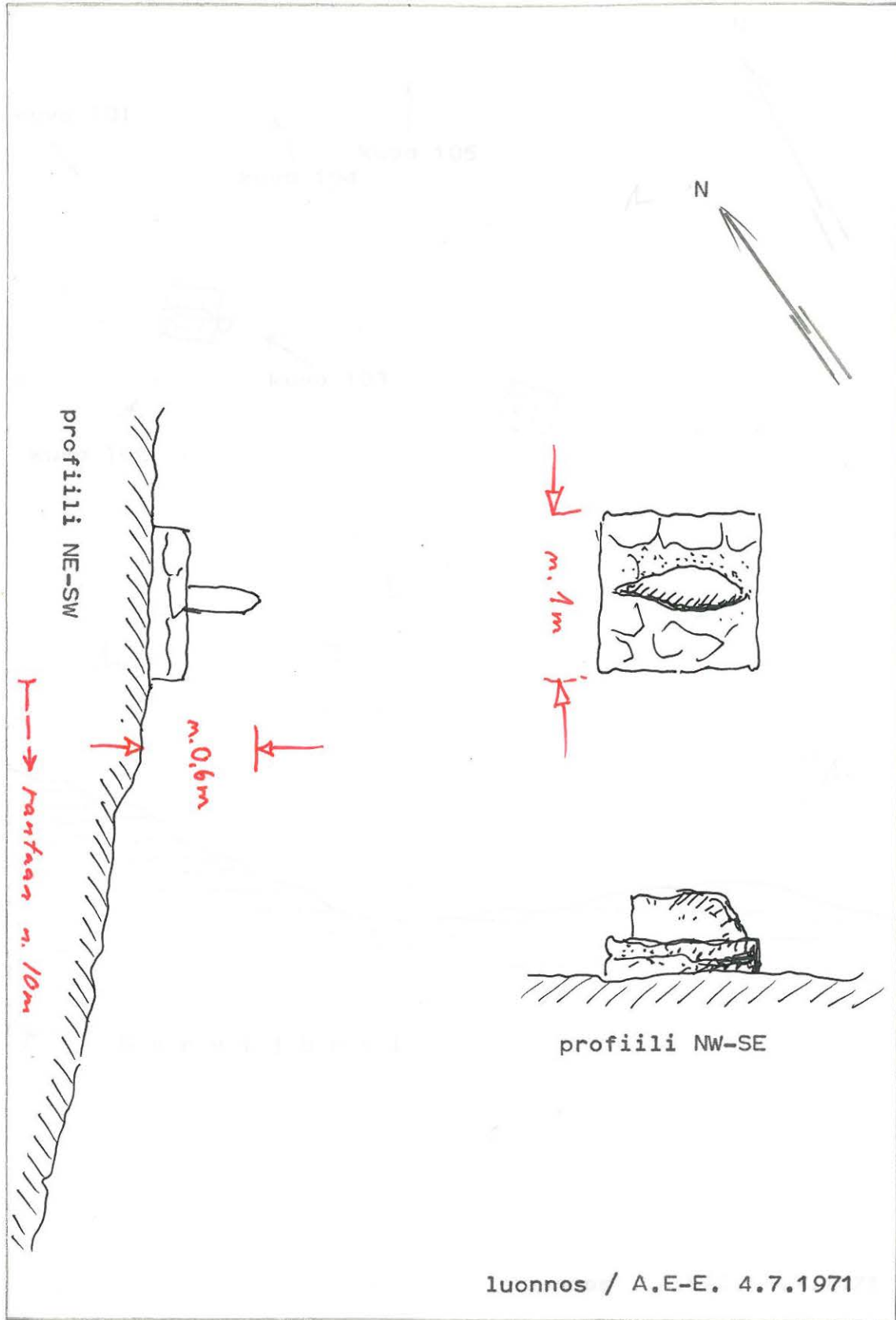
Valokuvat sivulla 311. N:ot 101-106 (f. 44437-442) ottanut A.E-E. 4.7.1971. Edellä selostetuista parempi kivirakennelma on kuvattu luoteesta (101), lounaasta (102) ja kaakosta (103). Kuvissa 104 ja 105 näkyy puita, joiden rungon syrjä on aikoinaan kuorittu. Muutamissa puissa kuorittu kohta on miltei umpeen kasvanut, muutamissa paistaa paljaana kelottunut ydin. Kuva 106 otettu Sarvijärven selältä kohti länttä. Aarresaari on kuvan keskellä.

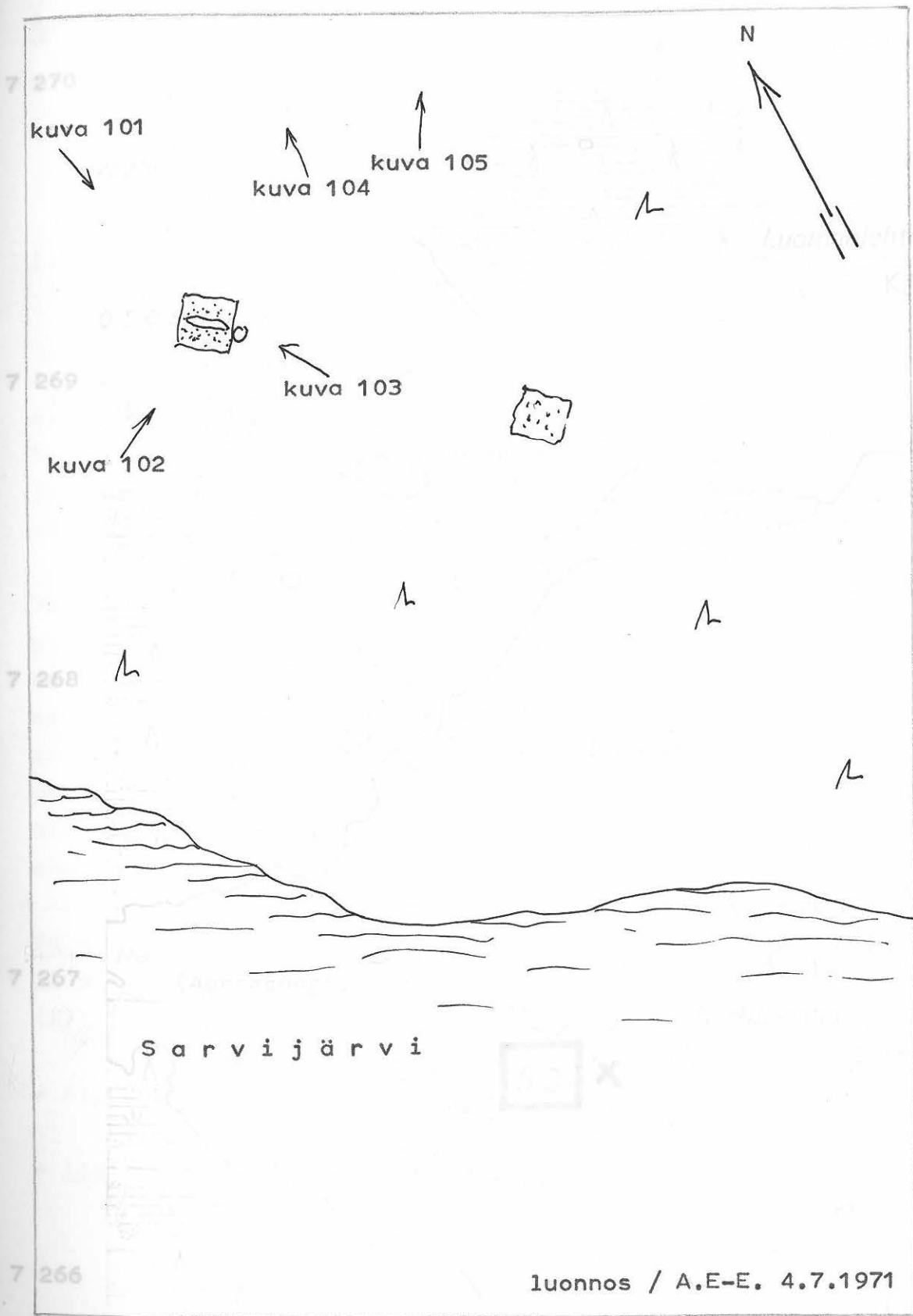
- Elias Lagus mainitsee (v. 1770, 8.kappale) lappalaisasutukseen viittavina todistuskappaleina "männyt , jotka on kuorittu, kun ne ovat olleet muutaman tuuman paksuja, mutta sitten kasvaneet enemmän kuin yhden kyynärän paksuisiksi läpimitaltaan." - Vrt. Lagus 1770/Seppo Ervastin suomennos 1975, s. 31.

- Ks. luonnoksia ss.163-164

- Ks. kartta s. 165

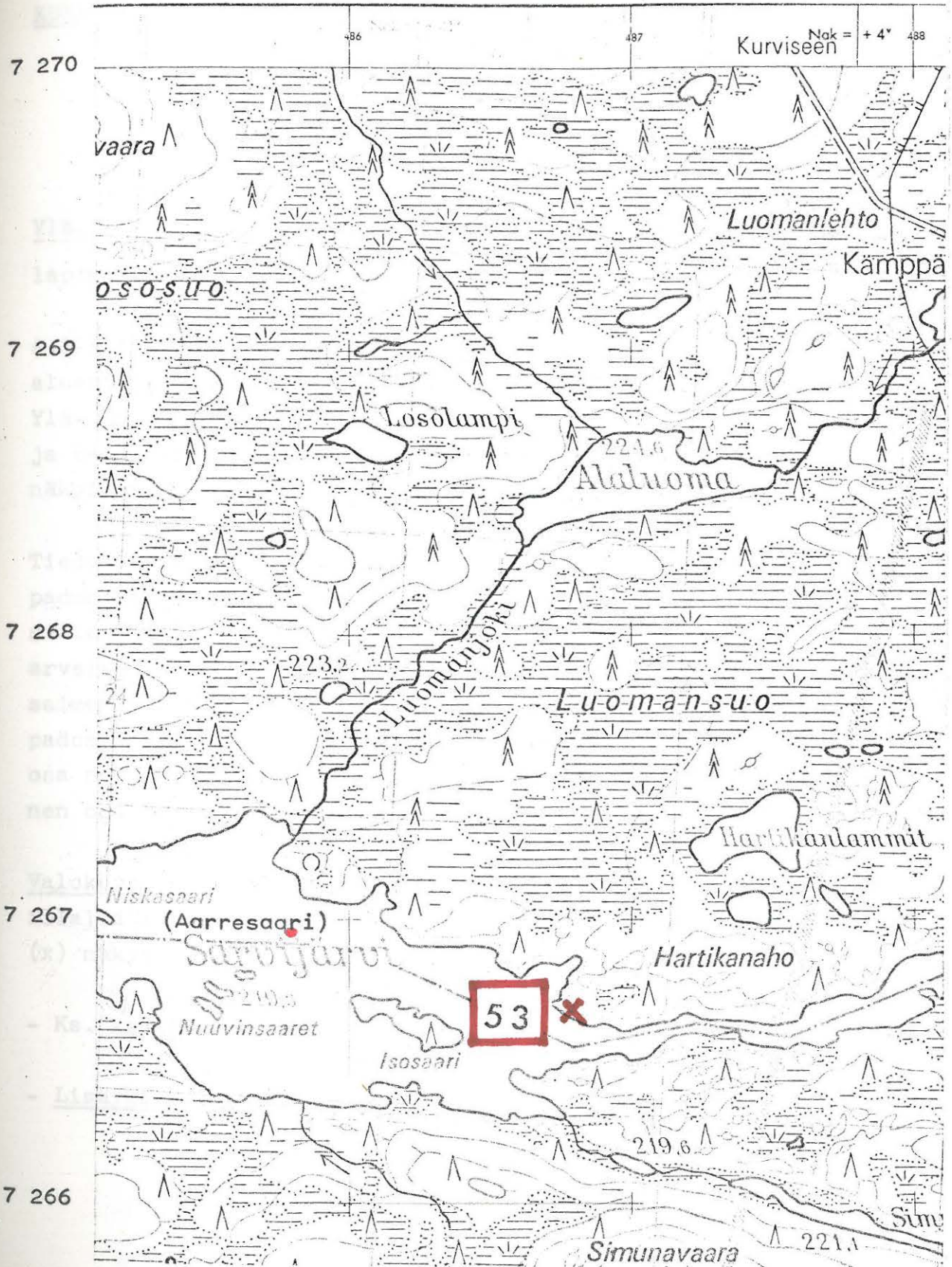
- Lisäyksiä:

0 n.5 m

mittakaava

(ote top.kartasta N:o 4514 08, Iso Harsuvaara. 1:20 000)

KUUSAMO 54

top.kartta N:o 4613 05 Juuma

x = 5340

y = 7220

z = n. 223 m

Ylä-Juumajärvi, Juuma

lapinpato, luokka II

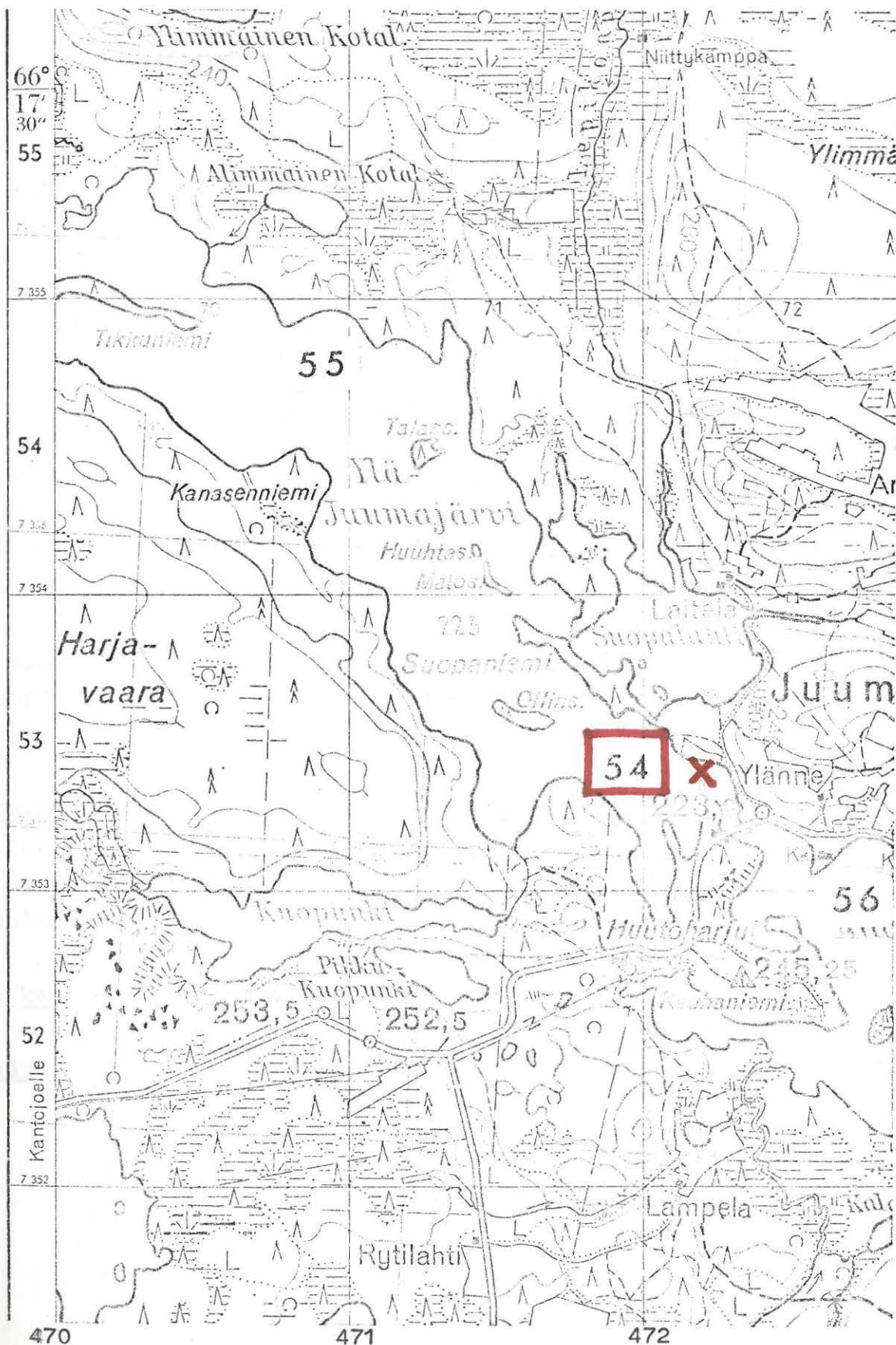
A.E-E:n ollessa 20.6.1971 veneellä inventoimassa Juumajärvien aluetta kiintyi huomio vedenalaiseen patorakennelmaan, joka on Ylä- ja Ala-Juumajärvien välisessä salmassa olevan pienen saaren ja salmen pohjoisrannan välillä. Mainitun saaren länsirannalla näkyi vedessä runsaasti epämääräisiä kvartsi-iskoksia.

Tiedusteltaessa kertoi lähistöllä asuva Alpi Juuma, että havaitussa padon paikassa todella on ollut kivistä ja hirsiarkuista kyhätty silta tai pato, jonka alkuperää paikkakunnalla ei tiedetä. Sitä on arveltu lappalaisten tekemäksi. Edelleen kertoi Alpi Juuma, että salmen pohjoisrannalla olevan leirintäalueen pitäjä on poistanut padosta hirsien jäännöksiä. - Padon eteläinen eli saaren puoleinen osa on jakokunnan maata, pohjoinen eli salmen pohjoisrannan puoleinen osa taas kuuluu Alpi Juumalle.

Valokuvan n:o 107 (f. 44443) sivulla 312 ottanut A.E-E. myöhään illalla 20.6.1971 Ylä-Juumajärven selältä itää kohti. Padon paikka (x) näkyy kuvan oikealla laidalla.

- Ks. kartta s. 167

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4613 05, Juuma. 1:20 000)

KUUSAMO 55

top.kartta N:o 4613 05 Juuma

x = 5494

y = 7088-7098

z = n. 223 m

Ylä-Juumajärvi, Kotalampi

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 18418 kvartsi-iskoksia, jotka A.E-E. poimi inventointimatkallaan 20.6.1971 Ylä-Juumajärven rantahietikosta.

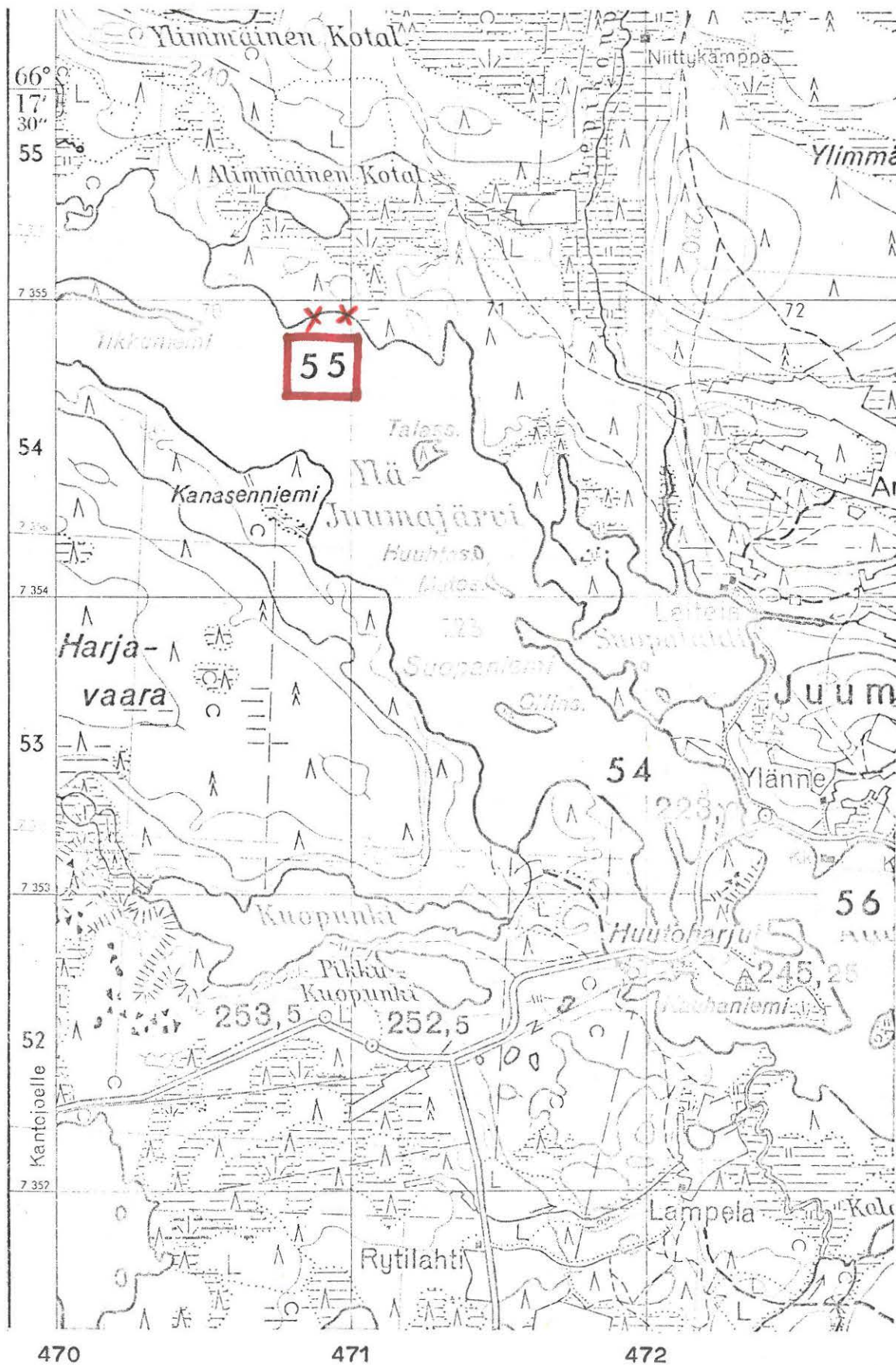
Ylä-Juumajärven koillisrannalla, Alimmaisesta Kotalammesta 1/4 km etelään olevalla hietikolla saattoi vesirajan alapuolella havaita runsaasti epämääräisiä kvartsi-iskoksia. Ne olivat yleensä aaltojen pyöristämiä, joten esihistoriallisuuden toteaminen on vaikeaa.

Vesirajan alapuolella näkyi myös rannan suuntaa noudattava suurempien kivien, todennäköisesti muinaisrannan pallekivien rykelmä.

Valokuvan n:o 108 (f. 44444) sivulla 312 ottanut A.E-E. myöhään illalla 20.6.1971 Kuusamo 55:n länsipuolella kohti itää. Kvartseja (x) löytyi noin 100 m:n mittaisella jaksolla rannalta vesirajan alapuolelta.

- Ks. kartta s. 169

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4613 05, Juuma. 1:20 000)

KUUSAMO 56

top.kartta N:o 4613 05 Juuma

x = 5314

y = 7266

z = n. 223 m

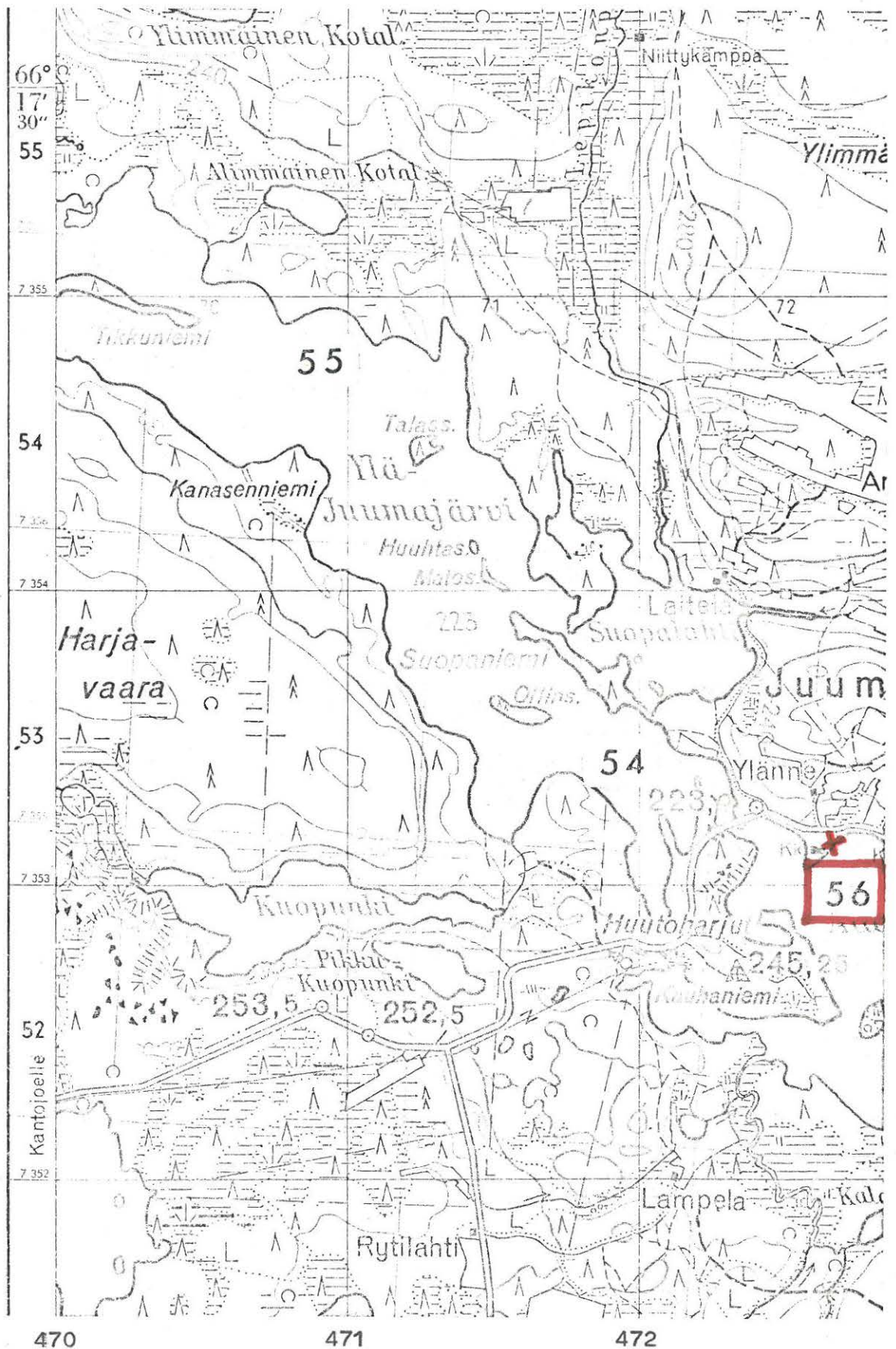
Ala-Juumajärvi, kansakoulu

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

A.E-E. havaitsi inventointimatallaan 20.6.1971, että Ala-Juumajärven pohjoisrannalla sijaitsevan kansakoulun pihan koillispuolella on vesirajassa ja sen alapuolella runsaasti epämääräisiä kvartsi-iskoksia.

- Ks. kartta s. 171

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta 4613 05, Juuma. 1:20 000)

KUUSAMO 57

top.kartta N:o 4514 05 Teeriranta
 x = 6914
 y = 7878
 z = n. 220 m

Iijärvi, Turula

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 18419:1-2 harmaata piitä 1 kpl ja kvartsi-iskoksia 5 kpl, jotka A.E-E. inventointimatallaan poimi Turusenjärven rannalta v. 1971.

A.E-E:n käydessä paikalla 30.6.1971 kiintyi huomio Teeriniemeen johtavan tien ja Turusenjärven välissä olevaan peltoon, joka juuri oli äestetty, sekä hiekkapohjaiseen metsikköön. Etsinnän tuloksena löytyi kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia iskoksia vain pellolta, kohdasta joka on Turusenjärven kaakkoiskulmassa. Löydökset olivat rantaluiskan yläosassa, joka on mainitusta tiestä 20-25 m länteen. Niiden esiintymisalue näytti rajoittuvan Turulan saunan edustalle ja siitä aina 30 m:n matkalle etelään. Maa on tällä kohdin hienoa hiekkaa ja se kuuluu Teerirannan kylän Turulan taloon (RN:o 19), jonka omistajana oli tällöin 80-vuotias Jooseppi Turunen.

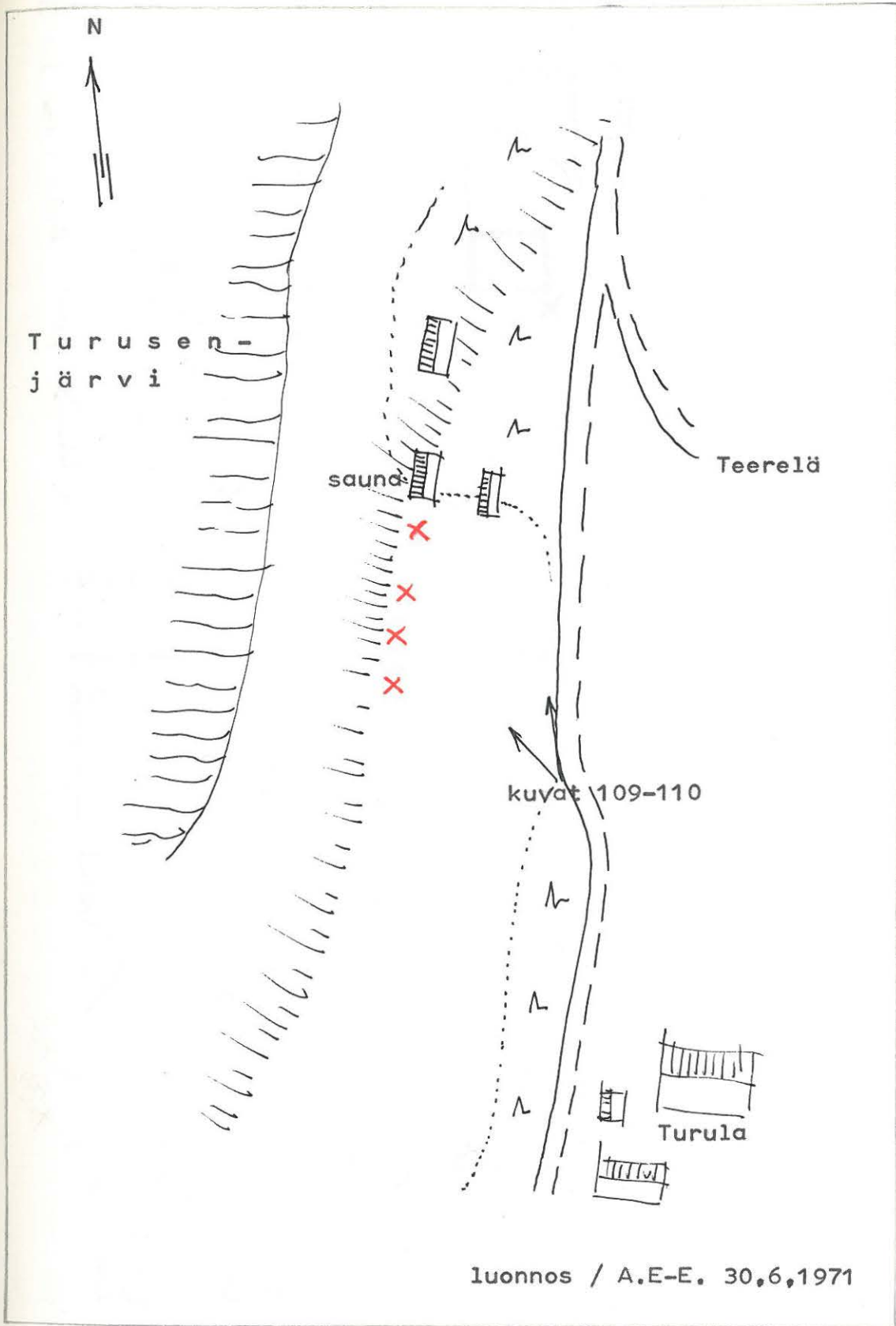
Arvion mukaan löytöalue lienee 1,5 - 2 m ylempänä kuin Turusenjärven pinta, joksi top.kartalla on ilmoitettu 219.0 m. Samalla kartalla sijoittuvat löydökset hieman 220 m:n käyrän alapuolelle.

Valokuvat sivulla 312. N:ot 109-110 (f. 44445-446) ottanut A.E-E. Turulan asuinrakennuksen luoteispuolelta kohti luodetta. Vasemmalla (kuva 1) näkyvän pellon takareunassa löytökohtia (x), liitoskohdassa Turulan sauna ja oikella Teeriniemen kylätie.

→ Ks. luonnos s. 173

- Ks. kartta s. 174

- Lisäyksiä:

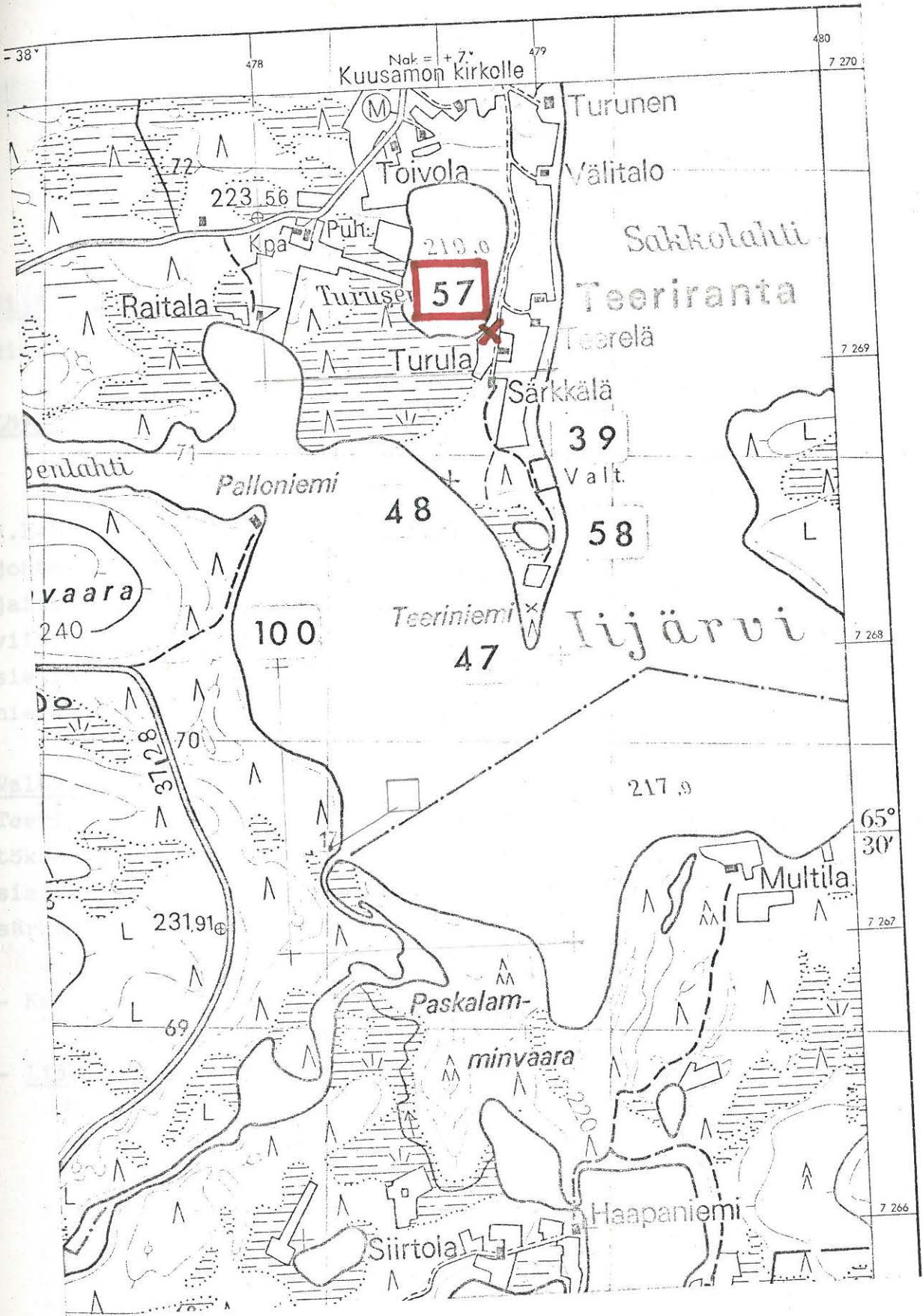

luonnos / A.E.-E. 30,6,1971

0 n.50 m

mittakaava

X = kvartsilöydöksiä

(ote top.kartasta N:o 4514 05, Teeriranta. 1:20 000)

KUUSAMO 58

top.kartta N:o 4514 05 Teeriranta

x = 6850

y = 7896

z = n. 219-220 m

Iijärvi, Teeriniemen lampi

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

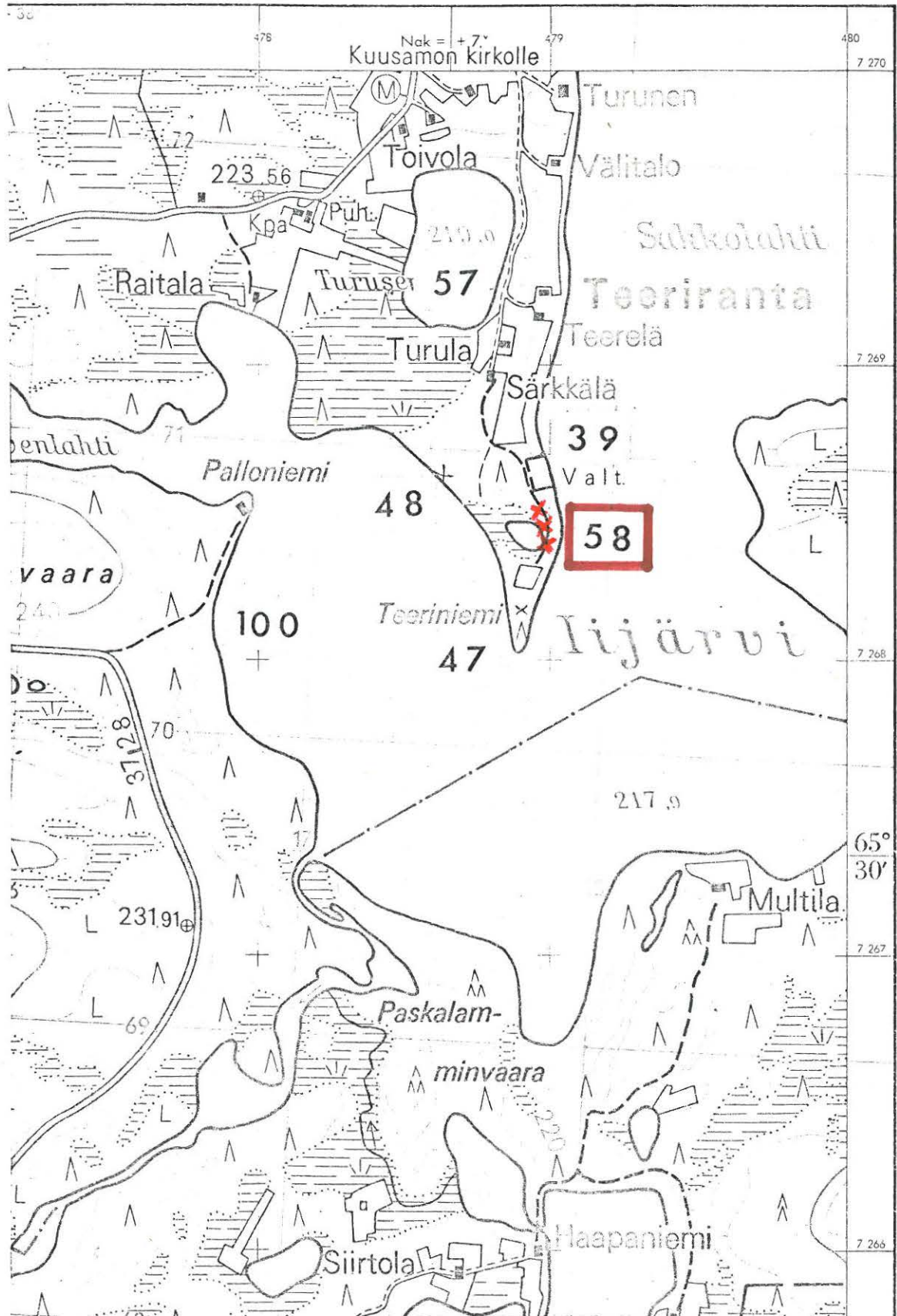
Löydöt: KM 18421:1-2 kvartsikaavin ja -iskoksia 4 kpl, jotka A.E-E. poimi inventointimatallaan v. 1971.

A.E-E:n käydessä Teeriniemessä 30.6.1971 näkyi niemen kärkeen johtavalla polulla, niemen kärjestä noin 350 m pohjoiseen sijaitsevan lammen itärannalla, kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavia kvartseja. Niitä oli polulla noin 100 m:n matkalla siellä täällä. Osa otettiin näytteeksi mukaan. Maa on hienoa hiekkaa, rinteiden etelänpuoleista tasannetta metsän reunassa.

Valokuvan n:o 114 (f. 44447) sivulla 312 ottanut A.E-E. 30.6.1971 Teeriniemen lammen lounaispuolelta kohti koillista. Kvartsien löytökohdat (x) ovat kuvan vasemmalla reunalla lammen takana metsikön sisässä pilkottavassa hietikossa. Oikealla näkyy kapean hiekkäsärkän takana Iijärveä.

- Ks. kartta s .176

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4514 05, Teeriranta. 1:20 000)

KUUSAMO 59

top.kartta N:o 4524 02 Saapunki

x = 2560

y = 6648

z = n. 320 m

Ikkunusjärvi, Olkiahö

kiviröykkiöitä

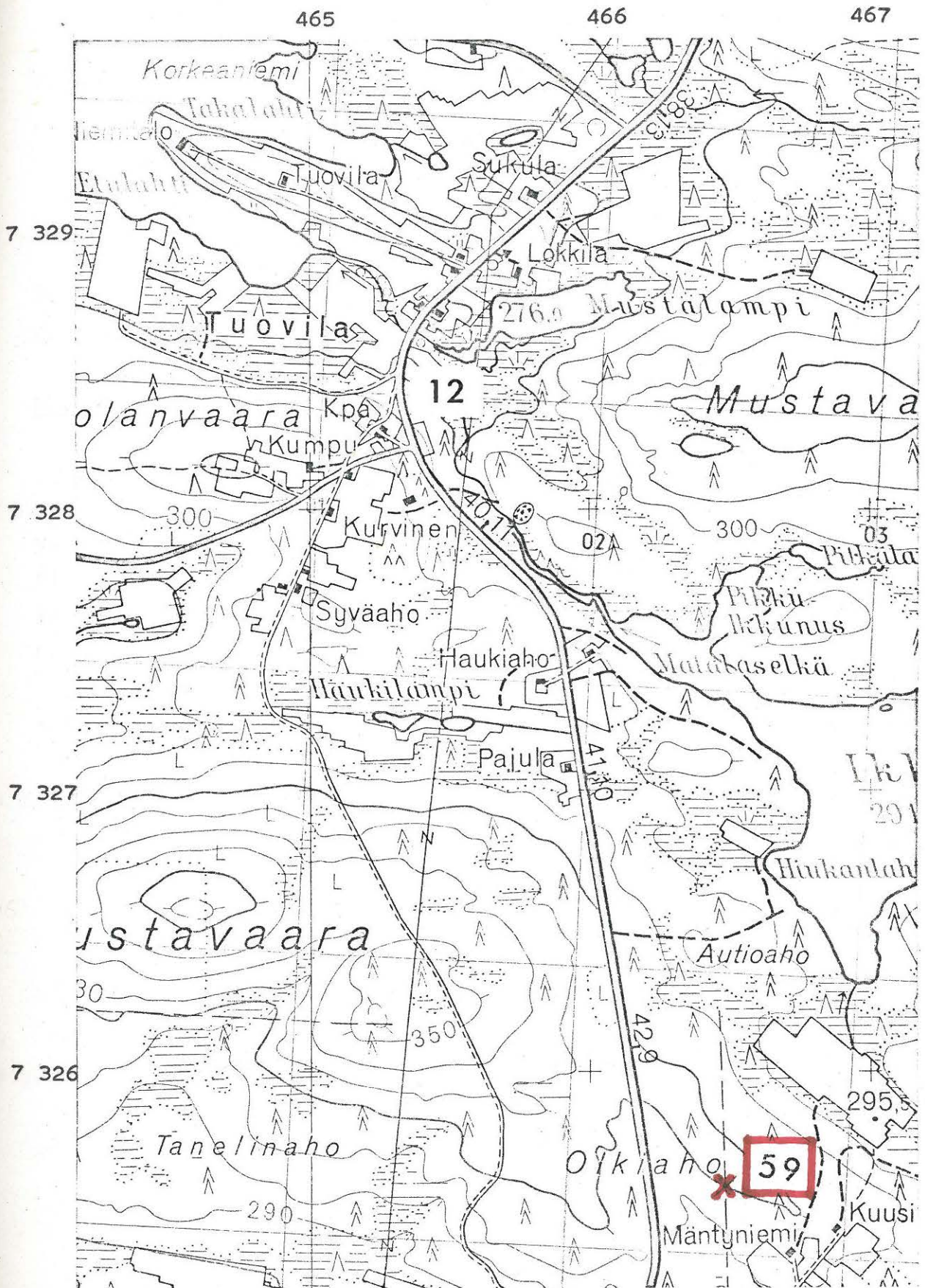
Ilona Sopenperä (osoite: Tatanginjoki, 93600 Kuusamo) on ilmoittanut kirjeillään 15.9. ja 7.10.1974 havainneensa metsässä kiviröykkiöitä ehkä noin 50 kpl. Niiden läpimittojen hän ilmoittaa olevan n. 2-7 m ja korkeuden n. 1 m. Ilmoittajan top.kartalle tekemän merkinnän mukaan röykkiöiden sijaintipaikka on Kapusta-vaaran itäosassa Olkiahö -nimisessä metsikössä. Paikka on Ikkunusjärven eteläisimmästä kohdasta n. 800 m lounaaseen ja Mäntyniemen tilan rakennusryhmästä n. 350 m luoteeseen.

Ks. erillinen kertomus Kuusamo 59: kirjeenvaihto Ilona Sopenperä/
Museovirasto v. 1974.

- Ks. kartta s. 178

- Lisäyksiä:

kuuluu Ikkunusjärven v. -84 rakennusryhmälle PK:lle

(ote top.kartasta N:o 4524 02, Saapunki. 1:20 000)

KUUSAMO 60

top.kartta N:o 4523 09 Kemilä

x = 0458

y = 8692

z = n. 255-256 m

Naamankajärvi, Kukkola

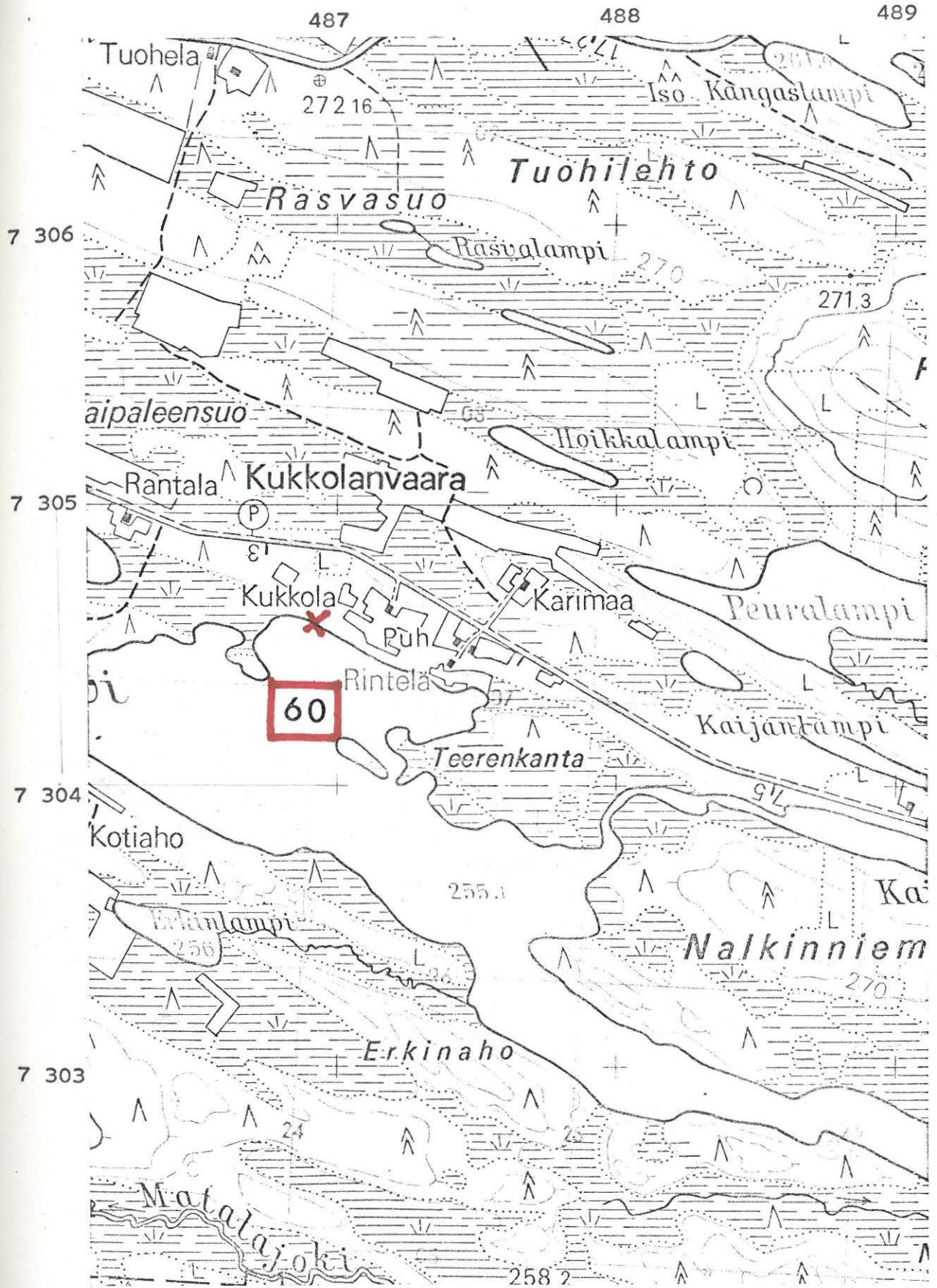
kivikautinen löytöpaikka, luokka II

Löydöt: KM 19675 kivitaltta, jonka rouva Sylvi Riihiaho (osoite: Lusmingintie Sillanpää, 93600 Kuusamo) löysi rantaa kävellessään sattumalta rantakivien seasta kesällä 1974.

Verifikaatin mukaan löytöpaikka kuuluu Kemilän kylän Mäkelän tilaan, joka tältä kohdin on nykyisin Ouluyhtiön omistuksessa. Paikka on Naamankajärven pohjoisrannalla, Kukkolan talon rakennusryhmästä n. 250 m länsiluonaaseen.

- Ks. kartta s. 180

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 09, Kemilä. 1:20 000)

KUUSAMO 61

ehkä top.kartta N:o 4613 07 Paljakka

x = n. 4450

y = n. 8250

z = n. 220 m

Melapuro

epämääräinen löytö

Löytö: KM 697 "soikea luontainen kivi, jonka laidassa on keskitokoista reikää osoittava syvennys; löydetty Melapuron rannalta". Diarioritu v. 1869 lahjoituksena vuorikonduktööri H.J.Holmbergilta.

A.E-E:n tiedustellessa inventointimatallaan v. 1956 Melapuro-nimistä paikkaa eri puolilla pitäjää jäi luotettava vastaus saamatta. Käylässä ja osittain myös Kuusinkijoen varressa tunnettiin "Melalampi", joka on sittemmin merkitty nimeltä top.kartalle (1964). Käytäessä paikalla 20.9.1956 vaikuttivat lammen rannat täysin sopimattomilta esihistoriallista muinaisjäännöstä silmälläpitäen.

Valokuvat sivulla 312. N:ot 111-113 (f. 20714 a-c) ottanut A.E-E. 20.9.1956 Kuusinkijoen itärannalta Melalammen paikkeilla.

- Ks. kartta s. 182

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4613 07, Paljakka. 1:20 000)

KUUSAMO 62

top.kartta N:o 4523 01 Iso-Kero

x = n. 8150

y = n. 6150

z = n. -238- m

Irnijärvi, Irninniemi

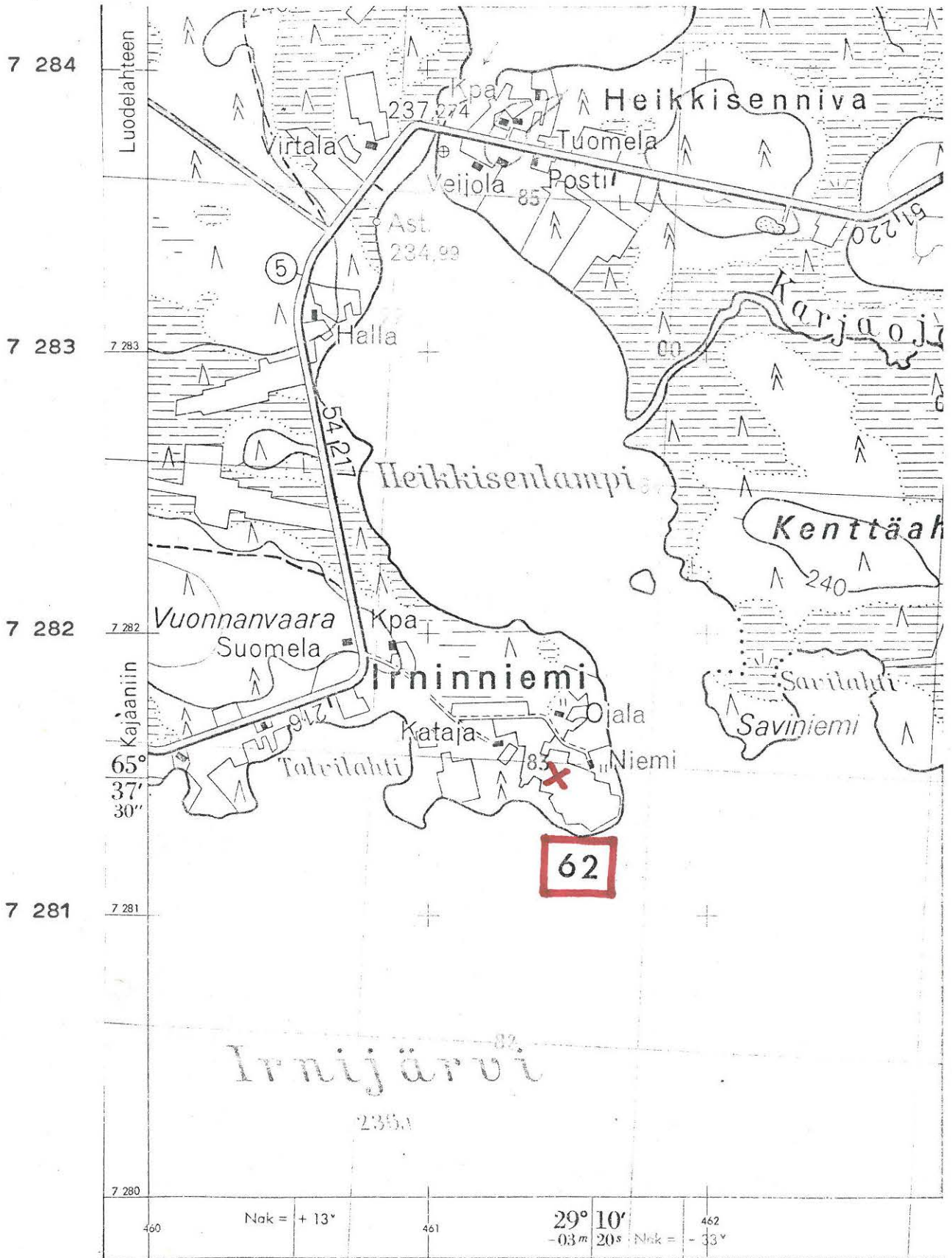
kiviröykkiö

Vuosina 1884-6 tekemänsä matkan havaintoina A.H.Snellman kirjoittaa: "... Irnijärven rannalla on lähellä Irninniemen taloa eräs vanhankansan tekemä raunio. Siihen on kumminkin myöhemmin koottu kiviä muualta, niin että raunion alkuperäinen muoto ei ole enää nähtävänä. Kivet näyttävät palaneilta. Raunio on nähtävästi alkujaan ollut asemaltaan ympyrän muotoinen. Sen läpimitta on yksi syli, korkeus runsaasti puoli kyynärää." (SMYA IX, s. 43).

Kysymyksessä saattaa olla esim. "lapinraunio", johon on myöhemmin lisätty pellonraivauksissa esille tulleita kiviä. Irninniemi on nimeltä merkitty top.kartalle (1968).

- Ks. kartta s. 184

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 01, Iso-Kero. 1:20 000)

KUUSAMO 63

top.kartta N:o 4523 01 Iso-Kero

x =

y =

z =

Iso-Kero (Keski-Kero ?), Mursunniemi

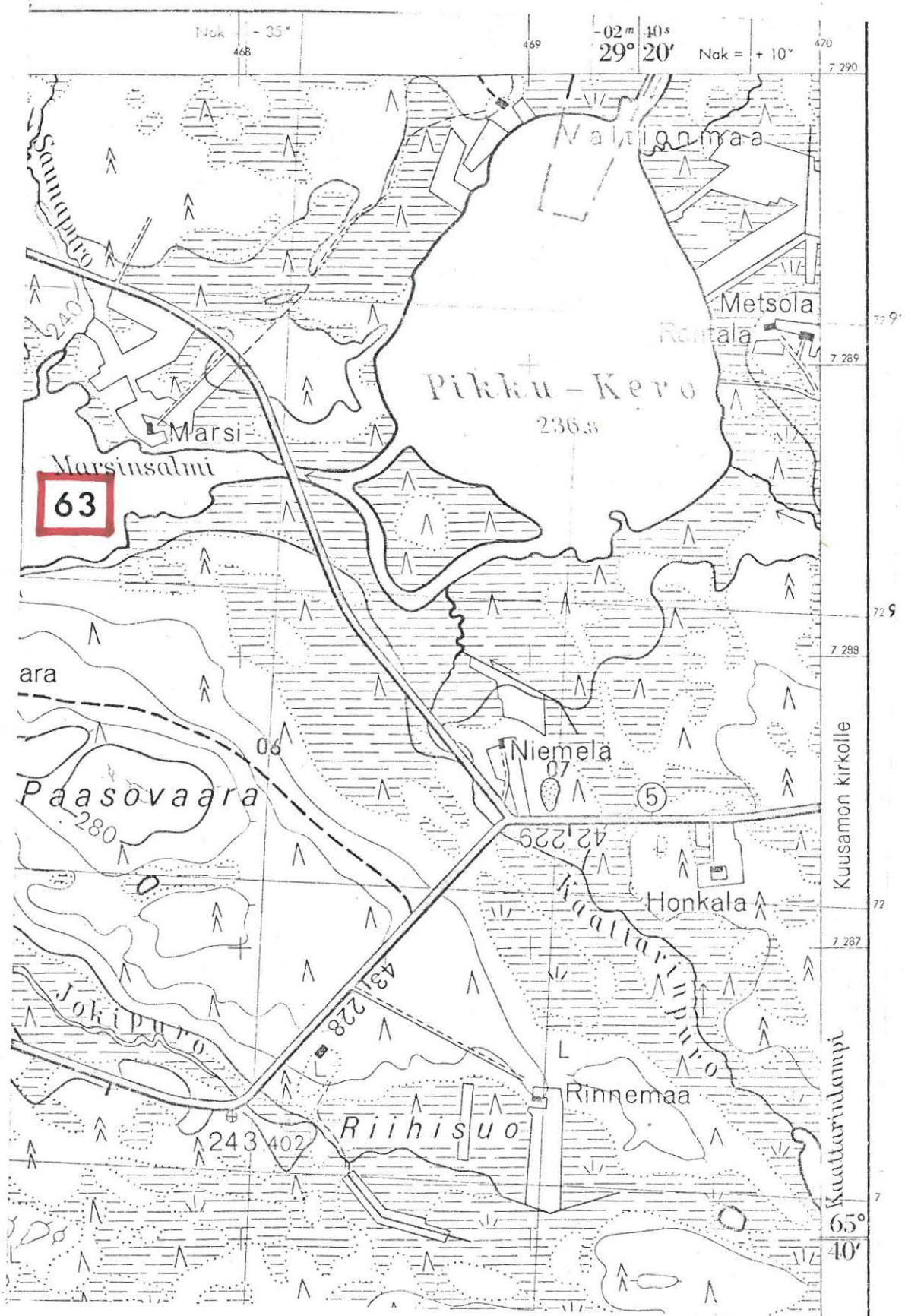
lappalaisten asuinpaikka

Vuosina 1884-6 tekemänsä matkan havaintona A.H.Snellman kirjoittaa: "... Isokero nimisen järven rannalla on kapea niemeke, Mursunniemi. Tällä niemellä kerrotaan Lappalaisten asuneen. Paikalla on ollut ennen yksi kiviraunio, "niinkuin uunin kiuas", vaan sekin on myöhemmin hajoitettu." (SMYA IX, s. 43).

Top.kartalla (1968) ei Iso-Keron rannalla näy liioin "kapeaa niemekettä" eikä myöskään nimeä "Mursunniemi". Mahtaisikohan Snellman tarkoittaa Keski-Keron itäosaa, jossa Marsinsalmen rannalla on Marsi niminen talo ?

- Ks. kartta s. 186

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 01, Iso-Kero. 1:20 000)

KUUSAMO 64

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = n. 1600

y = n. 6850

z = n. 255-260 m

Kuusamojärvi, Teelinieni

lapinraunioita

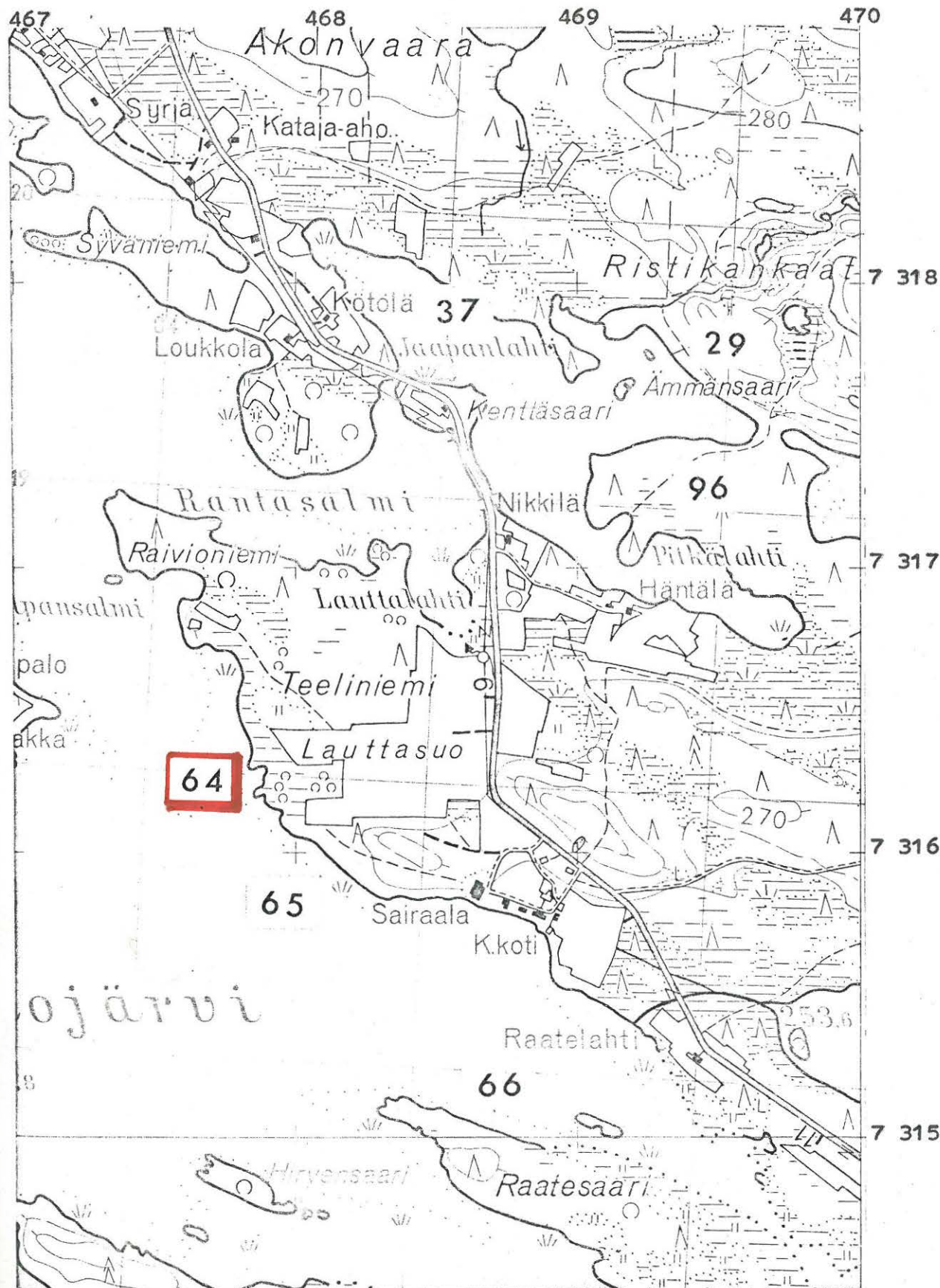
Vuosina 1884-6 tekemänsä matkan havaintona A.H.Snellman kirjoittaa: " Kuusamojärven rannalla olevalla Teelinaniemellä lähellä Raatesalmen taloa on kivikasoja, joita kansa kutsuu "lapinraunioiksi", Niitä sanottiin olevan vaan kaksi, mutta niemellä kävellessämme huomasimme, että niitä on ainakin neljä" (SMYA IX, s. 44). Niemeltä mainitaan löytyneen myös "lappalaisten hioin", joka on joutunut hukkaan (SMYA IX, s.9).

Top.ark:n "kapselissa" sivulla 26 kerrotaan, että "lähellä Raatesalmen taloa on 6 rauniota".

Mainitun Raatesalmen talon paikalla on nyt Kuusamon kunnan Kunnalliskoti ja Sairaala. Suuri osa niemestä on top.kartan (1967) mukaan peltona, mutta sairaalarakennusten länsipuolella näyttää kartan perusteella olevan puolen kilometrin pituinen ranta-alue ilmeisesti melko koskemattomana havumetsää kasvavana harjuna. Täällä saattaisi ehkä vielä olla jäljellä A.H.S:n havaitsemia lapinraunioita.

- Ks. kartta s. 188

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 65

top.kartta 4524.01 Kuusamo

x =

y =

z =

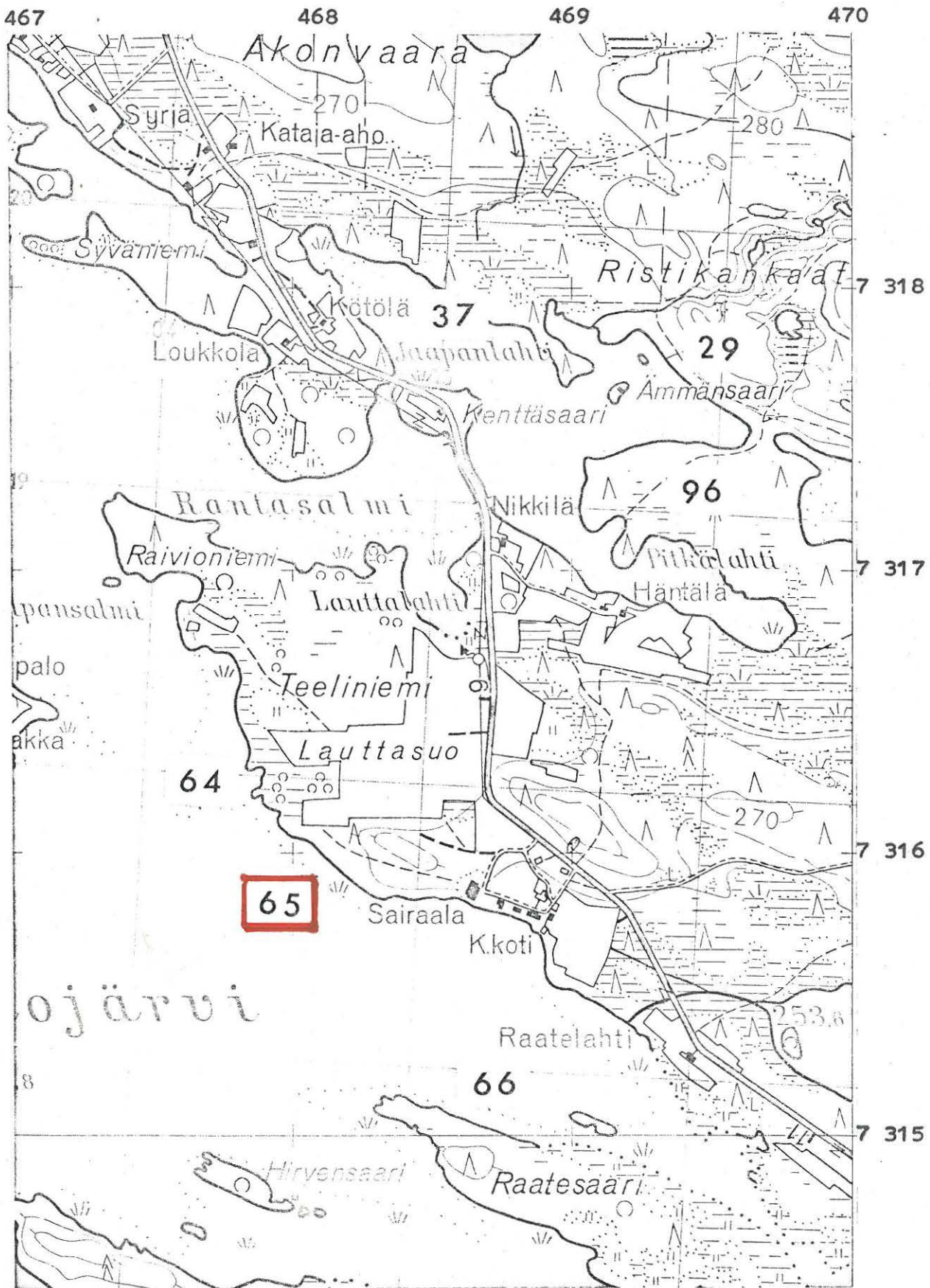
Kuusamojärvi, Teeliniemi

"mestauspaikka"

Teeliniemi, jota nimeä A.H.Snellman käyttää, on kuulemma ollut ennen mestauspaikkana, josta niemen nimi johtuu. (SMYA IX, s. 44).

- Ks. kartta s. 190

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 66

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = 1490

y = 6860

z = n. 260

Kuusamojärvi, Raatesaari

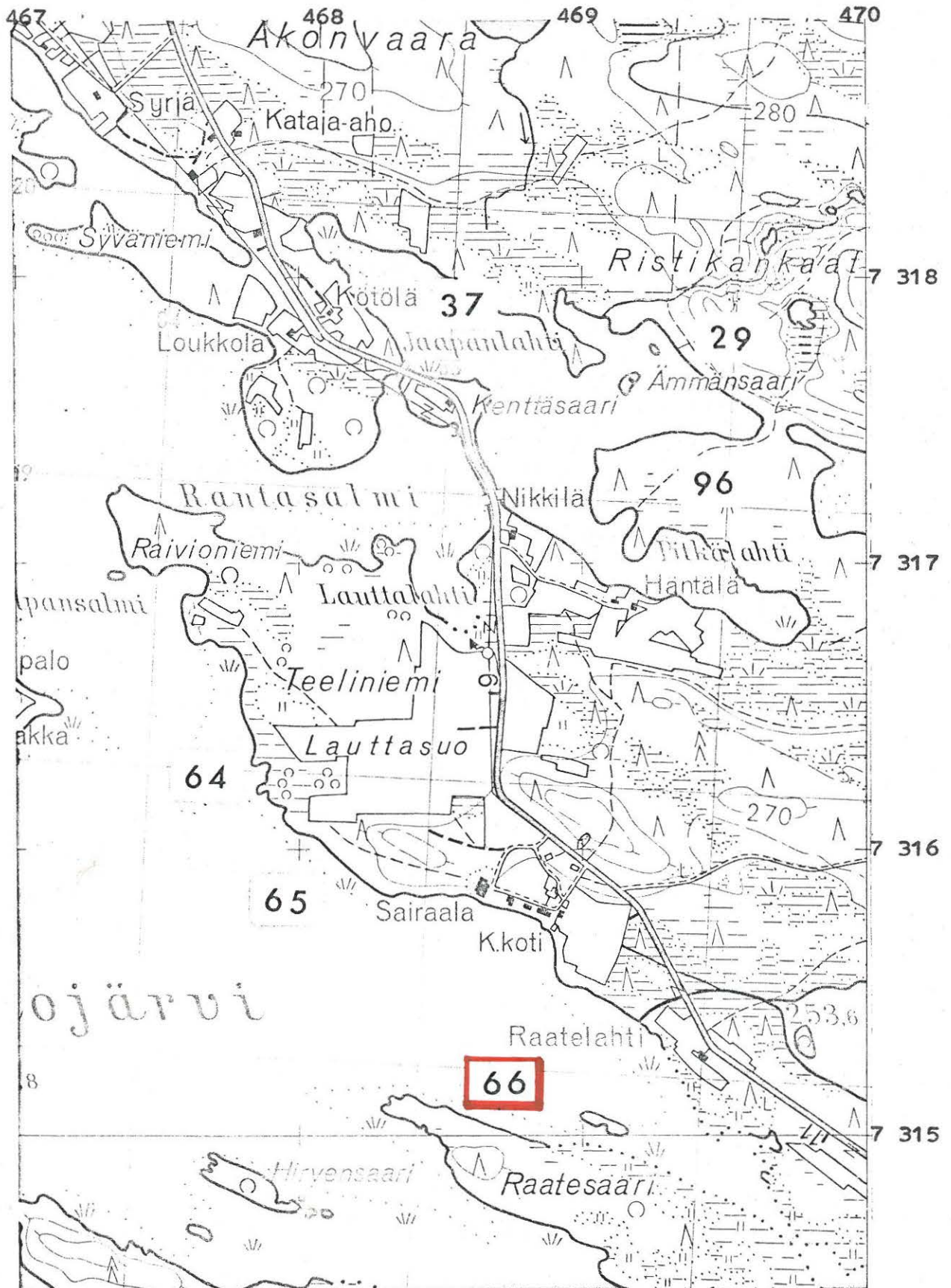
lapinraunioita

Vuosina 1884-6 tekemällään retkellä A.H.Snellman kuuli Raatesaarella olevan kaksi "kiuasta". Tarkastaessaan hän löysi niistä toisen, jonka "läpimitta on n. 3 kyynärää". (SMYA IX, s. 44).

Top.kartalla (1967) Raatesaari, joka on nimeltä merkitty, vaikuttaa vieläkin melko koskemattomalta. Arvattavasti rauniot ovat saaren länsiosassa, joka kuivana metsikkönä kohoaa 260 m:n korkeuteen käyrän osoittamalla parinsadan m:n mittaisella alueella. Saaren itäosa puolestaan vaikuttaa kostealta pensas- ja niittymaalta, joka lienee lähes Kuusamojärven pinnan tasossa, joksi on merkitty 252,8 m.

- Ks. kartta s. 192

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 67

top.kartta N:o 4524 08 Valtanen

x = 2128

y = 8100

z = n. 255-260 m

Kirpistö, Teeriniemi

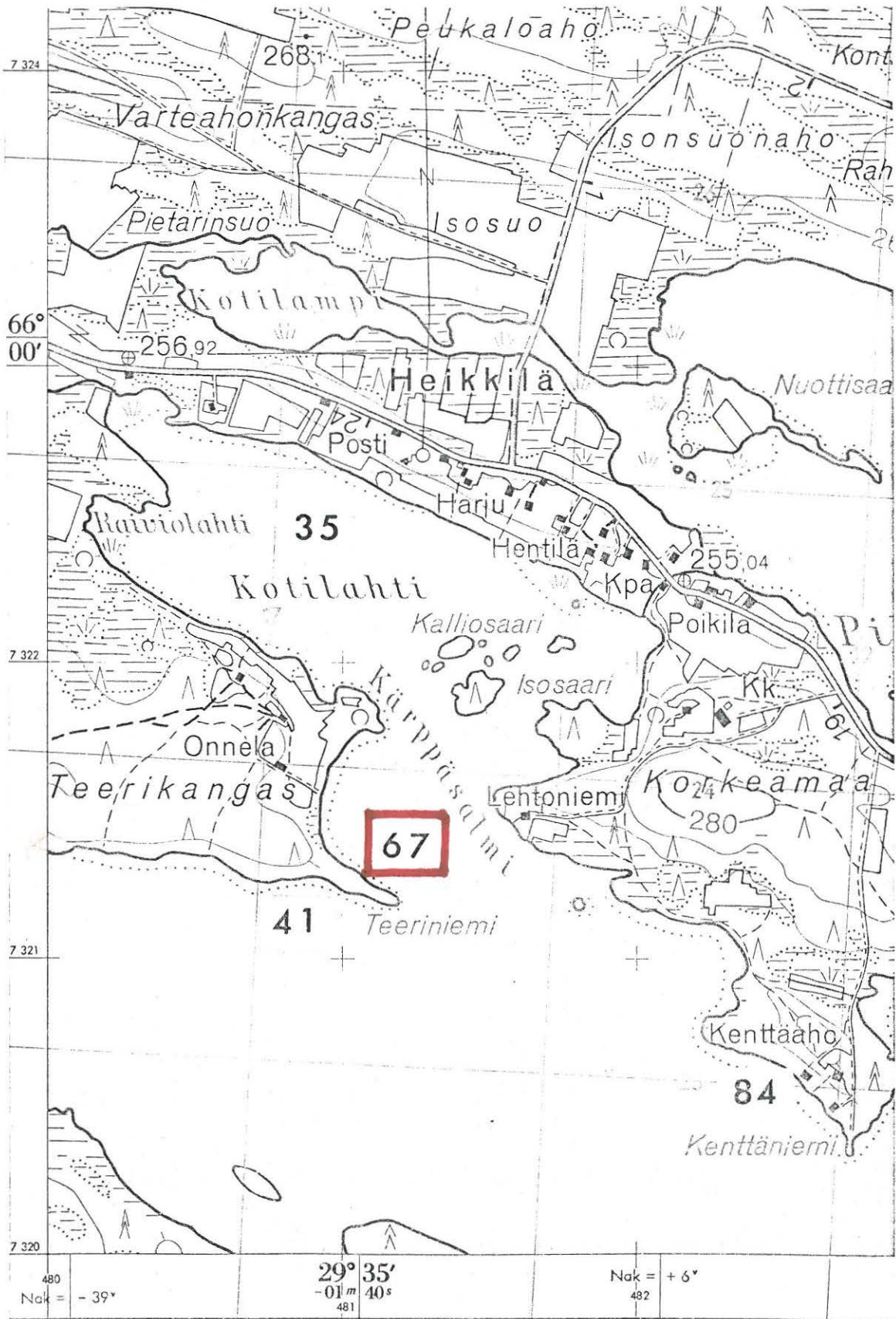
lappalaisten asuinpaikka, luokka II

Vuosina 1884-6 tekemällään retkellä A.H.Snellman tarkasti Teeriniemen, jossa kansa kertoi lappalaisten asuneen. Hän totesi n. 70 sylen päässä järven rannasta hyvin maatuneita ja sammalten peittämiä kiviraunioita kaikkiaan 12 kpl. Rauniot olivat yleensä niemen eteläisellä rinteellä ja A.H.S:n mukaan ne ovat alunperin olleet nelinurkkaisia. (SMYA IX, s. 45)

Teeriniemi, joka on nimeltä merkitty top.kartalle (1967), on kartasta päätellen kuiva hiekkarantainen, havupuuta kasvava niemi, joka Teerikangas-nimisen suuremman niemen kaakkoiskulmasta työntyy kärppäsalmeen n. 300 m:n pituisena ja 80-40 m:n levyisenä.

- Ks. kartta s. 194

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 08, Valtanen. 1:20 000)

KUUSAMO 68

top.kartta N:o 4521 09 Kuolio

x =

y =

z =

Yli-Kuolijärvi, Lapinniemi

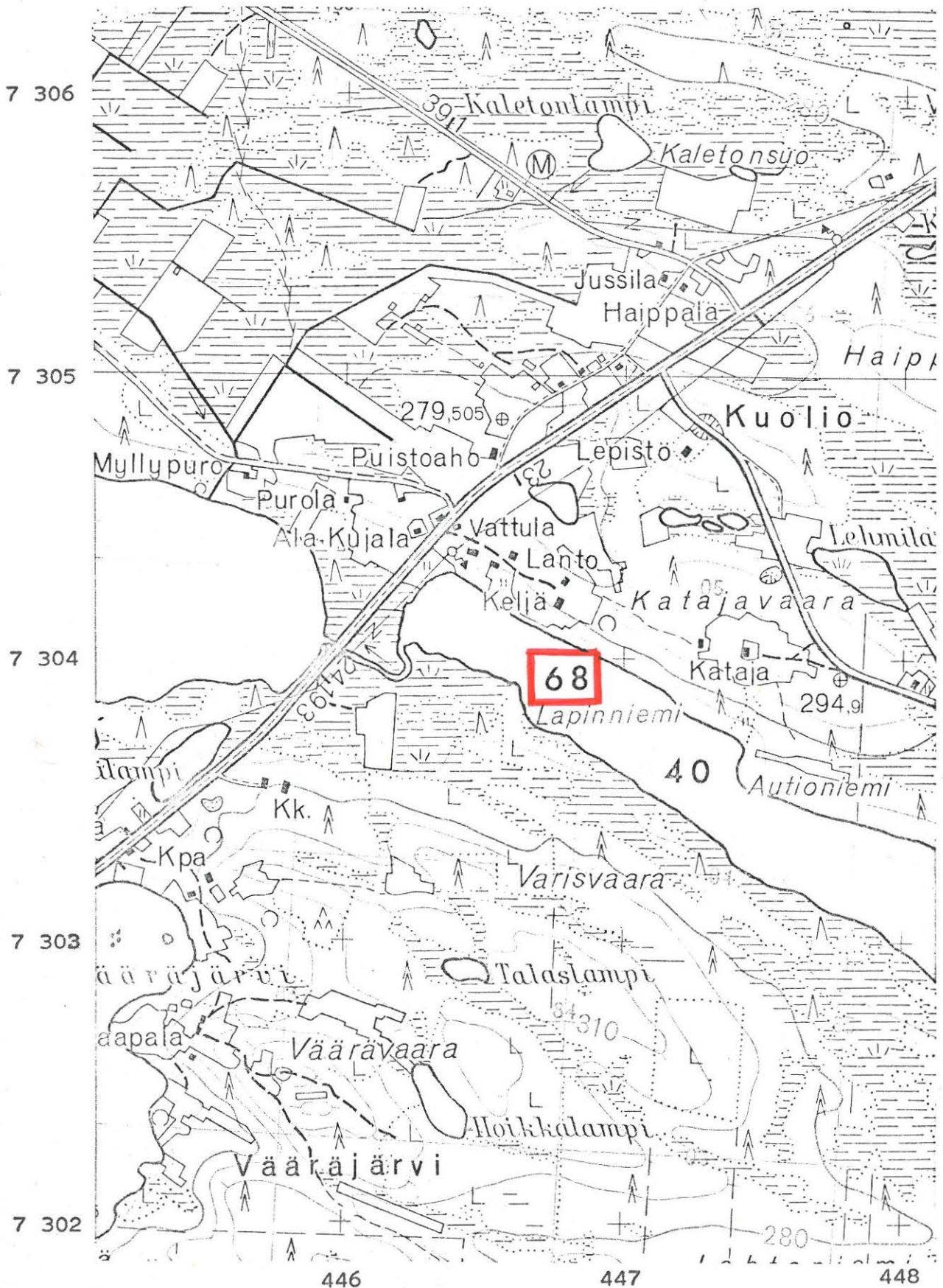
lappalaisten asuinpaikka

J.H.Karvonen 1900, II s. 4) "Yli-Kuolion Lapinniemellä tavataan 3 Lapin rauniota (tulisijoja)".

Suomen maa IX:1, s. 391) "Lapin kenttä Yli-Kuolion Lapinniemessä".

- Ks. kartta s. 196

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4521 09, Kuolio. 1:20 000)

KUUSAMO 69

top.kartta N:o 4524 03 Aikkila

x =

y =

z =

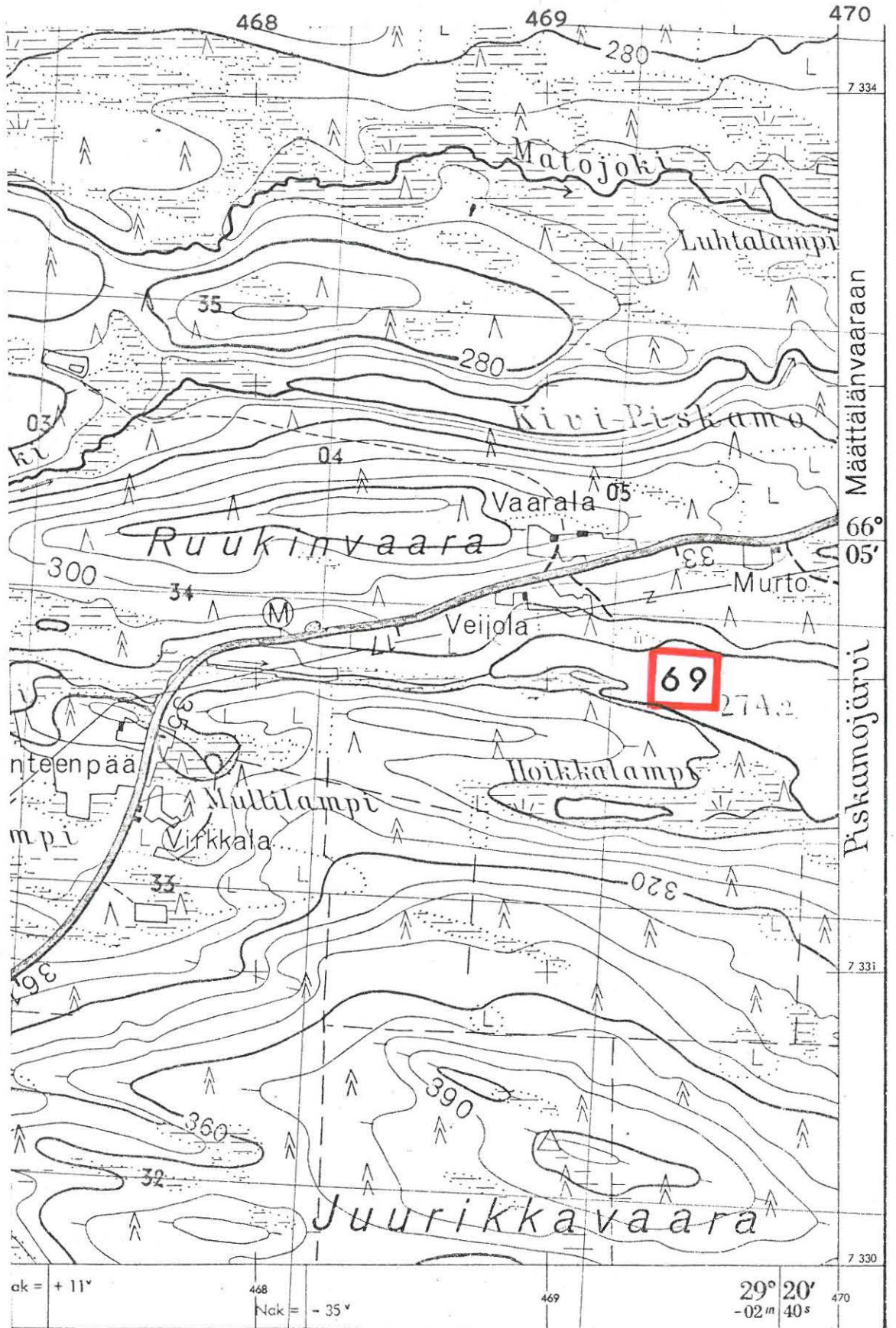
Piskamojärvi

ehkä lappalaisten asuinpaikka

J.H.Karvonen 1900, II s. 4) ".. rannalla on vanha asumasija.
Huomaa kuopan, jossa on kiviä ja niiden alla lahonutta puuta".

- Ks. kartta s. 198

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 03, Aikkila. 1:20 000)

KUUSAMO 70

top.kartta N:o 4522 11 Meskusvaara

x =

y =

z =

Oivanginjärvi, Murhiniemi

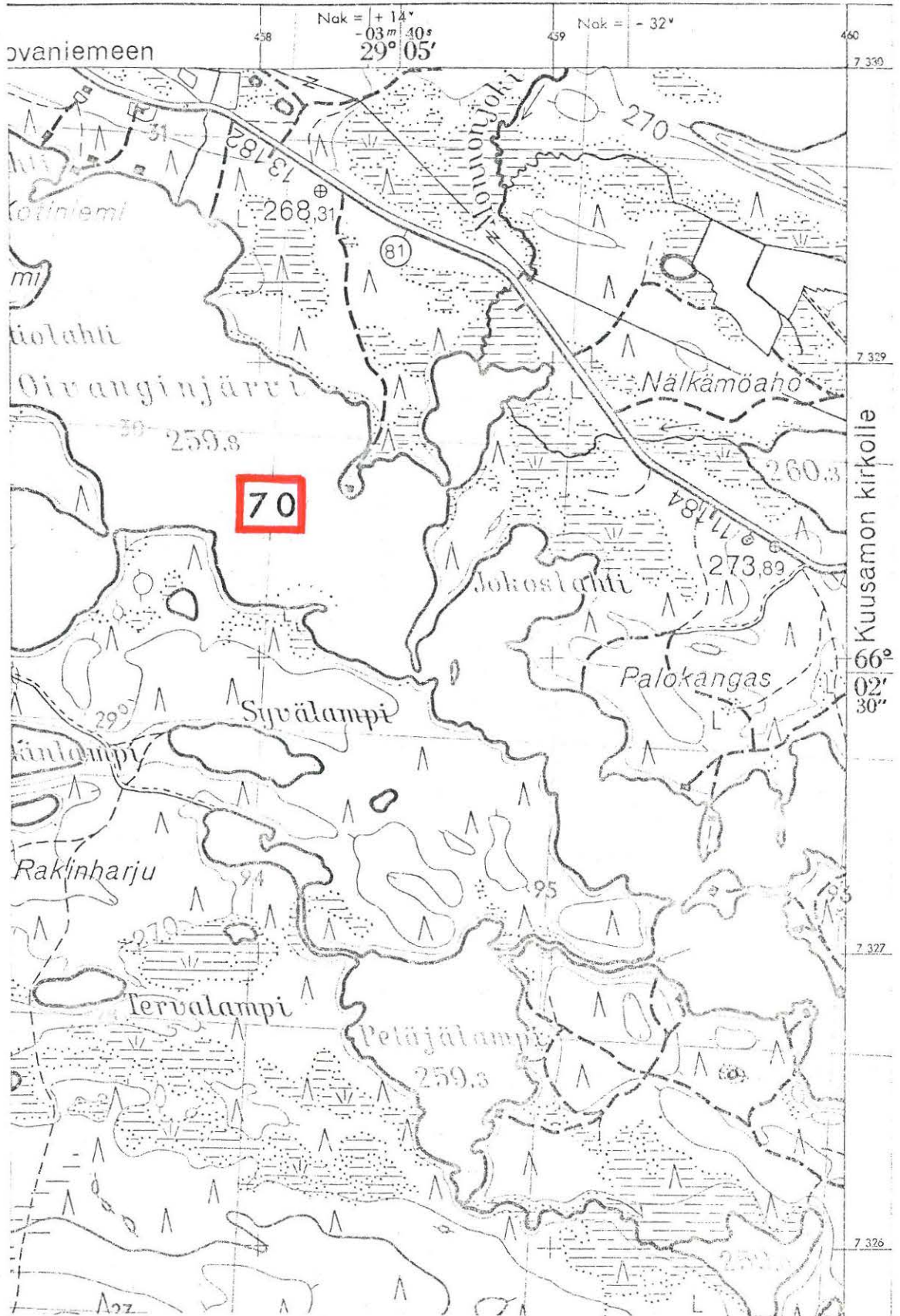
paikka, johon liittyy lappalaistarinoita

Ks. Lagus 1770/Seppo Ervastian suomennos 1975, s. 33: "paikalla on ollut suuri lapinkylä, jonka kimppuun venäläiset ovat yöaikaan hyökänneet" Oivanginjärvi on aikaisemmin ollut "Hietajärvi".

Ks. SMYA IX, ss. 182-183.

- Ks. kartta s. 200

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4522 11, Meskusvaara. 1:20 000)

KUUSAMO 71

top.kartta N:o 4522 09 Haataja

x =

y =

z =

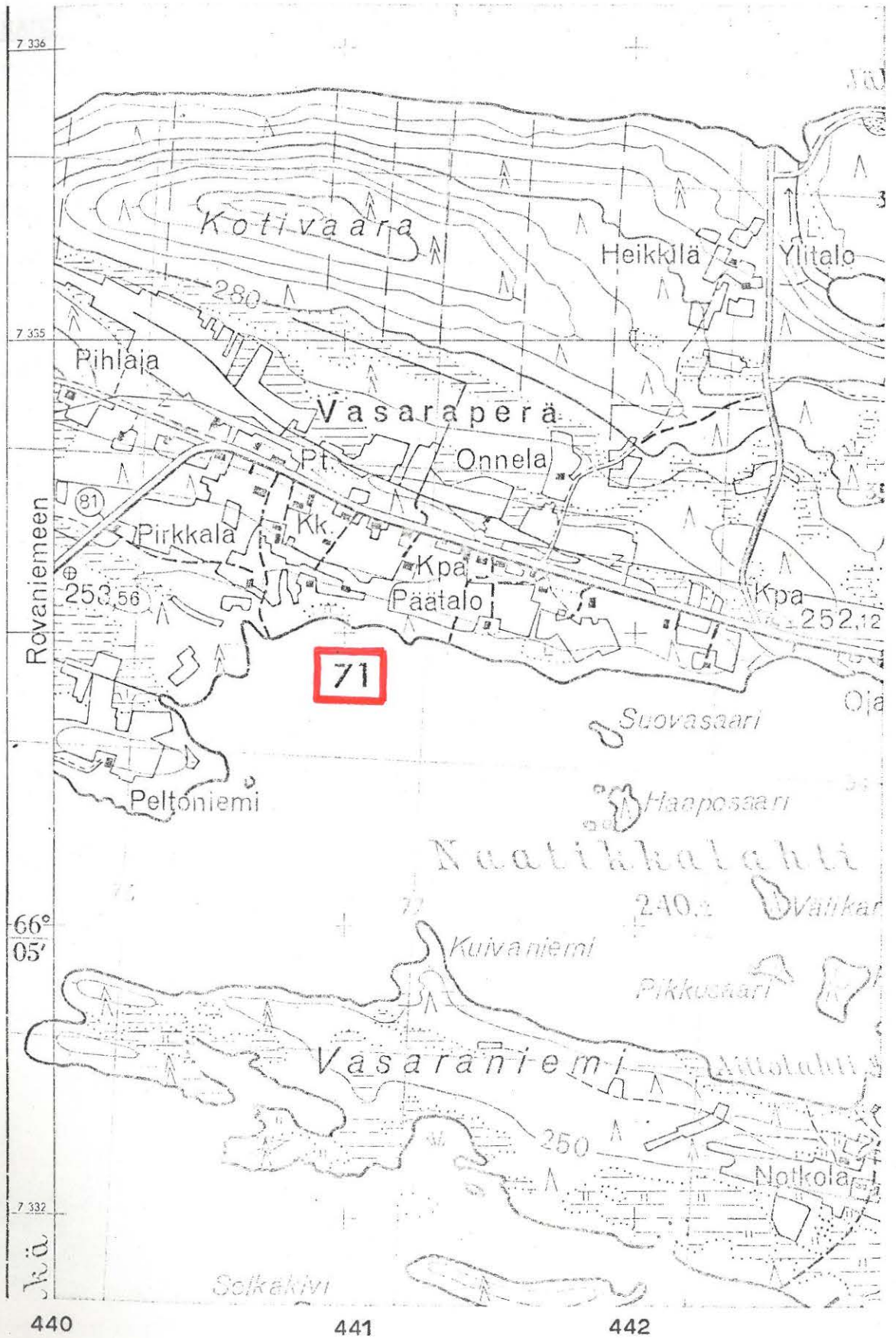
Yli-Kitka, Hyväniemi

paikka, johon liittyy lappalaisten asutustarinoita

Yli-Kitkan Vasikkaselän ja Naatikkalahden välissä olevasta Hyväniemestä läntisin osa kuuluu Posion kuntaan, itäosan Vasaraperän kylän taloryhmä taas Kuusamon kuntaan. Ilmeisesti juuri jälkimmäinen, joka asuinpaikkana on erityisen suojainen loivine etelärinteineen Kotivaaran juurella, on juuri sitä seutua, johon lappalaiset erityisesti mieltäytyivät antaen paikalle kommenttinsa "olipa siinä hyvänlainen niemi".

Ks. SMYA IX, s. 183.

- Ks. kartta s. 202- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4522 09, Haataja. 1:20 000)

KUUSAMO 72

? top.kartta N:o 4611 10 Virrankylä

x =

y =

z =

Kitkajärvi, Ämmänkivi

kivi, johon liittyy tarina

Tällä kivellä kerrotaan "vanhan muijan" ennen kulkeneen järven poikki. Tämän eukon luut on kuulemma haudattu kiven läheiseen metsään. (SMYA IX, s. 183).

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 73

KUUSAMO 73

top.kartta N:o 4611 10 Virrankylä

x = 4644

y = 5314

z = n. 242 m

Yli-Kitka, Lehtoniemi

lappalaishauta

Yrjö Heikkilän 3.6.1970 turpeen alta löytämä hauta, jossa muutamia päiviä löytämisen jälkeen A. Kopisto suoritti kaivauksen.

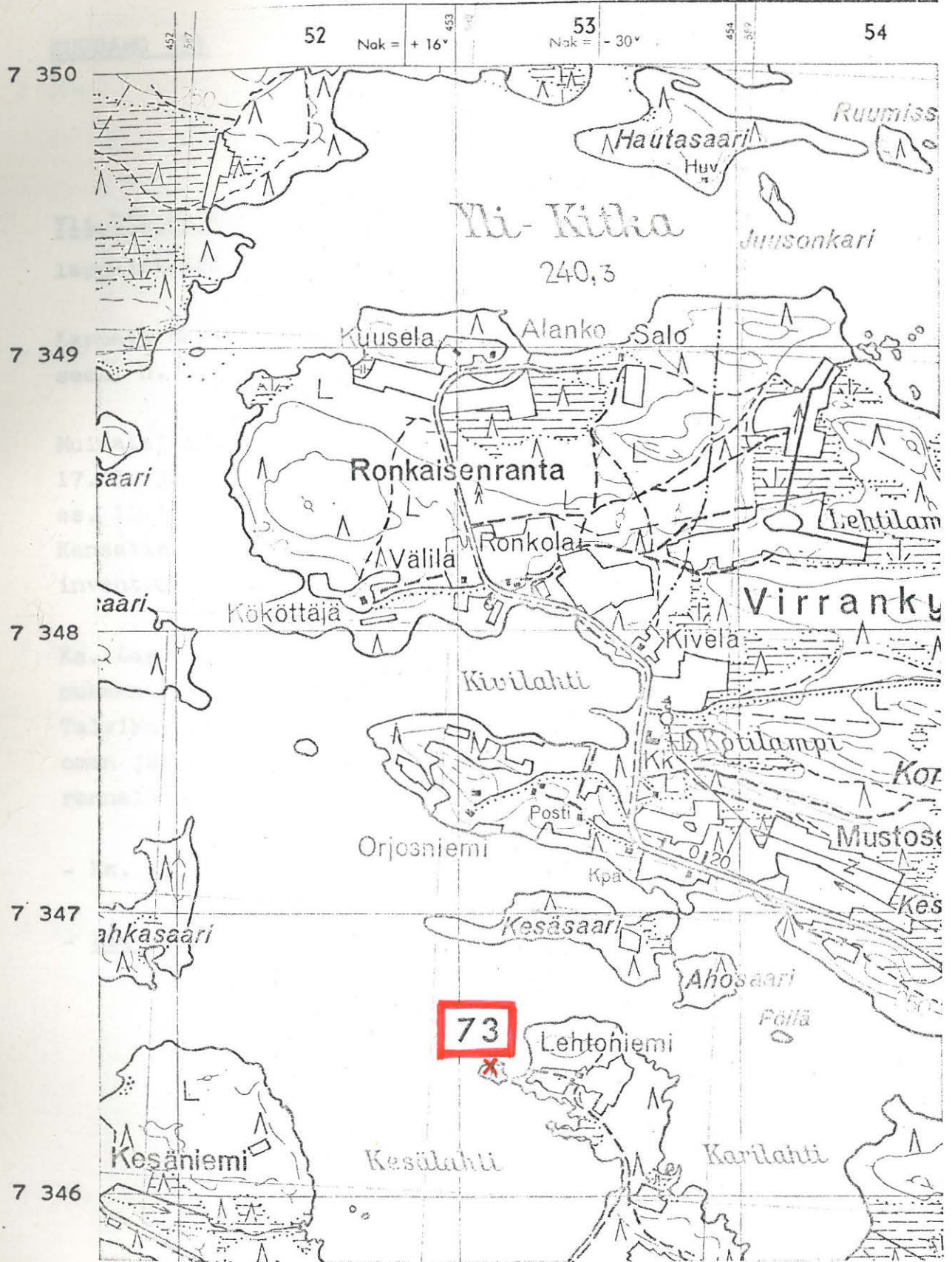
- Ks. Aarne Kopisto: Kuusamon lappalaishauta (SM 1971, ss. 64-72)

- Ks. kartta s. 205

- Lisäyksiä:

7 348

7 347

(ote top.kartasta N:o 4611 10, Virrankylä. 1:20 000)

KUUSAMO 74

top.kartta N:o 4611 08 Patoniemi

x = 5040

y = 4650

z = 260 m

Yli-Kitkan Kivilahti, Talliskotakenttä

lappalaisten asuinpaikka, luokka I

Lappalaiskylän rauniot sijaitsevat n. 1 km Kivilahdesta pohjoiseen, n. 0,5 km:n pituisen Talliskotalammen pohjoisrannalla.

Muinaisjäänöksestä on paikkakuntalainen Eedvard Kivilahti tehnyt 17.11. ja 9.12.1907 lähettämissään kirjeissä selkoa (ks. "kapseli", ss. 12-18). Sen on kartoittanut v. 1963 Christian Carpelan (ks. Kansatiet.tston top.ark:ssa Carpelan: Lappalaisten muinaisjäänösten inventointi 1963).

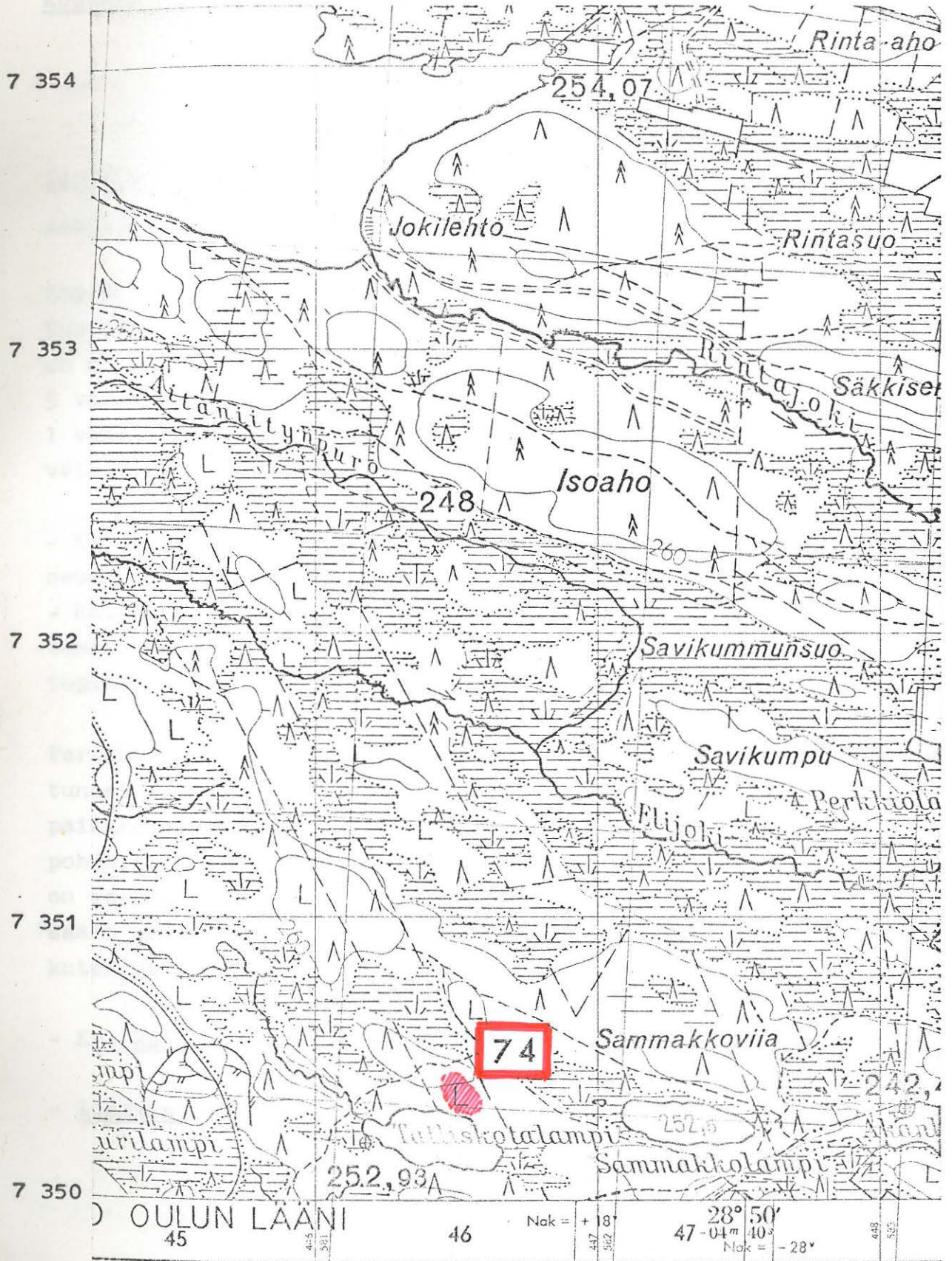
Ks. Lagus 1770/Seppo Ervastin suomennos 1975, s. 37/f/. - Laguksen mukaan "oli Maanselän lappalaisten viimeinen kokoontumispaikka Talvikotakangas" ja "Kitkan lappalaiset ovat vakinaisesti asuneet oman järvensä rannalla ja viimeksi Kivilahti -nimisen lahden rannalla".

- Ks. kartta s. 207

- Lisäyksiä:

7 350

(ote ton.)

(ote top.kartasta N:o 4611 08, Patoniemi. 1:20 000)

KUUSAMO 75

top.kartta N:o 4524 04 Kantokylä

x = 1725

y = 7259

z = n. 269-270 m

Iso-Pöyliö, saari

lappalaisen (noidan) hauta

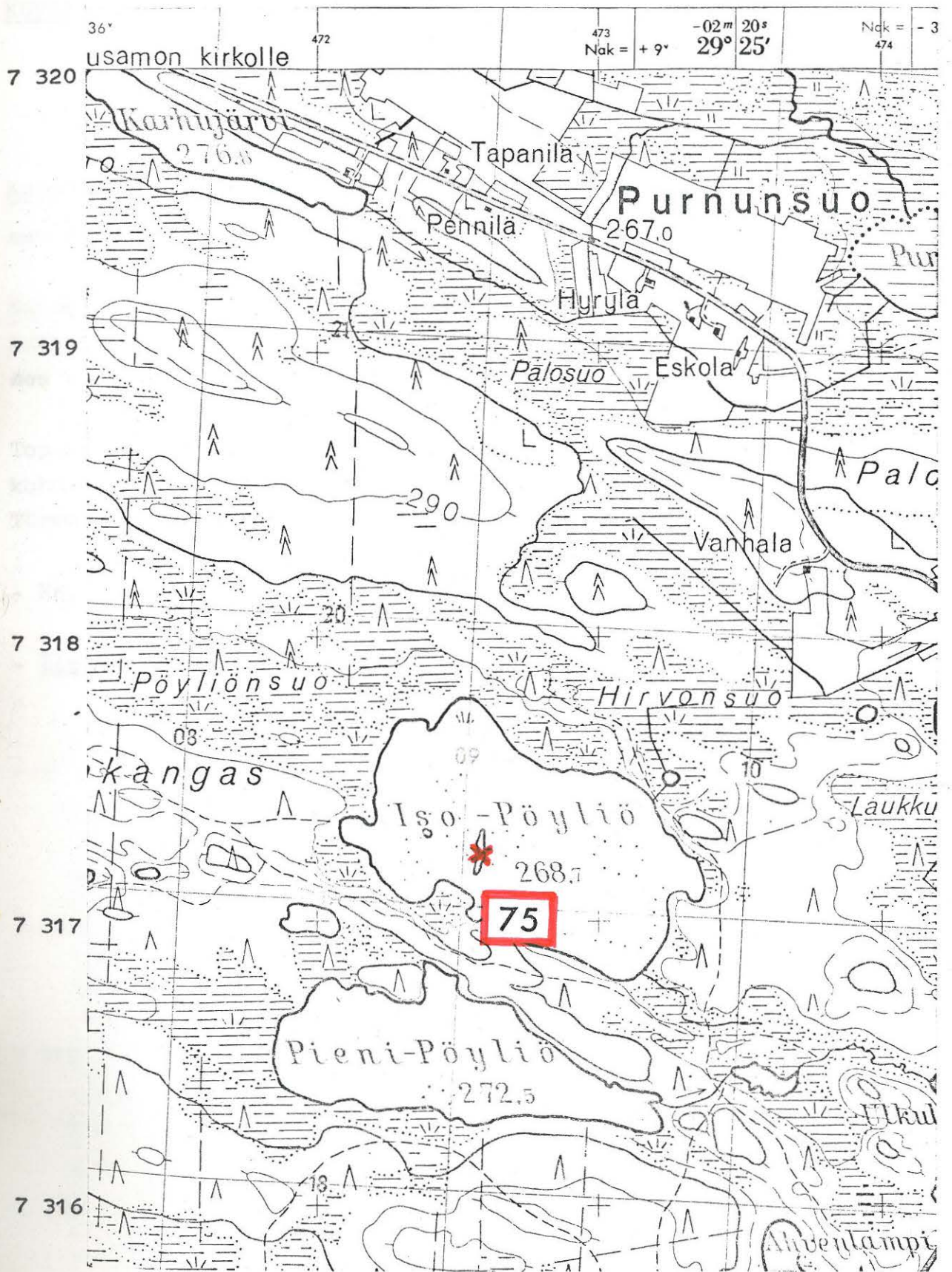
Löydön tekivät 1920-luvun alussa torpanmiehet Sippa Häki ja Kalle Tuovila, molemmat Kuusamojärven Jaapanlahdelta, josta löytöpaikka on n. 5 km itään. Haudasta tavattiin 2 päristintä, 7 vaskisormusta, 5 vaskiketjun kappaletta, 12 vaskirengasta, 2 pyöreää vaskiriipusta, 1 vaskiristi sekä 1 kuningatar Kristiinan raha (1600-luvun keskiväliltä).

- Ks. U.T.Sirelius: Tietoja Suomen Lapin noitarummuista (Kalevalaseuran vuosikirja 4 (1924), ss. 93-109 ja kuvat 6-16).
- Ks. K.P.Perttusen (=J.L.Lukkarinen) 28.1.26 päiväämä kertomus tarkastusmatkasta, jonka hän suoritti 21.9.1925 (Esihist.tston top.ark.).

Perttusen paikanmäärittelyssä lienevät etelä ja pohjoinen sekaantuneet keskenään. "Eteläisessä" Pöyliössä, joksi Perttunen löytöpaikkaa nimittää, ei ole top.kartan mukaan mitään saaria. Sensijaan pohjoisessa lammessa, joka kartan mukaan on nimeltään Iso-Pöyliö, on sekä kyseiseksi löytöpaikaksi sopiva "pitkulainen kapeahko" saari ja siitä jonkun matkaa länteen "toinen pienoinen saareke" kuten Perttunen selostuksessaan asian ilmaisee.

- Ks. kartta s. 209

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 04, Kantokylä. 1:20 000)

KUUSAMO 76

top.kartta N:o 4524 04 Kantokylä

x = n. 1225

y = n. 7725

z = n. 253-254 m

Kuusamojärvi (Välj järvi), Törmäsenlahti

aarrelöytö

Suomen maa IX.1, s. 391) "Joukko ruotsalaisia hopearahoja 1500-luvulta ynnä joitakin hopeaesineitä löydettiin 1881 Törmäsenlahden suosta".

Top.kartan mukaan Törmäsenlahden rannat ovat kuivaa maata muilta kohdin paitsi etelärannalla 200-300 m:n matkalla Virransalmella, Törmäsenvaaran itäpuolella.

- Ks. kartta s. 211

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 04, Kantokylä. 1:20 000)

KUUSAMO 77

top.kartta N:o 4524 06 Määttälänvaara

x = 31

y = 77

z =

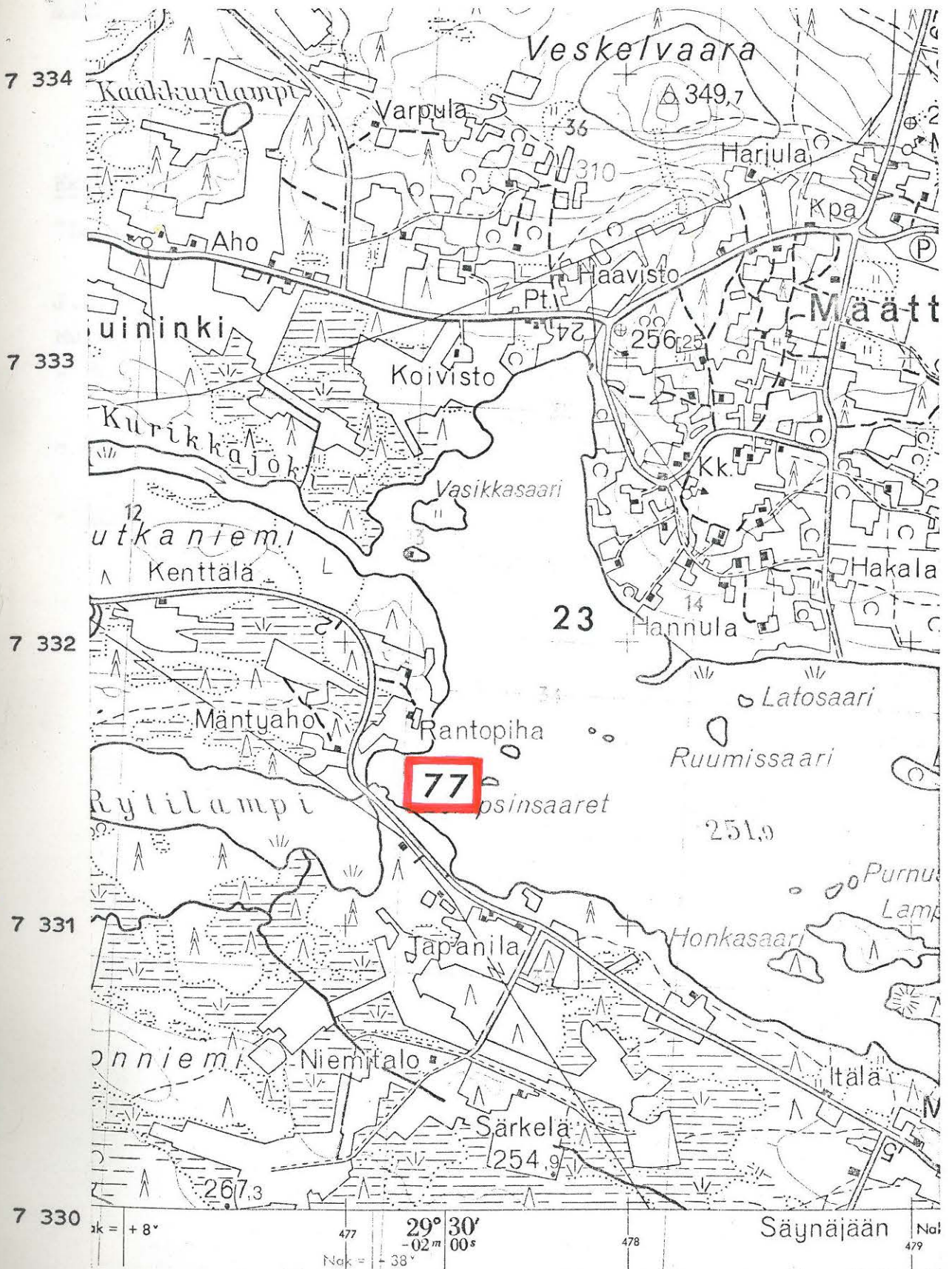
Suininki, Rytiniemi

muinainen asuinpaikka, pyyntikuoppia

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 4) Suiningin rannalla Rytiniemellä on selvä muinainen asuinpaikka, useita kuoppia. Samalta niemeltä on löydetty kivi, jota sanottiin "lappalaisten jauhinkiveksi". Se oli kuitenkin kuulemma pudonnut järveen onkimiehiltä. Karvosen käydessä paikalla seutu oli osittain tehty pelloksi, josta päätelle kysymyksessä lienee pikemminkin Rytilammen pohjois- kuin etelä-puoli lähinnä nykyisen maantien paikkeilla. Karvonen kertoo lisäksi nähneensä "harjun kankaalla 2 porohautaa (isoja)".

-Ks. kartta s. 213- Lisäyksiä:

(ote top.kar

(ote top.kartasta N:o 4524 06, Mänttälänvaara. 1:20 000)

KUUSAMO 78

top.kartta N:o 4524 11 Riekki

x = 2528

y = 9664

z = n. 260 m

Eksymäjärvi, Huruniemi

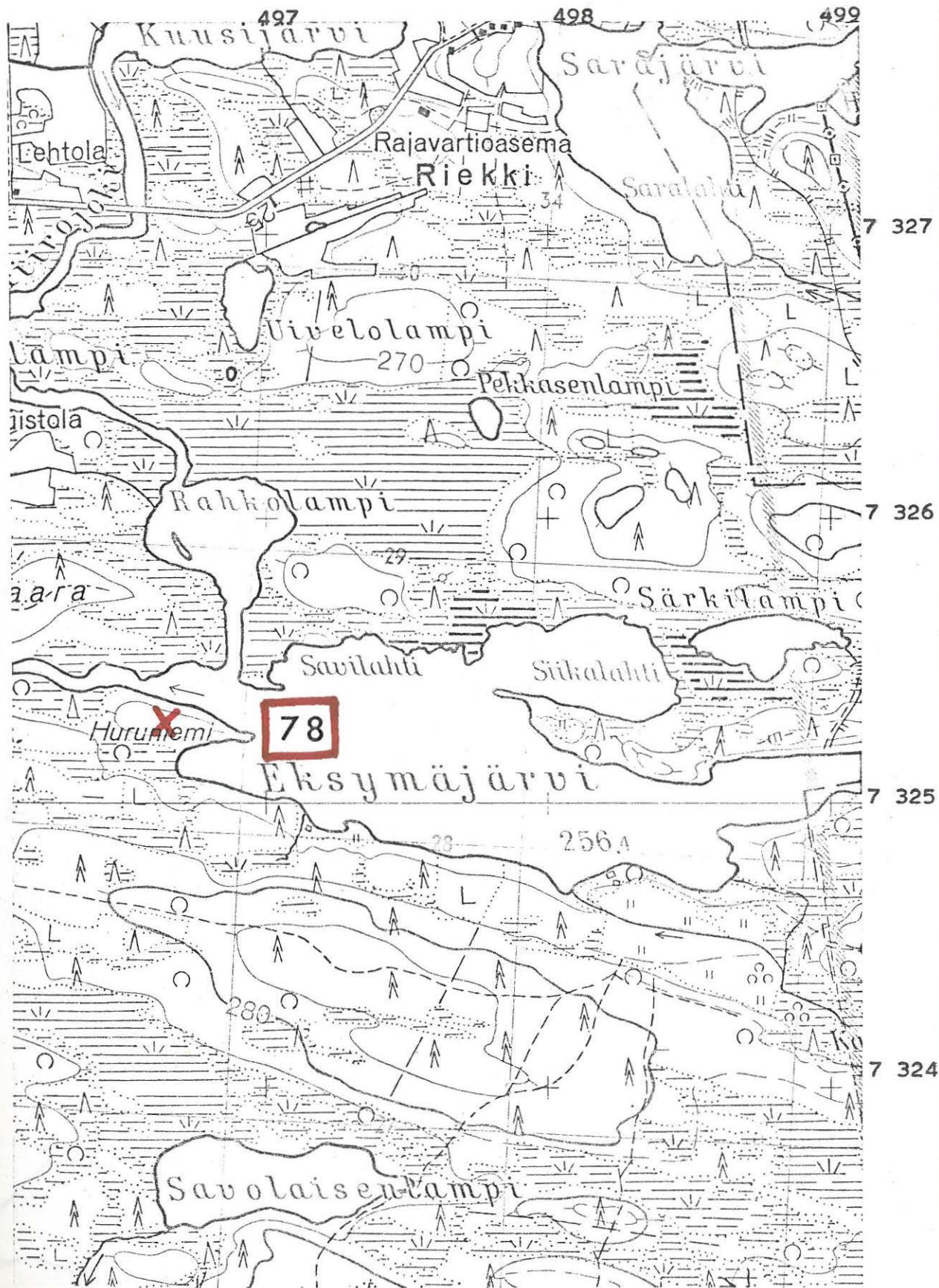
"Lapin kenttä"

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 6) "Eksymäjärven länsirannalla Hurujoen eteläpuolella on Lapin kenttä, jossa huomaa kiuaskiviä".

- Mahtaisiko olla kivikautinen asuinpaikka ?

- Ks. kartta s. 215

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 11, Rieki. 1:20 000)

KUUSAMO 79

top.kartta N:o 4524 10

tai 4523 12

x =

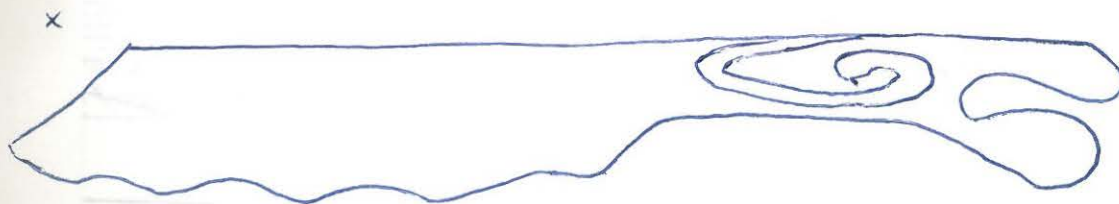
y =

z =

Muojärvi-Joukamojärvi

lappalaisten asuinpaikka

16.10.71 herra Rautkari, joka omistaa huvilan Keinässäaressa, kävi näyttämässä piirrosta rautaveitsestä, joka on löydetty jostain Muojärven ja Joukamojärven väliseltä kannakselta. Löytäjä ei halua nimeään eikä löytöpaikkaa viranomaisten tietoon. Koska piirroksen mukaan kysymyksessä on lappalaisten 1600-luvun veitsi ja koska kysymyksessä saattaa olla hämäryydessä pysyneen Maanselän lapinkylän paikka, olisi tietojen saaminen löydöstä tärkeää (Chr. Carpelan). Rautkari lupasi yrittää tietojen hankkimista kesällä 1976.

- Ks. kartta s. 217- Lisäyksiä:

(ote top...

(ote top.kartasta N:o 4524 10, Kärpänkylä. 1:20 000)

KUUSAMO 80

top.kartta N:o 4524 08 Valtanen

x = 2330 (arvio kartalta/A.E-E)

y = 8930 "

z = n. 260 m "

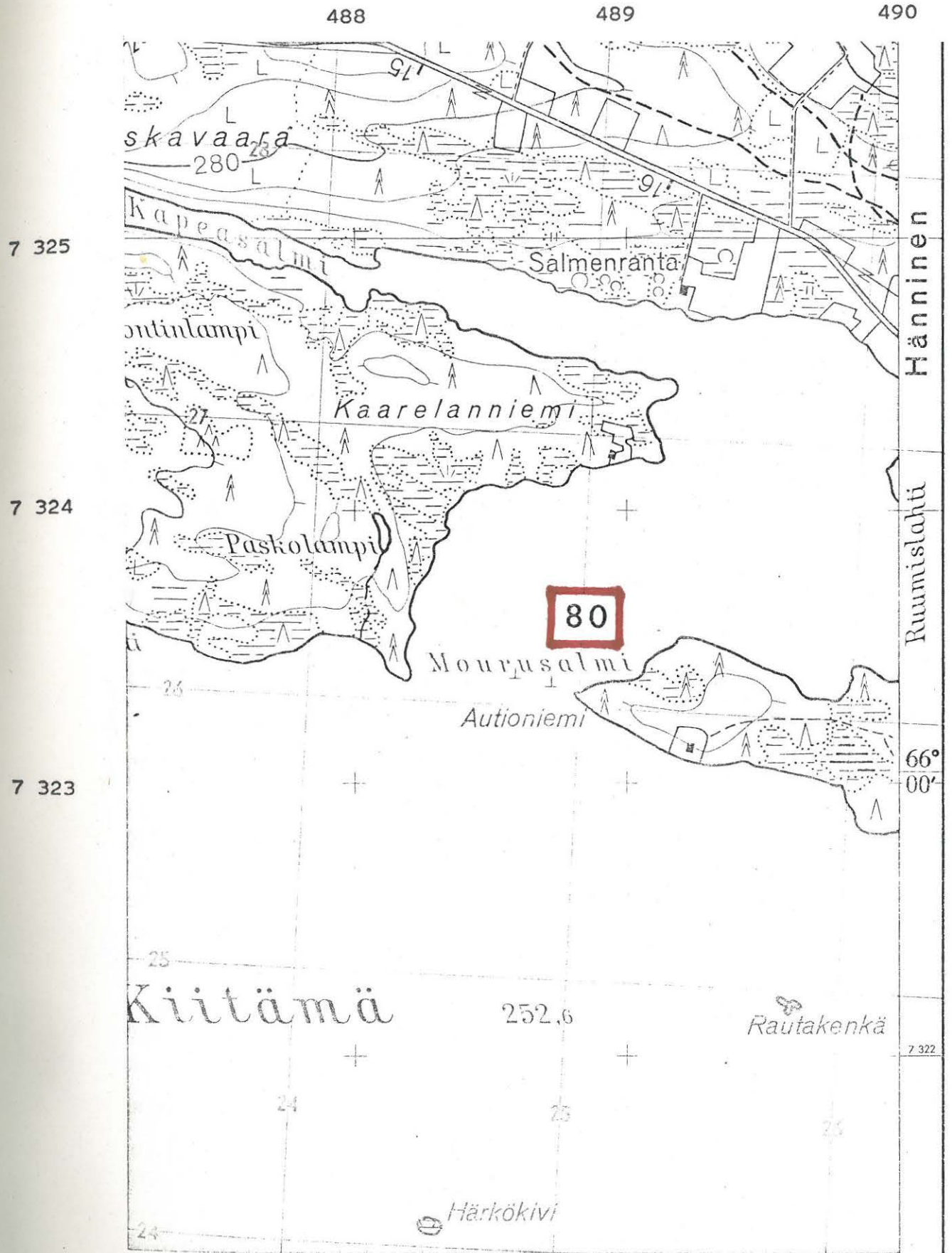
Kiitämä, Mouruniemi

lappalaiskalmisto ?

J.H. Karvonen (1900, II s. 6) ilmoittaa tavanneensa Kiitämäjärven Mouruniemellä "useita hautoja, joista yksi suuruudeltaan herätti erityistä huomiota. Kerrottiin Lapin tekemäksi, mutta minusta oli aivan luonnollinen kuoppa."

Kiitämän Mourusalmen pohjoispuolella on top.kartan mukaan "Kaarelanniemi" ja sen eteläpuolella "Autioniemi". Mouruniemen nimeä ei ole merkitty lainkaan. Sen selville saaminen lienee mahdollista, vaikkakin nimi ehkä olisi jäänyt pois yleisestä käytöstä.

- Ks. kartta s. 219- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 08, Valtanen. 1:20 000)

KUUSAMO 81

top.kartta N:o 4524 11 Riekki

x = n. 2500 (arvio kartalta/A.E-E.)

y = n. 9050 "

z = n. 260 m "

Hänninen, Kotilehto

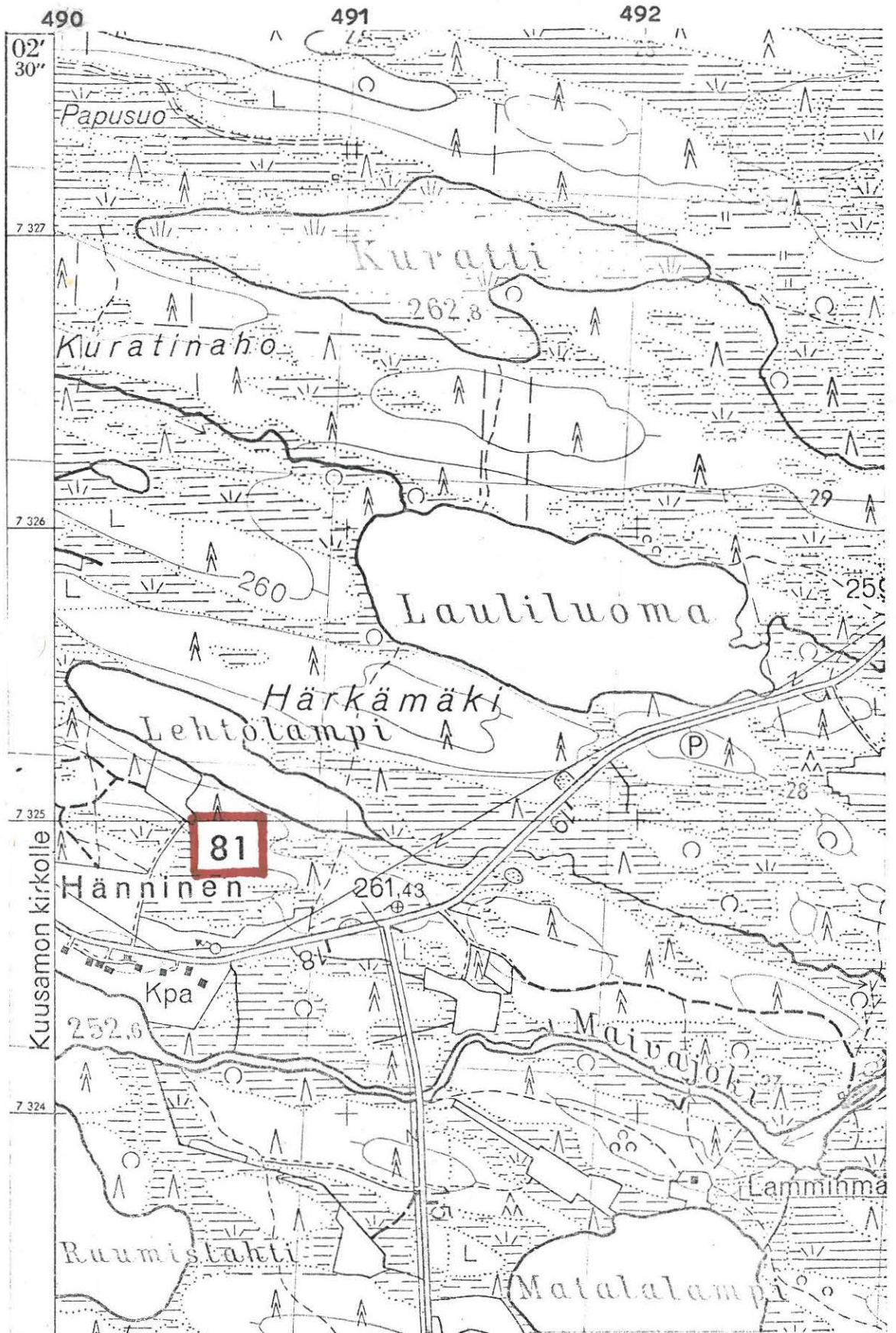
"muinainen asuinpaikka"

J.H.Karvosen saaman tiedon mukaan "Hännilän kylässä Kotilehto on myös muinainen asuinpaikka" (1900, II s. 6).

Top.kartalla oleva kylännimi "Hänninen" tarkoittanee samaa kuin Karvosen "Hännilä". Kylän pohjoispuolelle on karttaan merkitty "Lehtolampi". Lieneekö Karvosen Kotilehto jossain näillä main?

- Ks. kartta s.221

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 11, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 82

top.kartta N:o 4524 07 Muojärvi

x = n. 1950

y = n. 8100

z = n. 260 m

Kajavasalmi, Salmiaho

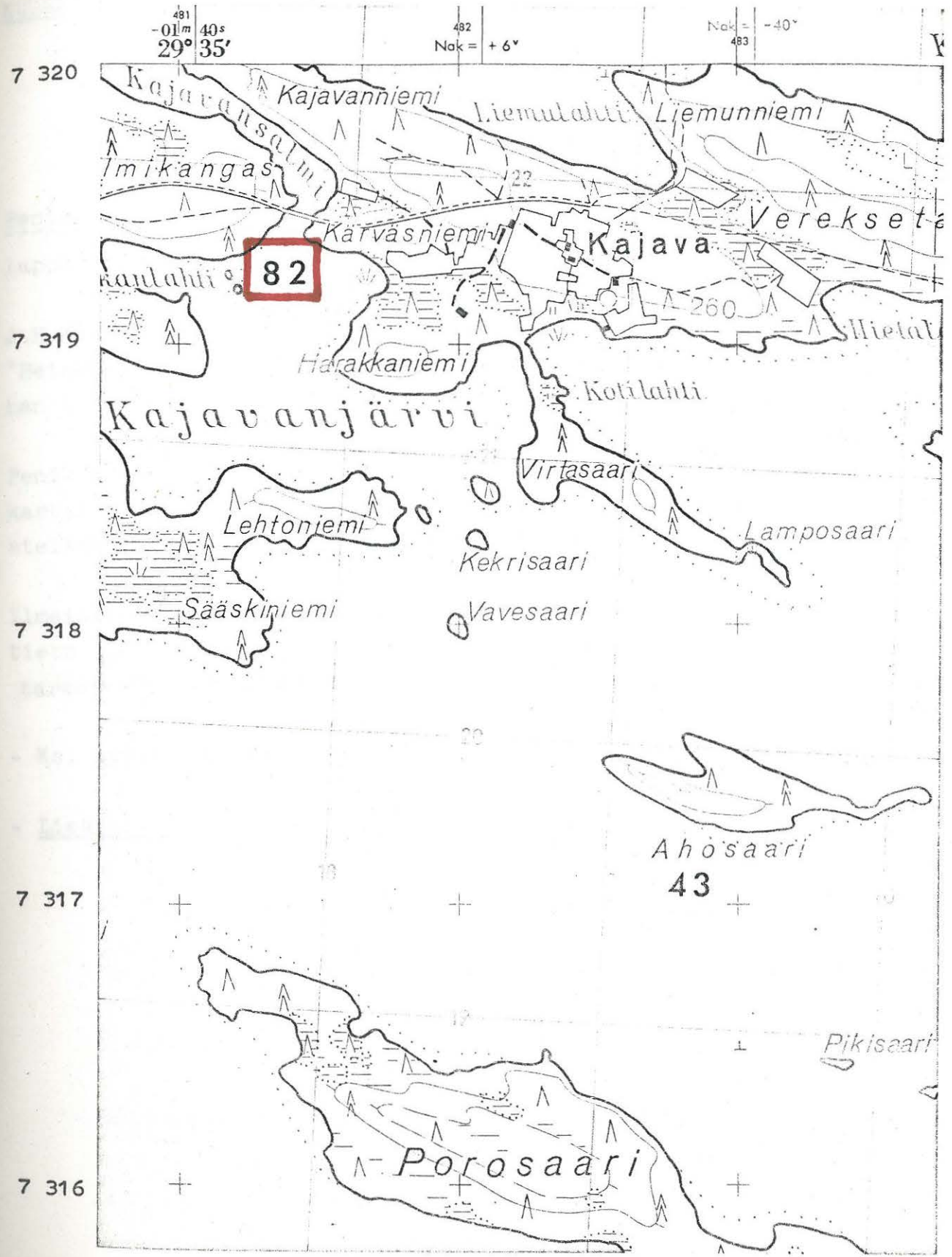
lappal.asuinpaikka ?

J.H.Karvonen ilmoittaa kertomuksessaan (1900, II s. 6) seuraavaa:
"Muojärven (Kajavasalmen lähellä) Salmiahon rannalta on löydetty
rautakirves noin 20 cm leveä. Samasta paikasta on myös löydetty
"niinkuin Kattilan sankka" vaskesta. Varmaankin pronssikauden
soljen kappale. Kaikki hukatut! Kiukaita."

- Ks. kartta s. 223

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 82

(ote top.kartasta N:o 4524 07, Muojärvi. 1:20 000)

KUUSAMO 83

top.kartta N:o 4524 10 Kärpänkylä

x = n. 1400

y = n. 9250

z = n. 260 m.

Penikkajoki, Kenttäaho

lappalaisten asuinpaikka ?

J.H.Karvonen ilmoittaa kertomuksessaan (1900, II s. 6) seuraavaa:
"Heiskalan kylän Penikkajoen laidassa on Kenttäaho, jossa on vanhan asumuksen merkkejä."

Penikkajoen suun länsipuolelle, lähelle Penikkasalmea, on top. kartalle merkitty paikannimi "Kenttäaho". Tästä kilometrin verran etelään on kartalla nimi "Lapinlahti".

Ilmeisesti Karvosen muistiinpanoista on Suomen maassa IX, 1 s. 391 tieto "Lapin kentästä" Heiskalan Kenttäaholla. Muussa tapauksessa tarkoitettaneen seuraavaa:

- Ks. kartta s. 225

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 10, Kärpänkylä. 1:20 000)

KUUSAMO 84

top.kartta N:o 4524 08 Valtanen

x = n. 2060

y = n. 8270

z = n. 260 m

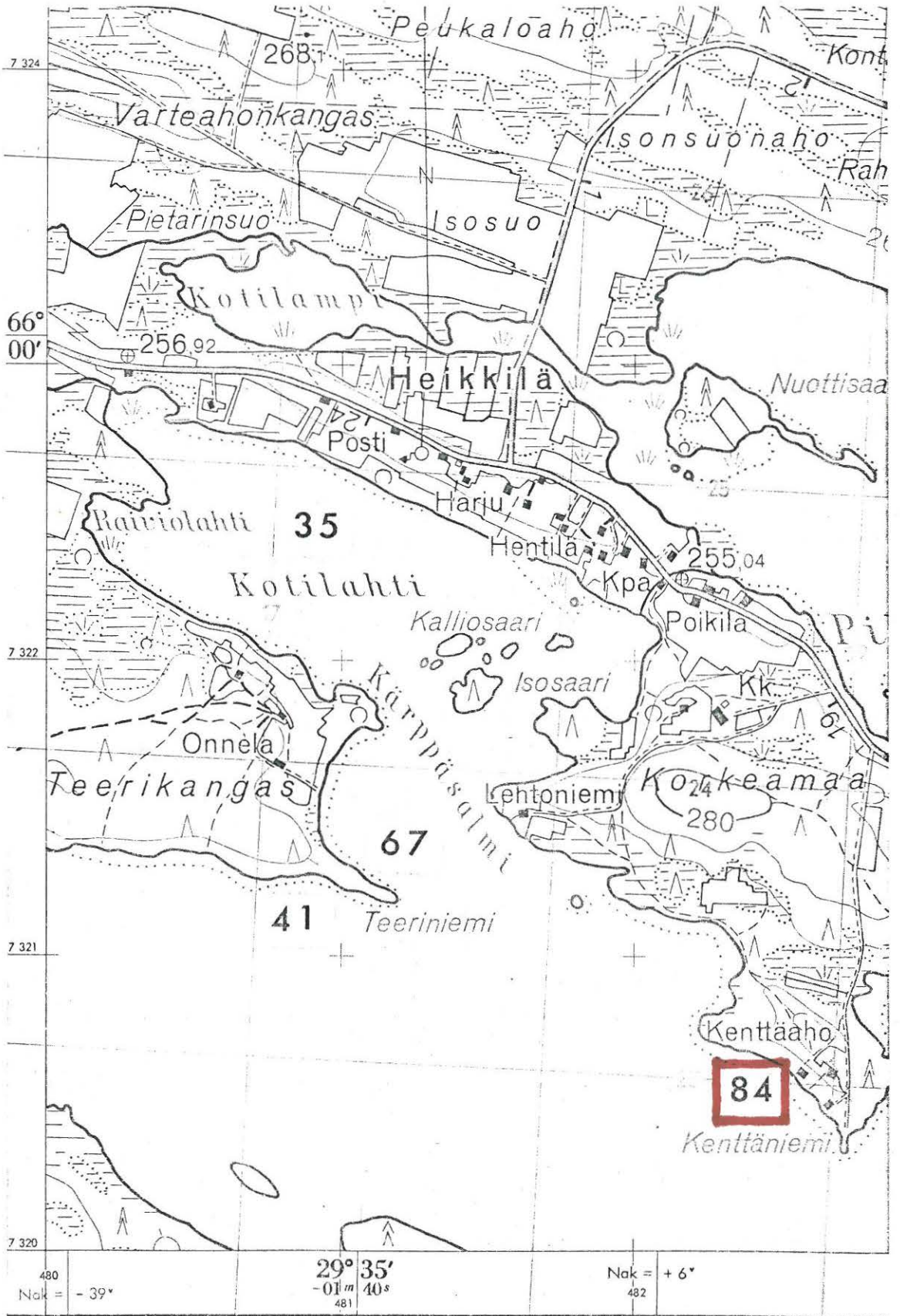
Kirpistöjärvi, Kenttäniemi

lappalaisten asuinpaikka ?

Heikkilän kylän taloryhmän kaakkoispuolella sijaitsevan Korkeamaan eteläkärki, joka työntyy niemenä Kirpistöjärveen, on nimeltään "Kenttäniemi". Se on merkitty top.kartalle samoin kuin niemellä olevan talon nimi "Kenttäaho". Paikka, joka nimistönsä nojalla kaiketi viittaa lappal.asuinpaikkaan on vain vajaan 2 km:n päässä lappalaismuistoistaan tunnetusta Teeriniemestä (Kuusamo 41 ja 67).

- Ks. kartta s. 227

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 08, Valtanen. 1:20 000)

KUUSAMO 85

top.kartta N:o 4524 10 Kärpänkylä

x =

y =

z =

Piiksiselkä, Lyhytniemi

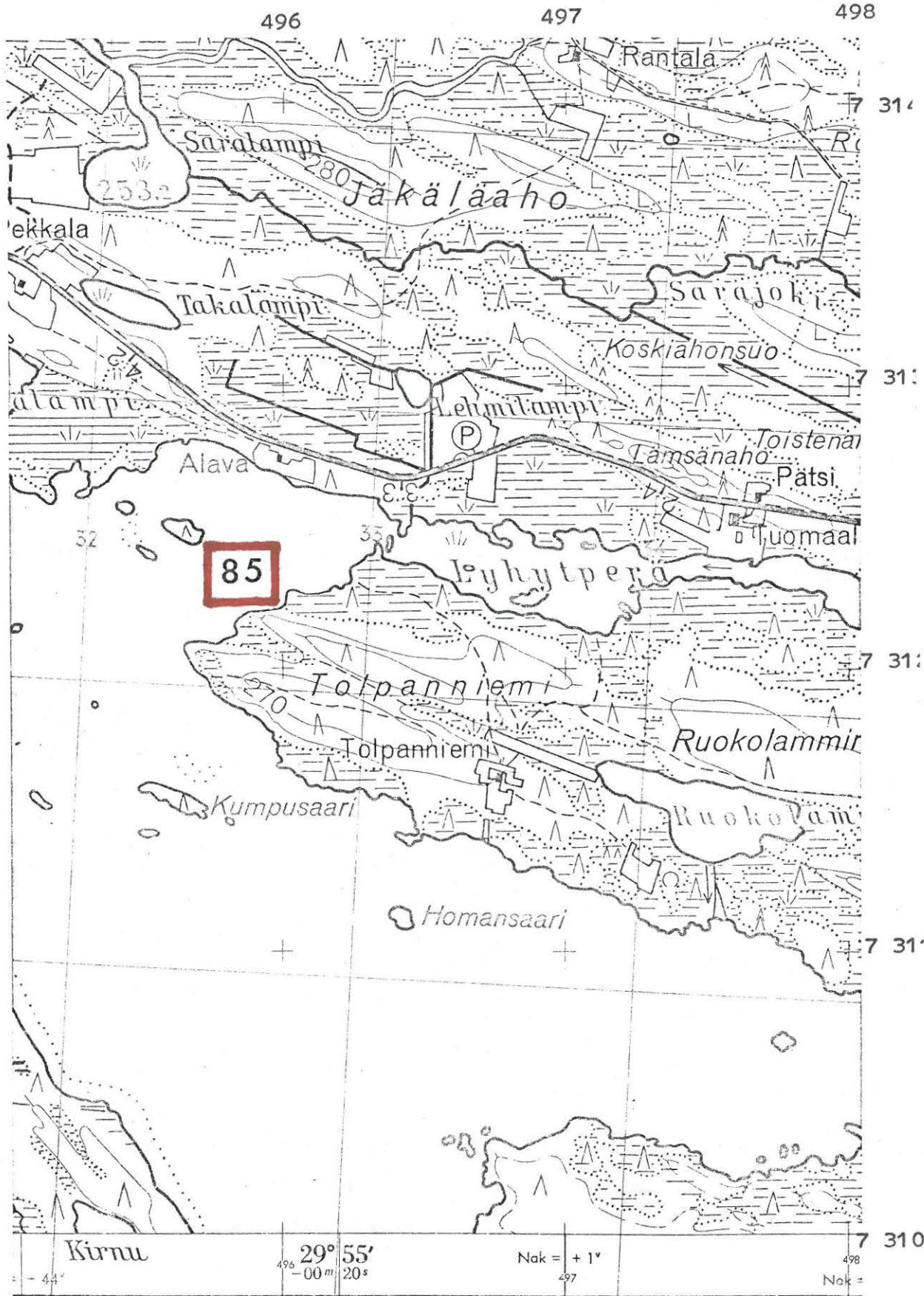
lappalaisten asuinpaikka ?

J.H.Karvonen ilmoittaa kertomuksessaan (1900, II s. 6) tiedon:
"Lyhytniemen pellon aidan takana pyöreitä kivikasoja ja asuma-
paikka".

Lieneekö Karvosen tarkoittama paikka jossain top. kartalle merkityn
"Lyhytperän" läheisyydessä Piiksiselän itärannalla ?

- Ks. kartta s. 229

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 10, Kärpänkylä. 1:20 000)

KUUSAMO 86

top.kartta N:o 4541 03 Kuurna

x = 0370 (arviolta)

y = 0140 "

z = n. 255 m "

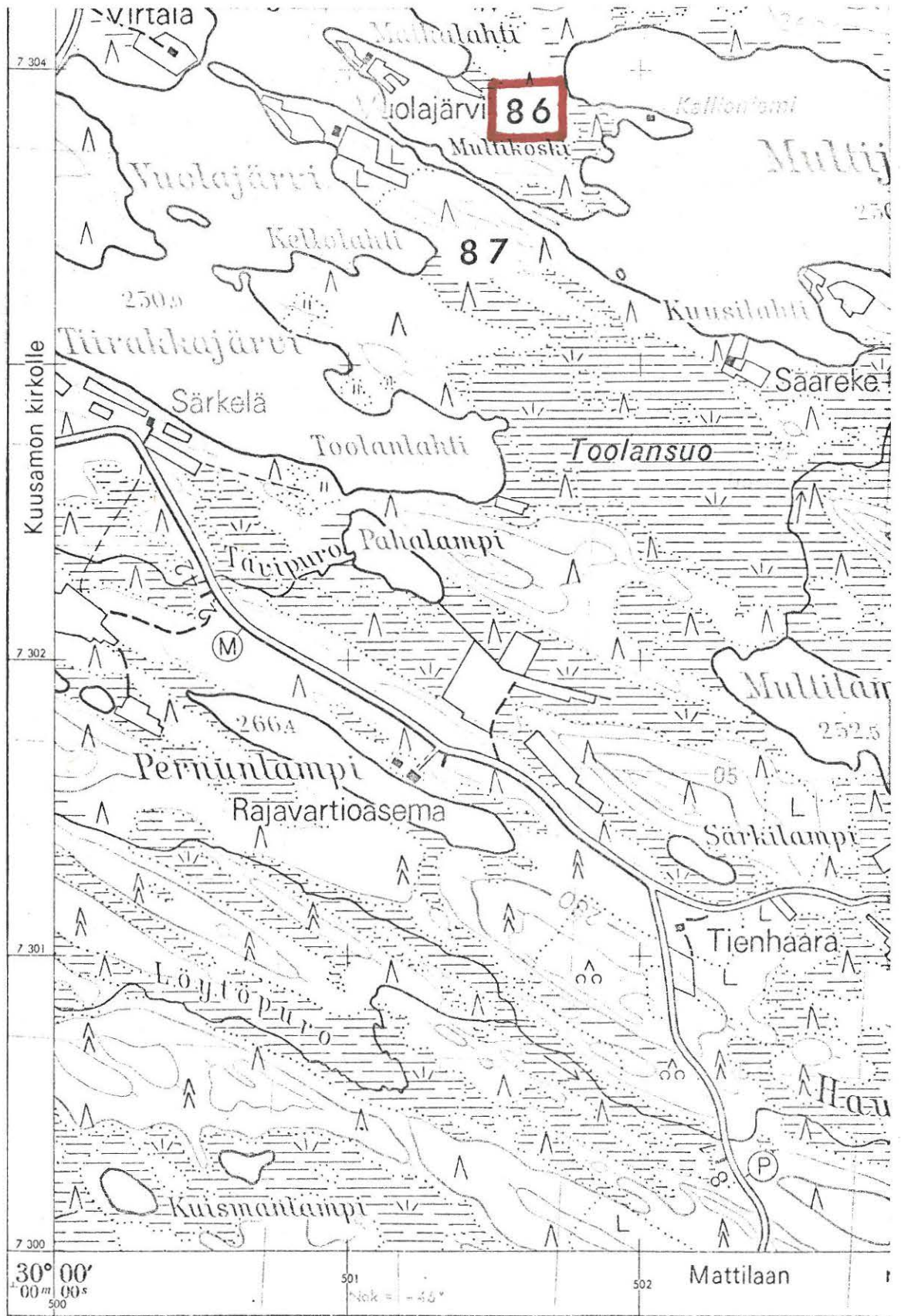
Multikosken pohjoisranta

lappalaisten asuinpaikka

J.H.Karvonen ilmoittaa kertomuksessaan (1900, II s. 7), että "Multikosken pohjoispuolella on 2 pirtin sijaa, hautoja ja kivi-kehä". Kysymyksessä lienee lappalaisten asuinpaikka, jonka jäännökset ehkä vieläkin olisivat todettavissa, sillä top.kartan mukaan Multikosken pohjoisrannan maasto vaikuttaa luonnonvaraisena säilyneeltä metsäalueelta.

- Ks. kartta s. 231

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4541 03, Kuurna. 1:20 000)

KUUSAMO 87

top.kartta N:o 4541 03 Kuurna

x = 0360 (arviolta)

y = 0140 "

z = n. 255 m "

Multikosken eteläranta

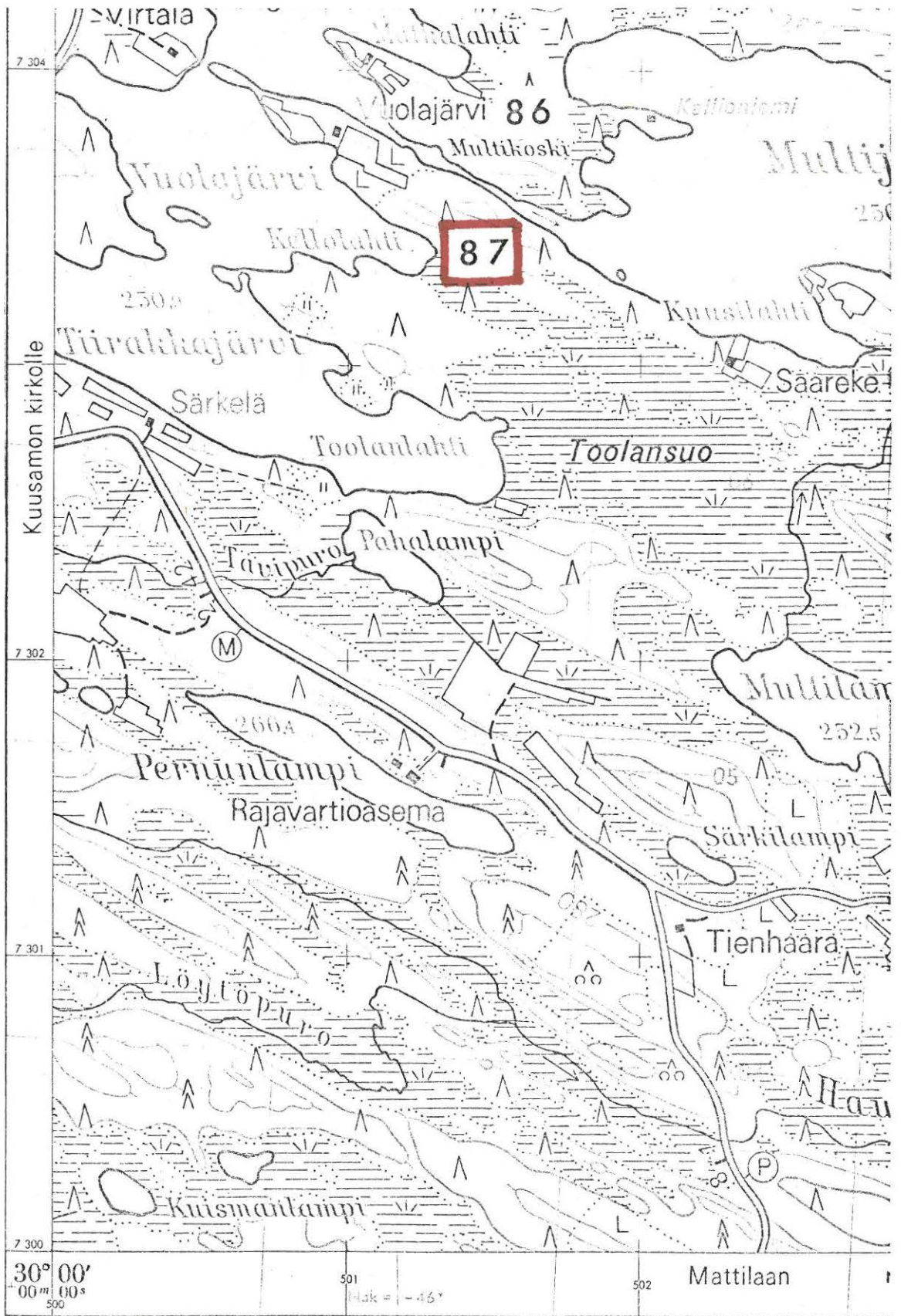
kumpuja ?

J.H.Karvonen on kertomuksestaan päätellen käynyt paikalla todeten, että "eteläranta perin epätasaista: olin huomaavinani pitkulaisia kumpuja (?)" (1900, II s. 7).

- Ks. kartta s. 233

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 87

(ote top.kartasta N:o 4541 03, Kuurna. 1:20 000)

KUUSAMO 88

top.kartta N:o

x =

y =

z =

Muojärvi, Repolahti

muinainen asuinpaikka

J.H.Karvonen mainitsee kertomuksessaan (1900, II s. 7), että "Muojärven Repolahden kahden puolen on asumapaikka".

Toistaiseksi en ole löytänyt kartoilta "Repolahti" nimistä paikkaa/A.E-E.-75.

-Lisäyksiä:

KUUSAMO 89

top.kartta N:o 4523 12 Lämsänkylä

x = n. 0550

y = n. 9300

z = n. 260 m

Joukamojärvi, Patolampi-Karhuaho

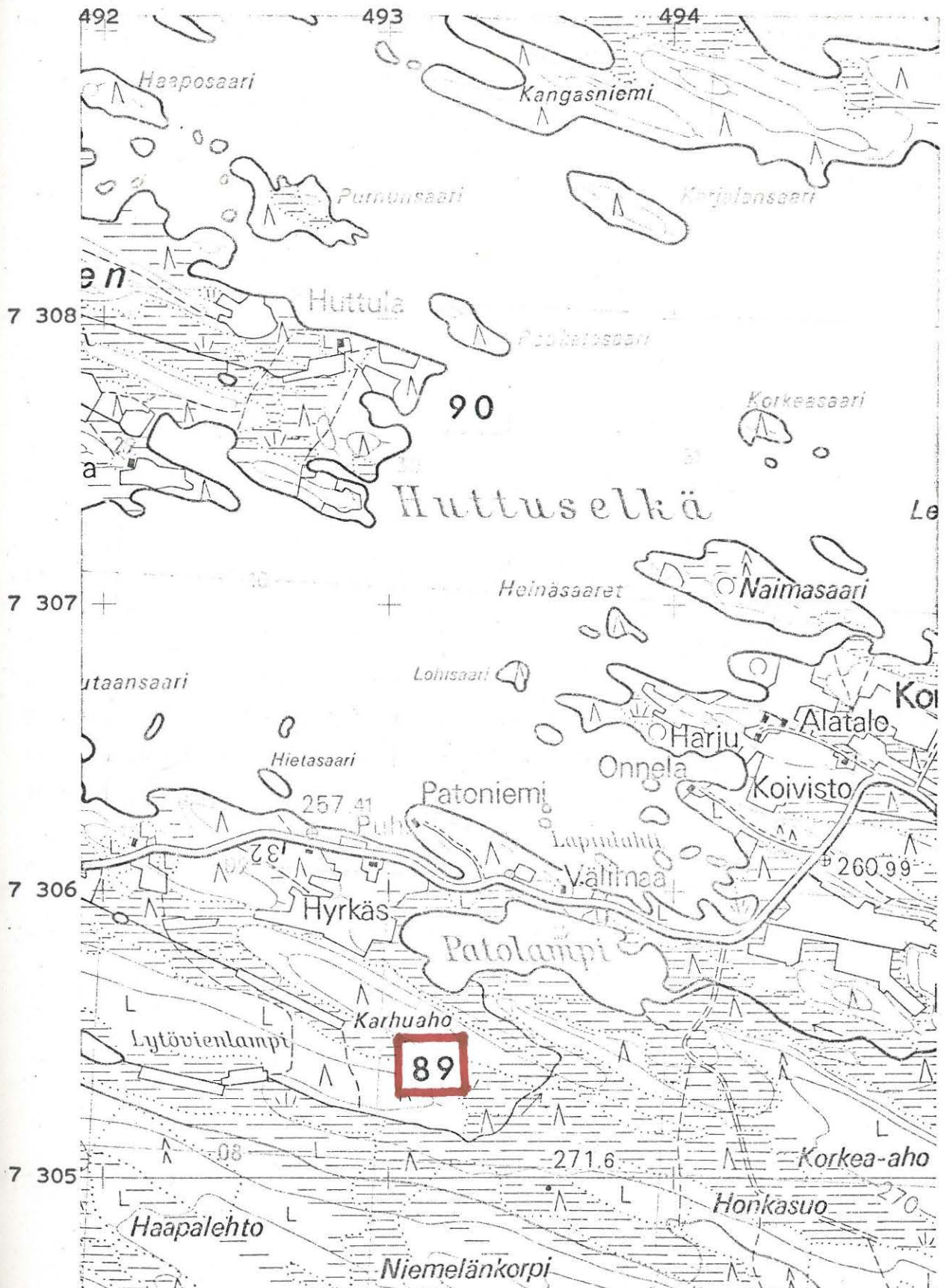
muinainen hautausmaa

J.H.Karvonen mainitsee kertomuksessaan (1900, II s. 7) seuraavaa: "Hyrkkälän lähellä Karhuahon syrjässä on hautausmaa. Eräs "tietomies" on sitä kaivanut ja löytänyt leveän veitsen. Hyvin oli avun antanut".

Top.kartalla (1968) on Joukamojärven Huttuselän eteläpuolelle merkitty sekä nimi "Hyrkäs" että nimi "Karhuaho". Näin ollen paikka on paitsi kartalla ilmeisesti myös maastossa vielä hyvin määriteltävissä. Patolammin lounaispuolella sijaitseva Karhuaho vaikuttaa kartan nojalla soiden ympäröimältä, runsaan puolen km:n pituiselta harjanteelta, joka on pitkin pituuttaan ympäristöään yli 10 m korkeammalla. Alue lienee melko luonnontilaista havupuumetsikköä.

- Ks. kartta s. 236

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4523 12, Lämsänkylä. 1:20 000)

KUUSAMO 90

top.kartta n:o 4523 12 Lämsänkylä

x = n. 0780

y = n. 9300

z = n. 255 m

Joukamojärvi, Huttuniemi

lapinraunioita

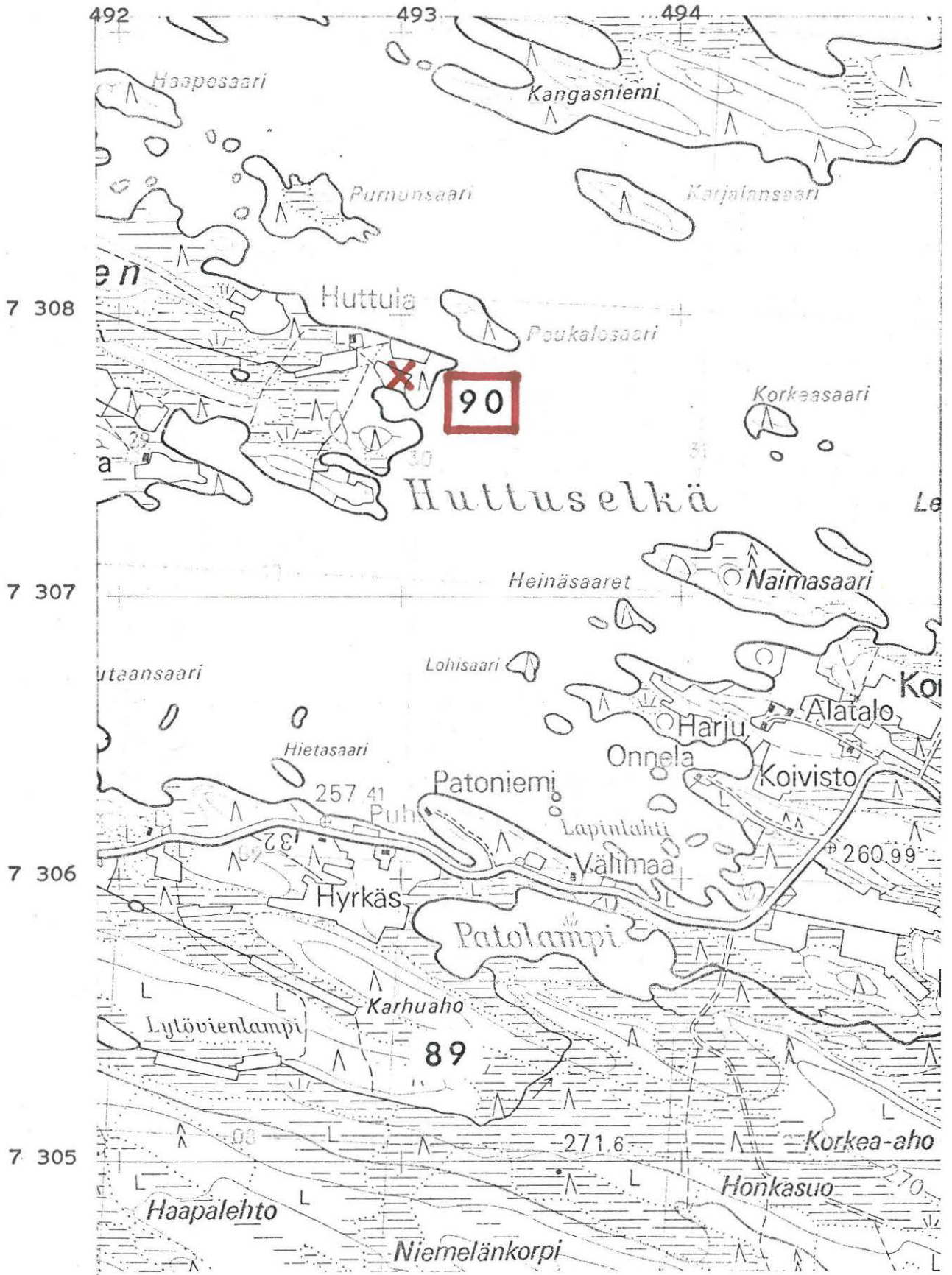
J.H.Karvonen mainitsee kertomuksessaan (1900, II s. 7) seuraavaa:
"Huttuniemen pellon laidassa kerrottiin olevan Lapin raunioita.
Nyt oli siihen pellolta vedetty kiviä. Kumminkin siinä huomasi
yhtäjaksoisen kivijonon. Maa tasaista."

Huttuniemellä (top.kartalla "Huttunieminen") on aikaisemmin ollut useita taloja peltoineen (mm. Huttula, Salmela, Niemelä, Tyynelä ja Lahtela). Nyt on top.kartalle (1968) merkitty vain Huttula ja Lahtela, joskin kyllä hävinneiden talojen pellot ovat vielä jäljellä. Mistä pellosta Karvosen kertomuksessa on puhe, ei käy ilmi. - Koordinaatit on alustavasti otettu ent. Salmelan vaiheilta eli niemen uloimmasta kärjestä, mutta käynti itse paikalla olisi tarpeen asian selvittämiseksi.

- Ks. kartta s. 238

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 90

(ote top.kartasta N:o 4523 12, Lämsänkylä. 1:20 000)

KUUSAMO 91

top.kartta N:o 4524 07 Muojärvi

x = n. 1340

y = n. 8840

z = n. 255-260 m

Muojärvi, Keinässaari

"hautausmaa ja tulisijan jätteitä"

J.H.Karvonen ilmoittaa kertomuksessaan (1900, II s. 7) tiedon:

"Keinosaaren länsirannalla hautausmaa ja tulisijan jätteitä".

- Kysymyksessä on ilmeisesti Muojärven etelärannan lähellä oleva saari, jonka nimeksi top.kartalle on merkitty "Keinässaari".

- Ks. kartta s. 240

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 07, Muojärvi. 1:20 000)

KUUSAMO 92

top.kartta N:o 4524 04 Kantokylä

x = n. 1560 (arviolta)

y = n. 7870

z = n. -255- m

Muojärvi, Muosalmi

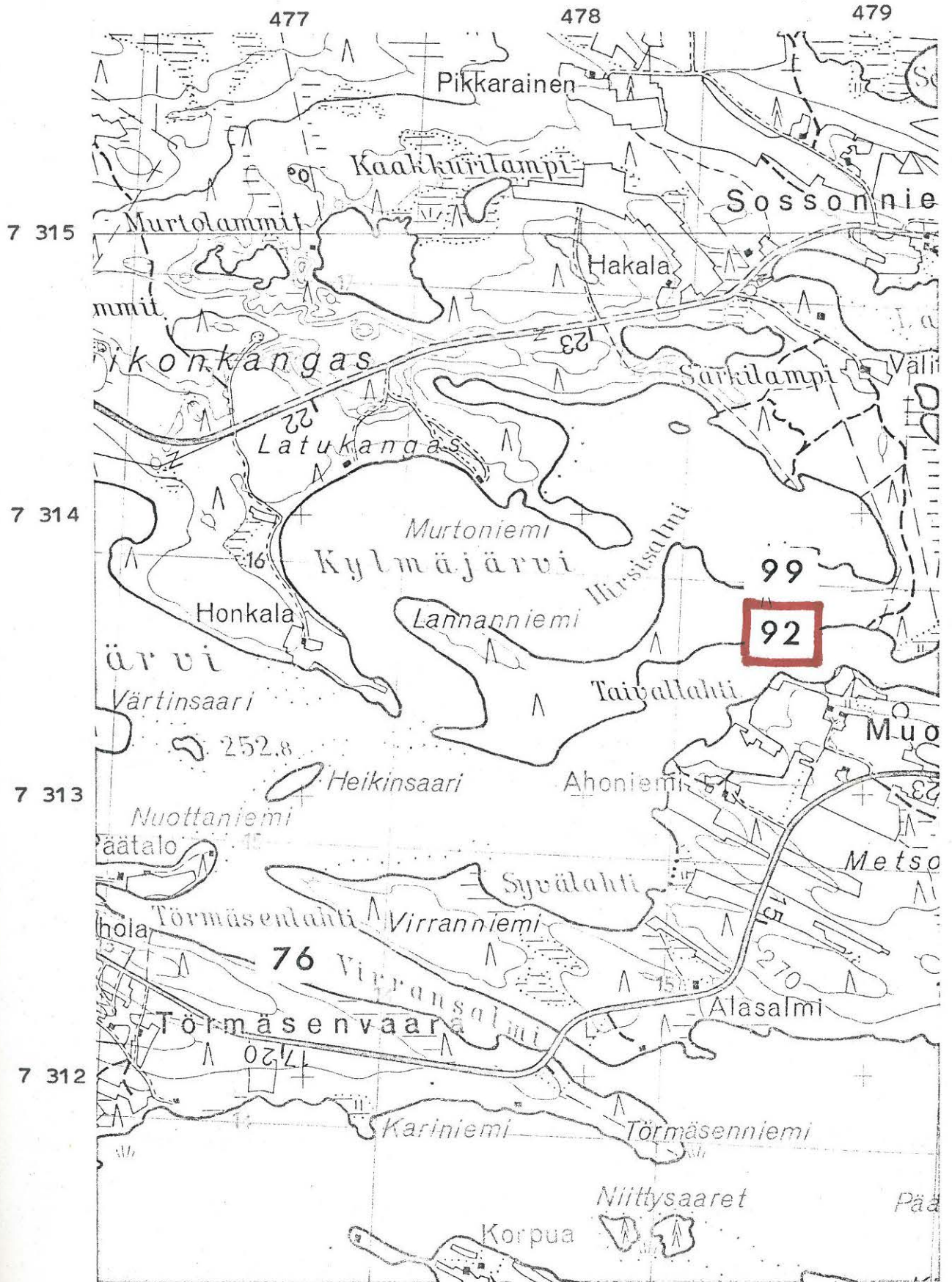
pyyntikuoppa

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 7) on "Muosalmen pohjoisrannalla, liki kaivantoa (=Kuusamo 99) yksi porohauta".

- Ks. kartta s. 242

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 92

(ote top.kartasta N:o 4524 04, Kantokylä. 1:20 000)

KUUSAMO 93

top.kartta N:o 4524 04 Kantokylä

x = n. 1150

y = n. 7120

z = n. 260 m

Kuusamojärvi, Petäjäsaari

hautausmaa

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 7) "Petäjäsaarella kerrottiin olevan kenttä, josta noin 20 v. sitten löydetty pääkalloja. Hautoja".

Karvosen kertomajärjestyksestä päätellen (Muosalmi-Petäjäsaari-Kaihlaniemi) kysymyksessä on Kuusamojärven Kantoselän Petäjäsaari, joka on top.kartalle nimeltä merkitty kuivana kuusikko kasvavana saarena. Pituutta saarella on n. 600 m ja leveyttä n. 100 m.

- Ks. kartta s. 244

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 04, Kantokylä. 1:20 000)

KUUSAMO 94

top.kartta N:o 4524 04 Kantokylä

x = n. 1030 (arviolta)

y = n. 7200 "

z = n. 260 m

Kuusamojärvi, Kaihlaniemi

"hautoja"

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 7) on "Kaihtaniemen talon läheisyydessä kaksi hautaa".

Kysymyksessä on ilmeisesti Kuusamojärven Kantoselän eteläpuolella sijaitseva parin kilometrin pituinen niemi, joka on nimeltä "Kaihlaniemi" merkitty top.kartalle. Alueelle on ilman nimeä merkitty muutamia taloja, joista arvattavasti lähinnä niemen kärkeä sijaitseva saattaisi olla vuosisadan vaihteen aikainen Kaihlaniemen talo. Varsinkaan tämän talon ja niemen kärjen välillä ei kartan mukaan ole liioin peltoa, vaan harjumaista kuusikkomaastoa, josta kyseiset haudat saattaisivat vieläkin löytyä.

- Ks. kartta s. 246

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 04, Kantokylä. 1:20 000)

KUUSAMO 95

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = n. 1480

y = n. 6980

z = n. -255- m

Kuusamojärvi, Raatesalmi

"kiviraunioita" ja "hautoja"

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 7) "Raatesalmen pellon aidan takana kaksi pienistä kivistä tehtyä rauniota, huomasi tulen jälkiä; läheisyydessä hautoja. Toinen raunio tuhottu alkumuodostaan."

- Oletettavasti kyseinen "Raatesalmi" tarkoittaa Raatesaaren ja mantereen välistä kapeinta kohtaa. Sen koillispuolelle on top. karttaan merkitty pitkänomainen pelto, joka saattaisi olla juuri Karvosen mainitsema.

- Ks. kartta s. 248

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 96

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = n. 1740

y = n. 6950

z = n. -255- m

Kuusamojärvi, Pyhalahti

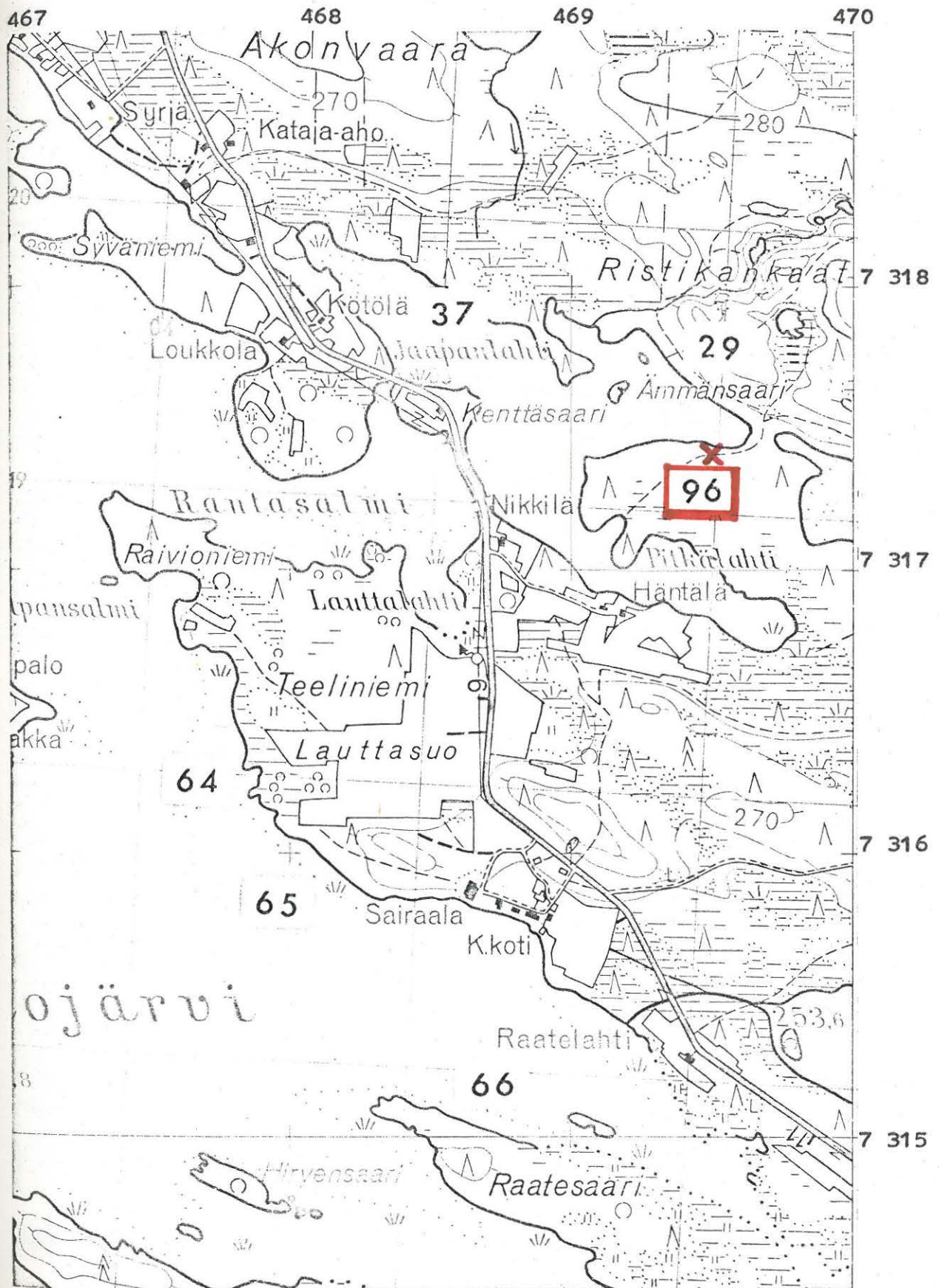
"asumapaikkoja"

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 7) on "Pyhäniemellä ja Pyhälahden ympärillä selviä asumapaikkoja".

Top.kartasta päätellen kyseinen alue sopisi maaston puolesta hyvin vaikkapa kivikautiseksi asuinpaikaksi, jonka toteaminen lahden rantaa seuraavalta polulta olisi kaiketi helppoa paikalla käytäessä.

- Ks. kartta s. 250

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 97

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = n. 1400

y = n. 6700

z = n. 260 m

Kuusamojärvi, Viitasaari

"muinainen asuinpaikka"

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 7) on "Viitasaaren (liki Ronkaista) keskellä muinainen asutus". - Saattaa olla, paikka vaikuttaa top.kartasta päätellen tarkoitukseen varsin sopivalta.

- Ks. kartta s. 252

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 98

top.kartta N:o 4524 01 Kuusamo

x = n. 1370

y = n. 6720

z = n. 260 m

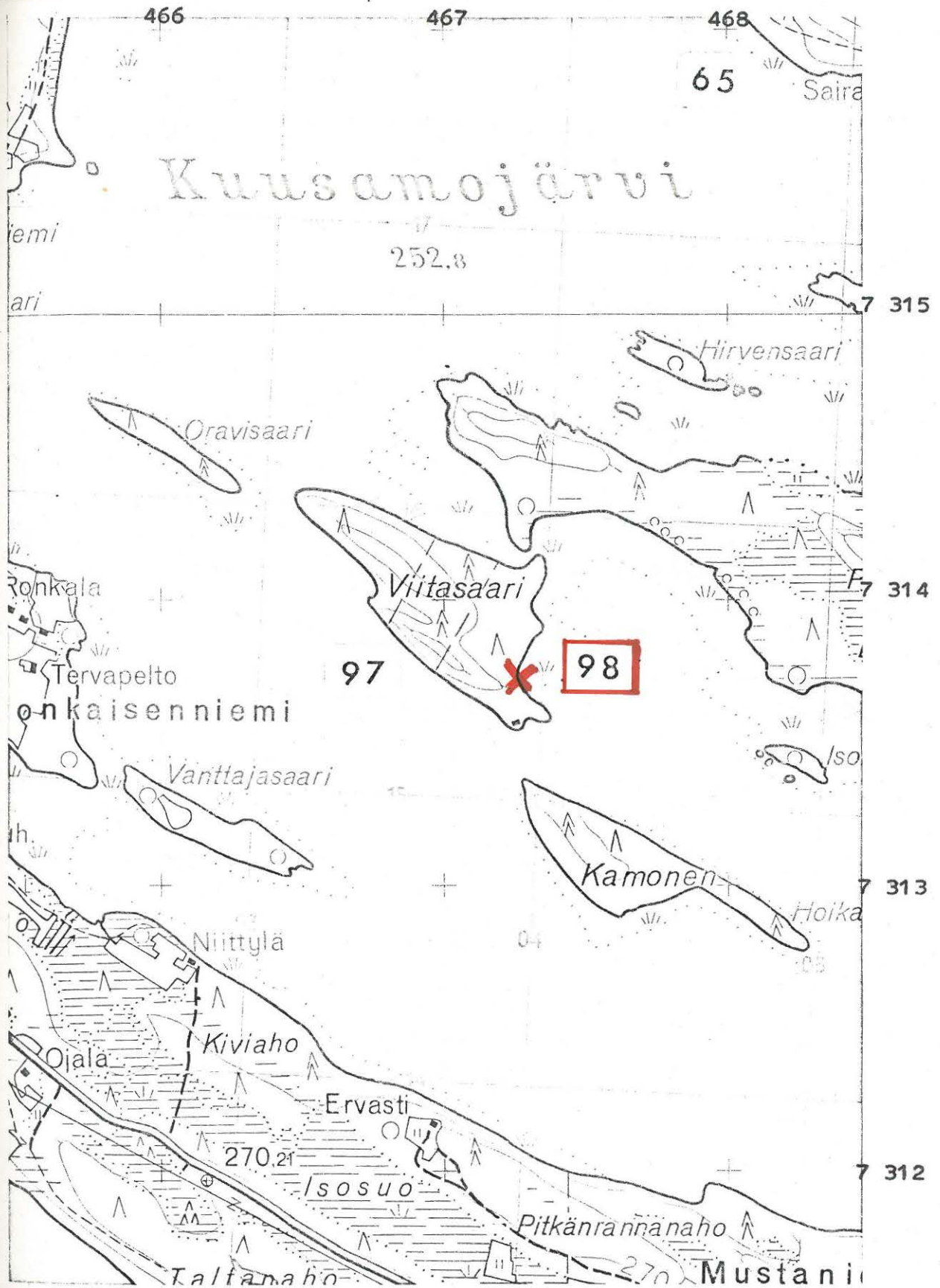
Kuusamojärvi, Viitasaari

"kiviraunioita"

J.H.Karvosen mukaan (1900, II ss. 7-8) on Viitasaaren
"itärannalla lahden perukassa suuri raunio ja aukea,
lähellä useampia raunioita pienemmistä kivistä".

- Ks. kartta s. 254

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 01, Kuusamo. 1:20 000)

KUUSAMO 99

top.kartta N:o 4524 04 Kantokylä

x = 1570 (arviolta)

y = 7890 "

z = n. -255- m

Muojärvi, Muosalmi

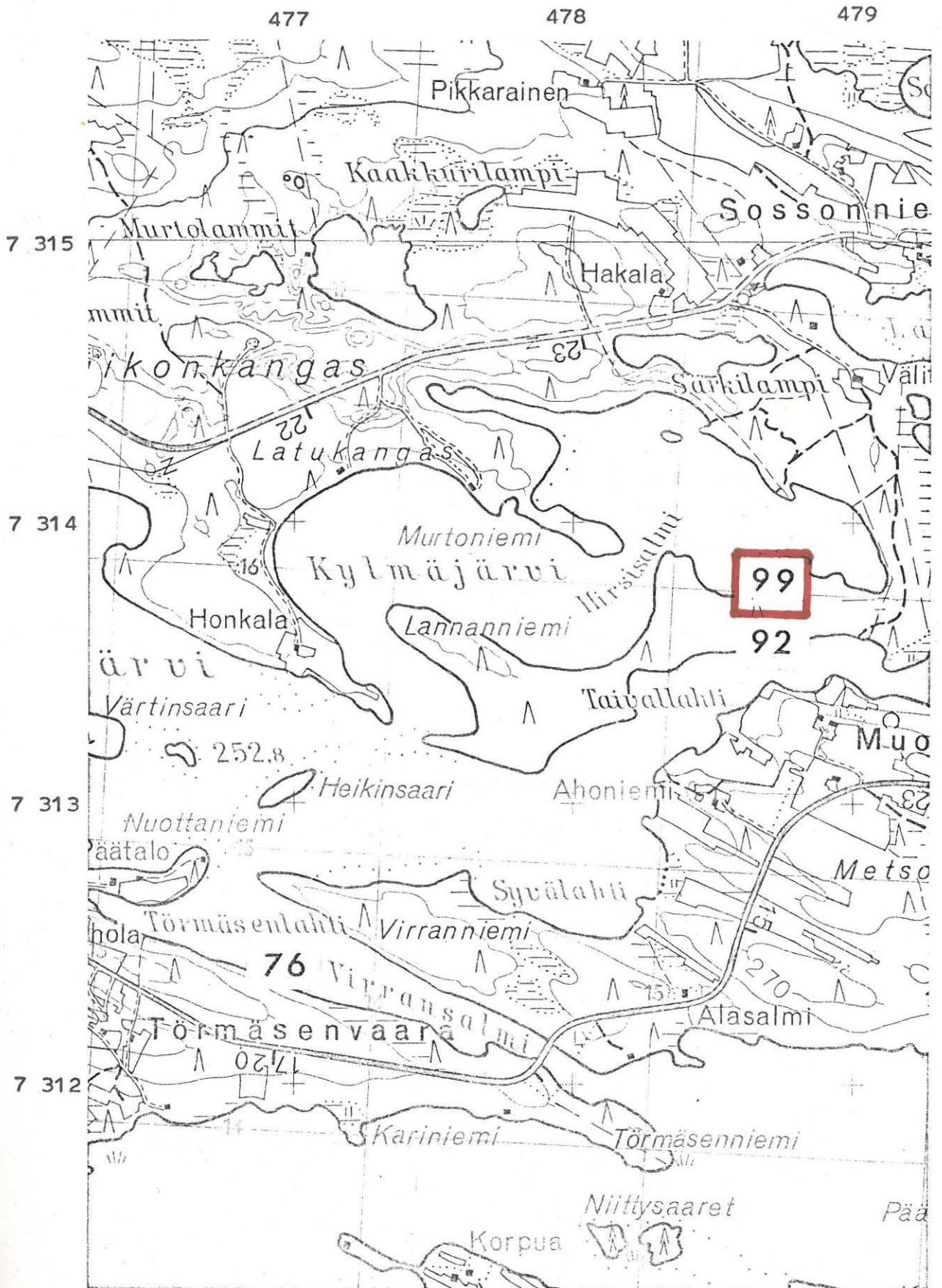
"Lapin oja"

J.H.Karvonen mainitsee kertomuksessaan (1900, II ss. 12-13) seuraavaa Muosalmen pohjoispuolella olevan kannaksen epä-määräisistä kaivannoista: "Nyt on tuo kapea kannas kaivettu kahdesta kohti poikki vastapäätä Muosalmen taloa. Kaivannot ovat kaksi yhdensuuntaista ojaa, mikä levenee ylöspäin. Leveys on noin 2,5 m ja syvyys vaihtelee 1-2 m välillä. Kummallisinta on, ettei niissä ole kenenkään muistissa edes vesi virrannut ja ikää niillä myöskin on, koska niiden pohjasta on kasvanut suuria mäntyjä. Mitä varten ne sitten ovat kaivetut ja mitä niillä on tehty? Minään kulkuväylinä niitä on vaikea pitää, koska kierros edellä mainitun niemen ympäri on ollut niin lyhyt, ettei niitä ole sen tähden kaivettu, ja jos ne olisivat olleetkin sitä varten, niin miksi niitä on kaksi. Olisiko ne puolustusta varten ..? Se seikka näyttää hyvin luonnolliselle. Kansa niitä sanoo 'Lapin ojaksi'."

Samat "iältään tuntemattomat kaivannat, ns. 'lapinojat' " mainitaan myös Suomen maassa (IX,1. s. 391), ilmeisesti juuri Karvosen kertomuksesta saatuna tietona.

- Ks. kartta s. 256

- Lisäyksiä:

(ote top.kartasta N:o 4524 04, Kantokylä. 1:20 000)

KUUSAMO 100

top.kartta N:o 4514 05 Teeriranta

x = 6815

y = 7780

z = n. 220 m

Iijärvi, Ahvenvaara

kivikautinen asuinpaikka, luokka II

Löydöt: KM 18420:1-3 kvartsikaapimia ja -iskoksia, jotka
A.E-E. poimi metsätieltä inventointimatallaan v. 1971.

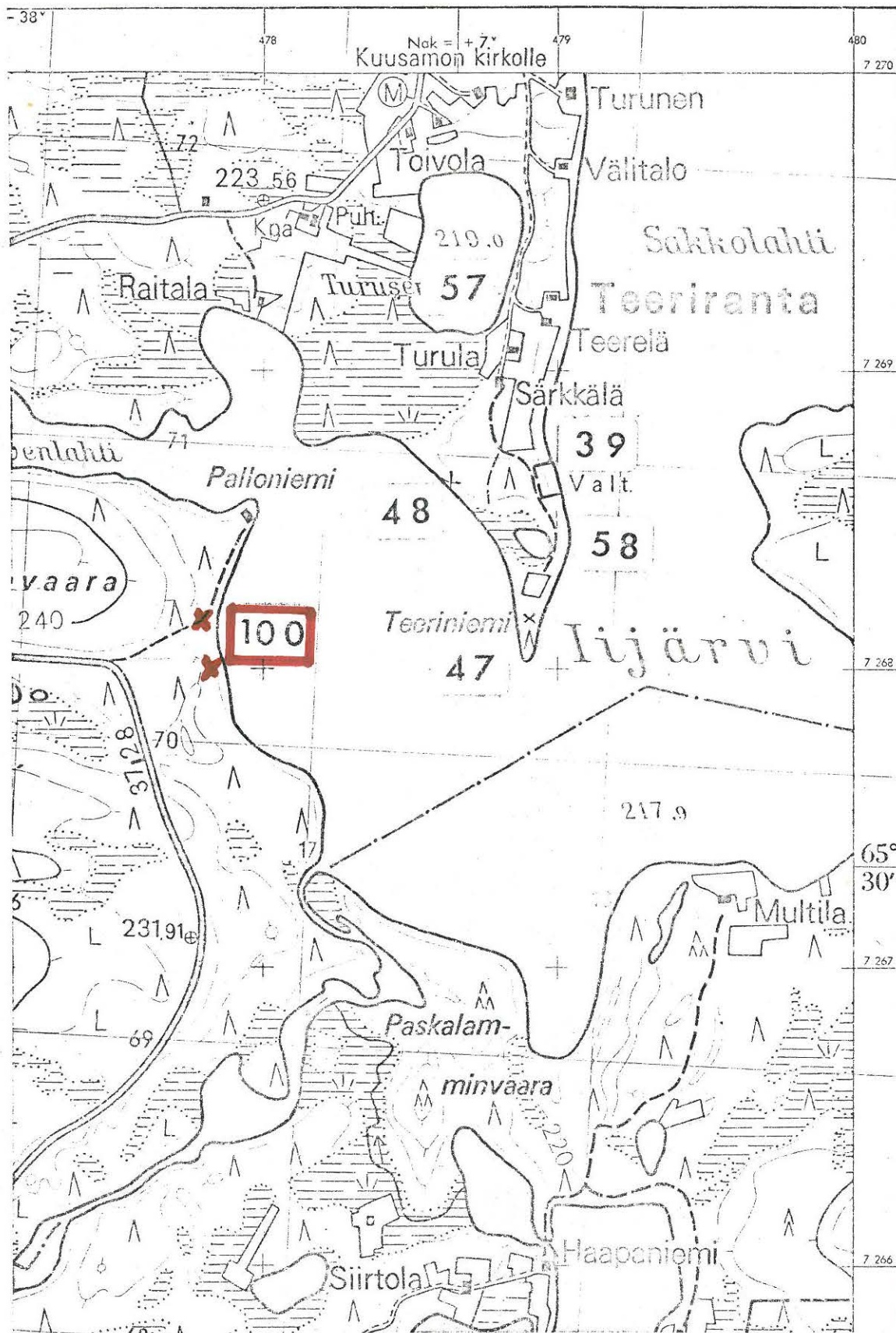
A.E-E:n käydessä paikalla 30.6.1971 näkyi metsätiellä, joka johtaa Hossan maantieltä Paloniemeen, kvartseja n. 40-50 m:n päässä rannasta. Vastaavanlaisia löydöksiä oli myös tästä parin sadan metrin matkalla etelään, rantahietikon ja metsän rajalla. Alue on hienohiekkaista kangasmaata ja löydösten kohdalta n. 2-3 m Iijärven pinnan yläpuolella.

Valokuvan n:o 115 (f. 44448) sivulla 312 ottanut A.E-E. Paloniemeen johtavalta metsätieltä koilliseen. Löydökset poimitiin kuvanottopaikasta muutaman metrin päässä rantaan päin. Taustalla näkyy Teeriniemi ja mm. muinaisjäännökset Kuusamo 47 ja 48.

- Ks. kartta s. 258

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 100

(ote top.kartasta N:o 4514 05, Teeriranta. 1:20 000)

KUUSAMO 101

top.kartta N:o 4524 04 Kantokylä

x =

y =

z =

Väljjärvi, Kalmanniemi

lappalaiskalmisto

Elias Lagus mainitsee (v. 1770, 9. kappale) paikkana, johon lappalaiset ovat jättäneet kuolleensa makaamaan maan päälle suljettuina koverrettujen tukkien sisään.

Ks. Lagus 1770/Seppo Ervastin suomennos 1975, s. 38, nootti 28, jonka mukaan Kalmanniemi on toiselta nimeltään Käärme-
niemi ja sijaitsee Väljjärven länsiosassa.

- Ks. kartta s. 260

- Lisäyksiä:

7 316

7 315

7 314

7 313

7 312

(ote top.kartasta N:o 4524 04, Kantokylä, 1:20 000)

KUUSAMO 102

top.kartta N:o

x =

y =

z =

Vuotunki, Kuusikkoniemi

vanha asuinsija

J.H.Karvonen 1900, II s. 4) Heikkilän kylän Vuotungin rannalla
Kuusikkoniemellä vanha asuinsija. Olisiko Kiitämäjärven Kuusiniemi
top.k. 45 24 08 ?

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 103

top.kartta N:o

x =

y =

z =

Peurajärvi

muinainen asuinpaikka

J.H.Karvonen ilmoittaa kertomuksessaan (1900, II s. 6) seuraavaa:
"Peurajärven länsipäässä mainittiin löytyvän vanhojen olopaikkojen sijoja".

Peurajärvi, joka mainitaan Karvosen luettelossa Heiskalan Penikka-joen Kenttäahon jälkeen ja ennen Lyhytniemeä (ilmeisesti Piikselän Lyhytperän lähellä), lienee siis jossain Heikkilän ja Kärpänkylän suunnalla.

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 104

top.kartta N:o

x =

y =

z =

Pussisen vaara

"Lapin talvimaja"

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 7) "Pussisen vaaralla kerrottiin olevan Lapin talvimajan".

Ennen tätä mainintaa Karvonen puhuu Eksymäjärven Hurujoen Lapinkentästä (Kuusamo 78) ja seuraavaksi Kiitämäjärven Mouruniemen Lapinhaudoista (Kuusamo 80). Koska Karvosen kertomuksessa paikat on yleensä jonkinlaisessa topogr. järjestyksessä saattaisi Pussisen vaara olla jossain näillä main.

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 105

top.kartta

x =

y =

z =

Matkajärvi

lappalaiskalmisto

Matkajärven eteläpuolella (Kuusamon kirkolta Rovaniemelle päin) on lappalaiskalmisto, kiviladelma.

- Ilmoituksen on antanut 19.10.1932 maist. H. Brotherus sanoen, että lähempiä tietoja voi antaa kertoja, kaupp. Yrttiaho, Rovaniemi, joka oli paikkaa penkonut. ("kapseli" s. 27).

Kartalla en ole toistaiseksi löytänyt "Matkajärvi" nimistä paikkaa./A.E-E.-75.

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 106

top.kartta N:o

x =

y =

z =

Kitkajärvi, Korkeaniemi-Autiolahti

"lappalaisten paja"

SMYA IX, s. 47: "Niemen etelälaitteella Autiolahden pohjoisrannalla on yksi raunio, n. 3 kyynärää pitkä, 2 k. leveä ja lähes kyynärää korkea. Kansa tiesi, että mainitulla paikalla on ollut ennen "Lappalaisen paja". Kerrottiin myöskin, että paikalta oli joskus löydetty raudan kuonaa. - Saman niemen vastaisella laidalla, n. puolen virstan matka tästä kiviläjästä, on kaksi isompaa rauniota, n. 5 sylen päässä toisistansa. Toisen pituus on n. 4, leveys 3 ja korkeus yksi kyynärä. Raunion ympärillä näkyy hyvin epäselviä jälkiä huoneenkehästä. Matala multapenger näyttää nimittäin muodostavan jonkinlaisen seinän perustuksen, jonka nurkkaan raunio jääpi. Huone on ollut jokseenkin iso, n. kolmisylinen kanttiinsa, nelisnurkkainen. Toinen raunio on myöskin nelisnurkkainen, ei kuitenkaan säännöllinen; kolmelta sivulta on se n. 3 kyynärää laaja, neljäs sivu on vähän pitempi. Raunio on matalanpuoleinen, n. 3 korttelia korkea. Kivet ovat hyvin hapraiksi palaneet ja kaikki kolme rauniota ovat suuressa määrässä maatuneet ¹)."

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 107

top.kartta N:o

x =

y =

z =

Kitkajärvi, Korkeaniemi

raunioita

SMYA IX, s. 46: Kitkajärven etelärannalla on Korkeaniemi niminen niemeke, jolla on muutamia raunioita.

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1001

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 Paanajärvi (v. 1924)

Paanajärvi, Alipää

kivikautinen löytöpaikka

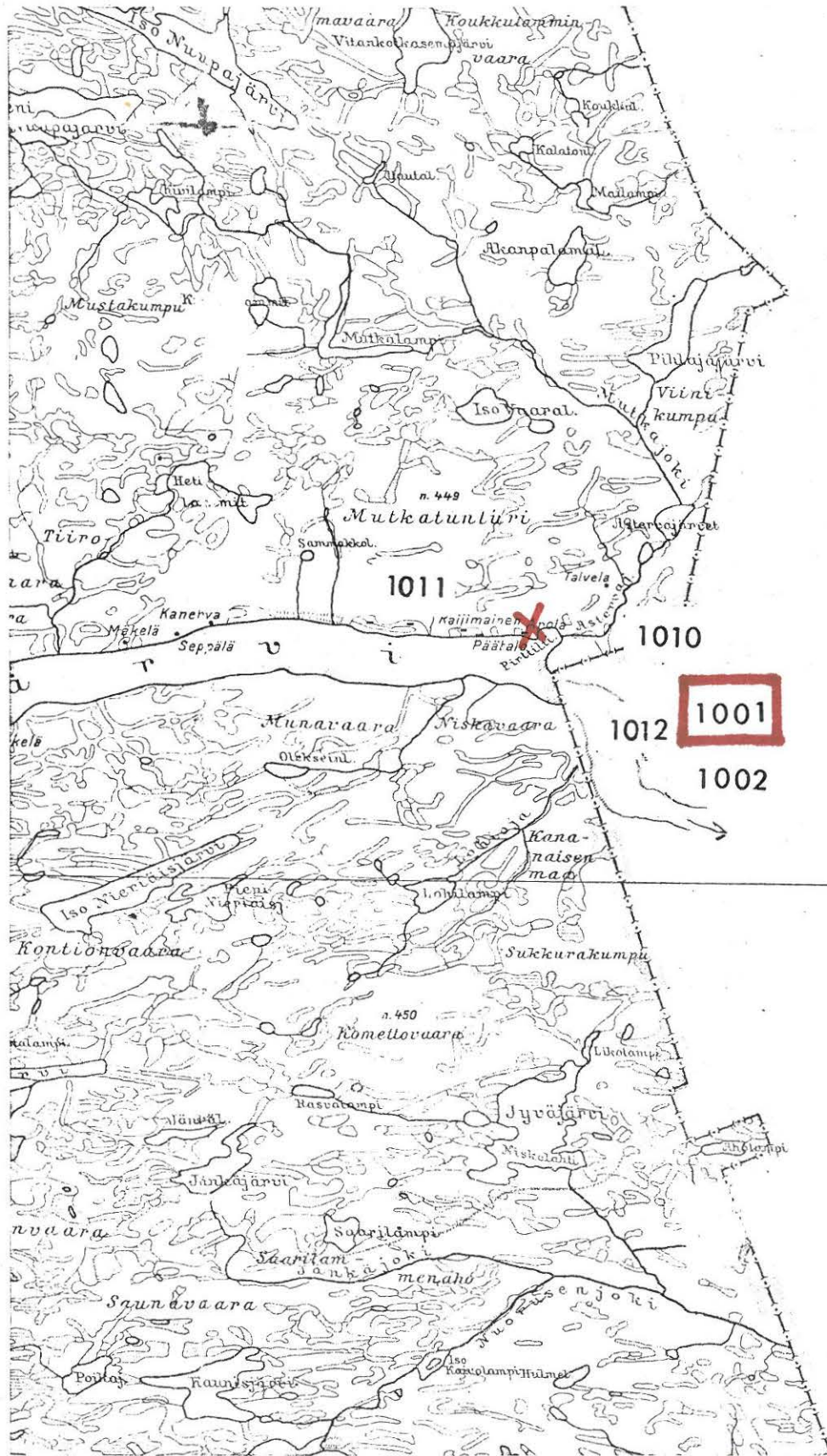
Löydöt: KM 3254:8 tasataltta, jonka on löytänyt "isäntä Elias Karjalainen kuivalta hiekalta Heikkilän kylän Paanajärven Alipäästä" ja joka on saatu valtion kokoelmiin K. Moilasen kautta v. 1896.

Alipään nimeä ei kartalla näy, mutta ilmeisesti tarkoitetaan Paanajärven lasku-uoman puoleista päätä, jonka pohjoisrannalla sijaitsevien Päätalon ja Arolan seudut saattaisivat hyvin tulla löytöpaikkana kysymykseen.

- Ks. kartta s. 268

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1001 U.S.S.R.

66°15'

Helsingistä
+ 5° 30'

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11
PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO 1002

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 Paanajärvi (v. 1924)

Paanajärvi

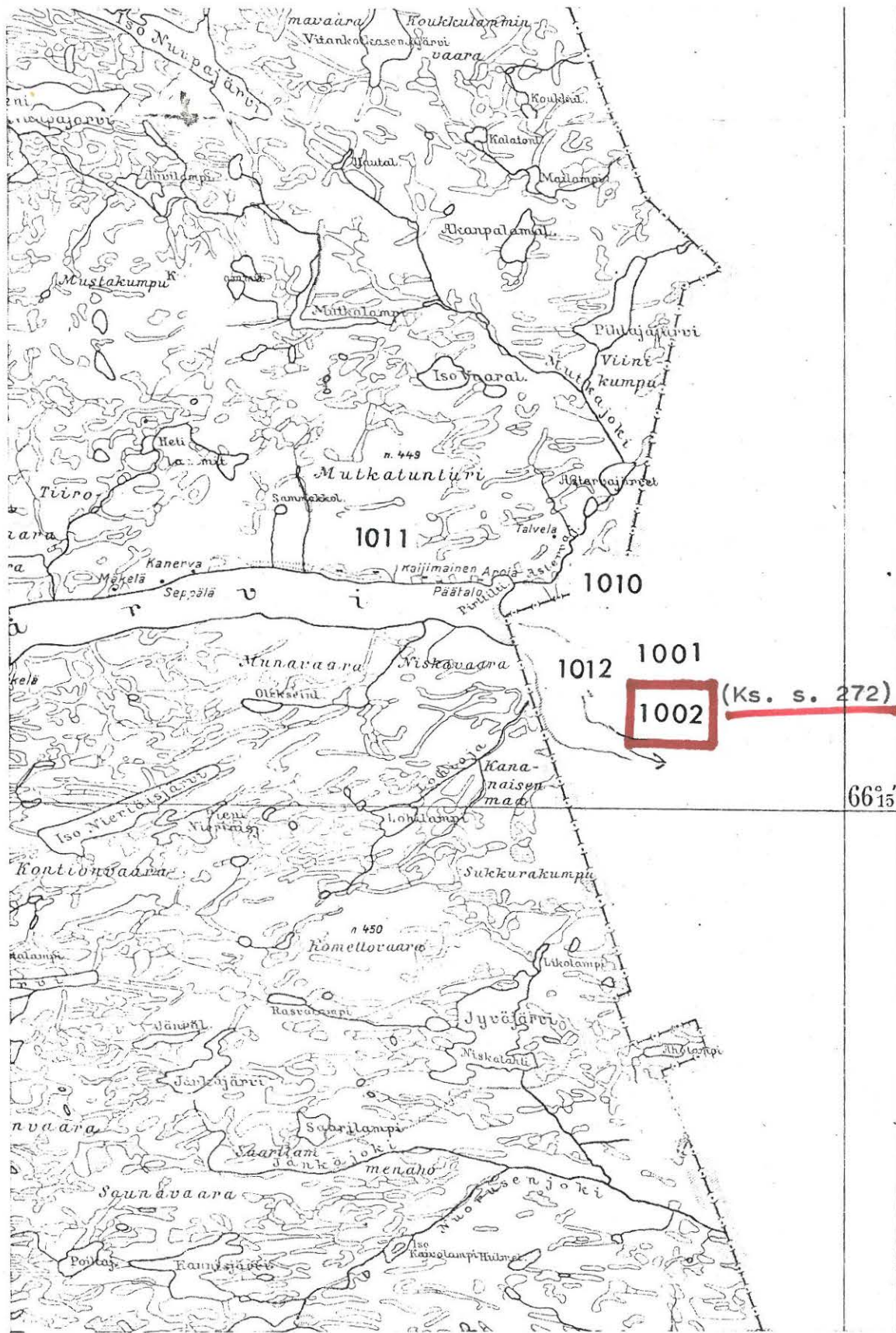
kivikautinen löytöpaikka ja "kuoppia"

Löydöt: KM 3346 kourutaltoa, joka on saatu opettaja Antti Härkösen ja rehtori J. Ulrik Nordbergin kautta Tornioista ja joka on "löydetty Paanajärven lietteellä" v. 1895.

- Ks. kartta s. 270, s. 272

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1002 U.S.S.R.

Helsingistä + 5° 30'

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO 1003

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 Paanajärvi (v. 1924)

Paanajärvi, Leppiaho

kivikautinen löytöpaikka

Löydöt: KM 6182:2 litteä reikäkivi, jonka on löytänyt Aappo Vähäkuopus "Paanajärven Leppiahon talon maalta" ja joka on saatu valtion kokoelmiin toht. U.T.Sireliuksen kautta v. 1912.

Paanajärven länsipään etelärannalla on kartan mukaan "Leppikuru"- ja keskivaiheen etelärannalla "Leppälä" -niminen talo. Lieneekö jälkimmäinen = Leppiaho.

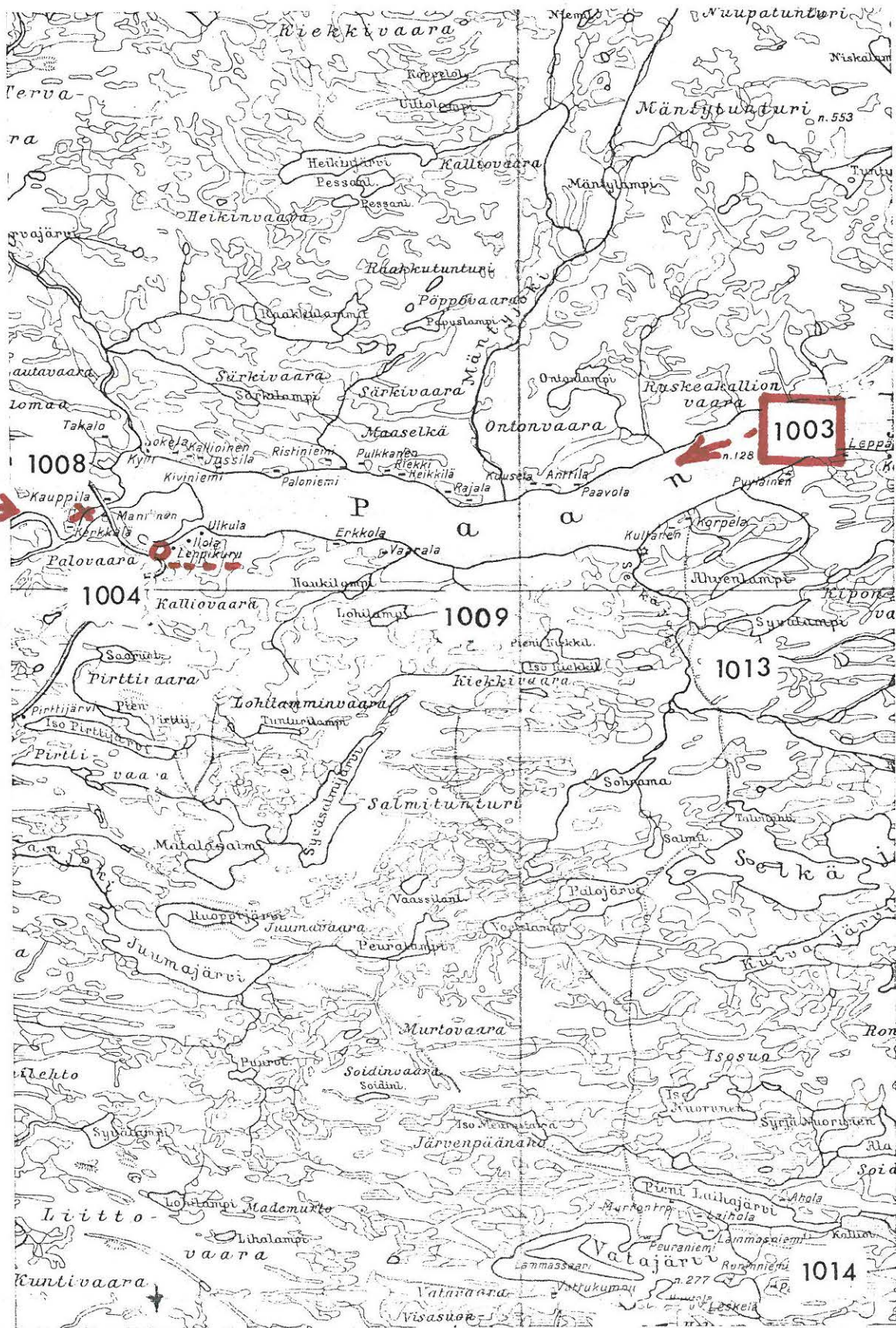
- Ks. kartta s. 272

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1003 U.S.S.R.

[1002] →

66°15'

Helsingistä
+ 5° 0'

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI,
1:100 000)

KUUSAMO 1004Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)Paanajärvi, Mannila (?)

lappalaiskalmisto

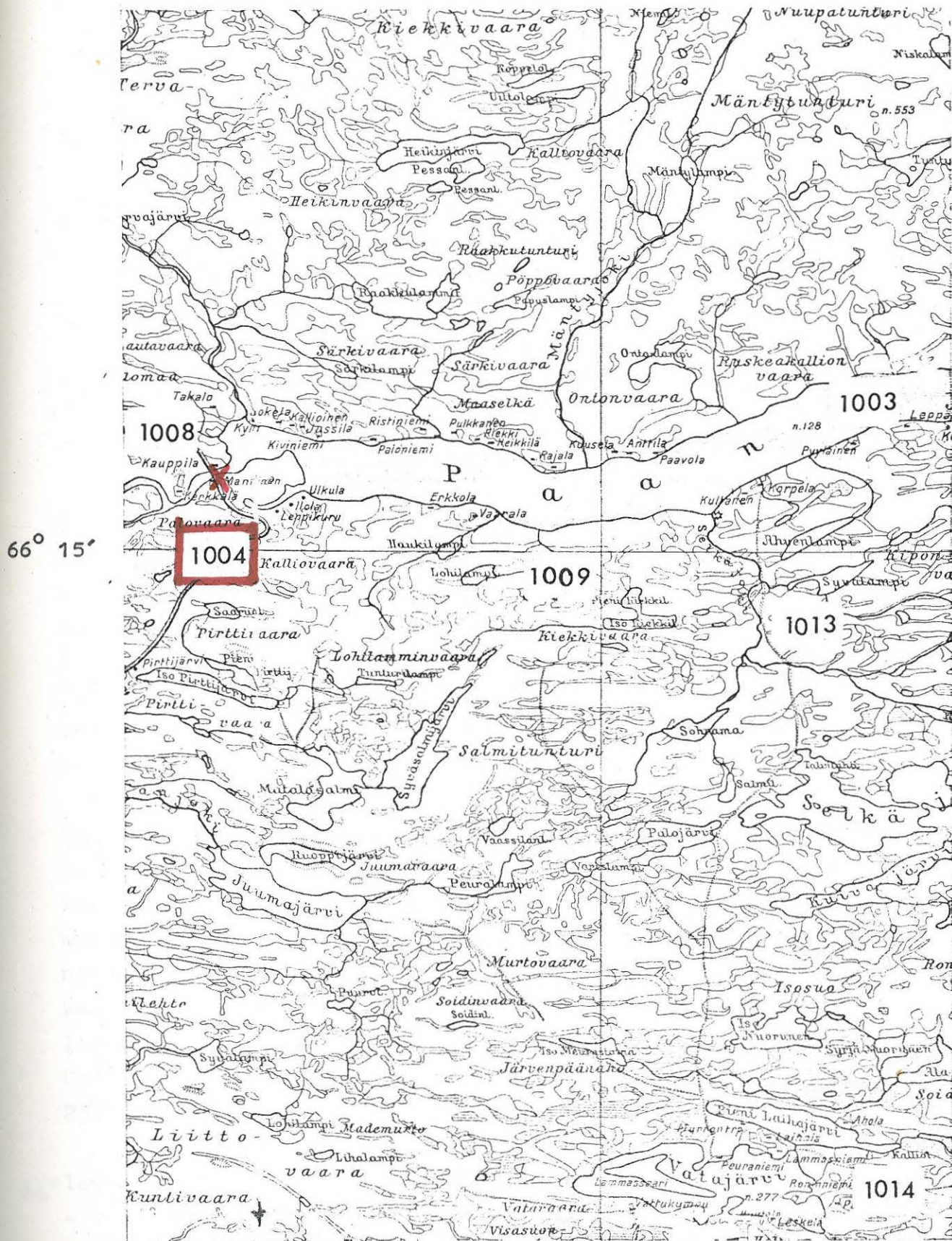
Löydöt: KM 5409:3 myöhäisrautakautinen rautakirves, joka on saatu Väinö Krohnin kautta v. 1909 "Paanajärveltä ensimmäisestä kestikievarista (Mannilasta ?) etelään".

Mannilan kestikievari (kartalla "Manninen") on sijainnut Paanajärven länsipään etelärannalla tai pikemminkin järveen laskevan Oulankajoen rannalla. - Löytötietojen mukaan "esine on löydetty pellon ojaa kaivettaessa tuhka- ja hiililäjystä". Niinikään mainitaan löytötiedoissa, että "paikalla sanotaan olevan lappalaishautoja, joissa on poltettuja ihmisluita".

Tal.kartan (1924) mukaan alueella on peltomaata vain Mannilan välittömässä läheisyydessä ehkä n. 100x100 m:n alueella. Muualla on joko metsää tai rantaniittyä. Pelto ympäristöineen, joka on Mannilan rakennuksen eteläpuolella, sopinee maastonsa puolesta hyvin esim. lappalaiskalmiston paikaksi.

- Ks. kartta s. 274

- Lisäyksiä:

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI,
1:100 000)

KUUSAMO 1005Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 Paanajärvi (v. 1924)Tavajärvi, Ukonlahti

aarrelöytö, ehkä uhripaikka

Löydöt: KM 10411:1-28 hopeisia ja hopeoituja kaularenkaita, riipuslevyjä, käätyjä, rannerenkaita sekä solkia, jotka saatiin v. 1936 Kansallismuseoon rak.mestari M. Haarasen toimesta. Löydökset lunastettiin seuraavilta henkilöiltä: isäntä Kalle Nivala, poika Jalmari Nivala, tyttönen Lydia Nivala ja kaupanedustaja Yrjö Siirala.

KM 10593:1-5 hopeakorujen osia, jotka on löydetty yhdessä yllämainittujen kanssa, mutta jotka saatiin lunastetuiksi Kalle Nivalalta myöhemmin eli v. 1937.

J.Leppäaho tarkasti löytöpaikan apul.nimismies R.Servon kanssa 28.8.1936 todeten sen olevan Tavajärven itäosassa sijaitsevan Ukonlahden itärannalla, etelään päin viettävällä luontaisella "kalliopöydällä", joka oli suureksi osaksi raajan maan ja sammalen peittämä. Esineet olivat tulleet esiin sammalten alta paimenten penkoessa sattumalta kepillä paikkaa.

Tarkastuksen yhteydessä J.L. seulotutti löytäjien irtonaiseksi penkoman lyijyhiekkakerroksen kokonaan saaden talteen muutamia katkelmia aikaisemmin löydetyistä esineistä. J.L:n käsityksen mukaan löytöpaikka ei viittaa muotonsa perusteella kätköön vaan nimenomaan siihen, että esineet on asetettu esille näkyvälle paikalle, kaiken todennäköisyyden mukaan uhriksi. Uhripaikan mahdollisuuteen viittaavat kuten J.L. otaksuu myös lähistön paikannimet: Ukonselkä, Ukonniemi, Ukonlahti ja Ukontunturi. - Ks. J.L:n kert. 23.9.1936.

Tavajärven Ukonlahden aarre lienee ajalta n. v. 1050-1150 välillä.
- Vrt. Tuomas Björkman: Kuusamon Lämsän hopea-aurre (SM 1957) ja Ella Kivikoski: Suomen esihistoria, ss. 281-283.

- Ks. myös "kapseli" ss. 22-23.

- Ks. kartta s. 276

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1005 U.S.S.R.

66° 0'

+5° IIVAARA

Helsingistä

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

Tavajärvi, Autiosaari"Lappalaisen kenttä"

Saaren (kartalla mantereeseen liittyvä niemi) etelärannalla, vastapäätä Wainion taloa, on A.H.Snellmanin tarkastama sileäksi raivattu kenttä, jota kansa kutsui "Lappalaisen kentäksi". Snellman havaitsi paikalla myös kiviraunioita, joiden alkuperän suhteen hän kuitenkin on selostuksessaan kriittinen epäillen niitä melko nuoriksi. (SMYA IX, ss. 45-46). - Kysymyksessä lienee kuitenkin kaikesta huolimatta lappalaisten asuinpaikka, johon nimi viittaa.

- Ks. kartta s. 278

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1007Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)Vatajärvi, Huutoniemi

"lapinraunioita"

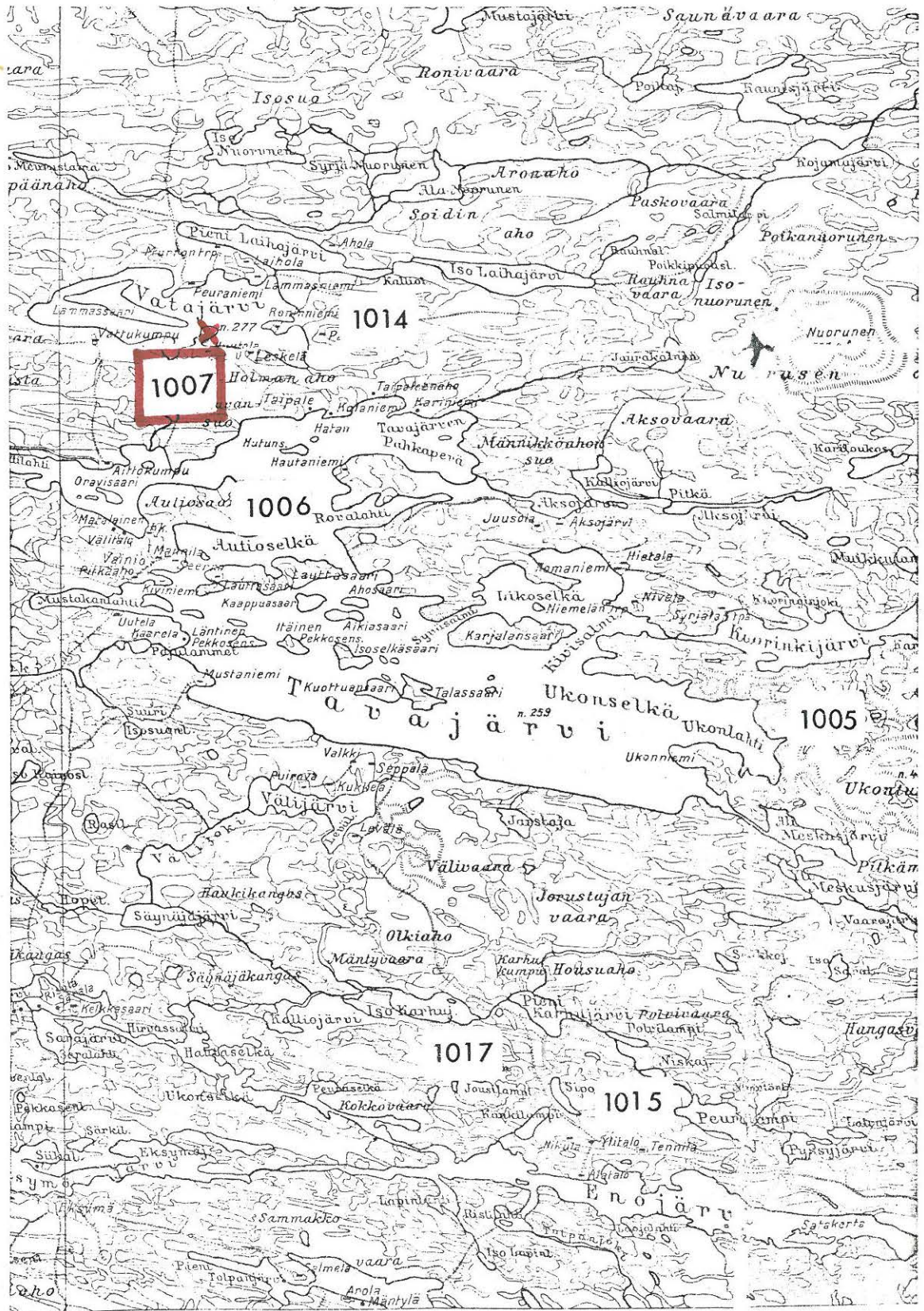
Tarkastuskäynnillään totesi A.H.Snellman useita maatuneita lapinraunioita Vatajärven etelärannalla olevassa Huutoniemessä. Raunioiden ympäristää kaivamalla sai Snellman selville, että ne ovat olleet nelinurkkaisia, melkein suorakaiteen muotoisia, kooltaan n. 2 x 3 kyynärää. - Ks. SMYA IX, s. 46.

Vatajärven eteläiselle rannalle on kartalla "Huutola" niminen talo, jonka länsipuolelta suuntautuu järven keskustaa kohti n. 0,5 km:n pituinen niemi, ilmeisestikin kyseinen Huutoniemi.

- Ks. kartta s. 280

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1007 U.S.S.R.

66° 0'

+5° IIVAARA

Helsingistä

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO 1008

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)

Paanajärvi, Kauppila

lappalaisten asuinpaikka

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 4) "Oulankajoen laskussa Paanajärveen on ollut vanha asutus. Seutu on viljelty. Peltojen sijoilta on löydetty rauta-aseita ja levyjä katikultaa (?). Kerrottiin Kauppilan talon nykyisellä sijalla Lapin eläneen. Joen pohjoispuolella Niskanniemellä tavattiin 1 hautapaikka".

- Ks. kartta s. 282

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1008 U.S.S.R.

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO 1009

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)

Paanajärvi, Soijinahö

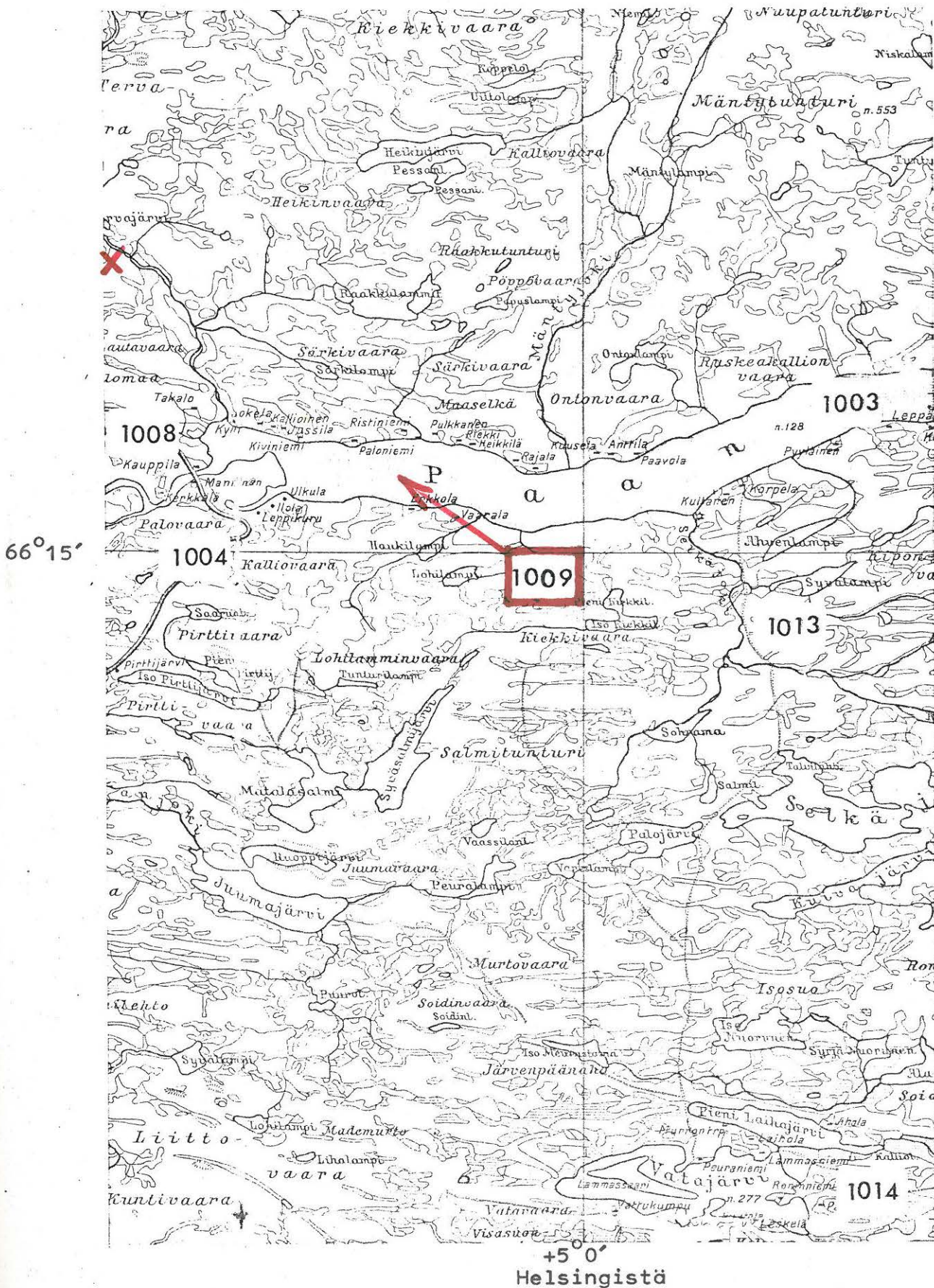
kivikumpuja

J.H.Karvosen mukaan (1900, II s. 5) "Paanajärven rannalla Soijinahössä tavataan outoja kivikumpuja".

- Ks. kartta s. 284

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1009 U.S.S.R.

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO 1010Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)Paanajärvi, Astervajoki-Pirttilahti

pyyntikuoppia

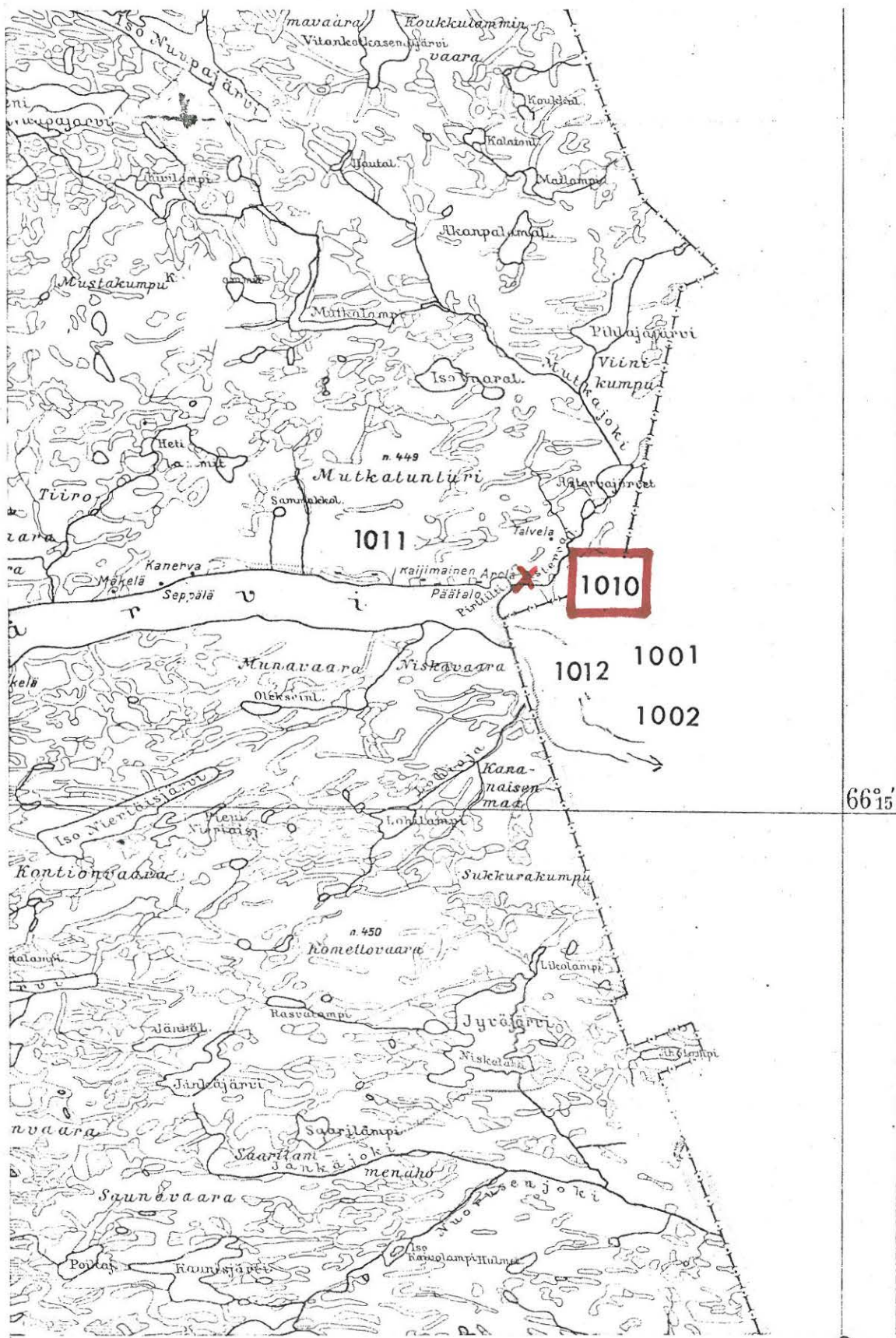
J.H.Karvonen mainitsee kertomuksessaan (1900, II s. 5) seuraavaa:
"Paanajärveen laskevan Astervajoen pohjoisrannalla Päätalon pellon
päässä löysin kaksi asumuspaikkaa ja 1,5 m syvän haudan,
kansa sanoi niitä porohaudoiksi (?) ja auempana Pirttilahden kan-
kaalla hautoja.

Paikat Astervajoki, Pirttilahti ja Päätalo on nimeltä merkitty
tal.kartalle.

- Ks. kartta s. 286

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1010 U.S.S.R.

66°15'

+5°30'
Helsingistä

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI,
1:100 000)

KUUSAMO 1011

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)

Paanajärvi, Mäntyniemi

"omituinen kumpu"

J.H.Karvonen ilmoittaa kertomuksessaan (1900, II s. 5) kuulleensa Mäntyniemessä löytyvän omituisen kummun. Etsinnöistään huolimatta Karvonen ei kuitenkaan onnistunut tätä kumpua huomaamaan.

- Mäntyniemen nimi puuttuu tal.kartasta, mutta on merkitty Paanajärven "geologiseen karttaan" (Suomen maa IX.1, s. 382) järven itäosan pohjoisrannalle.

- Ks. kartta s. 288

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1012Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)Paanajärvi, Niskalampi

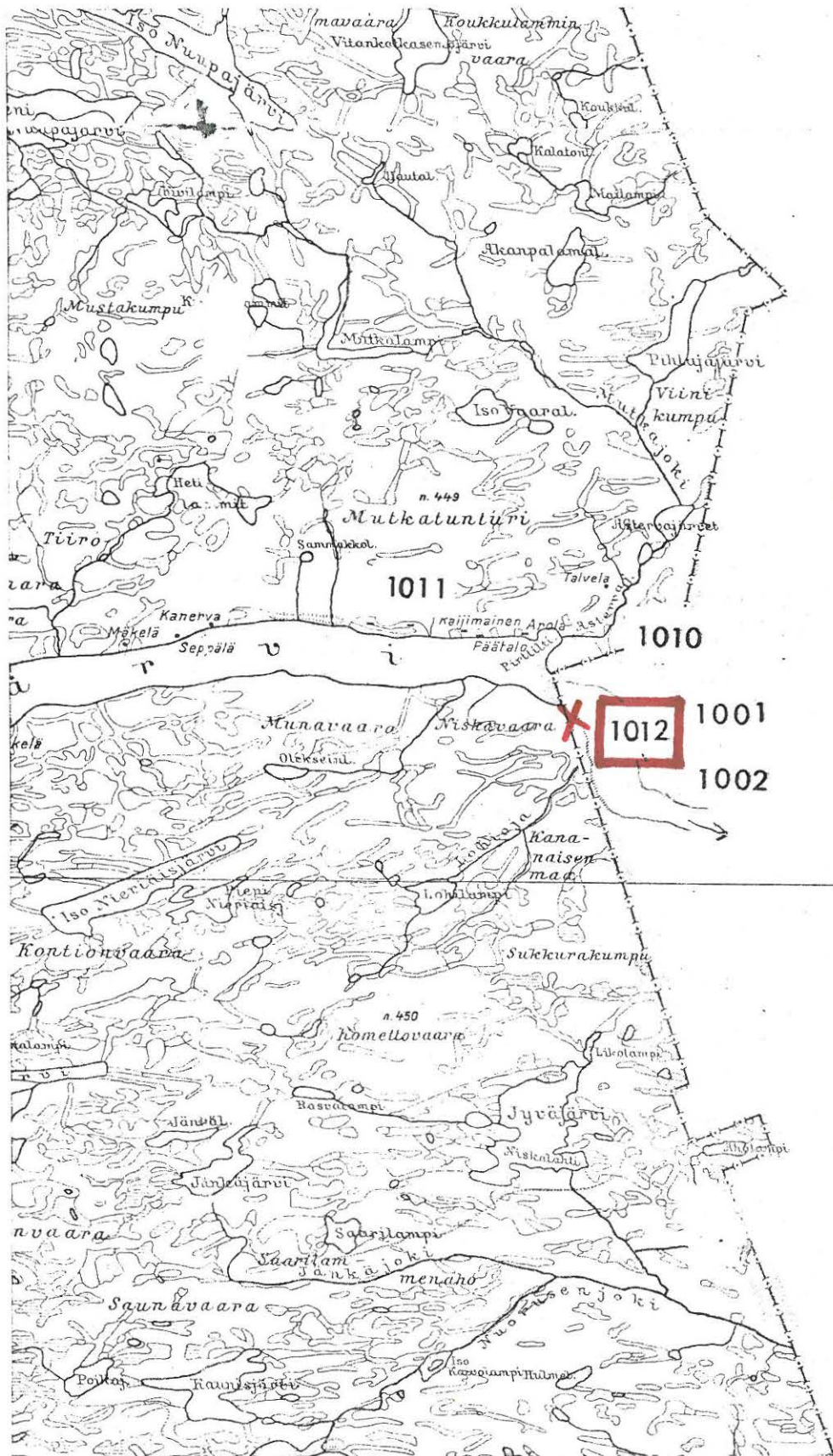
ehkä kivikaut.- ja lappal.asuinpaikkoja

J.H.Karvosen mukaan (kert. 1900, II.s.5) "Oulankajoen niska ja Niskalammin reunat ovat rikkaimpia seutuja vanhasta asutuksesta koko pitäjässä." - Niskalampi on Paanajärven itäpäässä, miltei kokonaan vanhan Venäjän puolella. Nimi näkyy mm. geol.kartalla (Suomen maa IX.1, s. 382). Tältä alueelta lienee peräisin mm. löytö Kuusamo 1001.

- Ks. kartta s. 290

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1012 U.S.S.R.

66°15'

+5° 30'
Helsingistä

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI,
1:100 000)

KUUSAMO 1013

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)

Selkäjoki-Syvälampi

pyyntikuoppia

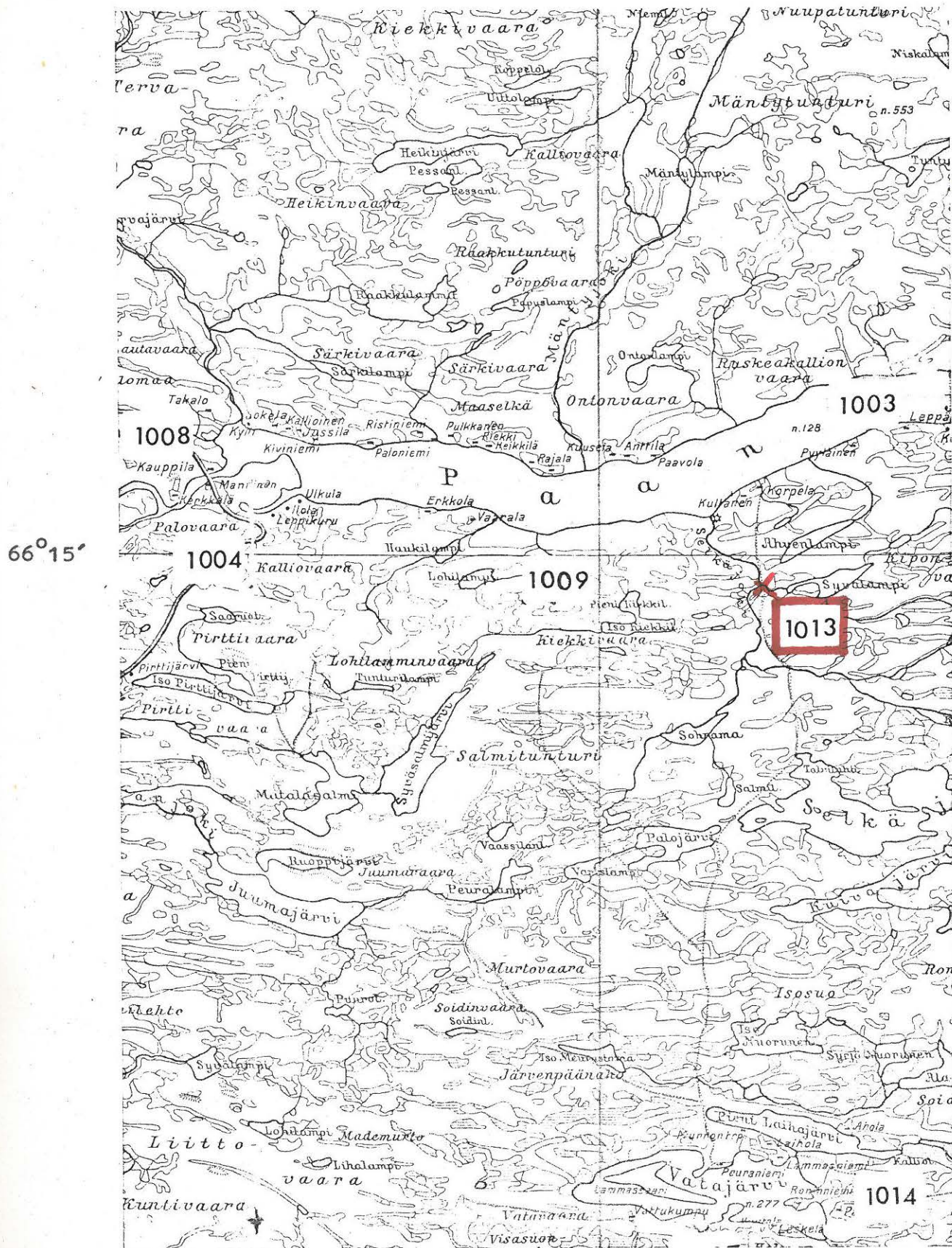
J.H.Karvosen mukaan (kert. 1900, II s. 5) "Syvälammin joen varrella, melkein tien läheisyydessä on yksi porohauta."

Syvälampi on Paanajärven keskipaikkeilta parim km:n päässä etelään ja laskee vetensä Paanajärveen etelästä virtaavaan Selkäjokeen. Tal.kartan mukaan "Syvälammin joen" kohdalla etelästä Paanajärvelle johtava tie (polku) on välittömästi Selkäjoen itäpuolella, joten Karvosen mainitsema kuoppa lienee aivan jokien yhtymäkohdan läheisyydessä.

- Ks. kartta s. 292

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1013 U.S.S.R.

66°15'

+5°0'
Helsingistä

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI,
1:100 000)

KUUSAMO 1014

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)

Vatajärvi-Laihajärvi

pyyntikuoppa

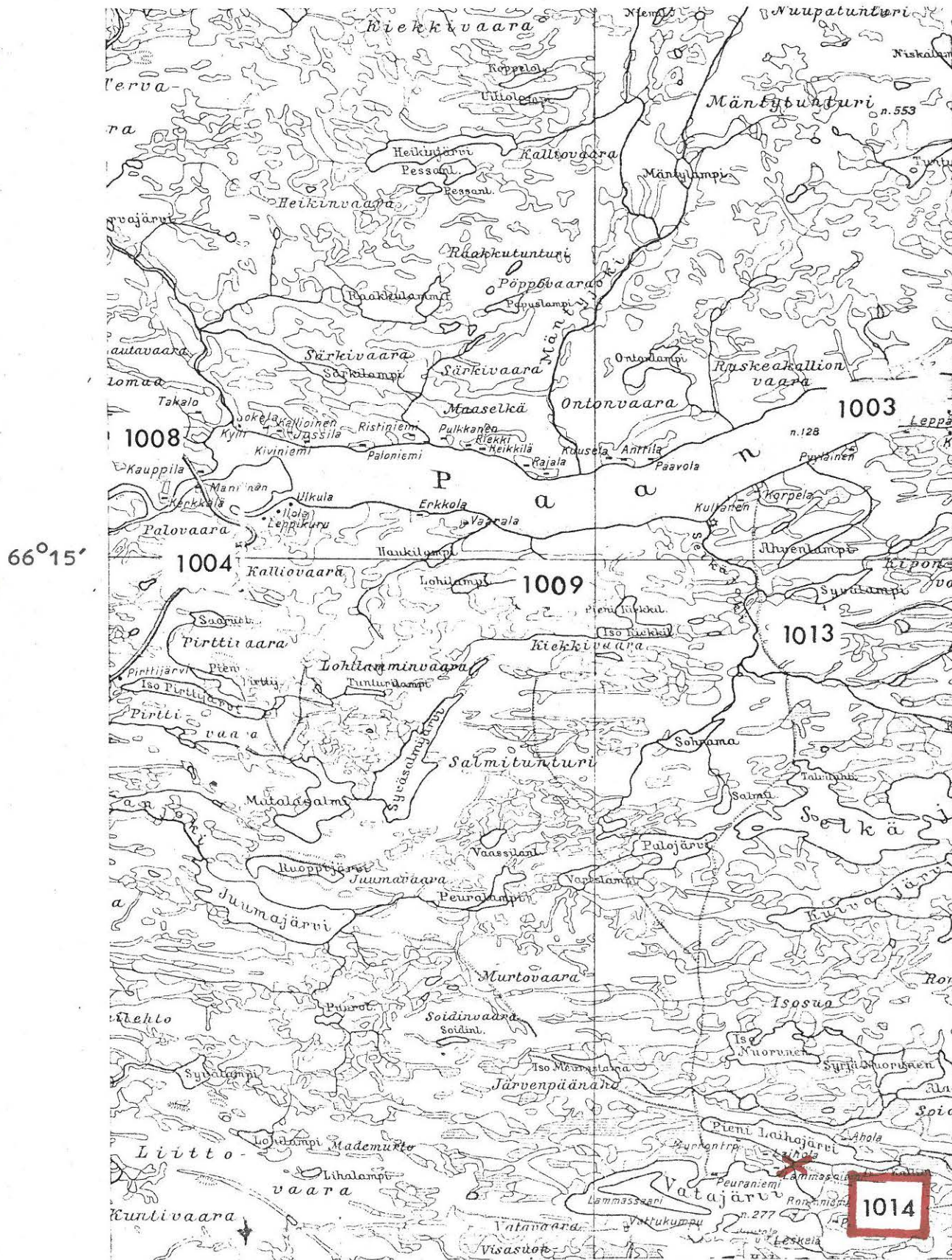
J.H.Karvosen mukaan (kert. 1900, II s. 5) on "Laihajärven ja Vatajärven Nivan kupeessa yksi porohauta."

Kysymyksessä on ilmeisesti Pienen Laihajärven ja Vatajärven välinen n. 100 m:n levyinen kannas, jonka kohdalla mainittuja järviä yhdistää "niva".

- Ks. kartta s. 294

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1014 U.S.S.R.

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO 1015

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)

Enojärvi, Alatalo

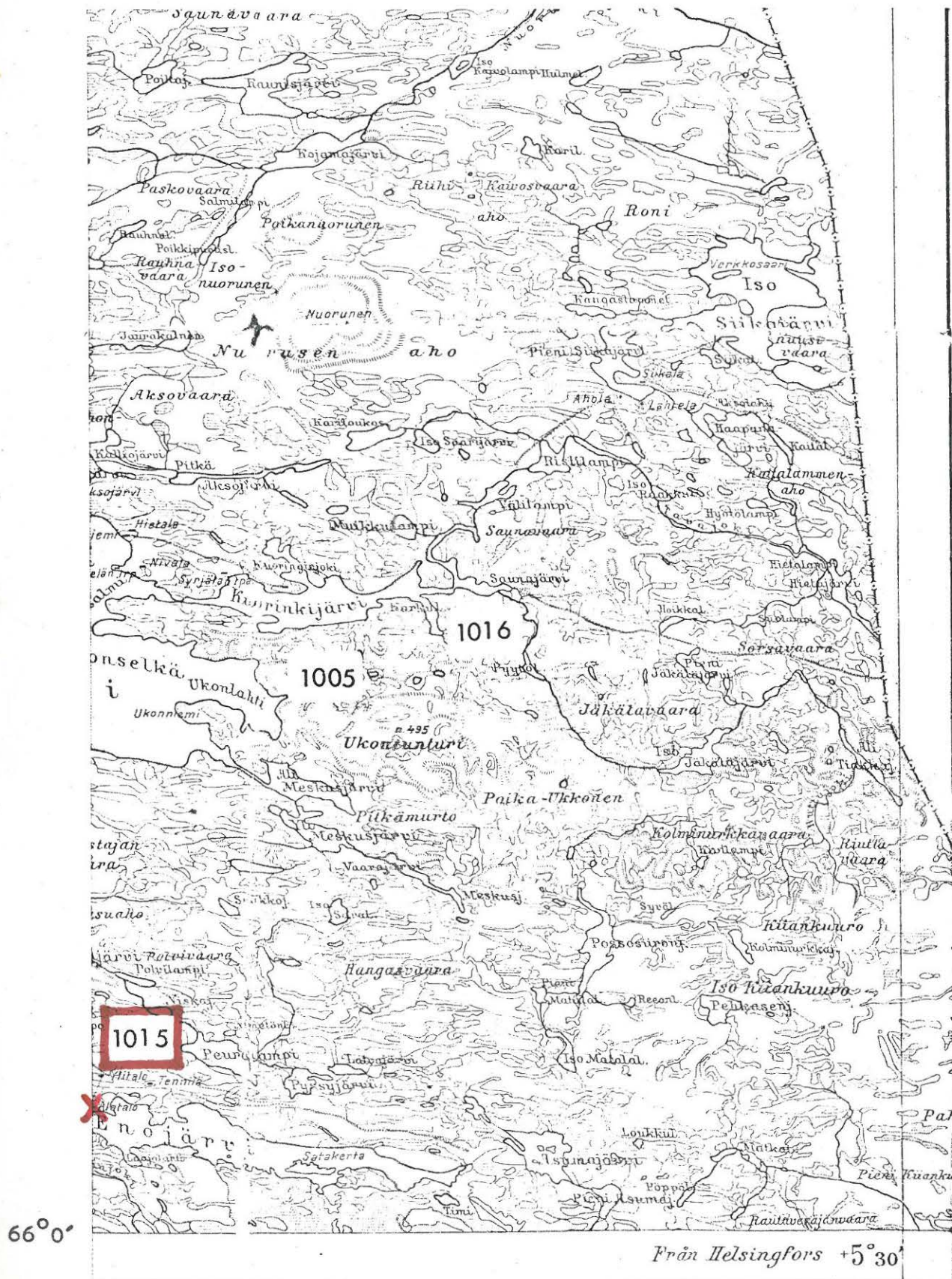
ehkä kivik.- tai lappal.asuinpaikkoja

J.H.Karvonen mainitsee kertomuksessaan (1900, II s. 6) epämääräisiä tarinoita kiukaista ja seudun ensimmäisistä asukkaista Enojärven pohjoisrannalla.

- Ks. kartta s. 296

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1015 U.S.S.R.

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO 1016Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)Kuorinkijärvi, Saunasalmi

muinainen asuinpaikka

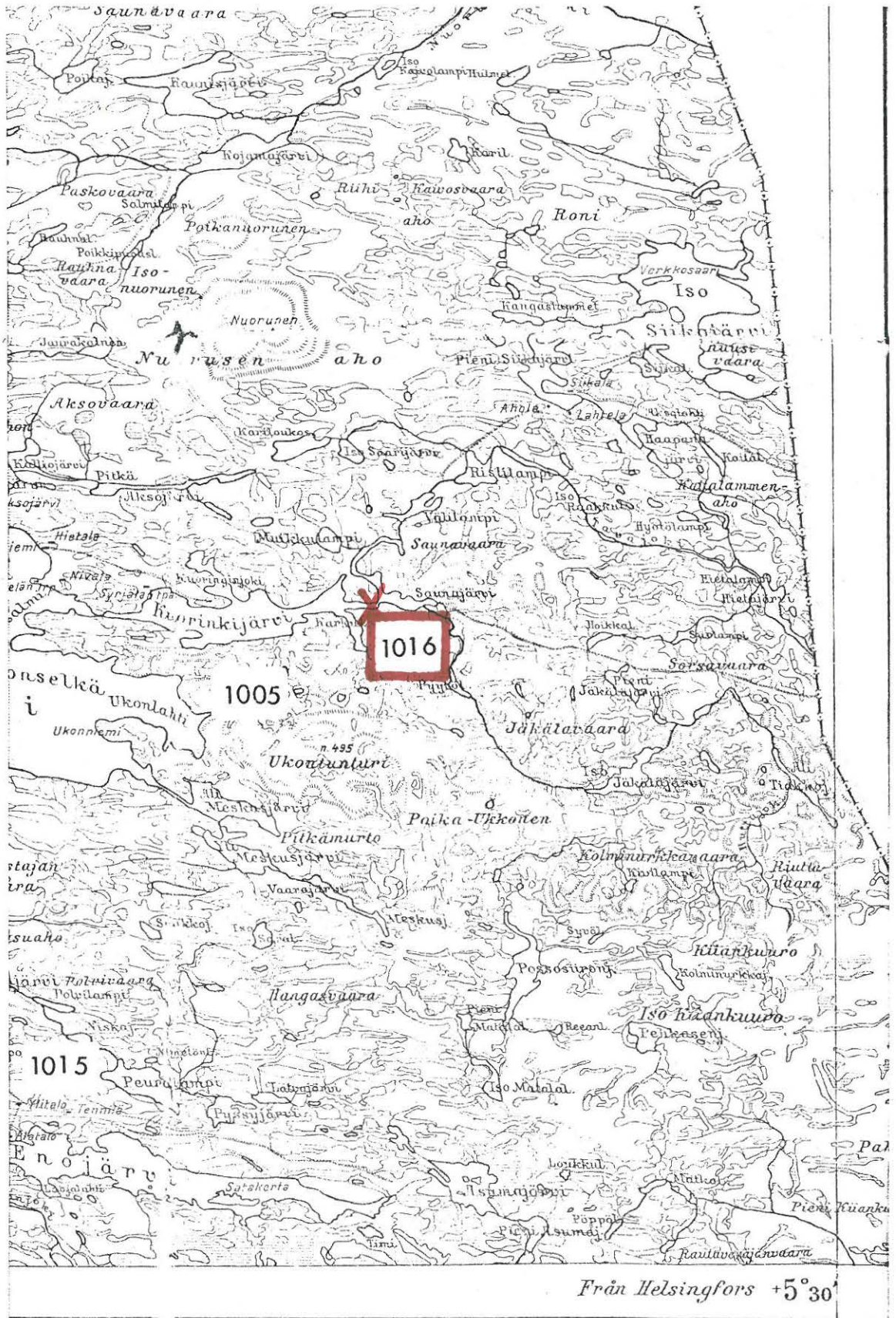
J.H.Karvosen mukaan (kert. 1900, II s. 5) on "Kuorinkijärven itäpäässä, Saunasalmen rannalla asunnon pohja ja kiukaan sija."

Saunasalmella tarkoitettaneen Kuorinkijärven ja tämän itäpuolella sijaitsevan Saunajärven välistä salmea.

- Ks. kartta s. 298

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1016 U.S.S.R.

66°0'

Från Helsingfors +5°30'

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO 1017

Suomen taloudellinen kartta lehti
XIV:11 (v. 1924)

Enojärvi, Karhusalmi

pyyntikuoppia

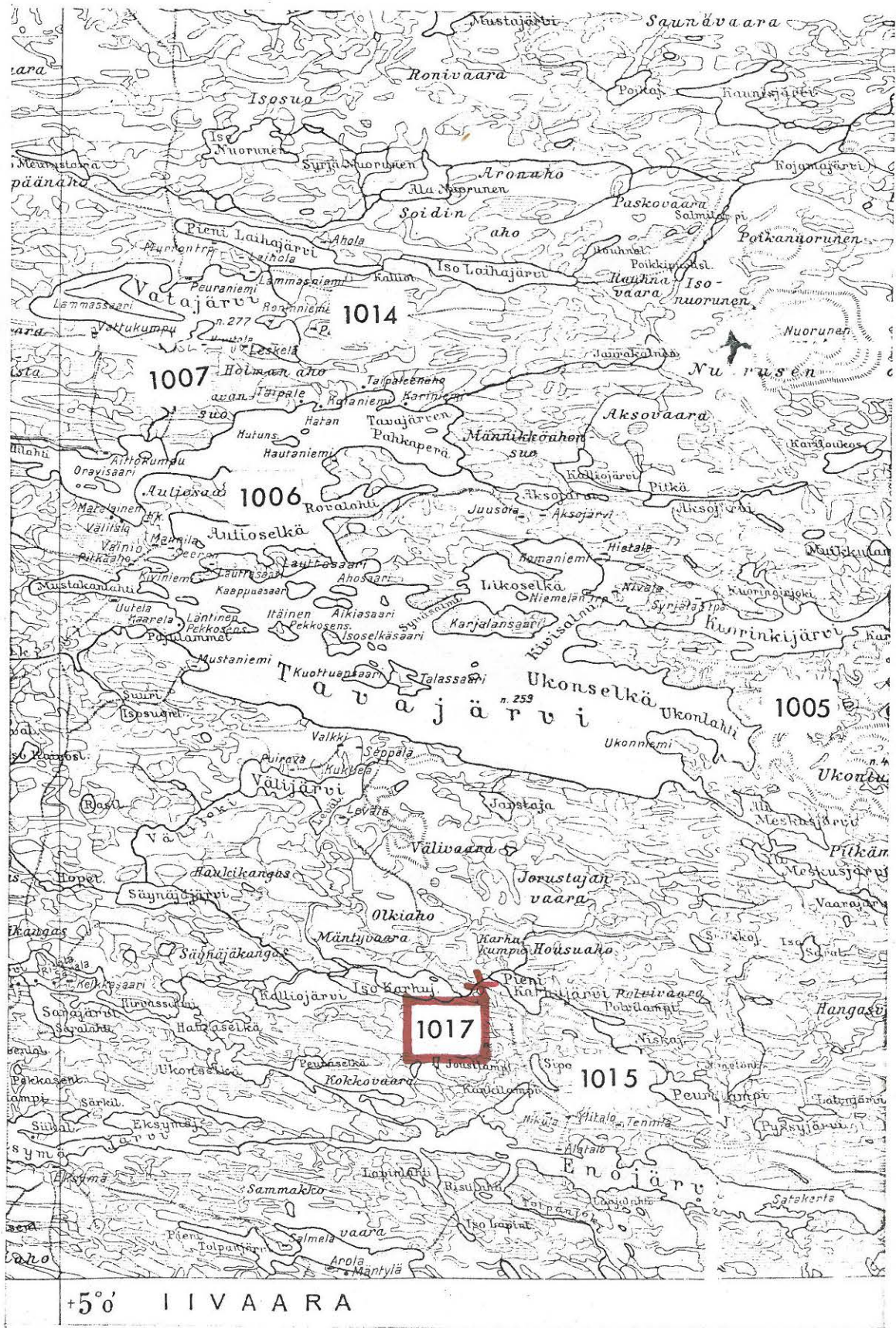
J.H.Karvonen mainitsee kertomuksessaan (1900, II s. 5), että "Enojärvelle johtavan tien vieressä Karhusalmen kohdalla kulki-essani huomasin kaksi hautaa."

Kysymyksessä on ilmeisesti Enojärvestä 3-4 km pohjoiseen olevien Ison Karhujärven ja Pienen Karhujärven välinen maasto, jonka kautta johtaa polku Tavajärveltä Enojärvelle.

- Ks. kartta s. 300

- Lisäyksiä:

KUUSAMO 1017 U.S.S.R.

Helsingistä

(ote Suomen taloudellisen kartan lehdestä XIV:11 PAANAJÄRVI, 1:100 000)

KUUSAMO

Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A.E.E. 1975

F. 44412-414

Kuvat 1-3

A.E.E. 1971

F. 44415-416

Kuvat 4-5

A.E.E. 1971

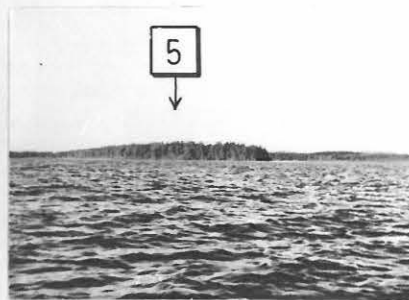
F. 20701 a-c

Kuvat 6-8

A.E.E. 1956

F. 44417

Kuva 9. A.E.E. 1971

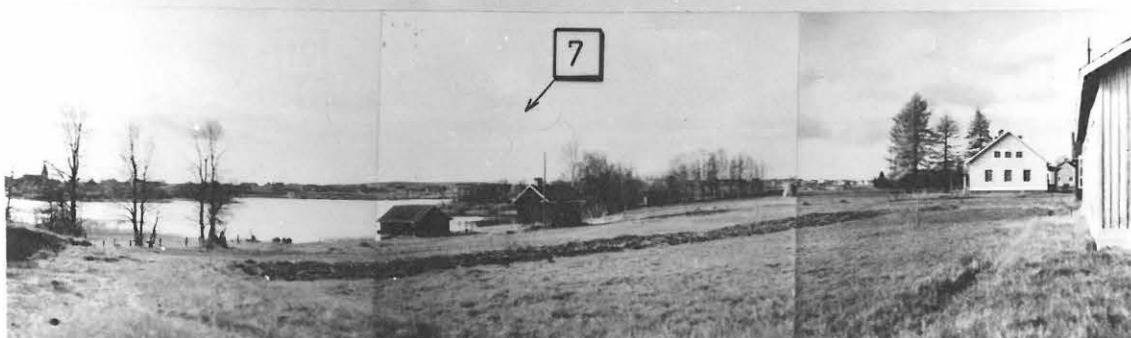
KUUSAMO *Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A.E.-E. 1975*

F. 20702 a-c

Kuvat 10-12

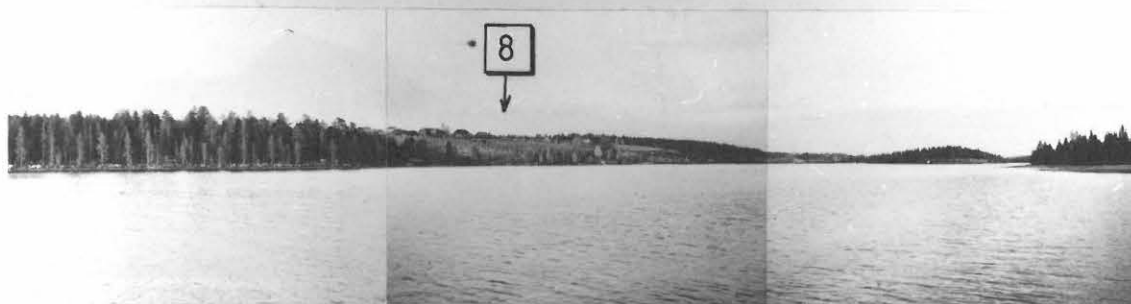
A.E.-E. 1956

F. 20719 a-c

Kuvat 13-15

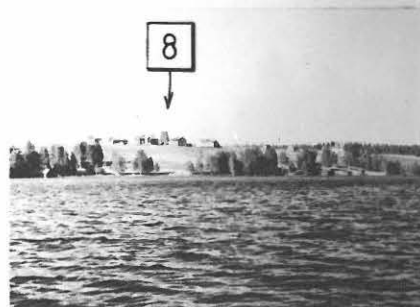
A.E.-E. 1956

F. 20704 a-c

Kuvat 16-18

A.E.-E. 1956

F. 44418
Kuva 19
A.E.-E. 1971
←

F. 44419
Kuva 20
A.E.-E. 1971
→

KUUSAMO

Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A. E. E. 1975

F. 20712 a-c

Kuvat 21-23

A. E. E. 1956

F. 20717 a-c

Kuvat 24-26

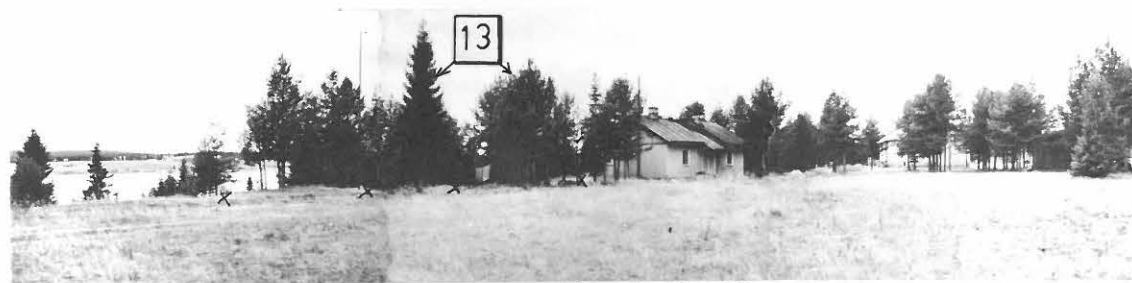
A. E. E. 1956

F. 20707 a-c

Kuvat 27-29

A. E. E. 1956

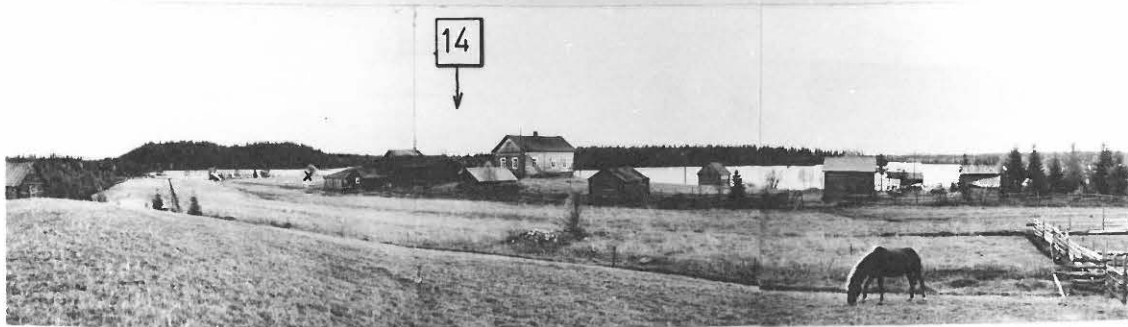

F. 20716 a-c

Kuvat 30-32

A. E. E. 1956

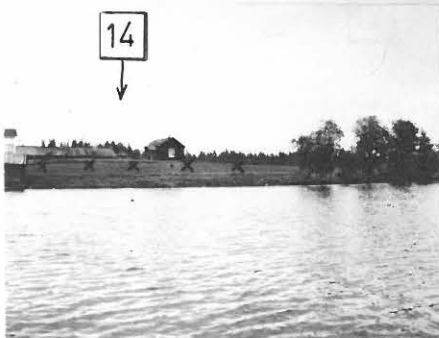
KUUSAMO Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A.E.E. 1975

F. 20710 a-c

Kuvat 33-35

A.E.E. 1956

F. 44420. Kuva 36. A.E.E. 1971

F. 20711 a-c

Kuvat 37-39

A.E.E. 1956

F. 44421. Kuva 40.

A.E.E. 1971

F. 20725 a-c

Kuvat 41-43

A. E. E. 1956

F. 20726 a-c

Kuvat 44-46

A. E. E. 1956

F. 20713 a-c

Kuvat 47-49

A. E. E. 1956

F. 20715

Kuvat 50-52

A. E. E. 1956

KUUSAMO *Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A.E.E. 1975*

F 20712 a-c

Kuvat 53-55

A.E.E. 1956

F 20700 a-c

Kuvat 56-58

A.E.E. 1956

F 20705 a-c

Kuvat 59-61

A.E.E. 1956

F 44422 - 423

Kuvat 62-63

A.E.E. 1971

KUUSAMO *Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A.E.E. 1975*

F 20705 a-c

Kuvat 64-66

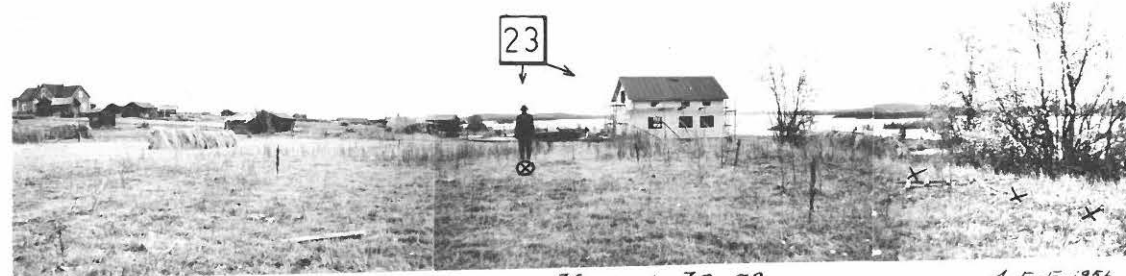
A.E.E. 1956

F 20708 a-c

Kuvat 67-69

A.E.E. 1956

F 20709 a-c

Kuvat 70-72

A.E.E. 1956

F 20724 a-c

Kuvat 73-75

A.E.E. 1956

KUUSAMO *Esihist.muinaisjäännösten luettelo / A.E.E. 1975*

F. 20724 d Kuva 76 A.E.E. 1956

F. 20721 a-c Kuvat 77-79 A.E.E. 1956

F. 20703 a-c Kuvat 80-82 A.E.E. 1956

F. 44424-426 Kuvat 83-85 A.E.E. 1971

KUUSAMO *Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A.E.E. 1975*

F. 20723 a-c

Kuvat 86-88

A.E.E. 1956

F. 20722 a-b

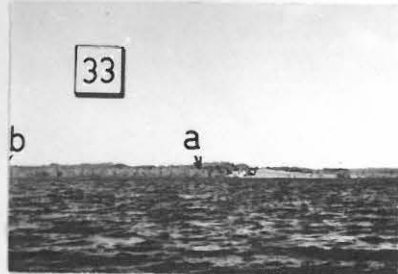
29

Kuvat 89-90

A.E.E. 1956

F. 44427. Kuva 91. A.E.E. 1971

F. 44429. Kuva 93. A.E.E. 1971

F. 44428. Kuva 92. A.E.E. 1971

33 b

F. 44430. Kuva 94. A.E.E. 1971

KUUSAMO

Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A.E.E. 1975

F. 44431. Kuva 95

F. 44434. Kuva 98

F. 44432. Kuva 96

F. 44435. Kuva 99

F. 44433. Kuva 97

F. 44436. Kuva 100

A.E.E. 1971

KUUSAMO *Esihist. muinaisjäännösten luettelo / A.E.E. 1975*

53

F. 44437 Kuva 101

F. 44440 Kuva 104

F. 44438 Kuva 102

F. 44441 Kuva 105

F. 44439 Kuva 103

F. 44442 Kuva 106

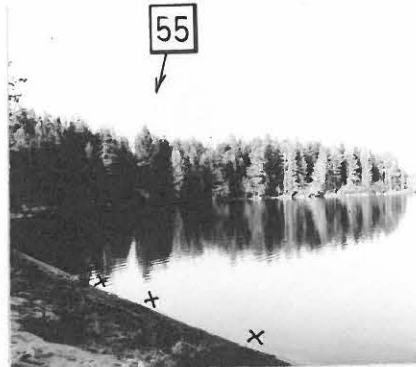
A.E.E. 1971

KUUSAMO *Esihistoriallisjäännettöjen luettelo / A.E.E. 1975*

F. 44443

Kuva 107, A.E.E. 1971.

F. 44444

Kuva 108, A.E.E. 1971

57 →

F. 44445-446

Kuvat 109-110

A.E.E. 1971

[61]

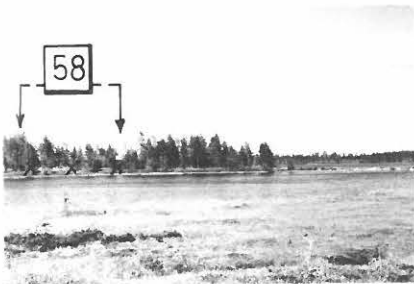

F. 20714 a-c

Kuvat 111-113

A.E.E. 1956

58

F. 44447 Kuva 114, A.E.E. 1971

F. 44448
Kuva 115
A.E.E. 1971

100 →

